

Województwo
Śląskie

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Załącznik do uchwały Nr VII/12/2/2025 Sejmiku Województwa Śląskiego
z dnia 17 marca 2025 r.

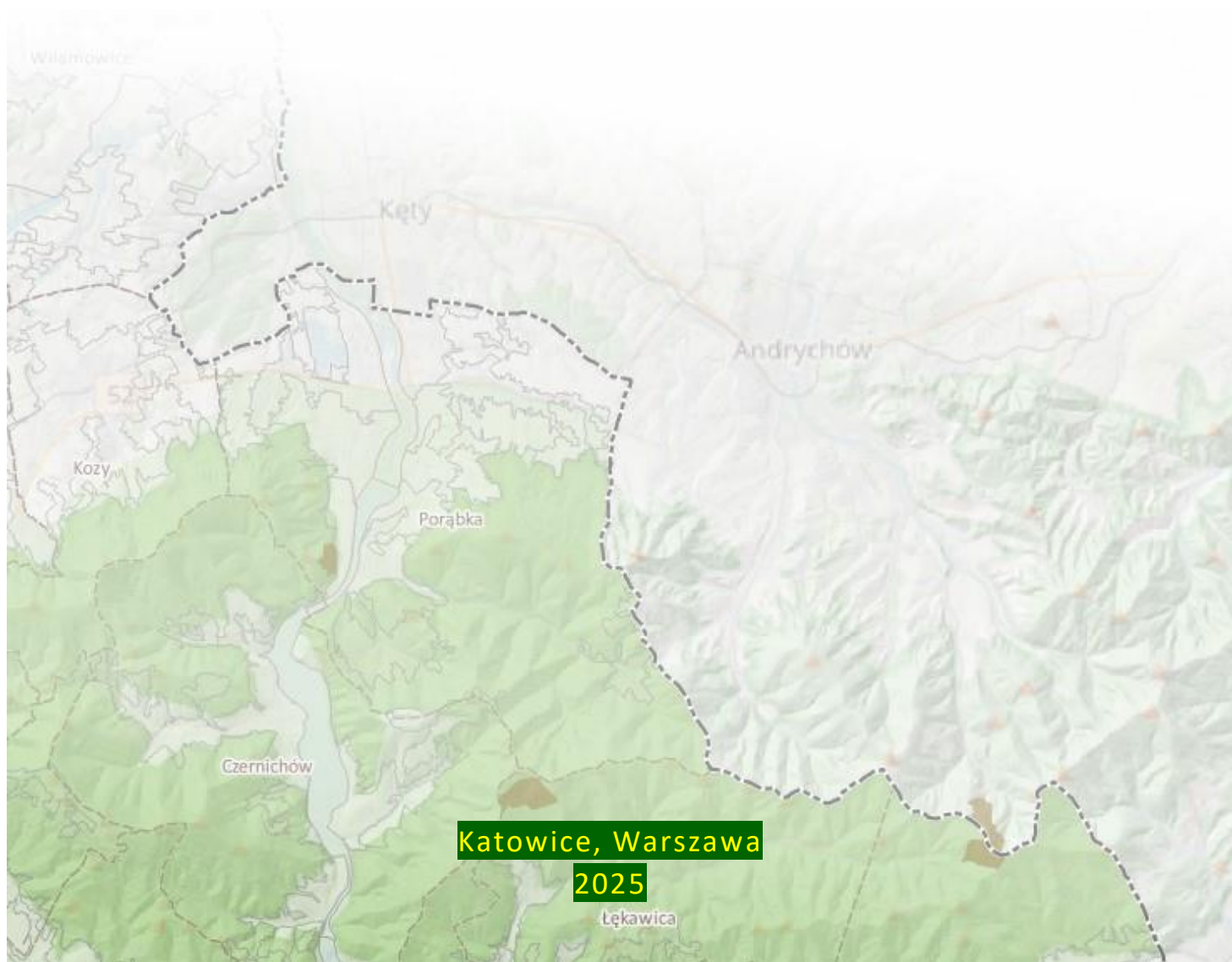
Katowice, 17.03.2025 r.

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

TOM I - SYNTEZA

Województwo Śląskie

Projekt realizowany na zlecenie Województwa Śląskiego (Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

AKADEMIA ŚLĄSKA
UCZELNIA TECHNICZNA | ARTYSTYCZNA | MEDYCZNA

Akademia Śląska
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

Koordynator projektu:

Andrzej Weigle – Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska

**Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach**

Treści zawarte w publikacji nie stanowią oficjalnego stanowiska organów Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Zespół autorski:

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska:

Andrzej Weigle – Koordynator

Alicja Kiczyńska

dr Krzysztof Badora (Uniwersytet Opolski)

dr Radosław Wróbel (Uniwersytet Opolski)

Jakub Botwina

Agnieszka Klimczewska

dr Szymon Chmielewski

Maciej Wasilewski

Aleksandra Gębka (Ulawska)

Uniwersytet Śląski:

dr hab. Urszula Myga-Piątek prof. UŚ – Kierownik naukowy Audytu

dr hab. Jerzy Nita

dr hab. Sławomir Sitek

dr hab. Sławomir Pytel

dr inż. arch. kraj. Anna Żemła – Siesicka

dr Agnieszka Piechota

dr Katarzyna Pukowiec-Kurda

dr Bartłomiej Szypuła

dr Michał Sobala

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie:

dr hab. Agata Cieszevska

dr Joanna Adamczyk

dr Piotr Wałdykowski

dr hab. inż. arch. kraj. Renata Giedych

dr hab. inż. arch. kraj. Joanna Dudek-Klimiuk

dr inż. arch. kraj. Gabriela Maksymiuk

mgr inż. arch. kraj. Paulina Olborska

inż. arch. kraj. Joanna Orzińska

Akademia Śląska w Katowicach:

dr hab. inż. arch. Maciej Borsia prof. AŚ

dr hab. inż. arch. Andrzej Grzybowski prof. AŚ

Paulina Nagel

dr Aleksandra Jadach-Sepiolo (Instytut Rozwoju Miast i Regionów)

Centrum UNEP/GRID-Warszawa – Zakład Narodowej Fundacji Ochrony Środowiska:

Daniel Starczewski

Zofia Pawlak

Maria Andrzejewska

Arkadiusz Pawłowski

Konsultanci:

prof. dr hab. Barbara Szulczewska (Instytut Rozwoju Miast i Regionów)

Jarosław Kamiński (Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Poznaniu)

Cyprian Roszak (Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Poznaniu)

Danuta Cholewa (Instytut im. Wojciecha Korfanteo)

dr Robert Garstka (Instytut im. Wojciecha Korfanteo)

Martyna Walker

dr Ryszard Chybiorz

Przedmowa

Tematyka krajobrazowa staje się aktualnie w Europie, w tym w Polsce coraz ważniejsza. Wartości krajobrazowe są dobrem powszechnym, a ich ochrona jest zadaniem publicznym. Zintegrowane podejście do ochrony środowiska przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego i walorów fizjonomicznych znajduje się aktualnie w kręgu szerokiego zainteresowania społecznego. Jest przedmiotem uwagi profesjonalistów, w tym m.in. pracowników służb konserwatorskich, służb ochrony przyrody, planistów przestrzennych, urbanistów, pracowników administracji państwowej i samorządowej. Przełomem w podejmowaniu wielu inicjatyw na rzecz krajobrazu było podpisanie przez Polskę w 2004, a ratyfikowanie w 2005 r. Europejskiej Konwencji Krajobrazowej (EKK), która przez większość krajów Rady Europy została podpisana 20 października 2000 r. we Florencji. Przyjmując Konwencję, Polska zobowiązała się do prawnego uznania krajobrazu za podstawowy składnik otoczenia ludzkiego oraz ustanowienia i wdrożenia polityki krajobrazowej zmierzającej do ochrony krajobrazu. Konwencja stanowi, że krajobraz przyczynia się do tworzenia kultur lokalnych oraz jest podstawowym komponentem europejskiego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, decyduje o jakości życia ludzi, jest kluczowym elementem dobrobytu całości społeczeństwa, a jego ochrona, a także jego planowanie i gospodarka jego zasobami niesie w sobie prawa i obowiązki dla każdego człowieka.

Europejska Konwencja Krajobrazowa skłania do zintegrowania polityki przestrzennej, ekologicznej i krajobrazowej na poziomie lokalnym, regionalnym i ogólnokrajowym. Dokument jest swoistą platformą do tworzenia prawnych narzędzi ochrony krajobrazu i do kształtowania kompetencji obywatelskich przez budowanie warunków do partycypacji i społecznej odpowiedzialności za jego wartości.

Podstawową trudnością we wprowadzaniu zapisów Konwencji jest fakt, że gospodarowanie krajobrazem wchodzi w zakres kompetencji wielu interesariuszy, m.in.: instytucji rządowych, regionalnych, samorządowych, służb ochrony przyrody i zabytków, administracji Lasów Państwowych, organizacji pozarządowych i innych. Próba dopasowania zapisów EKK do regulacji krajowych było przyjęcie ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz.U. z 2015 poz. 774). Najważniejszym zapisem wynikającym z tej ustawy jest obowiązek sporządzenia **audytu krajobrazowego**, który spoczywa na władzach samorządowych województwa. Audyt krajobrazowy jest narzędziem prawnym dedykowanym ochronie i kształtowaniu krajobrazu. Jest to szczególny raport o stanie przestrzeni, obejmujący kompleksową analizę walorów przyrodniczych i kulturowych, zasobów widokowych i wartości niematerialnych krajobrazu. Jest on sporządzany dla obszaru całego województwa nie rzadziej niż raz na 20 lat.

Zasadniczymi celami audytu krajobrazowego są:

- identyfikacja typów krajobrazu (wydzielenie i klasyfikacja) występujących na terenie województwa i ich charakterystyka;
- ocena (waloryzacja) zidentyfikowanych krajobrazów, na podstawie której wskazywane są krajobrazy szczególnie cenne, czyli krajobrazy priorytetowe;
- identyfikacja zagrożeń dla rozpoznanych krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie wybranych obszarów chronionych, a także w oparciu o ich analizę, zaplanowanie sposobów ochrony polegającej w głównej mierze na likwidacji lub minimalizacji istniejących i potencjalnych zagrożeń poprzez sporządzenie rekomendacji i wniosków.

Dokument ma zatem funkcję diagnostyczną i planistyczną. Został sporządzony po raz pierwszy, w oparciu o metodykę bardzo precyzyjnie opisaną w rozporządzeniu ws. sporządzania audytów krajobrazowych (t.j. Dz.U. z 2024 poz. 537).

Sporządzenie **Audyty krajobrazowego województwa śląskiego** było procesem złożonym, tym bardziej, że w trakcie przygotowywania dokumentu doszło do zmian legislacyjnych: cytowanego powyżej rozporządzenia oraz ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zadanie to powierzono zespołowi autorskiemu, stworzonemu przez Konsorcjum składające się z Narodowej Fundacji Ochrony Środowiska (Lider) oraz Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie i Akademii Śląskiej w Katowicach. Każdy etap projektu był nadzorowany przez komisję odbioru powołaną przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

Sporządzony przez zespół autorski projekt Audytu krajobrazowego był, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, przedmiotem opiniowania przez gminy i inne organy. W kolejnym etapie, znowelizowany w oparciu o te uwagi i przyjęty przez Zarząd Województwa projekt, został wyłożony do konsultacji społecznych. Wszystkie zgłoszone w obu etapach uwagi zostały wnikliwie rozpatrzone i w przeważającej większości uwzględnione. Dowodzi to prowadzonego dialogu i konsekwentnego dążenia do wypracowania kompromisowych rozwiązań. Ostateczny kształt dokumentu przedkładanego do uchwalenia przez Sejmik Województwa Śląskiego jest wypadkową opisanego procesu oraz decyzji Zarządu Województwa, który w ramach współpracy z gminami zweryfikował niektóre zapisy, uwzględniając ich potrzeby i plany rozwojowe.

Marszałek Województwa Śląskiego

Spis treści:

1	WPROWADZENIE	11
1.1	INFORMACJA O PROJEKCIE	11
1.2	PODSTAWA PRAWNA I CEL SPORZĄDZANIA AUDYTU	11
1.3	FORMALNE I PRAWNE SKUTKI AUDYTU	13
1.4	ODBIORCY AUDYTU	18
1.5	OPINIOWANIE I KONSULTACJE PROJEKTU AUDYTU KRAJOBRAZOWEGO	18
1.6	UKŁAD OPRACOWANIA KOŃCOWEGO.....	19
2	METODYKA OPRACOWANIA AUDYTU KRAJOBRAZOWEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	21
3	CHARAKTERYSTYKA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	29
3.1	POŁOŻENIE FIZYCZNOGEOGRAFICZNE I ADMINISTRACYJNE	29
3.2	UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE ROZWOJU KRAJOBRAZÓW	32
3.3	UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE I KULTUROWE ROZWOJU KRAJOBRAZÓW	33
3.4	LUDNOŚĆ I PROCESY OSADNICZE	34
3.5	UWARUNKOWANIA GOSPODARCZE ROZWOJU KRAJOBRAZÓW	35
3.6	PODSUMOWANIE	37
4	CHARAKTERYSTYKA I OCENA KRAJOBRAZÓW, W TYM KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH	38
4.1	IDENTYFIKACJA KRAJOBRAZÓW	38
4.2	CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZÓW	47
4.2.1	<i>Charakterystyka przyrodnicza .....</i>	<i>47</i>
4.2.2	<i>Charakterystyka kulturowa .....</i>	<i>49</i>
4.2.3	<i>Charakterystyka cech syntetycznych .....</i>	<i>52</i>
4.3	OCENA KRAJOBRAZÓW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO I WYBÓR KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH	52
4.3.1	<i>Ocena krajobrazów .....</i>	<i>52</i>
4.3.2	<i>Wybór krajobrazów priorytetowych .....</i>	<i>53</i>
4.3.3	<i>Kryteria wyboru krajobrazów priorytetowych .....</i>	<i>57</i>
4.4	CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH	60
4.4.1	<i>Krajobrazy priorytetowe przyrodnicze .....</i>	<i>60</i>
4.4.2	<i>Krajobrazy priorytetowe przyrodniczo-kulturowe.....</i>	<i>62</i>
4.4.3	<i>Krajobrazy priorytetowe kulturowe .....</i>	<i>64</i>
4.4.4	<i>Analiza zróżnicowania krajobrazów priorytetowych pod względem rzeźby terenu .....</i>	<i>66</i>
5	ZAGROŻENIA DLA MOŻLIWOŚCI ZACHOWANIA WARTOŚCI KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH ORAZ KRAJOBRAZÓW W OBRĘBIE OBSZARÓW CHRONIONYCH	67
6	REKOMENDACJE I WNIOSKI DOTYCZĄCYCH KSZTAŁTOWANIA I OCHRONY KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH ORAZ KRAJOBRAZÓW W OBRĘBIE OBSZARÓW CHRONIONYCH	76
6.1	REKOMENDACJE I WNIOSKI DOTYCZĄCE POZIOMU REGIONALNEGO (WOJEWÓDZKIEGO)	76
6.2	REKOMENDACJE I WNIOSKI DOTYCZĄCE POZIOMU LOKALNEGO (GMINNEGO).....	82

7	PROPOZYCJE W ZAKRESIE DODATKOWEJ OCHRONY CENNYCH KRAJOBRAZÓW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	93
8	OBSZARY WYRÓŻNIAJĄCE SIĘ LOKALNĄ FORMĄ ARCHITEKTONICZNĄ W OBRĘBIE KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH.....	109
9	SPIS ILUSTRACJI I TABEL	117
10	ZAŁĄCZNIK NR 1 - SŁOWNIK POJĘĆ KRAJOBRAZOWYCH.....	120
11	ZAŁĄCZNIK NR 2 – ZESTAWIENIE KRAJOBRAZÓW.....	127
12	ZAŁĄCZNIK NR 3 – WYKAZ KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH.....	163
13	ZAŁĄCZNIK NR 4 – WYKAZ WYBRANYCH OBSZARÓW CHRONIONYCH	178

1 WPROWADZENIE

1.1 INFORMACJA O PROJEKCIE

Zgodnie z zapisami art. 38 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (UPZP) (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 977 z późn. zm.) do zadań organów samorządu województwa należy sporządzenie audytu krajobrazowego, a zgodnie z art. 3 ust. 3 do zadań samorządu (sejmiku wojewódzkiego) należy jego uchwalenie. Wraz z opublikowaniem rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych (Dz. U. z 2109 r. poz. 394) wszystkie województwa przystąpiły do przygotowywania takich dokumentów.

Audyt krajobrazowy woj. śląskiego (zwany w dalszej części opracowania „Audytem” lub „Audytem krajobrazowym”) przygotowany został na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w ramach umowy CRU WSL nr 1462/GN/2021, przez konsorcjum w składzie:

- Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska (Lider Konsorcjum),
- Uniwersytet Śląski w Katowicach (Partner Konsorcjum),
- Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie (Partner Konsorcjum),
- Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna) w Katowicach (Partner Konsorcjum).

Kierownikiem projektu była dr hab. Urszula Myga-Piątek (prof. UŚ), natomiast koordynatorem Andrzej Weigle (NFOŚ).

1.2 PODSTAWA PRAWNA I CEL SPORZĄDZANIA AUDYTU

Konieczność opracowania audytu krajobrazowego wynika z tzw. „ustawy krajobrazowej”, to jest ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. z 2015 r. poz. 774 z późn. zm.). Jej regulacje stanowią wypełnienie zobowiązań Polski, która 27 września 2004 roku ratyfikowała Europejską Konwencję Krajobrazową (Dz. U. z 2004 r. nr 14, poz. 98). Konwencja ta sporządzona we Florencji 20 października 2000 r. jest jedynym aktem międzynarodowym w całości poświęconym tematyce krajobrazu¹. Powodem jej sporządzenia było przekonanie, że krajobraz:

- przyczynia się do tworzenia kultur lokalnych oraz jest podstawowym komponentem europejskiego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego,
- jest ważną częścią jakości życia ludzi zamieszkujących wszędzie: na obszarach miejskich i na wsi, na obszarach zdegradowanych, jak również na obszarach o wysokiej jakości,
- jest kluczowym elementem dobrobytu całości społeczeństwa i jednostek oraz że jego ochrona, a także jego planowanie i gospodarka jego zasobami niesie w sobie prawa i obowiązki dla każdego człowieka.

Polska ratyfikując Konwencję zobowiązała się do:

- prawnego uznania krajobrazów jako istotnego komponentu otoczenia ludzi, jako wyrażenia dzielonej przez nich różnorodności kulturowej i przyrodniczej oraz podstawy ich tożsamości,
- ustanowienia i wdrożenia polityki ukierunkowanej na ochronę, gospodarkę i planowanie krajobrazu poprzez przyjęcie środków specjalnych,

---

¹ Słownik pojęć krajobrazowych stosowanych w opracowaniu zawarty jest w Załączniku nr 1

- ustanowienia procedur udziału ogółu społeczeństwa, organów lokalnych i regionalnych oraz innych stron zainteresowanych zdefiniowaniem i wdrożeniem polityki w zakresie krajobrazu,
- zintegrowania krajobrazu z własną polityką w zakresie planowania regionalnego i urbanistycznego, polityką kulturalną, środowiskową, rolną, społeczną i gospodarczą.

„Ustawa krajobrazowa”, realizując postanowienia Konwencji wprowadziła – między innymi - narzędzie (środek specjalny zgodnie ze zobowiązaniem, o którym mowa powyżej) w postaci audytu krajobrazowego, sporządzanego w skali całego województwa, nie rzadziej niż raz na 20 lat. W uzasadnieniu do ustawy wskazano jego trzy zasadnicze funkcje:

- 1) identyfikacja i scharakteryzowanie typów krajobrazu występujących na terenie województwa;
- 2) waloryzacja (ocena) zidentyfikowanych krajobrazów, na podstawie której wskazane zostaną krajobrazy szczególnie cenne, czyli krajobrazy priorytetowe;
- 3) identyfikacja zagrożeń dla rozpoznanych krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie wybranych obszarów chronionych² i w oparciu o ich analizę zaplanowanie sposobów ochrony, polegającej, w głównej mierze, na likwidacji lub minimalizacji istniejących i potencjalnych zagrożeń, czyli sporządzenie rekomendacji i wniosków.

Formalne uregulowanie procedury audytu oddelegowano do ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (zaktualizowanej w 2023 r.), w której dodany został art. 38a i 38b określający zakres i procedurę sporządzenia audytu krajobrazowego, co jednoznacznie wskazuje na planowanie przestrzenne, jako na główny instrument realizacji rekomendacji i wniosków sformułowanych w audycie. Zakłada się, że poprzez ustalenie specjalnych zasad polityki przestrzennej oraz sformułowanie rekomendacji do sposobów realizacji tej polityki w aktach planowania przestrzennego uda się zachować lub przywrócić walory krajobrazowe, które - najogólniej rzecz ujmując - rozpatrywane są w trzech zasadniczych płaszczyznach: przyrodniczej, kulturowej i fizjonomicznej. Takie ujęcie nawiązuje do definicji krajobrazu, zamieszczonej ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

„Krajobraz to postrzegana przez ludzi przestrzeń, zawierająca elementy przyrodnicze lub wytwory cywilizacji, ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych lub działalności człowieka.”

Zgodnie z art. 38a ust. 2 i 3 UPZP:

2. Audyt krajobrazowy identyfikuje krajobrazy występujące na całym obszarze województwa, określa ich cechy charakterystyczne oraz dokonuje oceny ich wartości.

3. Audyt krajobrazowy, w szczególności:

1) określa:

- a) krajobrazy występujące na obszarze danego województwa,
- b) lokalizację krajobrazów priorytetowych;

2) wskazuje lokalizację i granice:

- a) parków kulturowych,
- b) parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu,

---

² Zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, identyfikacja zagrożeń oraz wnioski i rekomendacje powinny obejmować następujące obszary i obiekty chronione: parki kulturowe, parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu oraz obiekty znajdujących się na liście Światowego Dziedzictwa UNESCO i liście obszarów Sieci Rezerwatów Biosfery UNESCO lub proponowanych do umieszczenia na tych listach.

c) obiektów znajdujących się na listach Światowego Dziedzictwa UNESCO, obszarów Sieci Rezerwatów Biosfery UNESCO (MaB) lub obszarów i obiektów proponowanych do umieszczenia na tych listach;

3) wskazuje:

a) zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazów, o których mowa w pkt 1 lit. b, oraz wartości krajobrazów w obrębie obszarów lub obiektów, o których mowa w pkt 2,

b) rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazów, o których mowa w pkt 1 lit. b, oraz krajobrazów w obrębie obszarów lub obiektów, o których mowa w pkt 2, w szczególności poprzez wskazanie obszarów, które powinny zostać objęte formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 3, 4 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916, 1726, 2185 i 2375),

c) lokalne formy architektoniczne zabudowy w obrębie krajobrazów, o których mowa w pkt 1 lit. b.

W ustawie tej zapisano również obowiązek wydania rozporządzenia, dotyczącego podstaw merytorycznych i szczegółowej metodyki opracowania audytu. Jednym z głównych powodów takiego rozwiązania było założenie, że audyt powinien dostarczyć jednolitych i porównywalnych w skali całego kraju informacji o wartościach, zagrożeniach i sposobach ochrony krajobrazu³. Nie bez znaczenia dla takiego rozwiązania była potrzeba zapewnienia powtarzalności audytu. W takim przypadku, możliwość posłużenia się tą samą metodyką daje możliwość zaobserwowania zachodzących w przestrzeni zmian.

Zakres i metodykę audytu krajobrazowego uregulowało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 394), znowelizowane w 2022 roku rozporządzeniem z dnia 19 października 2022 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 2308), tekst jednolity (Dz.U. 2024 poz. 537), zwane dalej „Rozporządzeniem”. Warto zauważyć, że zmiana przepisów (istotnie wpływająca na metodykę sporządzania audytów) nastąpiła w trakcie procesu przygotowywania tych dokumentów przez wszystkie województwa, wymuszając w wielu przypadkach konieczność powtórzenia niektórych prac. Zakres i metodykę sporządzenia Audytu krajobrazowego dla województwa śląskiego omówiono w rodz. 2.

1.3 FORMALNE I PRAWNE SKUTKI AUDYTU

Audyt krajobrazowy jest aktem planowania przestrzennego, co oznacza, że posiada wysoką rangę w systemie planowania przestrzennego. Należy jednak podkreślić, że nie jest on aktem prawa miejscowego i jego wdrożenie następuje m.in. poprzez uwzględnienie jego ustaleń w zapisach tego rodzaju dokumentów, w tym zwłaszcza w planach ogólnych i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Należy przy tym podkreślić, że ustalenia te (rekomendacje i wnioski) nie naruszają uprawnień nabytych na podstawie zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, prawomocnych decyzji administracyjnych i innych aktów prawnych, obowiązujących w dniu uchwalenia audytów krajobrazowych. Jednocześnie muszą być analizowane z uwzględnieniem innych przepisów prawa obowiązujących na danym terenie – zarówno tych obowiązujących powszechnie (ustawy, rozporządzenia), jak i specyficznych dla danego

---

³ Należy przypuszczać, że ze względu na liczne wątpliwości i problemy związane z metodyką określoną w Rozporządzeniu, a w konsekwencji różne jej interpretacje w poszczególnych województwach, wyniki audytów mogą być trudno porównywalne.

terenu (np. planów ochrony rezerwatów przyrody lub parków krajobrazowych czy planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000).

Nowelizacja przepisów z roku 2023, w tym ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym⁴, wzmocniła rolę audytu, sprawiając, że stał się on dokumentem mogącym bezpośrednio lub poprzez politykę przestrzenną województwa oddziaływać na politykę przestrzenną gmin.

Zreformowany w roku 2023 polski system prawny planowania przestrzennego wdraża ideę planowania zintegrowanego, co oznacza łączenie zagadnień polityki przestrzennej z szerszymi procesami rozwoju społeczno-gospodarczego. Dzięki temu kwestie przestrzenne mogą odgrywać większą rolę w polityce samorządów, co dotyczy też zagadnień ochrony i kształtowania krajobrazu. Audyt jest częścią szerszego systemu, w którym odgrywa on określoną, specyficzną rolę. Trzeba jednak podkreślić, że system ten nie został jeszcze w pełni sprawdzony w praktyce i może wymagać doprecyzowania np. poprzez dodanie wymogu uwzględniania audytów w strategiach rozwoju.

Ustalenia audytów krajobrazowych (rekomendacje i wnioski) dotyczą znaczącej powierzchni poszczególnych województw, bo odnoszą się nie tylko do krajobrazów priorytetowych, ale także do krajobrazów w obrębie wybranych obszarów chronionych zgodnie z zapisami ustawy o ochronie przyrody i ustawy o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840 z późn. zm.).

Poziom wojewódzki

Na poziomie wojewódzkim przyjmowane są trzy podstawowe dokumenty kształtujące politykę przestrzenną regionu. Mają one zarówno bezpośredni wpływ na część procesów przekształcania krajobrazu, a jednocześnie wywołują pośredni wpływ na przemiany krajobrazu kształtowane na poziomie lokalnym. Tymi dokumentami są:

- strategia rozwoju województwa (nie jest ona aktem planowania przestrzennego, ale zawiera ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie),
- plan zagospodarowania przestrzennego województwa,
- audyt krajobrazowy.

Ustalenia w obrębie tych trzech dokumentów stanowią wzajemnie zależny system, choć należy zauważyć, że w obecnie obowiązujących przepisach nie ma bezpośrednich powiązań pomiędzy zapisami strategii rozwoju województwa i audytu krajobrazowego, a plan zagospodarowania przestrzennego województwa może być takim łącznikiem tylko w ograniczonej do jego specyfiki sferze.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 54) kwestie ochrony krajobrazu (traktowanego jako elementu składowego środowiska) powinny być także uwzględniane w wojewódzkim programie ochrony środowiska (choć ustawa nie narzuca bezpośredniego odwołania do audytów krajobrazowych).

Strategia rozwoju województwa ma na celu między innymi (art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2094 z późn. zm.) *zachowanie wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego przy uwzględnieniu potrzeb przyszłych pokoleń, a także rozwój i kształtowanie świadomości (...) mieszkańców oraz pielęgnowanie i rozwijanie tożsamości*

---

⁴ Analogicznie jak w przypadku rozporządzenia w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych, nowelizacja ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nastąpiła w trakcie sporządzania audytów krajobrazowych przez wszystkie województwa.

lokalnej. Strategia ta jest realizowana poprzez różnego typu programy rozwoju (art. 11 ust. 3 ustawy o samorządzie województwa), w tym regionalne programy operacyjne, które mogą obejmować także kwestie ochrony krajobrazów.

W strategii rozwoju województwa mogą zostać wskazane obszary proponowane w audycie krajobrazowym do objęcia dodatkowymi formami ochrony (parki krajobrazowe i obszary chronionego krajobrazu ustanawiane uchwałą sejmiku wojewódzkiego).

Samorząd województwa sporządza również plan zagospodarowania przestrzennego województwa, który powinien uwzględnić zarówno ustalenia strategii rozwoju województwa (w tym uwarunkowania wynikające z diagnozy, przygotowanej na potrzeby tej strategii – wg art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1259 z późn. zm.), jak i rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym (art. 39 ust. 3 UPZP). Plan zagospodarowania przestrzennego województwa określa w szczególności m.in.:

- podstawowe elementy sieci osadniczej województwa i ich powiązań komunikacyjnych oraz infrastrukturalnych, w tym kierunki powiązań transgranicznych,
- system obszarów chronionych, w tym ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, uzdrowisk, obszarów ochrony uzdrowiskowej, dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, ustalonych w dokumentach przyjętych przez Sejm, rząd lub jego pełnomocników, ministra lub sejmik województwa.

Poprzez powyższe instrumenty samorząd województwa może realizować zadania polityki przestrzennej województwa, określone w strategii jego rozwoju. W związku z powyższym audyt krajobrazowy formułuje także rekomendacje i wnioski dotyczące wymienionych instrumentów, realizujących zadania polityki przestrzennej województwa, z punktu widzenia cech i zagrożeń, występujących na obszarze krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie wybranych obszarów lub obiektów chronionych (o których mowa w art. 38a ust. 3 pkt 2 UPZP).

Poziom lokalny

System zakłada, że polityka przestrzenna formułowana jest w systemie programowania rozwoju, którego dokumenty na poziomie lokalnym opisane są w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.). Tam znajdują się szczegółowe wymogi, co do sposobu ujęcia kwestii przestrzennych w obowiązkowych gminnych lub ponadlokalnych strategiach rozwoju, przy czym wyraźnie zaznaczono, że w ich polu widzenia mają znajdować się też kwestie krajobrazowe. Strategie mają zawierać między innymi *model struktury funkcjonalno-przestrzennej* oraz *ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie*. Stąd część rekomendacji i wniosków audytu może być wdrażana za pośrednictwem tego właśnie narzędzia, choć analogicznie jak w przypadku poziomu wojewódzkiego, w przepisach brakuje bezpośredniego powiązania pomiędzy tymi dokumentami. Pozostałe wnioski i rekomendacje audytu adresowane są do aktów planowania przestrzennego, którymi na poziomie gminy są: plan ogólny oraz plany zagospodarowania przestrzennego, w tym także ich szczególne formy.

System planowania przestrzennego, połączony z procedurami strategicznego programowania rozwoju, pozwala na skuteczniejsze przełożenie szerszych celów ochronnych w zakresie krajobrazu – z poziomu regionalnego na lokalny. Obowiązujące procedury umożliwiają kontrolę z poziomu wojewódzkiego dokumentów strategicznych, jak też aktów planowania przestrzennego powstających na poziomie lokalnym – w zakresie przestrzegania rekomendacji i wniosków sformułowanych w audycie.

Projekty strategii rozwoju lokalnego i ponadlokalnego są opiniowane przez zarząd województwa w trybie ustawy o samorządzie gminnym (art. 10f ust. 2) pod względem sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju. Natomiast akty planowania przestrzennego, jak plan ogólny i wszelkie formy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (a także studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego do czasu zastąpienia ich planami ogólnymi), podlegają uzgodnieniu przez zarząd województwa w trybie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Szczególnym narzędziem wdrażania zapisów audytu może być tzw. uchwała krajobrazowa (będąca aktem prawa miejscowego), określająca zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, a więc tych elementów które mają istotny wpływ na postrzeganie krajobrazu przez społeczeństwo.

Rekomendacje i wnioski audytu mogą być też wykorzystywane w innych instrumentach polityki przestrzennej gminy, np. jako wytyczne do działań promocyjnych, społecznościowych, konkursów na zagospodarowanie przestrzeni lub projektów architektonicznych budynków, ale też studiów, badań i analiz przestrzennych. Szczególną formą ustaleń audytu mogą być propozycje objęcia wybranych krajobrazów formą ochrony przewidzianą w ustawie o ochronie przyrody oraz w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

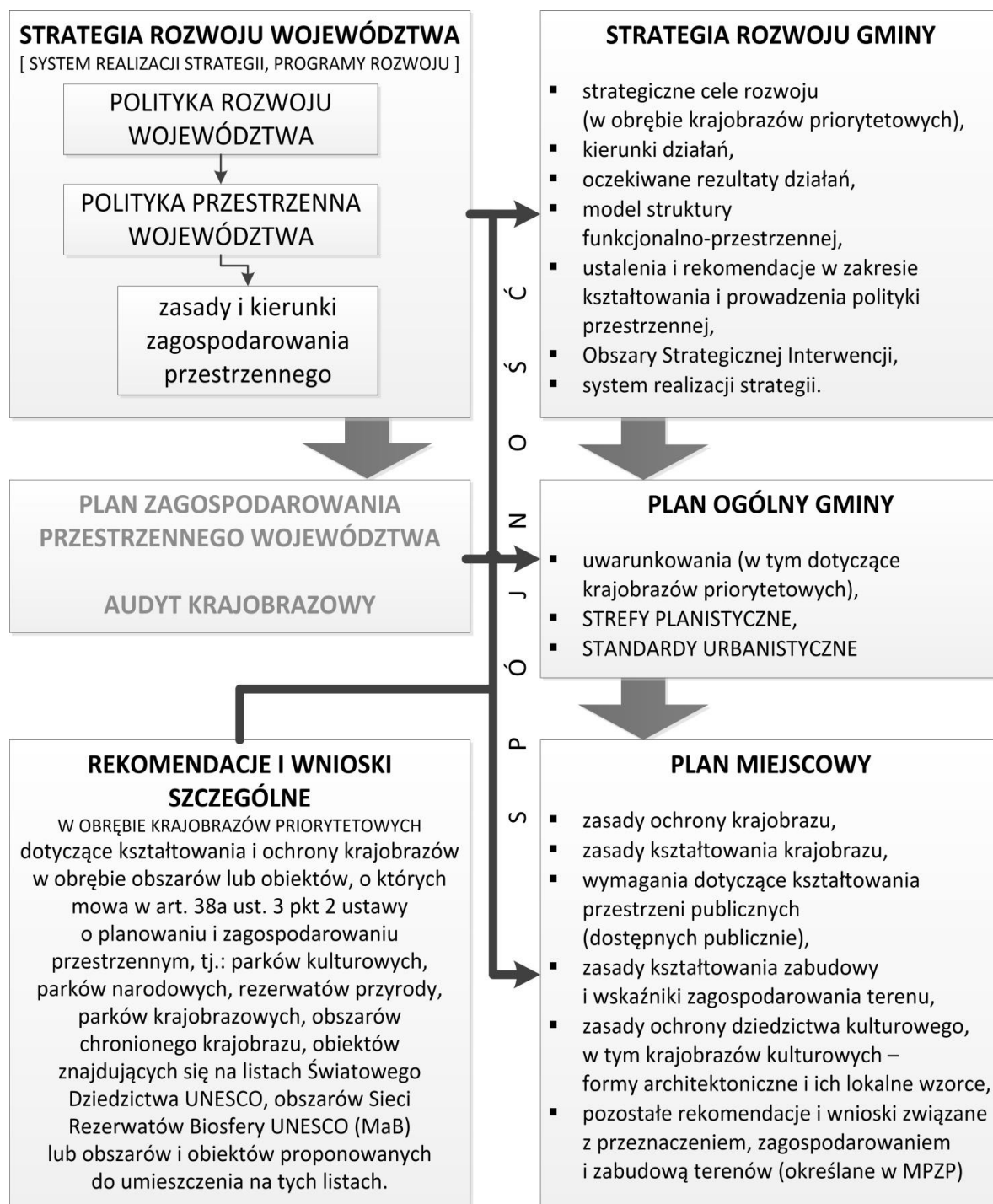
Na potrzeby sporządzenia planu ogólnego analizuje i uwzględnia się uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy. Należą do nich także ustalenia audytu krajobrazowego w zakresie granic krajobrazów priorytetowych oraz rekomendacji i wniosków adresowanych do nich oraz do krajobrazów wybranych obszarów chronionych (o których mowa w art. 38a ust. 3 pkt 2 UPZP). Uwzględniając te i inne uwarunkowania, określa się strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne, które są podstawą przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Gminne standardy urbanistyczne obejmują gminny katalog stref planistycznych oraz mogą obejmować gminne standardy dostępności infrastruktury społecznej. W gminnym katalogu stref planistycznych określa się profil funkcjonalny stref planistycznych, a także wybrane wartości parametrów zabudowy (art. 13e ust. 2 i 3 UPZP). Do niektórych z tych parametrów, a także do ustaleń gminnych standardów dostępności infrastruktury społecznej (art. 13f UPZP) odnoszą się wybrane rekomendacje i wnioski audytu krajobrazowego.

Zależności pomiędzy ustaleniami wyżej wymienionych dokumentów pokazane są na poniższym schemacie (Ryc. 1). W obrębie każdego z tych dokumentów wskazano zagadnienia, których mogą dotyczyć wnioski i rekomendacje audytu dotyczące krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie obszarów lub obiektów, o których mowa w art. 38a ust. 3 pkt 2 UPZP.

Należy zwrócić uwagę, że chociaż zapisy audytu odnoszą się do stanu prawnego, obowiązującego na dzień jego uchwalenia, ponieważ w założeniach ma on mieć dwudziestoletnią perspektywę obowiązywania, jego ustalenia powinny mieć także zastosowanie w przypadku zmian instrumentów wdrażania audytu, o których mowa powyżej.

Audyt krajobrazowy poprzez rekomendacje i wnioski, pełni funkcję doradczą i edukacyjną, wspomagającą gminy w planowaniu przestrzennym. Ustalenia audytu wspierają lokalne władze samorządowe, nie ograniczając ich samodzielności i kompetencji w zakresie podejmowania decyzji o zagospodarowaniu przestrzeni. Pozwala to na zachowanie integralności oraz respektowanie władztwa planistycznego gmin.

Ryc. 1. Schemat zależności między dokumentami wojewódzkimi i gminnymi odnoszącymi się do kwestii krajobrazowych

Zapisy audytu krajobrazowego mają szczególne znaczenie dla dwóch form ochrony przyrody: parków krajobrazowych oraz obszarów chronionego krajobrazu. Zgodnie z zapisami ustawy o ochronie przyrody, w obrębie występujących w ich granicach krajobrazów priorytetowych możliwe jest wyznaczenie stref ochrony krajobrazu oraz wprowadzenie zakazów z listy określonej w tej ustawie. W przypadku parku krajobrazowego jest to realizowane w ramach planów ich ochrony, natomiast w przypadku obszarów chronionego krajobrazu poprzez uchwałę sejmiku województwa. Należy zaznaczyć, że strefy ochrony krajobrazów i obowiązujące w nich zakazy stają się z chwilą uchwalenia aktem prawa miejscowego.

1.4 ODBIORCY AUDYTU

Zasadniczymi odbiorcami zapisów ustaleń audytu krajobrazowego (granic krajobrazów priorytetowych oraz rekomendacji i wniosków) są wojewódzkie i gminne władze samorządowe, które, zgodnie z zapisami różnych ustaw, zobowiązane są do ich uwzględnienia w aktach planowania przestrzennego i aktach prawnych dotyczących wybranych obszarów chronionych. Jak wspomniano w rozdz. 1.4, ustalenia audytu mogą i powinny być także uwzględniane przez samorządy w innych dokumentach, pomimo braku bezpośredniej delegacji ustawowej w tej sprawie. W szczególności dotyczy to wojewódzkich i gminnych strategii rozwoju, programów ochrony środowiska i programów opieki nad zabytkami, a także gminnych uchwał krajobrazowych.

Poza naświetlonymi powyżej aspektami prawno-administracyjnymi audyt krajobrazowy ma duże znaczenie edukacyjne i społeczne, gdyż poprzez promocję dobrych praktyk przyczynia się do podniesienia ogólnej świadomości i wrażliwości krajobrazowej wśród społeczeństwa. Tym samym znacząco rozszerza się grono jego odbiorców (interesariuszy), które oprócz decydentów obejmuje praktycznie wszystkich właścicieli oraz użytkowników nieruchomości, ale także planistów przestrzennych, urbanistów, architektów i innych specjalistów sporządzających, różnego rodzaju projekty w obrębie poszczególnych krajobrazów priorytetowych czy krajobrazów w obrębie obszarów chronionych. W dalszej perspektywie fakt uchwalenia i upowszechnienia treści audytu krajobrazowego może prowadzić do zwiększenia partycypacji społecznej na rzecz kształtowania ładu przestrzennego i ochrony obszarów o najwyższych wartościach przyrodniczych, kulturowych i fizjonomicznych. A także praktycznie przyczynić się do poprawy wizerunku przestrzeni jako istotnego składnika jakości życia społeczeństw.

1.5 OPINIOWANIE I KONSULTACJE PROJEKTU AUDYTU KRAJOBRAZOWEGO

Proces sporządzania projektu Audytu krajobrazowego woj. śląskiego prowadzony był zgodnie z wymogami art. 38b ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Po opracowaniu przez zespół autorski i przyjęciu przez Komisję odbioru, pierwsza jego wersja została przyjęta przez Zarząd Województwa uchwałą 1277/31/VII/2024 z dnia 02.10.2024 r. i skierowana do zaopiniowania przez rady wszystkich gmin położonych na terenie województwa oraz przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach, Dyrektora Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego oraz Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Spośród 167 gmin województwa śląskiego swoje opinie wyraziły łącznie 54 gminy, w tym 42 zaopiniowały negatywnie oraz 12 pozytywnie. Natomiast 113 gmin nie zajęło stanowiska, co zgodnie z zapisami art. 38b uznaje się za wyrażenie pozytywnej opinii o projekcie w przedłożonym brzmieniu.

Wraz z opiniami złożono łącznie 299 uwag lub grup uwag (np. odnoszących się do zapisów występujących w kilku krajobrazach), które w większości przypadków były omawiane z gminami w ramach indywidualnych rozmów i spotkań. Ostatecznie 157 uwag uwzględniono, 93 uwagi uwzględniono częściowo, 9 zagadnień wypracowano w ramach uzgodnień z gminami, 7 uwag uznano za niewymagające rozpatrzenia (niezasadne lub niezrozumiałe), a 33 nie uwzględniono.

Ta wersja projektu Audytu (druga) została przyjęta przez Zarząd Województwa Śląskiego uchwałą 2016/49/VII/2024 z dnia 19.12.2024 r. (zawierającą także zestawienie zgłoszonych uwag wraz z informacją o sposobie ich rozstrzygnięcia) i skierowana do konsultacji.

W ramach konsultacji 112 interesariuszy, w tym 27 gmin, złożyło łącznie 649 uwag lub grup uwag (znacząca część z nich stanowiły jednobrzmiące uwagi zgłoszone przez różne podmioty do jednego krajobrazu priorytetowego: Parku Śląskiego), spośród których 308 uwzględniono, 94 uwzględniono

częściowo, 16 uwag uznano za niewymagające rozpatrzenia (niezasadne lub niezrozumiałe), a 231 nie uwzględniono⁵.

Trzecia wersja projektu Audytu została przyjęta przez Zarząd Województwa Śląskiego uchwałą 429/66/VII/2025 z dnia 05.03.2024 r. (zawierającą także zestawienie zgłoszonych uwag wraz z informacją o sposobie ich rozstrzygnięcia) i skierowana do uchwalenia przez Sejmik Województwa Śląskiego.

Ostatecznie Sejmik Województwa Śląskiego zatwierdził Audyt krajobrazowy uchwałą Nr VII/12/2/2025 z dnia 17.03.2025 r.

1.6 UKŁAD OPRACOWANIA KOŃCOWEGO

Zakres merytoryczny i formalny Audytu krajobrazowego woj. śląskiego jest zgodny z wymogami określonymi w rozporządzeniu w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych. Audyt składa się z części opisowej i tabelarycznej, graficznej oraz dokumentacji.

Na część opisową i tabelaryczną Audytu składają się:

- TOM I: Audyt krajobrazowy województwa śląskiego – synteza,
- TOM II: Karty krajobrazów priorytetowych (186 krajobrazów priorytetowych),
- TOM III: Karty krajobrazów obszarów chronionych (96 obszarów chronionych)⁶,
- TOM IV: Karty obszarów w obrębie krajobrazów priorytetowych wyróżniających się lokalną formą architektoniczną (14 „obszarów LFA”).

Na część graficzną Audytu składają się:

- mapa zidentyfikowanych krajobrazów,
- mapa przedstawiającą lokalizację wybranych obszarów lub obiektów chronionych (art. 38a ust. 3 pkt 2 UPZP),
- mapa przedstawiającą lokalizację krajobrazów priorytetowych,
- mapa przedstawiającą lokalizację obszarów proponowanych do objęcia dodatkowymi formami ochrony (pkt 2 ppkt 3–5 załącznika nr 7 do Rozporządzenia),
- mapa przedstawiającą lokalizację obszarów zabudowanych wyróżniających się lokalną formą architektoniczną (pkt 1 załącznika nr 8 do Rozporządzenia).

Na dokumentację Audytu składają się:

- ZAŁĄCZNIK A: Metodyka sporządzenia Audytu krajobrazowego województwa śląskiego,
- ZAŁĄCZNIK B: Ogólna charakterystyka krajobrazów województwa śląskiego,
- ZAŁĄCZNIK C: Charakterystyka i ocena krajobrazów, w tym krajobrazów priorytetowych,

---

⁵ Szczegółowe omówienie fazy opiniowania i konsultacji społecznych projektu Audytu wraz z zestawieniem uwag wraz z informacją o sposobie ich uwzględnienia zawarte jest w ZAŁĄCZNIKU E Dokumentacji.

⁶ Co do zasady, poza jednostkowymi sytuacjami, zarówno zagrożenia jak i rekomendacje i wnioski odnoszą się do wszystkich krajobrazów zlokalizowanych w obrębie danego obszaru chronionego. W przypadku zlokalizowanych w ich granicach krajobrazów priorytetowych, rozwinięcie i uzupełnienie właściwych dla nich zagrożeń oraz rekomendacji i wniosków znajduje się w karcie danego krajobrazu priorytetowego.

- ZAŁĄCZNIK D: Zróżnicowanie lokalnych form zabudowy oraz kompozycji przestrzennej województwa śląskiego,
- ZAŁĄCZNIK E: Opis konsultacji społecznych oraz zestawienie i stanowisko wobec nieuwzględnionych uwag do projektu Audytu krajobrazowego,
- ZAŁĄCZNIK F: Zestawienia tabelaryczne kart charakterystyk krajobrazów (KChK) oraz kart ocen krajobrazów (KOK)⁷,
- ZAŁĄCZNIK G: Dane przestrzenne dla map.

Według wymogów Opisu Przedmiotu Zamówienia, zespół autorski powinien zidentyfikować obszary objęte formami ochrony przyrody, które wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony. Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z zapisami ustawy o ochronie przyrody (art. 10 ust. 1a, art. 13. ust. 3, art. 16 ust. 3 art. 23. ust. 2, art. 44 ust. 4) zniesienie jakiejś formy ochrony może nastąpić wyłącznie w przypadku bezpowrotnej utraty wartości danego obszaru. Jednocześnie ustawodawca dopuścił także likwidację ochrony prawnej *w razie konieczności realizacji inwestycji celu publicznego w przypadku braku rozwiązań alternatywnych lub zapewnienie bezpieczeństwa powszechnego*. Na podstawie przeprowadzonych prac zespół autorski nie wskazuje obszarów już objętych formami ochrony przyrody jako tych, które wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony.

Niniejszy Tom I Audytu obejmuje podsumowanie i syntezę całości projektu i wraz z tomami II - IV oraz częścią mapową (w wersji rastrowej jak i wektorowej) stanowi zasadniczy jego element. Bardziej szczegółowe omówienie niektórych zagadnień (np. metodyki czy charakterystyki województwa) zawarto w dokumentacji Audytu. Znajdują się tam również szczegółowe obliczenia statystyczne, które zgodnie z wymogami Rozporządzenia były podstawą wyznaczenia krajobrazów priorytetowych. W dokumentacji znalazło się także opracowanie wykraczające poza wymagany umową zakres, a dotyczące zróżnicowania lokalnych form zabudowy oraz kompozycji przestrzennej województwa śląskiego, wzbogacając spojrzenie na piękno i różnorodność krajobrazową województwa śląskiego.

Niniejsza – trzecia wersja Audytu krajobrazowego woj. śląskiego uwzględnia uwagi zgłoszone w ramach etapu opiniowania projektu przez samorządy oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a także uwagi zgłoszone w ramach etapu konsultacji społecznych. W jednostkowych przypadkach uwzględnia także zmiany wynikające z decyzji Zarządu Województwa Śląskiego.

---

⁷ Moduł V KChK obejmujący dokumentację fotograficzną i kartograficzną oraz opis walorów krajobrazowych z KOK dotyczące zgodnie z Rozporządzeniem wyłącznie krajobrazów priorytetowych znajdują się w kartach krajobrazów priorytetowych, razem z opisem zagrożeń oraz rekomendacjami i wnioskami (Tom II).

2 METODYKA OPRACOWANIA AUDYTU KRAJOBRAZOWEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

W założeniach, metodyka sporządzania audytów krajobrazowych, określona w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych miała zapewnić zestandaryzowanie i powtarzalność procedury, a tym samym porównywalność uzyskanych wyników. Po rozpoczęciu prac w poszczególnych województwach okazało się jednak, że budzi ona szereg problemów i wątpliwości, w szczególności dotyczących statystycznych kryteriów wyróżniania krajobrazów priorytetowych. W konsekwencji rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 19 października 2022 r. dokonano jej zmiany (dalej wersja znowelizowana określana jest jako „Rozporządzenie”).

W praktyce, pomimo iż w wielu aspektach Rozporządzenie bardzo szczegółowo precyzuje sposób wyznaczania, charakteryzowania i oceniania krajobrazów, w trakcie sporządzania projektu Audytu krajobrazowego woj. śląskiego zespół autorski musiał dokonywać własnej interpretacji jego zapisów, dostosowując je do specyfiki województwa. Należy podkreślić, że koncepcja audytu krajobrazowego jest w Polsce zupełnie nowa, a przyjęta metodyka nie została wcześniej przetestowana w skali regionalnej. Można zatem założyć, że wnioski z przygotowywania tych dokumentów w poszczególnych województwach w ramach obecnej, pierwszej ich edycji, zostaną wykorzystane w kolejnych aktualizacjach metodyki.

Szczegółowy opis metodyki opracowania Audytu krajobrazowego woj. śląskiego zawiera ZAŁĄCZNIK A Dokumentacji Audytu.

Prace nad Audytem krajobrazowym województwa śląskiego podzielono na siedem etapów, obejmujących pełen zakres prac określony w Rozporządzeniu:

- Etap 0: Prace przygotowawcze – zbieranie informacji ogólnych i danych szczegółowych dotyczących obszaru województwa,
- Etap 1: Opracowanie ogólnego opisu województwa oraz identyfikacja i klasyfikacja krajobrazów,
- Etap 2: Zestawienie krajobrazów i sporządzenie mapy zidentyfikowanych krajobrazów,
- Etap 3: Dokonanie charakterystyki i oceny krajobrazów oraz wskazanie krajobrazów priorytetowych,
- Etap 4: Identyfikacja zagrożeń, sformułowanie rekomendacji i wniosków oraz określenie lokalnych form architektonicznych i opracowanie map,
- Etap 5: Sporządzenie dokumentacji tekstowej i mapowej,
- Etap 6: Procedura opiniowania i uzgodnienia projektu dokumentu.

Zasadniczym etapem prac w ramach Audytu (stanowiącym jednocześnie punkt wyjścia do dalszych etapów) było dokonanie podziału obszaru województwa śląskiego na jednostki przestrzenne (krajobrazy) charakteryzujące się określonymi cechami krajobrazu, pozwalającymi na ich przyporządkowanie do konkretnego typu i podtypu, zgodnie z typologią określoną w Załączniku 2 Rozporządzenia (Etap 2). Obejmuje ona 3 grupy krajobrazów:

- A. Krajobrazy przyrodnicze, kulturowo (zazwyczaj ekstensywnie) użytkowane, funkcjonujące głównie w wyniku działania procesów naturalnych, jedynie w niewielkim stopniu modyfikowanych przez działalność człowieka;

- B. Krajobrazy przyrodniczo-kulturowe, ukształtowane w wyniku wspólnego działania procesów naturalnych oraz świadomych modyfikacji pokrycia terenu i struktury przestrzennej przez człowieka;
- C. Krajobrazy kulturowe, w których ich struktura i funkcja są w pełni ukształtowane przez działalność człowieka.

Grupa A obejmuje 5 typów krajobrazów (wód powierzchniowych, bagienno łąkowe, leśne, bezleśne murawowe, piaszczyste i skalne oraz górskie ponad granicą lasu (naturalną lub antropogenicznie obniżoną), a w ich obrębie 18 podtypów.

Grupa B obejmuje 3 typy krajobrazów (wiejskie, mozaikowe oraz podmiejskie i osadnicze), a w ich obrębie 14 podtypów.

Grupa C obejmuje 7 typów krajobrazów (miejskie, wielkomiejskie, wodno-gospodarcze, przemysłowe i energetyczne, górnicze, komunikacyjne oraz ludyczne), a w ich obrębie 19 podtypów.

Zgodnie z zapisami Rozporządzenia, punktem wyjścia do analiz krajobrazowych były jednostki przestrzenne wyższego rzędu (mezoregiony), w obrębie których wydzielano krajobrazy, które cechuje wewnętrzne podobieństwo pokrycia terenu (tzw. tło krajobrazowe) oraz połączenia funkcjonalne lub widokowe. Warto podkreślić, że w praktyce, w wielu przypadkach granice mezoregionów w sztuczny sposób dzielą krajobrazy należące do tego samego podtypu (o takim samym charakterze). W odniesieniu do krajobrazów priorytetowych (po ich wyznaczeniu) w takich sytuacjach odstąpiono od rozdzielania krajobrazów należących do różnych mezoregionów.

Wiodącym kryterium (komponentem przewodnim) wydzielenia krajobrazów było pokrycie terenu, a elementem dodatkowym jego ukształtowanie (rzeźba). Pomocniczo, uwzględniano także powiązania funkcjonalne lub widokowe między elementami krajobrazu.

Podstawowym źródłem informacji do przeprowadzenia delimitacji krajobrazów była ortofotomapa, a materiałami pomocniczymi baza danych obiektów topograficznych (BDOT) oraz baza Corine Land Cover (CLC), wykorzystywane głównie do wstępnego przeglądu i oceny zróżnicowania pokrycia oraz użytkowania terenu.

Zasadniczą skalą opracowania dla identyfikacji krajobrazów była skala 1:50 000, jednak w celu wyznaczenia granic konieczne okazało się podejście bardziej szczegółowe - skala odpowiadająca dokumentacjom planistycznym na poziomie gminy (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy), tj. skali 1:10 000. Granice krajobrazów priorytetowych (po ich wyznaczeniu) doprecyzowywano w skali ewidencyjnej tj. 1:5 000, w wybranych przypadkach uwzględniając ich korekty wynikające z lokalnych uwarunkowań zgłaszanych w ramach procedury opiniowania i konsultowania projektu Audytu. Granice obszarów charakteryzujących się lokalną formą architektoniczną wyznaczono w wymaganej przepisami skali 1:2 000.

Trzeba podkreślić, że praktycznie nigdy nie występują jednostki homotoniczne (jednorodne), a podstawą przyporządkowania do danego podtypu są cechy dominujące w danej jednostce. Wyznaczenie granic poszczególnych krajobrazów oraz ich zakwalifikowanie zawsze jest efektem subiektywnej oceny i wyboru zespołu autorskiego. Decyzja ta jest szczególnie trudna w przypadku obszarów wiejskich podlegających silnej antropopresji (zwłaszcza dotyczy to krajobrazów wiejskich 6b-6g, mozaikowych 7a-7b i podmiejskich 8c).

Należy zaznaczyć, że Rozporządzenie w stosunku do części podtypów narzuca minimalną powierzchnię danej jednostki wynoszącą 50 lub 100 ha. Także w przypadku pozostałych podtypów (z wyłączeniem podtypu 5b – hale wysokogórskie, do którego zaliczono niewielkie niezalesione polany szczytowych partii Beskidów) starano się, aby krajobrazy były nie mniejsze niż kilkadziesiąt

hektarów. Przyjęcie takiego założenia skutkuje zróżnicowaniem pokrycia terenu i innych cech w obrębie poszczególnych jednostek (przy zachowaniu ich dominującego charakteru).

W efekcie prac Etapu 2 (korygowanych w miarę potrzeb w kolejnych etapach) w obrębie województwa śląskiego wyróżniono 1738 krajobrazów, należących do 14 spośród 15 typów i 40 spośród 51 podtypów wskazanych w Rozporządzeniu. Ich syntetyczne omówienie zawiera rozdział 4.

Każdemu z krajobrazów, niezależnie od roboczego identyfikatora (ID) oraz nazwy (używanych w trakcie prac) przypisano indywidualny kod, zgodnie z formatem wskazanym w Rozporządzeniu (załącznik nr 1): AA-XXX.XX-YY, gdzie:

- AA oznacza kod województwa, przypisany zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia, stosowania i udostępniania krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju oraz związanych z tym obowiązków organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. poz. 1031, ze zm.),
- XXX.XX określa mezoregion fizycznogeograficzny,
- YY określa kolejny krajobraz w obrębie mezoregionu w danym województwie.

Na przykład krajobraz posiadający roboczą nazwę „Racibórz” i identyfikator ID23, oznaczono kodem krajobrazu: 24-318.50-011, oznacza:

- 24 – województwo śląskie,
- 318.50 – mezoregion Brama Raciborska,
- 011 – kolejny krajobraz w tym mezoregionie.

W przypadku krajobrazów położonych w więcej niż jednym mezoregionie, zastosowano kod jednostki dominującej.

Zidentyfikowane krajobrazy, w ramach prac Etapu 3 zostały scharakteryzowane i ocenione zgodnie ze szczegółową metodyką opisaną w Rozporządzeniu. Zakłada ona określenie analitycznych cech przyrodniczych (A) i kulturowych (B) - charakterystycznych typologicznie oraz unikatowych oraz cech syntetycznych (C), a następnie ujęcie ich w Kartach Charakterystyki Krajobrazu.

Zgodnie z załącznikiem nr 3 do Rozporządzenia, karty składają się z następujących modułów:

- Moduł I. Metryczka ogólna krajobrazu,
- Moduł II. Cechy analityczne,
- Moduł III. Cechy syntetyczne,
- Moduł IV. Wyniki porównania z innymi krajobrazami,
- Moduł V. Dokumentacja fotograficzna i kartograficzna.

Pierwsze cztery moduły sporządzane są dla wszystkich wydzielonych krajobrazów w województwie. Natomiast moduł V opracowuje się obligatoryjnie dla krajobrazów priorytetowych.

Cechy analityczne oceniane są poprzez wskaźniki wybrane jako właściwe dla danego podtypu krajobrazu, spośród zestawu wymienionego w Rozporządzeniu. Wskaźniki te są obliczane (i tylko takie wpisywane do Kart) jako cechy charakterystyczne typologicznie, jeżeli dana cecha występuje w co najmniej 75% krajobrazów w danym podtypie lub jako cechy unikatowe, w przypadku, jeżeli występują w maksymalnie 5% krajobrazów danego podtypu (pozostałych wskaźników nie wpisuje się do Kart).

Na potrzeby przeprowadzenia późniejszej oceny zidentyfikowanych krajobrazów dokonuje się porównania poszczególnych cech charakterystycznych typologicznie z innymi krajobrazami zaklasyfikowanymi do tego samego podtypu⁸. Uzyskane wyniki uwzględnia się potem przy wypełnianiu Kart Oceny Krajobrazu.

Należy podkreślić, że zespół autorski przyjął założenie, że dla zapewnienia obiektywności i porównywalności wyników w ramach dokonywanej charakterystyki krajobrazów konieczne jest wykorzystanie danych gwarantujących taki sam poziom szczegółowości dla całego obszaru województwa. Miało to na celu uniknięcie nadreprezentatywności obszarów, dla których dostępne były bardziej szczegółowe dane. Przykładowo część gmin posiada bardzo dobre rozpoznanie zasobów kulturowych (w ramach gminnych ewidencji zabytków), ale ich wykorzystanie w wyliczeniach wskaźników powodowałoby brak obiektywnej oceny całego województwa, ponieważ część gmin nie ma takich ewidencji lub obejmuje ona niewielką część cennych obiektów. Analogiczna sytuacja mogłaby dotyczyć parków krajobrazowych czy rezerwatów przyrody, posiadających znacznie bardziej szczegółowe rozpoznanie walorów przyrodniczych niż pozostałe tereny.

Syntetyczne omówienie charakterystyk przedstawiono w rozdziale 4. Natomiast komplet Kart Charakterystyki Krajobrazów zawiera ZAŁĄCZNIK F Dokumentacji Audytu.

W przypadku analitycznych cech przyrodniczych (cechy A) Rozporządzenie wymienia 40 wskaźników, którymi charakteryzować można poszczególne krajobrazy, w tym 16 obligatoryjnych i 24 fakultatywne. Wskaźniki te dotyczą takich cech jak np.: udział obszarów chronionych lub korytarzy ekologicznych, obecność cennych obiektów przyrodniczych, zadrzewień lub zakrzewień liniowych, gęstość cieków i wąwozów, typy siedliskowe lasu i drzewostanu itd. Miarą wskaźników z grupy A są % powierzchni danego krajobrazu lub liczba bezwzględna danej cechy lub jej liczba na km² (zagęszczenie).

W przyjętej dla Audytu woj. śląskiego metodyce założono uwzględnienie wszystkich wskaźników obligatoryjnych, z wyjątkiem jednego (brak występowania cechy na terenie województwa). Spośród wskaźników fakultatywnych do dalszych prac wybrano 12 jako mających uzasadnienie merytoryczne i możliwych do wyliczenia na podstawie dostępnych danych.

Do głównych źródeł danych wyliczenia wskaźników z grupy A należały: ortofotomapa, BDOT, Bank Danych o Lasach, mapy szczegółowe: geologiczna, geomorfologiczna, hydrograficzna, sozologiczna, glebowa oraz dane geoserwisu Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

W przypadku analitycznych cech kulturowych (cechy B) Rozporządzenie wymienia 65 wskaźników, którymi charakteryzować można poszczególne krajobrazy, w tym 38 obligatoryjnych i 27 fakultatywnych, przy czym w każdym ze wskaźników można dodatkowo wyróżnić od 1 do nawet 10 rodzajów obiektów. Podobnie jak w przypadku cech przyrodniczych, założono uwzględnienie wszystkich wskaźników obligatoryjnych, z wyjątkiem tych, które nie mają uzasadnienia na terenie województwa. Spośród wskaźników fakultatywnych uwzględniono 8 w całości, a 12 w ograniczonym stopniu, ujmując tylko wybrane elementy.

Wskaźniki z grupy B dotyczą różnego rodzaju obiektów kulturowych stanowiących widoczny element krajobrazu: budynków, budowli, obiektów małej architektury, stanowisk archeologicznych o widocznej formie krajobrazowej, układów ruralistycznych, miejsc pamięci itp. Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z Rozporządzeniem uwzględniane są nie tylko obiekty zabytkowe, ale także obiekty które nie noszą cech zabytkowych (takich jak dawność i historyczność), ale charakteryzują je wartości

---

⁸ Porównanie wyraża się w wielokrotnościach odchylenia standardowego od średniej dla wszystkich krajobrazów danego podtypu w województwie.

estetyczne lub emocjonalne lub są istotne dla wartości danego krajobrazu (wyróżniają je). Przyjętą jednostką dla tych wskaźników jest ich zagęszczenie (liczba) na km²(zagęszczenie).⁹

Podstawowymi źródłami danych były wykazy Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz Narodowego Instytutu Dziedzictwa dotyczące obiektów ujętych w rejestrze zabytków oraz w wojewódzkiej ewidencji zabytków, a także informacje z Archeologicznego Zdjęcia Polski oraz wykazu obiektów dóbr kultury współczesnej. Pomocniczo uwzględniano także gminne ewidencje zabytków (ze względu na brak lub różną szczegółowość tego typu opracowań).

Dodatkowo, na potrzeby aktualizacji bazy danych obiektów cennych kulturowo przygotowano na potrzeby projektu geoportal, który w tym etapie projektu został wykorzystany do konsultacji z gminami listy obiektów grupy B.

Ostatnim elementem charakterystyki było określenie cech syntetycznych (C), z których do analiz wybrano cechy obligatoryjne: tradycję oraz funkcje podstawowe krajobrazu. Nie uwzględniono natomiast cech fakultatywnych: tożsamość i swojskość, które wymagałyby obszernych badań ankietowych prowadzonych w całym województwie (w każdym z 1738 krajobrazów).

Podstawowym źródłem informacji były dane Instytutu Myśli Polskiej im. Wojciecha Korfanteo w Katowicach (obecnie Regionalny Instytut Kultury im. Wojciecha Korfanteo).

Na podstawie przeprowadzonej charakterystyki krajobrazów dokonano ich oceny zgodnie z wymogami Rozporządzenia. Polegała ona na:

- przypisaniu wybranym cechom analitycznym i cechom syntetycznym (wskaźnikom) eksperckiej oceny stanu ich zachowania lub wykształcenia;
- porównaniu cech analitycznych charakterystycznych typologicznie z cechami innych krajobrazów tego samego podtypu w województwie oraz nadaniu cechom konkretnych wartości na podstawie wyników porównania;
- ocenie cech analitycznych i syntetycznych zidentyfikowanych krajobrazów, w tym wypełnieniu Kart Oceny Krajobrazów.

Ocenę stanu zachowania lub wykształcenia dokonywano w skali trzystopniowej:

- a) I – stan bardzo dobry lub dobry,
- b) II – stan przeciętny,
- c) III – stan niewystarczający lub zły

na podstawie oceny statystycznej występowania cechy (wskaźnika) charakterystycznego dla danego podtypu¹⁰. W przypadku cech unikatowych oceniano ekspercko czy dana cecha lub zestaw cech unikatowych wpływa na to, że dany krajobraz jest niepowtarzalny, a jednocześnie rozpoznawalny w sensie fizjonomicznym lub funkcjonalnym w porównaniu z pozostałymi krajobrazami danego podtypu w województwie. W przypadku gdy stan zachowania lub wykształcenia przyjął wartość „I”, krajobraz był wskazany do typowania krajobrazu priorytetowego.

Syntetyczne omówienie ocen krajobrazów przedstawiono w rozdziale 4. Natomiast komplet Kart Oceny Krajobrazów zawiera ZAŁĄCZNIK F Dokumentacji Audytu.

---

⁹ Także dla obiektów powierzchniowych (np. strefy ochrony konserwatorskiej, które na potrzeby Audytu musiały zostać przedstawione w postaci punktowej).

¹⁰ Występowanie silniej lub słabiej niż przeciętne, liczone poprzez odchylenie standardowe.

Ostatnim elementem w ramach Etapu 3 było wskazanie krajobrazów priorytetowych. Krajobrazy te muszą być zgodne z definicją zapisaną w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz spełniać przynajmniej jedno z kryteriów zapisanych w Rozporządzeniu: unikatowość występowania, reprezentatywność, dotychczasowa ochrona prawna lub ważność krajobrazu.

W Rozporządzeniu określono precyzyjne warunki spełnienia tych kryteriów, przy czym jego nowelizacja z 19 października 2022 r. pozwoliła na szersze stosowanie wyboru, dokonywanego przez ekspertów wg kryterium ważności eksperckiej.

Zespół ekspercki w pierwszym kroku dokonał wstępnego wyboru krajobrazów priorytetowych wg szczegółowego algorytmu określonego w Rozporządzeniu. Zgodnie ze znowelizowanym załącznikiem nr 5 krajobraz może być wskazany jako priorytetowy, jeżeli jest szczególnie cenny ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne, urbanistyczne, ruralistyczne lub estetyczno-widokowe, a także spełnia co najmniej jedno z poniższych kryteriów:

- 1) unikatowości występowania – kryterium jest spełnione, jeżeli:
  - a) przynajmniej jedna cecha unikatowa wskazana w Karcie Oceny Krajobrazu ma wskazanie TAK w kolumnie „Wskazania do typowania krajobrazu priorytetowego” lub
  - b) krajobraz przynależy do podtypu krajobrazu reprezentowanego w województwie przez nie więcej niż 10 krajobrazów,
- 2) reprezentatywności – kryterium jest spełnione, jeżeli wszystkie cechy analityczne charakterystyczne dla danego podtypu krajobrazu mają wskazanie TAK do typowania krajobrazu priorytetowego w Karcie Oceny Krajobrazu,
- 3) dotychczasowej ochrony prawnej – kryterium jest spełnione, jeżeli na co najmniej 50% powierzchni krajobrazu występuje park narodowy, rezerwat przyrody, obszar z listy światowego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego UNESCO, pomnik historii lub park kulturowy,
- 4) ważności krajobrazu – kryterium jest spełnione, jeżeli:
  - a) krajobraz otrzymał co najmniej 75% wskazań TAK w kolumnie „Wskazania do typowania krajobrazu priorytetowego” w Karcie Oceny Krajobrazu lub
  - b) w granicach krajobrazu znajdują się elementy ekspozycji takie jak: przedpola ekspozycji, osie widokowe i punkty widokowe istotne dla sąsiedniego krajobrazu priorytetowego wskazanego na podstawie pozostałych kryteriów, lub
  - c) ważność krajobrazu wynika z dodatkowych analiz, w szczególności z analiz cech analitycznych niewymienionych w Rozporządzeniu, jeżeli te cechy są istotne dla charakterystyki krajobrazów lub z zastosowania do analiz zestawu cech, które są adekwatne do danego podtypu krajobrazu, w tym typu rzeźby – przy czym liczba krajobrazów priorytetowych wskazanych w oparciu o tę przesłankę nie może być większa niż 10% wszystkich krajobrazów w województwie.

W ocenie eksperckiej rozszerzająco wykorzystano także kryterium dotychczasowej ochrony prawnej, uznając że z punktu widzenia walorów krajobrazowych, równie ważnymi formami ochrony co uwzględnione w Rozporządzeniu jak: park narodowy (nie występuje w woj. śląskim), rezerwat przyrody, obszar z listy światowego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego UNESCO, pomnik historii lub park kulturowy, są formy ochrony sensu stricto dedykowane ochronie krajobrazu: park krajobrazowy, obszar chronionego krajobrazu oraz zespół przyrodniczo-krajobrazowy.

W końcowym podejściu zespół ekspercki dokonał oceny eksperckiej, która obejmowała:

- zestawienie i analizę krajobrazów danego podtypu w celu „stworzenia” modelowego, typowego krajobrazu, stanowiącego swoisty „wzorzec” dla województwa śląskiego;
- porównanie jakościowe krajobrazów w obrębie danego podtypu, obejmujące zarówno cechy (wskaźniki) ujęte w Rozporządzeniu, jak i inne kryteria związane np. z łącznym występowaniem kilku cech przyrodniczych - przykładowo dla podtypu 1b. *Systemy wód płynących* analizowano naturalność form i procesów typowych dla dużej rzeki meandrującej oraz typowo wykształcone kompleksy nadrzecznych łęgów. W porównaniu uwzględniano także cechy negatywne, np. obecność terenów lub obiektów wprowadzających dysharmonię w układzie przestrzennym i funkcjonalnym i wiele innych;
- wskazanie krajobrazów, które wg oceny eksperckiej zasługują na uznanie za krajobrazy priorytetowe. Ocena ta dotyczyła wszystkich jednostek, a więc także tych które zostały wyznaczone jako priorytety wg algorytmu i pozytywnie zweryfikowane pod kątem zgodności z definicją.

Ostatecznie, w granicach województwa śląskiego wyznaczono 184 krajobrazy priorytetowe. Ich syntetyczne omówienie zawiera rozdział 4.

Zgodnie z wymogami Rozporządzenia Karty Charakterystyk Krajobrazów priorytetowych uzupełniono o dokumentację fotograficzną i kartograficzną, a Karty Ocen Krajobrazów priorytetowych o opis walorów przyrodniczych, kulturowych i fizjonomię krajobrazu.

W ramach oceny walorów fizjonomicznych w obrębie krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów obszarów chronionych wyznaczono punkty i ciągi widokowe, przedpoła ekspozycji i dominanty krajobrazowe.

Etap 4 poświęcony był m.in. identyfikacji zagrożeń dla krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie wybranych obszarów chronionych (o których mowa w art. 38a UPZP).

W tym celu przeanalizowano zarówno dokumenty planistyczne (studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego) i strategiczne poszczególnych gmin, jak i inne dokumenty i opracowania (w tym np. akty powołujące poszczególne obszary chronione czy plany ich ochrony). Znaczącą rolę odegrała w tych pracach dobra znajomość specyfiki i problemów dużej części analizowanych obszarów, którą posiadał zespół autorski.

Zagrożenia opisywano wg typologii określonej w Rozporządzeniu (Załącznik 6), podając dla każdego z nich źródło zagrożenia, wewnętrzne lub zewnętrzne pochodzenie i skalę intensywności.

Zidentyfikowane zagrożenia były punktem wyjścia do sformułowania rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie obszarów chronionych. Część tych ustaleń może / powinna zostać uwzględniona w dokumentach na poziomie wojewódzkim (plan zagospodarowania przestrzennego województwa, strategia rozwoju województwa) lub lokalnym (plan ogólny gminy, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, strategia rozwoju gminy, uchwała krajobrazowa). Część z nich ma charakter wskazań adresowanych do różnych interesariuszy, składających się na „dobrą praktykę” ochrony walorów krajobrazowych.

Elementem rekomendacji było także wskazanie obszarów, które, zdaniem zespołu autorskiego, zasługują na objęcie ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody i ustawy o ochronie zabytków.

Ostatnim elementem Etapu 4 było opracowanie katalogu lokalnych form architektonicznych zabudowy (LFA). Wytyczne w zakresie określenia LFA, opisane w Załączniku nr 8 Rozporządzenia, obejmują prace polegające na:

- wskazaniu obszarów zabudowanych, wyróżniających się lokalną formą architektoniczną w podziale na kategorię zabudowy oraz przedstawieniu ich granic w formie graficznej na mapach,
- wyodrębnieniu kategorii lokalnych form architektonicznych, w szczególności ze względu na rodzaj zabudowy, funkcje zabudowy lub obszarową spójność charakterystycznych form zabudowy,
- określeniu cech charakterystycznych LFA, w tym zakresów granicznych parametrów wybranych adekwatnie do specyfiki LFA.

Przyjęta przez zespół autorski metodyka obejmowała analizę wyznaczonych krajobrazów priorytetowych pod kątem występowania w ich granicach obszarów charakteryzujący się dobrze zachowaną zabudową o cechach tradycyjnych (historycznych), wyróżniających się w sposób szczególny na tle innych obszarów. Analizowano cechy obiektów budowlanych (nie tylko zabudowy mieszkalnej, ale także gospodarczej, np. stodół): ich gabaryty i proporcje, formy dachów, wielkość i proporcje otworów okiennych i drzwiowych, stosowane materiały budowlane, w tym ich kolorystykę, ale także cechy układu zabudowy: sytuowania obiektów względem działki czy historycznego układu przestrzennego, zachowanego układu kompozycyjnego, powtarzalności budynków o spójnych cechach, itd.

Poszukiwano obszarów, których charakter determinują obiekty, które zachowując swój historyczny styl są jednocześnie świadkami przeszłości danego miejsca i poprzez które odczytać można historię osadnictwa i rozwoju poszczególnych miast i wsi. Zachowując swój autentyczny charakter spełniają rolę lokalnych wyróżników krajobrazu. Jednocześnie takich, które można uznać za szczególne (wyjątkowe) w skali regionu i niewystępujące powszechnie w innych rejonach województwa. Przy wyborze takich obszarów brano pod uwagę kryterium typowości (reprezentatywności) oraz unikatowości. Starano się także, o ile było to możliwe, uwzględnić zróżnicowanie geograficzne i etnograficzne województwa.

Omówienie obszarów wyróżniających się lokalną formą architektoniczną znajduje się w rozdz. 8, natomiast karty LFA w Tomie IV.

Etap 5 obejmował opracowanie części tekstowej, mapowej i bazodanowej Audytu krajobrazowego województwa śląskiego w trzech kolejnych wersjach: przedstawianych najpierw do zaopiniowania, później do konsultacji społecznych, a na końcu do uchwalenia przez Sejmik Województwa Śląskiego.

Etap 6 obejmował przewidzianą ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym fazę opiniowania i konsultacji społecznych, opisaną szerzej w rozdz. 1.5

3 CHARAKTERYSTYKA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO¹¹

3.1 POŁOŻENIE FIZYCZNOGEOGRAFICZNE I ADMINISTRACYJNE

Województwo śląskie zajmuje obszar 12 333,09 km² i należy do jednych z najmniejszych województw w kraju (3,9% powierzchni Polski). Siedzibą władz wojewódzkich są Katowice. Województwo śląskie graniczy od południa z Czechami i Słowacją oraz województwami: łódzkim, świętokrzyskim (od północy), małopolskim (od wschodu) i opolskim (od zachodu). Jest najsilniej po województwie mazowieckim zaludnionym, zurbanizowanym i uprzemysłowionym województwem w Polsce. Położenie województwa w strefie młodych gór fałdowych (na południu), zróżnicowanych genetycznie wyżyn środkowopolskich oraz kotlin i dolin determinuje silne zróżnicowanie hipsometryczne i geomorfologiczne co m.in. przekłada się na duże zróżnicowanie krajobrazowe.

Pod względem administracyjnym województwo śląskie jest podzielone na 36 powiatów, w tym 19 grodzkich i 17 ziemskich. W ich granicach funkcjonuje 167 gmin: 49 miejskich, 22 – miejsko-wiejskich i 96 wiejskich. 71 miejscowości ma prawa miejskie. Na terenie województwa powstała pierwsza w Polsce metropolia, ustanowiona mocą rozporządzenia Rady Ministrów z 29 czerwca 2017 r. w sprawie utworzenia związku metropolitalnego pod nazwą „Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia” (GZM). Ponadto województwo śląskie jest podzielone na 4 subregiony:

Subregion Centralny - powiaty: będziński, bieruńsko-lędziński, gliwicki, lubliniecki, mikołowski, pszczyński, tarnogórski, zawierciański, oraz miasta na prawach powiatu: Bytom, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jaworzno, Katowice, Mysłowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Tychy, Zabrze.

Subregion Północny - powiaty: częstochowski, kłobucki, myszkowski oraz miasto na prawach powiatu – Częstochowa.

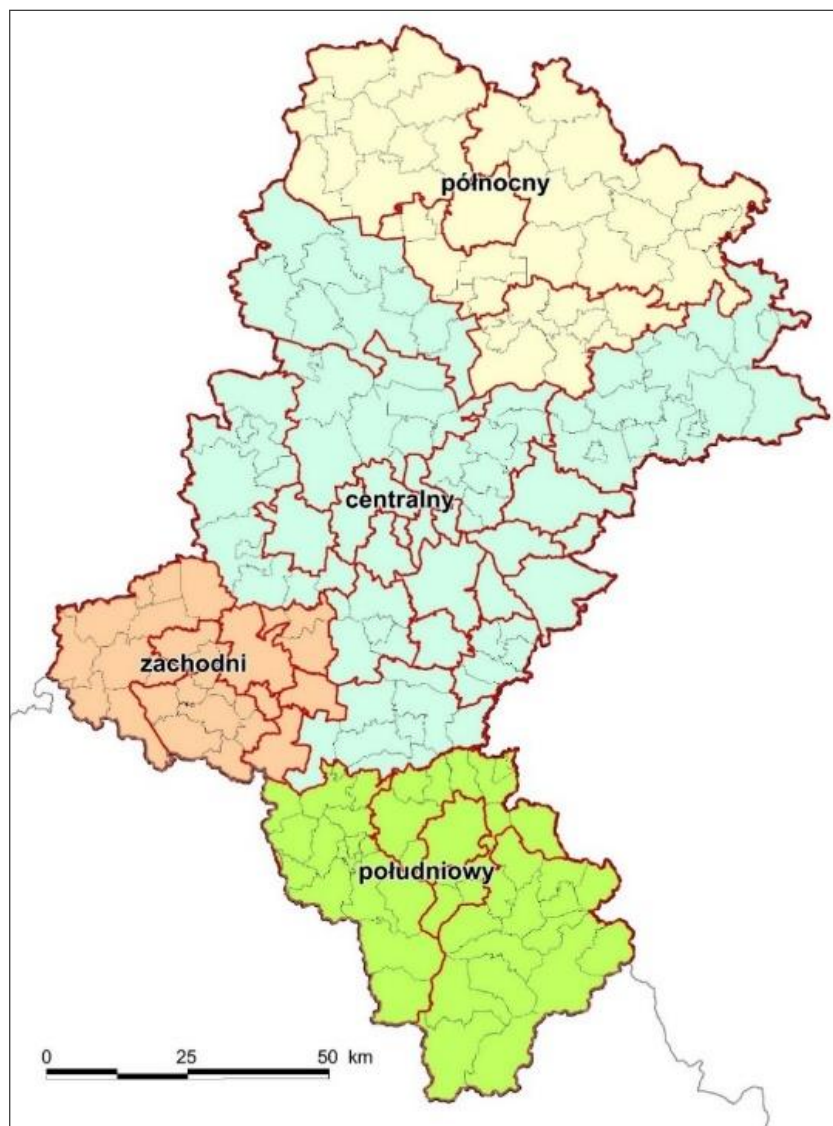
Subregion Zachodni - powiaty: raciborski, rybnicki, wodzisławski oraz miasta na prawach powiatu: Jastrzębie-Zdrój, Rybnik, Żory.

Subregion południowy – powiaty: bielsko-bialski, cieszyński, żywiecki oraz miasto Bielsko-Biała.

Podział administracyjny ilustruje ryc. 2.

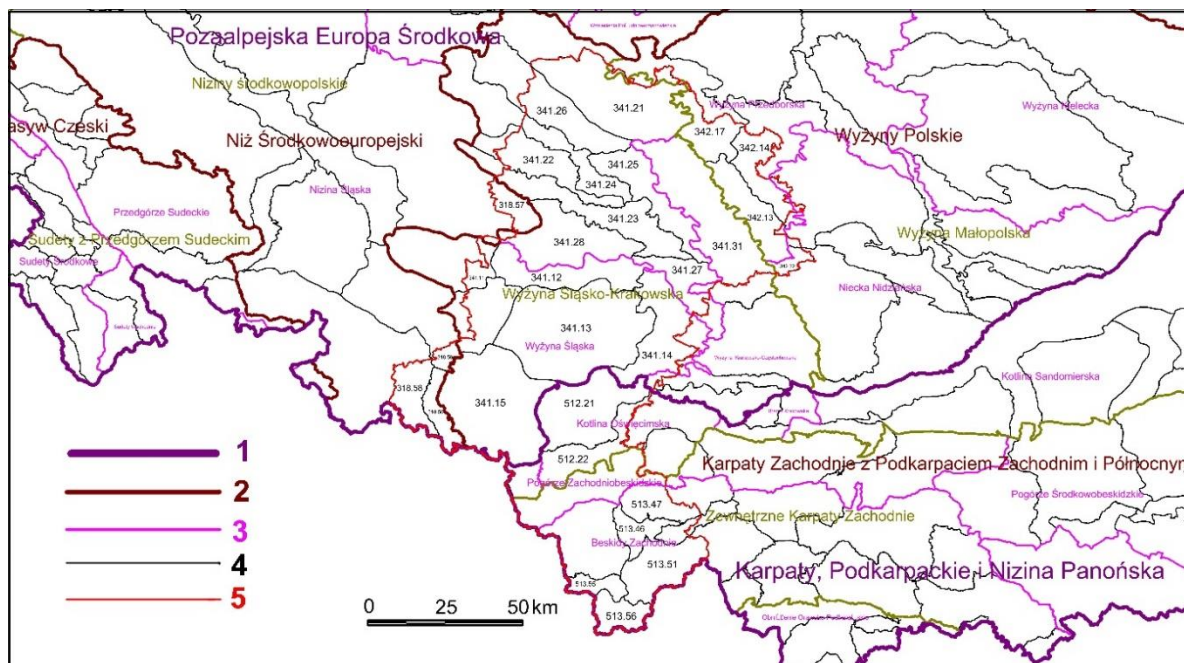
¹¹ Bardziej szczegółową charakterystykę krajobrazów województwa śląskiego zawiera ZAŁĄCZNIK B Dokumentacji Audytu

Ryc. 2. Podział województwa na subregiony, na tle granic gmin i powiatów.

Źródło danych: <http://www.gugik.gov.pl/pzgik/inne-dane-udostepniane-bezplatnie>

Według podziału fizycznogeograficznego Polski (Solon i in., 2018), województwo śląskie położone jest w obrębie 3 prowincji (Niż Środkowopolski, Wyżyna Polskie, Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym), 5 podprowincji, (Niziny Środkowopolskie, Wyżyna Śląsko-Krakowska, Wyżyna Małopolska, Podkarpacie Północne, Zewnętrzne Karpaty Zachodnie) oraz 10 makroregionów i 40 mezoregionów, które mają bardzo zróżnicowaną wielkość powierzchni. Z uwagi na fizycznogeograficzne kryteria część jednostek ma charakter transgraniczny wobec granic administracyjnych (Ryc. 3).

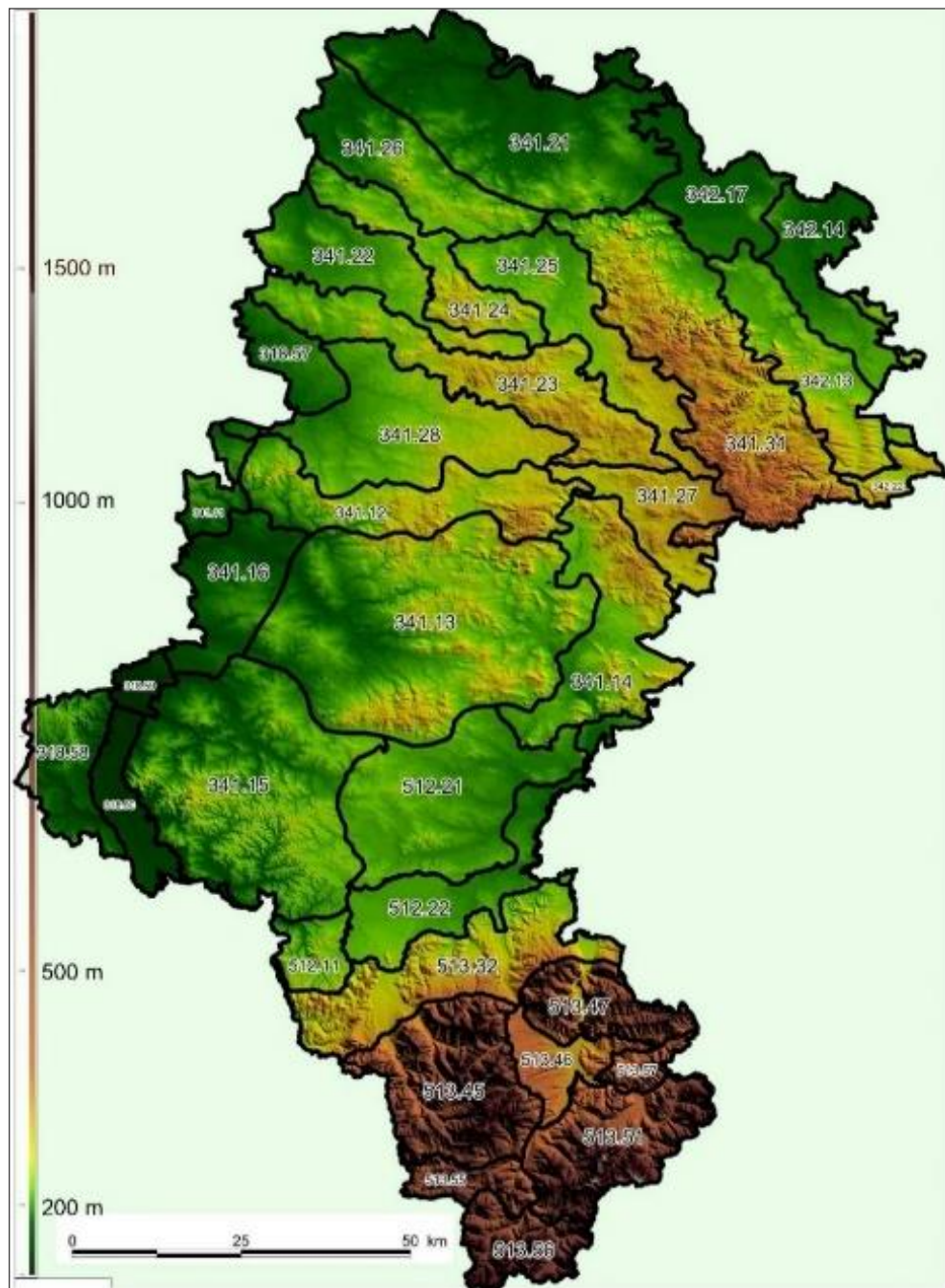
Ryc. 3. Województwo śląskie na tle podziału fizycznogeograficznego Polski południowej
Objaśnienia: 1 - granica prowincji, 2 - granica podprowincji, 3 - granica makroregionu, 4 - granica mezoregionu, 5 - granica województwa

Ryc. 4. Podział województwa śląskiego na mezoregiony

3.2 UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE ROZWOJU KRAJOBRAZÓW

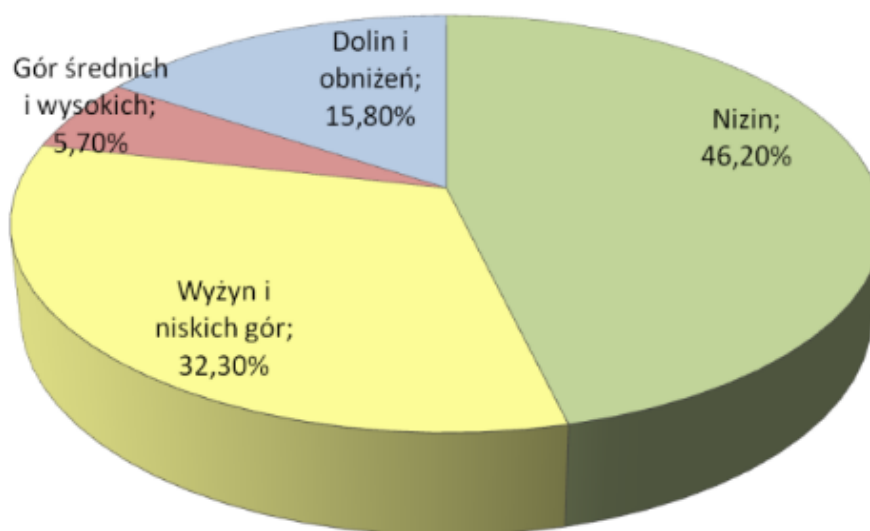
Krajobraz województwa śląskiego należy do najbardziej zróżnicowanych w Polsce. Jest to wynikiem skomplikowanej budowy geologicznej, wielu procesów erozyjno-denudacyjnych, warunków hydrogeologicznych i hydrologicznych, wielości typów gleb, zasobów surowcowych i zróżnicowania roślinności potencjalnej i rzeczywistej. Główne rysy krajobrazom naturalnym nadaje rzeźba terenu (główne formy i geneza). W środkowej części województwa ma ona charakter monoklinalny i strukturalny, z formami progów strukturalnych, zrębów i progów tektonicznych oraz kotlin zapadliskowych. W części północnej występuje rzeźba krasowa, a w obszarach górskich części południowej województwa rzeźba o charakterze fałdowym i dominujących procesach fluwialno-denudacyjnych.

Ryc. 5. Ukształtowanie powierzchni województwa śląskiego z granicami mezoregionów

Na terenie województwa śląskiego można wyróżnić 4 klasy krajobrazów naturalnych, 9 rodzajów, 13 gatunków. Ogółem w województwie śląskim dominują krajobrazy nizin (46,2%). Znaczący jest także udział krajobrazów wyżyn i niskich gór (32,30%). Zróżnicowanie krajobrazów naturalnych województwa śląskiego uzupełniają krajobrazy dolin i obniżeń (15,8%) oraz krajobrazy gór średnich i wysokich (5,70%). W części północnej i środkowej województwa dominują krajobrazy nizin peryglacjalnych, zwłaszcza równinne i faliste. W południowej części województwa przeważają krajobrazy gór wyżyn i niskich gór oraz gór średnich i wysokich, którym towarzyszą obniżenia denudacyjne i kotliny w terenach wyżynnych i górskich, jak również zalewowe dna dolin akumulacyjnych.

Ryc. 6. Udział powierzchni poszczególnych klas krajobrazów naturalnych w ogólnej powierzchni województwa

Warunki klimatyczno-siedliskowe wpłynęły na specyficzne wykształcenie zbiorowisk roślinnych na obszarze województwa, gdzie występują zarówno prawidłowe układy siedlisk, gdzie żyzniejsze siedliska występują w dnach dolin i obniżeń, a uboższe pod względem florystycznym zbiorowiska w wyższych partiach zboczy i na wierzchołkach, ale także odwrócone układy żyzności siedlisk, właściwe dla terenów nawapiennych, gdzie żyznym wzniesieniom towarzyszą bogate florystyczne, często ciepłolubne zbiorowiska, tak leśne jak i murawowe, natomiast w obniżeniach wypełnionych osadami fluwioglacjalnymi (piaski, piaski gliniaste) występują ubogie florystycznie zbiorowiska leśne (bory sosnowe) i murawy napiaskowe. Specyfiką szaty roślinnej województwa śląskiego jest także znaczne przekształcenie antropogeniczne.

Walory przyrodnicze, w tym zwłaszcza krajobrazowe są prawnie chronione w 8 parkach krajobrazowych, 66 rezerwach przyrody, 14 obszarach chronionego krajobrazu oraz 30 zespołach przyrodniczo-krajobrazowych. Ważne znaczenie mają obszary Natura 2000, które w granicach województwa śląskiego obejmują 5 obszarów specjalnej ochrony ptaków oraz 43 specjalne obszary ochrony siedlisk. Lokalną rolę w ochronie przyrody odgrywają także użytki ekologiczne (95), stanowiska dokumentacyjne (16) i pomniki przyrody (1506).

3.3 UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE I KULTUROWE ROZWOJU KRAJOBRAZÓW

Obszar województwa był objęty już osadnictwem pradziejowym (m.in. kultura mierzanowicka, łużycka, przeworska). W połowie IX wieku obszar w dorzeczu Górnej Wisły zamieszkiwały plemiona Gołęzyców. Obszar graniczył z ziemiami Wiślan i Opolan. W 990 r. Mieszko I włączył do państwa Polan Górny Śląsk i Małopolskę. W II poł. X wieku tereny Polan przekształciły się w państwo o charakterze ponadplemiennym zostały włączone do państwa wielkomorawskiego. Powstawały

księstwa w miejsce dawnych kasztelanii (raciborska, bytomska, cieszyńska, mikołowska), które były lennikami władców czeskich i niemieckich od 1164 do 1675 roku. W XIII w. z dawnych ziem Opolan i Gołuszyców poszerzonych o ziemię bytomską powstało księstwo opolskie, nieoficjalnie nazywane górnośląskim. W XV w. na Górnym Śląsku istniały księstwa: opolskie, cieszyńskie i kozielskie, raciborskie, pszczyńskie, toszeckie, bytomskie i karniowskie, opawskie oraz zatorskie. Z początkiem XVI w. ziemie śląskie przeszły w ręce Habsburgów. W pierwszej fazie okresu habsburskiego ziemie Górnego Śląska przynależały do Korony Królestwa Czeskiego pod panowaniem Habsburgów, a ziemie Zagłębia Dąbrowskiego przynależały do Polski. W okresie XVI-XVIII w. ziemie Zagłębia Dąbrowskiego należały w części do województwa krakowskiego Korony Królestwa Polskiego i Księstwa Siewierskiego. W wyniku rozbiorów Polski w 1772 r., 1793 r. i w 1795 r., po wojnach śląskich i późniejszych umowach „rozbiorowych” doszło do przyłączenia obszaru Górnego Śląska do Królestwa Prus aż do 1918 r. Śląsk Opawski i Cieszyński, należały do Austrii.

W 1790 r. Sejm Polski dokonał inkorporacji w granice Rzeczypospolitej Księstwa Siewierskiego, a na skutek III rozbioru Polski ziemie te podlegały do 1807 r. Prusom, jako „Nowy Śląsk”. Wschodnia część Zagłębia (dawne województwo krakowskie) w III rozbiorze w 1795 r. zostało zaanektowane przez Austrię. Wschodnia część Zagłębia (dzielnica Sosnowca - Jęzor) była częścią Rzeczypospolitej Krakowskiej, włączonej w 1846 r. do Cesarstwa Austriackiego. Od 1807 do 1815 r. tereny dzisiejszego Zagłębia podlegały pod Księstwo Warszawskie (departament krakowski), a od 1815 r. pod Kongresowe Królestwo Polskie. W latach 1832-1918 Kongresówkę włączono do Imperium Rosyjskiego, jako Królestwo Polskie. Dowodem na przynależność obszaru w latach 1846 – 1915 do trzech mocarstw: Prus, Austrii i Rosji jest tzw. Trójkąt (Kąt) Trzech Cesarzy, w miejscu połączenia Czarnej i Białej Przemszy (obecnie granica Mysłowic i Sosnowca). Wynikiem powstań śląskich (1921, 1929, 1921) było przyłączenie większej części plebiscytowej do Polski. Część przyznana Polsce stanowiła województwo śląskie (wschodnia część Górnego Śląska bez miast: Bytom, Zabrze i Gliwice), a całe Zagłębie Dąbrowskie przynależało do Polski od 1918 roku. Po wybuchu II wojny, w 1939 r. województwo śląskie przyłączono do Niemiec jako rejencję katowicką w prowincji górnośląskiej, stale utrzymując granicę policyjną na Brynicy między Śląskiem i Zagłębiem Dąbrowskim. Po wojnie, od 1945 r. województwo śląskie funkcjonowało w przedwojennych granicach i nazywane było śląsko-dąbrowskim.

Od reformy administracyjnej w 1950 r. region ten podzielono na województwa: katowickie, częstochowskie i bielskie, natomiast od roku 1999 funkcjonuje jako województwo śląskie.

3.4 LUDNOŚĆ I PROCESY OSADNICZE

Decydującym czynnikiem zmian ludnościowych zachodzących na obszarze obecnego województwa śląskiego był historyczny proces rozwoju rynku pracy na pograniczu Śląska i Małopolski. Występowanie surowców mineralnych (m.in. rud srebra, ołowiu, cynku) spowodowało, iż osadnictwo rozwijało się już od czasów średniowiecza. Od XIII w. powstawały miasta feudalne - historyczny załazek obecnej GZM. Intensyfikacja rozwoju osadniczego oraz zaludnienia nastąpiła w drugiej połowie XVIII wieku wraz z początkami górnictwa węgla kamiennego. W drugiej połowie XIX wieku, pod wpływem rozwoju transportu kolejowego i postępu technicznego w przemyśle, dotychczas niewielkie ośrodki górniczo-hutnicze uległy przekształceniu w potężny kompleks miejsko-przemysłowy (Górnośląski Okręg Przemysłowy). Od końca XVIII wieku aż po lata 80. XX wieku nieprzerwanie trwał napływ ludności ze wsi do miast, także z Małopolski, co skutkowało wzrostem liczby ludności i wysokim przyrostem naturalnym. Poza GOP-em powstawały nowe ośrodki wzrostu: aglomeracja rybnicka (kopalnie węgla kamiennego, energetyka), Bielsko Biała (przemysł włókienniczy, motoryzacyjny) i Częstochowa (górnictwo i hutnictwo żelaza, przemysł maszynowy).

Województwo śląskie jest obecnie zamieszkałe przez 4 346 702 mieszkańców, co stanowi 11,5% ogólnej liczby ludności Polski) (*Rocznik Statystyczny województwa śląskiego 2023, dane GUS za 2022*). Województwo cechuje najwyższy w kraju wskaźnik gęstości zaludnienia: 366 osoby/km², przy średniej krajowej 121 osób/km² w Polsce i średniej dla krajów Unii Europejskiej - 116 osób/km². Pomimo wieloletniej dominacji przemysłu ciężkiego, w tym górnictwa i hutnictwa struktura płci wykazuje przewagę kobiet. Dominujący niegdyś wskaźnik maskulinizacji został zastąpiony przez wskaźnik feminizacji, obecnie wynosi on 107,5 (liczba kobiet wg GUS na koniec 2022 r. wynosiła 2255796, liczba mężczyzn - 2090906).

Ludność skupiona jest głównie w miastach (największe Katowice, Częstochowa, Sosnowiec, Gliwice, Bielsko-Biała). Wskaźnik urbanizacji wynosi ogółem 75,9%, a procent ludności mieszkającej we wsiach - wskaźnik ruralizacji - wynosi 24,1 %. W dalszym ciągu odnotowywana jest migracja ze wsi do miast. Mimo intensywnego rozwoju nowoczesnych gałęzi przemysłu i usług, a także budownictwa mieszkaniowego i komunikacji prognozy demograficzne do roku 2050 są niekorzystne i zakładają ubytek ludności do 3680, 6 tys. Według danych z GUS za rok 2022 następuje spadek zatrudniania w przemyśle, wzrasta w budownictwie i usługach. Procesy te świadczą o dynamicznej metropolizacji krajobrazu i dotyczą głównie Subregionu Centralnego.

Wszystkie wspomniane procesy znajdują odzwierciedlenie w krajobrazie (czynnik demograficzny). Obecnie województwo jest w fazie intensywnej transformacji demograficznej i społecznej. Postępują procesy suburbanizacji, powstają nowe przestrzenie publiczne, także w terenach poprzemysłowych jako wynik rekultywacji i rewitalizacji (m.in. Park Śląski, GEOsfera), dostosowania przestrzeni do potrzeb seniorów (efekt starzejącego się społeczeństwa), a także rozwój terenów usługowych i rekreacyjno-wypoczynkowych i sportowych.

Prognozy demograficzne wskazują na następujące cechy ludności województwa:

Tab. 1. Prognozy demograficzne woj. śląskiego

Rok prognozy	Prognoza liczba ludności ogółem w tys.	Wskaźnik ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
2025	4369,7	74,9
2030	4245,2	75,9
2050	3680,6	108,8

3.5 UWARUNKOWANIA GOSPODARCZE ROZWOJU KRAJOBRAZÓW

Rozwój gospodarki odbywał się w wyniku działania wielu czynników przyrodniczych (bogate zasoby naturalne, w tym złoża surowców mineralnych, zasoby wodne, glebowe i leśne) i poza przyrodniczych. Podstawowym surowcem, który dał silny impuls rozwoju gospodarczego województwa śląskiego są najbogatsze w Europie złoża węgla w Górnośląskiej Nielece Węglowej, którego wierzchołki wyznaczają Tarnowskie Góry, Ostrawa i Krzeszowice, wydobywane już od połowy XVII w (okolice Rudy Śląskiej). Zasoby węgla kamiennego do 1000 m głębokości wynoszą 70 mld ton. Drugim ważnym surowcem są rudy cynku i ołowiu – obecnie nieeksploatowane (w rejonie bytomskim, chrzanowskim i na obszarze Dąbrowy Górniczej). Od końca XVIII wieku na obszarze Tarnowskich Gór i Bytomia rozwijało się górnictwo rud srebra, ołowiu i żelaza. Województwo śląskie jest ponadto bogate w złoża surowców skalnych, w tym: złoża dolomitów triasowych (Garb Tarnogórski i Pagóry Jaworznickie), piaskowców (Beskidy) oraz złoża wapieni i margli (Wyżyna Częstochowska i Wieluńska), piasków podsadzkowych (m.in. Wyżyna Katowicka, Pagóry Jaworznickie), żwirów i glin (m.in. Dolina Górnej Odry).

Górnictwo było czynnikiem miastotwórczym. Wpłynęło na rozwój technologii, co zdeterminowało rozwój wielu gałęzi przemysłu i transportu. Rozwijał się przemysł ciężki: hutniczy, energetyczny, maszynowy, chemiczny, włókienniczy, mineralny i materiałów budowlanych, a z czasem elektromaszynowy, motoryzacyjny i przemysł lekki (spożywczy, farmaceutyczny). Wzrastała urbanizacja - powstawały nowe miasta, z przekształcania i powiększania dawnych wsi, łączenia się jednostek osadniczych oraz przyrostu potencjału demograficznego w historycznych miastach - istniejących już od czasów średniowiecza. Procesom tym towarzyszyło przekształcanie krajobrazu. Zmieniała się struktura użytkowania ziemi. Górnictwo przyczyniało się do dużych przekształceń środowiska przyrodniczego w tym: powstawania antropogenicznych form rzeźby terenu (form wypukłych: hałd, zwałowisk, nasypów oraz wklęsłych: warpii, wyrobisk, zapadlisk); zmian stosunków wodnych (odwadnianie kopalń, przekładanie koryt rzecznych, powstawanie zbiorników w nieckach osiadania – tzw. antropogeniczne pojezierze), zanieczyszczenia wód, gleb, powietrza, ubytku powierzchni lasów, strat potencjału gatunkowego roślin i zwierząt, przebudowy naturalnych siedlisk biologicznych na rzecz zbiorowisk synantropijnych. Rolnictwo rozwijało się nadal w strefach peryferyjnych głównych ośrodków przemysłowych. Stanowi dominujący sektor gospodarki w zachodniej i północno-wschodniej części województwa.

Wśród czynników poza przyrodniczych rozwoju województwa śląskiego należy wymienić uwarunkowania historyczne i polityczne, administracyjno-prawne, technologiczne i demograficzne. Na rozwój gospodarki województwa miała wpływ zróżnicowana polityka gospodarcza państw zaborczych, przebieg granicy państwowej, wprowadzanie innowacyjnych reform gospodarczych na Górnym Śląsku, duże zasoby miejscowej siły roboczej, formalne zniesienie poddaństwa chłopów (1807), wprowadzenie prawa górniczego (1769), prawa o miastach (1807), zniesienie przymusu cechowego, prawa składu i mili (1810), wprowadzanie innowacji technologicznych, (maszyna parowa, muflowa metody wytopu cynku, metoda wytopu żelaza z użyciem koksu), a z drugiej strony opóźnienie reform gospodarczych w zaborze rosyjskim. Po odzyskaniu niepodległości obszar dzisiejszego województwa rozwijał się jako region przemysłowo-rolniczy, a po II wojnie światowej jako region przemysłowy. Od początku lat 90. XX w. rozpoczął się proces restrukturyzacji zakładów przemysłowych. Doprowadził do zmiany w strukturze zatrudnienia mieszkańców województwa śląskiego. Nastąpiło symboliczne „przejście” w zatrudnieniu mieszkańców z dominującego sektora przemysłowego do sektora usług. Na obszarze konurbacji katowickiej, w 1998 r. po blisko dwóch wiekach dominacji przemysłu nastąpiło zrównanie udziałów sektora przemysłowego i usługowego. Aktualnie województwo jest w fazie zielonej transformacji. Notowany jest rozwój przemysłu wysokich technologii w oparciu o potencjał naukowy (ośrodki naukowo badawcze i uniwersyteckie), rozwój transportu (gęstość sieci drogowej i kolejowej najwyższa w Polsce), a także rozwój turystyki wraz z infrastrukturalnym zapleczem przemysłu czasu wolnego. Intensywnie rozwija się rolnictwo miejskie, powstają tereny składowo-magazynowe związane z logistyką i przeładunkiem towarów.

Obecna struktura użytkowania przedstawia się następująco:

- grunty rolne – 51,4%,
- grunty leśne – 33,3 %,
- tereny zabudowane w tym zurbanizowane – 13, 3%,
- grunty pod wodami – 1,5%,
- inne grunty – 0,5%.

3.6 PODSUMOWANIE

Aktualny stan krajobrazu województwa śląskiego jest złożoną wypadkową procesów przyrodniczych, demograficznych, osadniczych, gospodarczo-ekonomicznych, społecznych, politycznych, administracyjno-prawnych, które zmieniały się w czasach historycznych i miały swoje konsekwencje przestrzenne. Z tego względu w charakterystyce i ocenie województwa, prowadzonej w ramach Audytu krajobrazowego, znajduje wyraz bardzo duże zróżnicowanie przyrodnicze i bogata kultura regionu. Długi okres zagospodarowania, wyjątkowe w skali Polski zasoby surowców mineralnych, układ wielu granic, przebieg transgranicznych szlaków handlowych, skutkowało rozwojem wielokulturowości regionu i postawił w krajobrazie szereg wyjątkowych obiektów, od zabytków archeologicznych z czasów kultury łużyckiej i przeworskiej, po dobra kultury współczesnej. Na terenie obecnego województwa śląskiego występują ślady działania społeczności wielu wyznań - katolickiego, protestanckiego, prawosławnego, judaistycznego - co nie tylko spowodowało nasycenie krajobrazu obiektami kultu, ale doprowadziło do powstania złożonych nawarstwień kulturowych. Ich krajobrazowym przejawem są zachowane unikatowe wzorce osadnicze i tradycje gospodarowania przestrzennego, w tym zabudowy miasteczek (np. zabudowa frankońska), użytkowania ziemi (struktura łańcowa), zakładania stawów (np. Cystersi), górnictwa i przemysłu. Aktualnie stanowią one wyróżniki i wyznaczniki krajobrazu. W wielu miejscach doszło do wykształcenia lokalnych form architektonicznych na bazie rodzimych surowców budowlanych, tradycji architektonicznej, czy potrzeb zawodowo-społecznych. Krajobraz województwa śląskiego, jak żadnego innego w Polsce, podlegał wielkim przemianom w okresie socjalizmu. Wskutek nadrzędnych decyzji politycznych, żywiołowy rozwój przemysłu i urbanizacji prowadził do zatarcia lub wręcz zniszczenia wielu wartościowych układów przestrzennych i do antropogenicznych zmian w ekosystemach. Mimo tego, zachowało się wiele cennych obiektów (wg metodyki audytu - cech) z różnych okresów historycznych. Często mają one charakter tzw. „perełek” architektonicznych, w otoczeniu silnie przekształconej tkanki krajobrazowej. Zachowały się także cenne ekosystemy chronione prawnie, ale wiele z nich wymaga wzmocnienia ochrony lub jej rozszerzenia o tereny przyległe. W wyniku trwającej od końca XX w. transformacji gospodarczej, demograficznej i społecznej powstają nowe systemy funkcjonalno-przestrzenne. Zachodzą intensywne procesy suburbanizacji, wzrost powierzchni terenów usługowych, w tym szczególnie handlowo-magazynowych, a także przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowych i sportowych. Rozwijają się przestrzenie zieleni publicznej, w tym parki, których powierzchnia należy do jednej z największych wśród województw w Polsce, w tym także w terenach pogórnich i poprzemysłowych jako wynik rekultywacji i rewitalizacji (m.in. Park Śląski, GEOsfera). Aktualnie województwo jest w fazie tzw. zielonej transformacji. Notowany jest rozwój przemysłu wysokich technologii w oparciu o potencjał naukowy (nowoczesne dzielnice wokół ośrodków naukowo-badawczych i uniwersyteckich), rozwój transportu (gęstość sieci drogowej i kolejowej najwyższa w Polsce), a także rozwój turystyki wraz z infrastrukturalnym zapleczem przemysłu czasu wolnego. Intensywnie rozwija się rolnictwo miejskie. Coraz większe znaczenie nabiera czynnik estetyzacji i zrównoważonego kształtowania przestrzeni publicznych, z poszanowaniem i uwypuklaniem tradycji górniczych. Procesy te przyczyniają się do przewyższania wizerunku tzw. „czarnego Śląska”, z którym przez dziesięciolecia było utożsamiane województwo.

4 CHARAKTERYSTYKA I OCENA KRAJOBRAZÓW, W TYM KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

4.1 IDENTYFIKACJA KRAJOBRAZÓW

W wyniku podziału województwa śląskiego na jednostki przestrzenne, charakteryzujące się określonymi cechami krajobrazu, zgodnie z metodyką opisaną w rozdziale 2, ostatecznie zidentyfikowano 1738 krajobrazów (wydzielonych w ramach Audytu jednostek przestrzennych)¹². Analiza cech wyróżnionych krajobrazów pozwoliła na przyporządkowanie ich do wszystkich 3 grup, do 14 spośród 15 typów i do 40 spośród 51 podtypów wskazanych w Rozporządzeniu (tab. 1). Ich zestawienie przedstawia tabela 2.

Tab. 2. Krajobrazy województwa śląskiego

Lp.	Podtyp krajobrazu	Liczba jednostek	Powierzchnia łącznie (ha)
1.	1b. Systemy wód płynących	14	3 389,87
2.	2a. Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk	50	29 070,95
3.	2b. Z dominacją szuwarów i turzycowisk	8	1 120,65
4.	2d. Z dominacją torfowisk niskich	2	338,70
5.	3a. Z przewagą siedlisk borowych	145	209 881,41
6.	3b. Z przewagą siedlisk lasowych	203	211 532,01
7.	3c. Z przewagą siedlisk łągowych, bagiennych i olsowych	11	3 319,37
8.	4a. Murawy i zarośla kserotermiczne oraz inne ciepłolubne	4	495,09
9.	4d. Bezleśne skałki i murawy naskalne	8	873,91
10.	5b. Hale wysokogórskie	29	539,42
11.	6a. Sztuczne zbiorniki wodne	39	7 475,61
12.	6b. Z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk	143	191 133,62
13.	6c. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	248	180 462,98
14.	6d. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	80	72 309,87
15.	6e. Z przewagą wielkoobszarowych pól lub łąk i pastwisk	41	25 242,97
16.	6g. Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim	84	16 030,97
17.	7a. Z przewagą terenów porolnych	100	65 304,02
18.	7b. Podmiejskie	43	40 028,44

¹² Pełen wykaz krajobrazów zawarty jest w Załączniku nr 2

19.	8a. Leśno-osadnicze o charakterze willowym	3	884,18
20.	8b. Wielkie kompleksy hotelowo-sportowe	2	269,24
21.	8c. Miejscowości o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim	114	43 760,25
22.	8d. Zróżnicowana typologicznie i przestrzennie zabudowa nierolnicza na terenach wcześniej rolniczych	51	15 630,83
23.	8e. Wielkoobszarowe zespoły pałacowo - parkowe i klasztorne oraz inne komponowane układy architektury, zieleni i wód	14	2 534,50
24.	9a. Miejscowości z zachowanym układem historycznym	34	6 243,60
25.	9b. Miejscowości o charakterze współczesnym	19	5 920,27
26.	10a. Zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych	14	2 479,88
27.	10b. Nowoczesne centra miast	1	196,14
28.	10c. Obszary zabudowy mieszkaniowej	65	44 098,57
29.	10d. Wielkie centra handlowe, logistyczne i składowo-magazynowe	18	4 136,18
30.	10e. Tereny sportowo-rekreacyjne	21	6 199,88
31.	11a. Duże sztuczne zbiorniki wodne o różnych funkcjach	17	10 019,70
32.	11b. Nabrzeża portowe, stocznie, porty morskie i rzeczne	1	230,28
33.	12a. Duże kompleksy przemysłowe	38	14 713,82
34.	12b. Wielkie kompleksy elektrowni konwencjonalnych oraz wielkie farmy fotowoltaiczne	4	1 337,86
35.	13a. Tereny czynnej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej	10	1 069,96
36.	13b. Tereny zakończonej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej	10	2 098,17
37.	13c. Tereny czynnej eksploatacji podziemnej	24	4 935,37
38.	13d. Tereny zakończonej eksploatacji podziemnej	15	5 227,32
39.	14a. Węzły komunikacyjne i transportowe	10	2 101,26
40.	14b. Kompleksy lotniskowe	1	768,07
	RAZEM	1738	1 231 702,97

Wyróżnione krajobrazy, rozumiane jako obszary o spójnych wewnętrznych cechach pokrycia i zagospodarowania terenu oraz zbliżonym ukształtowaniu powierzchni terenu, a także o powiązaniach funkcjonalnych i widokowych, są na terenie województw śląskiego bardzo silnie zróżnicowane. Rozmieszczenie typologiczne krajobrazów (ich typów i podtypów) jest bardzo

nierównomierne. Różna jest także wielkość powierzchni jednostek (rozdrobienie), ich kształt oraz liczba (gęstość) jednostek w poszczególnych mezoregionach.

Analizując stopień zróżnicowania krajobrazów należy wskazać najistotniejsze różnice:

- a) typologiczne – występowania poszczególnych grup, typów i podtypów wyróżnionych ze względu na jednolitość tła krajobrazowego,
- b) rozmieszczenia przestrzennego w województwie poszczególnych typów,
- c) wielkości powierzchni poszczególnych krajobrazów,
- d) reprezentacji poszczególnych typów rzeźby (ukszałtowania terenu),
- e) zróżnicowania krajobrazowego w obrębie mezoregionów.

Ad. a) Zróżnicowanie typologiczne krajobrazów

Jak wynika z tabeli 2 w strukturze typologicznej krajobrazów wyraźnie dominują krajobrazy grupy B - przyrodniczo-kulturowe (962 jednostki krajobrazowe stanowiące ponad 55% wszystkich wyróżnionych krajobrazów). Wśród tej grupy zdecydowanie przeważają krajobrazy wiejskie typu 6 (635, stanowiące ponad 66% krajobrazów tej grupy i prawie 37% ogółu krajobrazów województwa).

Fot. 1. Krajobrazy rolnicze okolic Irządza w obrębie Progu Lelowskiego (krajobraz przyrodniczo-kulturowy – grupa B)

Drugim co do liczby reprezentowanych krajobrazów w obrębie tej grupy są krajobrazy podmiejskie i osadnicze – typu 8 (184 jednostek, stanowiących 19% tej grupy i prawie 11% ogółu krajobrazów) oraz krajobrazy mozaikowe i osadnicze – typu 7 (143 jednostki, stanowiące prawie 15% krajobrazów tej grupy i jednocześnie ponad 8% wszystkich krajobrazów województwa).

W grupie A – krajobrazów przyrodniczych zidentyfikowano 474 krajobrazy, wśród których przeważają ilościowo krajobrazy leśne – typu 3 (359), stanowiące 76% tej grupy i prawie 21% ogółu krajobrazów. Wśród nich przeważa podtyp krajobrazy lasowe (podtyp 3b) z 203 krajobrazami, mający znaczącą przewagę nad borowymi (podtyp 3a): 145 krajobrazów.

Fot. 2. Krajobrazy leśne Beskidu Śląskiego (krajobraz przyrodniczy – grupa A)

Grupa krajobrazów kulturowych (C) jest najmniej liczna (302), choć wewnętrznie najbardziej zróżnicowana. Przeważają w niej krajobrazy miejskie – typ 10 (119 – stanowiąc ponad 39% jednostek w tej grupie i blisko 7% krajobrazów ogółem). W typie krajobrazów miejskich przeważają (65 krajobrazów) obszary zabudowy mieszkaniowej (podtyp 10c). Krajobrazy małych miast – typ 9, są reprezentowane w tej grupie przez 53 jednostki. Znaczną reprezentację mają krajobrazy typu 13 – górnicze i pogórnice – 59 jednostek i typu 12 – przemysłowe – 42 jednostki. Ogółem silnie przekształcone antropogeniczne krajobrazy (typy 11-14) są reprezentowane w 130 jednostkach, stanowiąc jedną trzecią wszystkich krajobrazów tej grupy i ponad 7% liczby krajobrazów ogółem. Najmniej liczną reprezentację w tej grupie mają krajobrazy typu 14 – komunikacyjne (ogółem 11 jednostek, w tym 1 – lotnisko) oraz typ 11 – wodnogospodarcze – 18 jednostek. Na ten ostatni typ składają się wielkoobszarowe zbiorniki wodne o funkcjach retencyjnych i zaopatrzeniowych np. Zbiornik Goczałkowicki, Zespoły Pogoria I-IV, Dzierżno Duże, Świerklaniec (Kozłowa Góra), Zbiornik Rybnicki (podtyp 11a) oraz port w Gliwicach (podtyp 11b).

Fot. 3. Współczesny krajobraz przemysłowy kopalni węgla kamiennego Bolesław Śmiały w Łaziskach. W tle Hałda Skalny i Elektrownia Łaziska (krajobraz kulturowy – grupa C)

Charakterystyczną cechą krajobrazów województwa śląskiego są stosunkowo dobrze zachowane historyczne układy małomiasteczkowe (podtyp 9a reprezentowany przez 34 jednostki) np. układ urbanistyczny Strumienia, Siewierza, Lelowa, Pilicy, Żarek, Janowa, Szczekocin i innych.

Z powyższej analizy wynika, że krajobrazy województwa śląskiego są bardzo silnie zróżnicowane typologicznie, co jest efektem położenia w umiarkowanej strefie krajobrazowej Europy, które warunkuje zróżnicowanie przyrodnicze (w tym geologiczno-geomorfologiczne, glebowe, klimatyczne, hydrologiczne i przyrody ożywionej), a także efektem długiego okresu zagospodarowania przez człowieka (różny udział czynników historycznych, politycznych, kulturowych, prawno-administracyjnych) i zróżnicowania gospodarczego (m.in. pasterstwo, rolnictwo, leśnictwo, gospodarka stawowa, górnictwo, przemysł i energetyka, usługi) i osadniczego (urbanizacja, transport).

Ad. b) Rozmieszczenie przestrzenne typów krajobrazu

Jak wynika z mapy prezentującej poszczególne typy i podtypy krajobrazów zidentyfikowane na terenie województwa (Ryc. 2) są one rozmieszczone nierównomiernie, przy czym stwierdza się następujące prawidłowości:

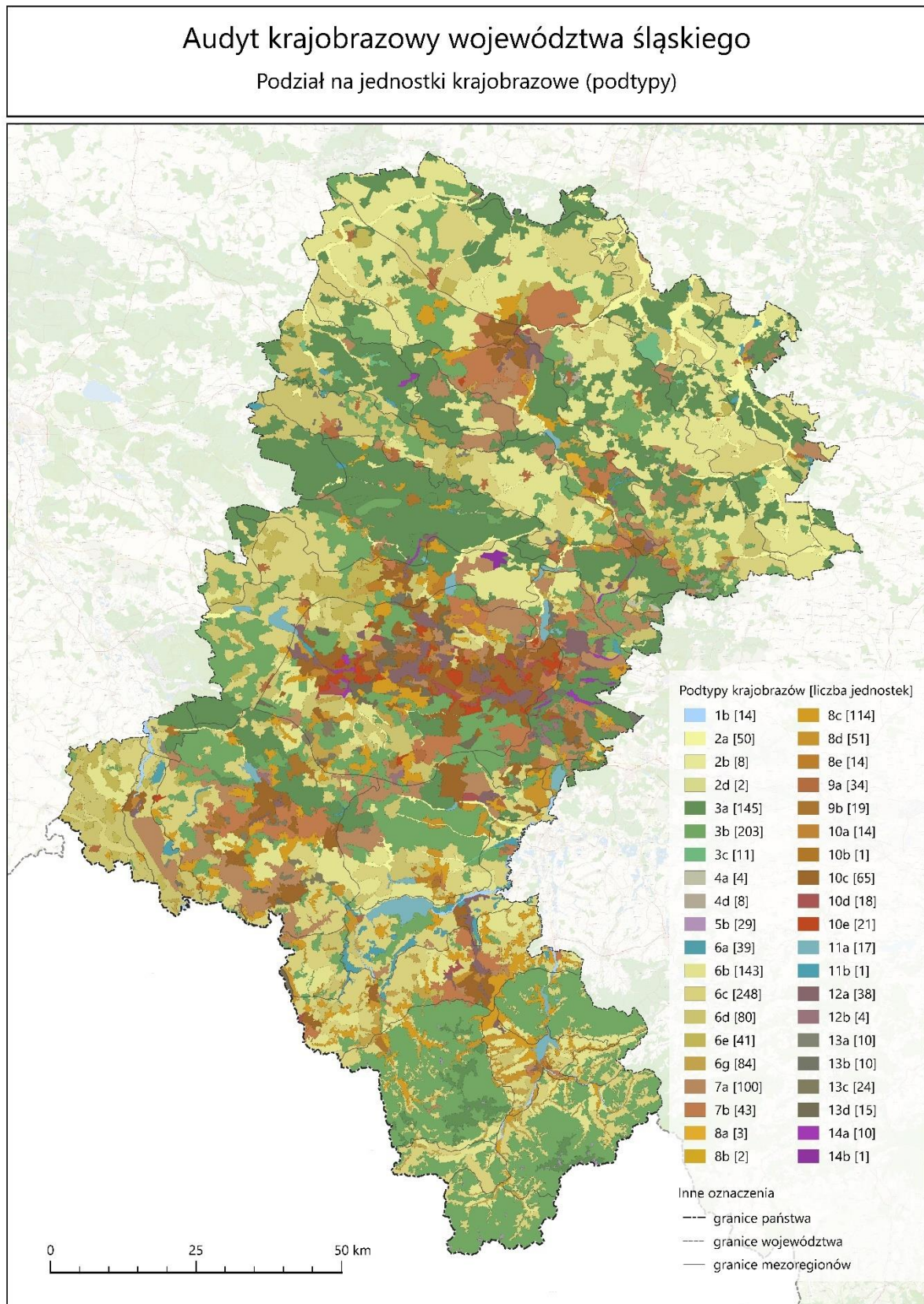
Krajobrazy przyrodnicze (grupy A, typu 1-5) - czyli krajobrazy zazwyczaj ekstensywnie użytkowane, funkcjonujące głównie w wyniku działania procesów naturalnych, w różnym stopniu modyfikowanych przez działalność człowieka, koncentrują się w części południowej i północnej województwa.

Krajobrazy przyrodniczo-kulturowe (grupy B, typy 6-8) – czyli krajobrazy ukształtowane w wyniku działania zarówno procesów naturalnych, jak i przekształceń wprowadzanych przez gospodarkę człowieka, występują w rozproszeniu na obszarze całego województwa.

Krajobrazy kulturowe (grupy C – typ 9-14) - wyodrębnione z uwagi na specyfikę struktury i funkcji, całkowicie związanej z działalnością człowieka, grupują się w centralnej części województwa w rejonie Metropolii Górnośląsko-Zagłębiowskiej (GZM) oraz aglomeracji rybnickiej i częstochowskiej.

Z analizy wynika, że największe przestrzenne zróżnicowanie krajobrazu występuje w centralnej części województwa, szczególnie w obrębie Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii i obszarów przyległych. Mimo znacznego uprzemysłowienia i silnej urbanizacji nadal ważny odsetek powierzchni stanowią w województwie śląskim krajobrazy rolnicze wszystkich podtypów. Krajobrazy rolnicze dominują w zachodniej części województwa, gdzie tworzą duże jednostki przy granicy z województwem opolskim – Płaskowyż Głubczycki (blisko 85% stanowią krajobrazy rolnicze), Kotlina Raciborska, Obniżenie Krzepickie.

Rozmieszczenie przestrzenne krajobrazów województwa śląskiego wg podtypów
(w nawiasach podano liczbę jednostek, zgodnie z typologią w tab. 2)

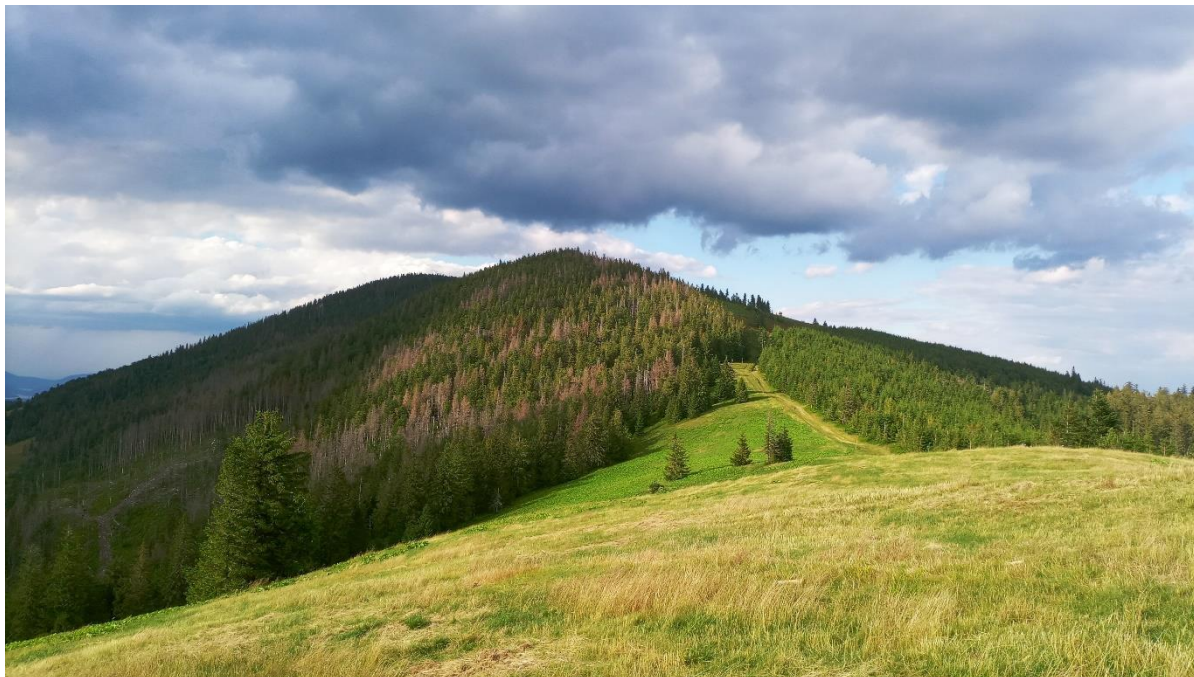
Ad c) Zróżnicowanie pod względem wielkości powierzchni poszczególnych krajobrazów

Analogicznie jak w przypadku omówionego powyżej zróżnicowania typologicznego i przestrzennego krajobrazów woj. śląskiego, także ich wielkość cechuje duża zmienność. Należy jednak podkreślić, że o liczbie i wielkości jednostek poszczególnych podtypów decydują także przyjęte w Rozporządzeniu limity powierzchni niektórych podtypów. Analiza wielkości powierzchni zajmowanej przez poszczególne podtypy wskazuje, że:

- największą sumaryczną powierzchnię zajmują krajobrazy leśne podtypu 3b (203 jednostek) – z przewagą siedlisk lasowych, zajmując 2 115,32 km²,
- drugie miejsce pod względem powierzchni przypada na krajobrazy lasowe 3a (145 jednostki) – z przewagą siedlisk borowych, zajmując 2 098,81 km²,
- trzecie miejsce zajmują krajobrazy wiejskie podtypu 6b – z przewagą wstęgowo ułożonych pól ornych, łąk i pastwisk (142 jednostki), zajmując 1 911,34 km²,
- kolejne miejsca w hierarchii powierzchni zajmują ponownie krajobrazy wiejskie – podtypu 6c – z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola, występując w rekordowej liczbie jednostek (248), zajmując 1 804,63 km²,
- oraz podtypu 6d – z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości (80 jednostek), zajmując 723,10 km².

Najmniejsze powierzchnie zajmują krajobrazy:

- miejskie podtypu 10b- nowoczesne centra miast (1 jednostka – centrum Katowic) o powierzchni 1,96 km²,
- podtypu 11b – nadbrzeża portowe, stoczniowe, porty rzeczne (1 jednostka - Kanał Gliwicki z portem), o powierzchni 2,30 km²,
- podtypu 8b – wielkie kompleksy hotelowo-sportowe (2 jednostki), zajmujące łącznie 2,69 km²,
- podtypu 2d – z dominacją torfowisk niskich (2 jednostki), o powierzchni 3,39 km²,
- podtypu 5b – hale wysokogórskie, które pomimo że są reprezentowane przez 29 jednostek, to sumarycznie zajmują jedynie 5,39 km²,
- podtypu 14b – kompleksy lotniskowe (1 jednostka - zespół portu lotniczego w Katowicach-Pyrzowicach), o powierzchni 7,68 km².

Fot. 4. Hala Pawlusia jako przykład najmniejszych powierzchniowo krajobrazów (podtyp 5b – hale wysokogórskie)

Ad d) Reprezentacja poszczególnych typów rzeźby (ukształtowania terenu)

Pomimo silnego zróżnicowania hipsometrycznego województwa (opisanego w Tomie I. Rozdz. 3), wydzielone jednostki krajobrazowe cechuje w przewadze (blisko 30%) rzeźba o charakterze falistym (typu B wg Załącznika nr. 2 Rozporządzenia). Drugim wyróżniającym się typem ukształtowania powierzchni są krajobrazy wzgórzowe (typ D) – blisko 22% krajobrazów. Niespełna 18% krajobrazów cechuje rzeźba typu pagórkowatego (typu C), a 15,5% krajobrazów reprezentują rzeźbę dolinną (typ G). 7% jednostek krajobrazowych cechuje rzeźba górską (typ E), jednak są to jednostki o największej jednostkowej powierzchni (mezoregiony Beskidów). Tylko 24 jednostki cechuje rzeźba równinna (typ A). Ponadto 92 wyróżnione jednostki cechuje zróżnicowany typ rzeźby (brak jednolitości ze względu na ukształtowanie terenu).

Z analizy wynika, że w województwie śląskim występują wszystkie typy krajobrazów wyróżnionych ze względu na rzeźbę, z wyjątkiem krajobrazów wysokogórskich (brak obszarów o wysokościach bezwzględnych od 500–1500 m n.p.m. i o dużych deniwelacjach terenu).

Fot. 5. Krajobraz falisty okolicy Poraja i Biskupic na Wyżynie Częstochowskiej

Ad e) Zróżnicowanie krajobrazowego w obrębie mezoregionów¹³

Największa liczba jednostek przeszło 200 została - zidentyfikowana na Wyżynie Katowickiej i na Płaskowyżu Rybnickim (przeszło 100) oraz Pagórach Jaworznickich (blisko 100 krajobrazów). O tak dużej liczbie i gęstości oraz stopniu zróżnicowania krajobrazów zadecydowała w tych mezoregionach przeszłość gospodarcza i w związku z tym bardzo silnie rozwinięta grupa krajobrazów kulturowych (grupa C). Wielowiekowa urbanizacja i industrializacja w obszarze Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego spowodowała rozdrobnienie krajobrazu oraz bardzo wyraźną jego fragmentację i perforację. Jednostki rozległe często o charakterze miejskim (typ 9), wielkomiejskim (typ 10) oraz podmiejskim (typ 8) są poroździelane jednostkami mniejszymi, np. przez krajobrazy górnicze (typ 13) lub przemysłowe (12) lub sąsiadują z krajobrazami nadal należącymi do grupy A, np. leśnymi (przykładem jest Las Murckowski) lub grupy B np. wiejskimi (strefa brzeżna GZM na zachód od Gliwic lub okolice Jastrzębia). Krajobrazy, szczególnie w centralnej części województwa są w procesie intensywnych przekształceń, co można określić jako „przebudowę” funkcjonalną (zmian funkcji terenu) oraz strukturalnej (zmiana struktury przestrzennej). Dużą liczbę jednostek stwierdza się także w obrębie mezoregionu Wyżyna Częstochowska (blisko 150), Beskid Śląski (blisko 140) i Żywiecko-Orawski (ok. 100).

Najbardziej homotoniczne (względnie jednolite) krajobrazy występują w mezoregionie Obniżenie Górnej Małej Panwi, gdzie przeważają krajobrazy leśne. Podobnie duże jednostki występują na Wyżynie Wieluńskiej oraz na Progu Lelowskim.

Z analizy wynika, że rozkład krajobrazów w mezoregionach, zarówno pod względem typologicznym jak i zajmowanej powierzchni jest bardzo nierównomierny, co jest przede wszystkim skutkiem uwarunkowań przyrodniczych (rozkład żyznych gleb, występowanie surowców mineralnych).

4.2 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZÓW

4.2.1 Charakterystyka przyrodnicza

Zgodnie z wymogami metodycznymi zawartymi w Rozporządzeniu (opisanymi w rozdz. 2 oraz w Załączniku A Dokumentacji) charakterystyka krajobrazów dokonywana za pomocą 10 cech (A1-A10) określanych matematycznie za pomocą wybranych wskaźników, właściwych dla danego podtypu.

Cecha A1 Obszary chronione i ochrona gatunkowa – w ramach tej cechy analizowano udział procentowy lub liczbowy różnych form ochrony przyrody (obszary chronione, lasy ochronne, chronione siedliska przyrodnicze). Ogółem uwzględniono 6 wskaźników. O ile w przypadku obiektów, które były podstawą oceny cechy A1 traktowanej łącznie, można mówić o w miarę równomiernym ich rozłożeniu w granicach województwa śląskiego, o tyle traktowane odrębnie (zgodnie z wymogami danego wskaźnika) cechują się znacznym zróżnicowaniem. I tak przykładowo, wysoki udział parków krajobrazowych (wskaźnik A1b) cechuje krajobrazy Beskidów, natomiast wysoki udział lasów ochronnych (wskaźnik A1e) krajobrazy centralnej części województwa (las otaczające Metropolię Górnośląsko-Zagłębiowską).

Cecha A2 Cenne obiekty przyrodnicze nieuwzględnione w ramach cechy A1 – w ramach tej cechy analizowano pojedyncze obiekty geologiczne i geomorfologiczne, naturalne i sztuczne zbiorniki wodne oraz lokalne zabagnienia, torfowiska, turzycowiska i szuwały (łącznie 2 wskaźniki). Obiekty geomorfologiczne i geologiczne (wskaźnik A2a) cechują zwłaszcza krajobrazy Wyżyny

---

¹³ W przypadku krajobrazów położonych w obrębie więcej niż jednego mezoregionu, podaje się dane dla mezoregionu dominującego.

Częstochowskiej, a obiekty związane z wodami (A2b) krajobrazy dolin rzecznych, w tym szczególnie w których od wieków rozwijała się gospodarka stawowa (np. tzw. Żabi Kraj w dolinie Górnej Wisły).

Cecha A3 Typy siedliskowe lasu i drzewostanu – w ramach tej cechy określono udział poszczególnych typów siedlisk (lasowych, borowych, łęgowych, olsowych i bagiennych) w powierzchni charakteryzowanego typu krajobrazu oraz udział powierzchniowy lasów w wieku ponad 100 lat (łącznie 5 wskaźników). Siedliska lasowe w większym stopniu cechują krajobrazy leśne Beskidów (poza wyższymi partiami gór), zaś siedliska borowe krajobrazy w obrębie większych kompleksów leśnych (Lasy Lublinieckie, Lasy Rudzkie, Lasy nad Górną Liswartą i inne). Siedliska łęgowe są właściwe dla lasów położonych w dolinach rzecznych. Najstarsze drzewostany (w wieku powyżej 100 lat) zajmują niewielkie powierzchnie i występują w dużym rozproszeniu.

Cecha A5 Korytarze ekologiczne – w ramach tej cechy scharakteryzowano udział procentowy obszarów pełniących funkcję korytarzy ekologicznych w powierzchni krajobrazu (1 wskaźnik). Uwzględniono tu obszary węzłowe i korytarze migracyjne w ramach korytarzy spójności i korytarzy dużych ssaków wg CDPGS 2007. Obejmują one głównie większe kompleksy leśne i łączące je doliny rzeczne i są rozłożone w miarę równomiernie w granicach woj. śląskiego.

Fot. 6. Korytarz ekologiczny doliny Liswarty (korytarz spójności wg CDPGS, 2007) - przykład obiektu w ramach wskaźnika A5.

Cecha A6 Zadrzewienia lub zakrzewienia liniowe – w ramach tej cechy analizowano tylko 1 wskaźnik (A6a) dotyczący gęstość wszystkich liniowych zadrzewień lub zakrzewień (przydrożnych, śródpolnych, nad ciekami) i innych w powierzchni krajobrazu. Z wyjątkiem obszarów silnie zurbanizowanych wskaźnik ten jest rozłożony w granicach województwa w miarę równomiernie, przy czym niższe jego wartości są typowe dla intensywnie użytkowanych obszarów rolniczych o dużych polach.

Cecha A7 Rozczłonkowanie powierzchni – w ramach tej cechy obliczano gęstość w powierzchni krajobrazu cieków naturalnych, wąwozów erozyjnych, dróg publicznych utwardzonych oraz innych liniowych barier antropogenicznych (łącznie 4 wskaźniki). Wyższe wartości wskaźnika A7a (gęstość cieków naturalnych) charakteryzują krajobrazy Beskidów i Podbeskidzia, natomiast wskaźnika A7c (gęstość wąwozów erozyjnych) krajobrazy wyżynne i górskie. Drogi i inne liniowe bariery antropogeniczne są pochodną zagospodarowania terenu.

Cecha A8 Pokrycie terenu – w ramach tej cechy na podstawie danych BDOT obliczano % udział różnych form pokrycia terenu. Wyższe wartości tego wskaźnika charakteryzują zwłaszcza krajobrazy mozaikowe, właściwe dla terenów porolnych i podmiejskich.

Cecha 10 - Struktura przestrzenna określona była według wskaźników z cechy A8 i odpowiada jej rozkładowi przestrzennemu.

4.2.2 Charakterystyka kulturowa

Charakterystyka kulturowa krajobrazów została przygotowana na podstawie następujących analitycznych cech kulturowych:

Cecha B1 Obiekty archeologiczne – w ramach tej cechy zidentyfikowano różne rodzaje obiektów archeologicznych (np. grodziska, osady, cmentarzyska), które zostały wymienione w Rozporządzeniu jako wskaźniki, występujące w granicach charakteryzowanych typów krajobrazów. Należy zaznaczyć, że wzięto pod uwagę tylko te obiekty (129), które charakteryzują się widoczną formą krajobrazową, nie uwzględniano zatem np. stanowisk archeologicznych w jaskiniach. Największą udział branych pod uwagę w Audycie stanowisk archeologicznych stwierdza się w mezoregionach: Płaskowyż Głubczycki, Brama Raciborska, Kotlina Raciborska, Płaskowyż Rybnicki, Obniżenie Bojszowa, a także na Wyżynie Częstochowskiej i Wyżynie Wieluńskiej.

Cecha B2 Układy ruralistyczne i obiekty zabudowy wiejskiej i podmiejskiej – w ramach tej cechy konieczne było ustalenie występowania nie tylko wskazanych w Rozporządzeniu tradycyjnych form osadnictwa (np. wsie, osiedla samotnicze, zabudowa folwarczna), ale także określenie stopnia ich zachowania. Ponadto Rozporządzenie wymagało zidentyfikowania parków istotnych biocenotycznie oraz obiektów hydrotechnicznych. Ogółem brano pod uwagę w charakterystyce 7612 obiektów w ramach tej cechy. Wyraźną koncentrację branych pod uwagę w charakterystyce w ramach tej cechy stwierdza się na południu województwa w tym w obrębie wszystkich mezoregionów beskidzkich a także Pogórza Śląskiego, Obniżenia Górnej Wisły, aż po Równinę Pszczyńską. W pozostałych mezoregionach rozkład jest równomierny, przy czym w najmniejszym stopniu cecha ta występuje w obrębie GZM, co jest podyktowane zatarciem układów ruralistycznych wskutek intensywnych procesów urbanizacyjnych.

Cecha B3 Obiekty dawnych granic i reliktowe formy własności – w ramach tej cechy zidentyfikowano występujące w danym typie krajobrazu elementy dawnych granic administracyjnych, w tym państwowych. Formalnie był to wskaźnik fakultatywny, ale z uwagi na specyfikę województwa śląskiego, o niegdyś granicznym położeniu zdecydowano się go uwzględnić. Wzięto pod uwagę 16 obiektów dokumentujących przebieg dawnych granic, m.in. Prus i Małopolski a także na linii granicznej dawnych zborów, ich klasycznym przykładem jest tzw. Trójkąt Trzech Cesarzy na pograniczu Sosnowca, Jaworzna i Mysłowic.

Cecha B4 Obiekty architektury warownej, obronnej i wojskowej – w ramach tej cechy ustalono występowanie w granicach analizowanego obszaru takich obiektów jak: ufortyfikowane miasta, grody, obwarowania starych miast o rodowodzie średniowiecznym, obszary i obiekty wojenne, systemy obronne itp. Uwzględniono 422 obiekty. Największą koncentrację branych pod uwagę w charakterystyce obiektów stwierdza się ponadto w Obszarze Warownym Śląsk (polska umocniona pozycja obronna – schrony, bunkry, koszary, fortyfikacje polowe - przecinająca obszar Górnego Śląska, rozciągająca się na odcinku około 60 km od Przeczyc na północy po Wiry na południu) oraz w obrębie tzw. Szlaku Orlich Gniazd na Wyżynie Częstochowskiej jako ciąg ruin (częściowo odbudowanych) średniowiecznych zamków.

Fot. 7. Zamki Mirów i Bobolice jako przykład obiektów architektury warownej, obronnej i wojskowej – przykład obiektu w ramach wskaźnika B4c.

Cecha B5 Obiekty górnictwa, hutnictwa i energetyki - w ramach tej cechy zidentyfikowano krajobrazy charakteryzujące się występowaniem takich obiektów, jak: wyrobiska górnicze i pogórnice, obiekty zabudowy kopalń i hut, hałdy, zbiorniki wodne w nieckach osiadania i inne zbiorniki pogórnice, obiekty o funkcjach energetycznych. Formalnie, wskaźniki służące opisaniu cechy B5 oznaczono jako fakultatywne, lecz z uwagi na specyfikę województwa śląskiego i szczególną w skali kraju historię i tradycję górnictwa ich uwzględnienie uznano za konieczne. W charakterystyce uwzględniono aż 2329 obiektów, których koncentrację stwierdza się w obrębie Wyżyny Katowickiej, Pagórów Jaworznickich, Płaskowyżu Rybnickiego, Bramy Raciborskiej i Wyżyny Częstochowskiej, co pokrywa się z dostępnością bazy surowcowej.

Cecha B6 Obiekty rzemiosła i przemysłu – w ramach tej cechy ustalono występowanie w granicach poszczególnych krajobrazów obiektów związanych z różnego rodzaju przemysłem i wytwórczością, w tym dawnych obiektów hutniczych, hydroenergetycznych, przetwórstwa drewna, przemysłu włókienniczego i spożywczego. Do charakterystyki uwzględniono 718 obiektów w ramach tej cechy, której rozmieszczenie jest stosunkowo równomierne w obrębie mezoregionów, z zauważalną koncentracją w dolinach głównych rzek (czynnik lokalizacyjny rzemiosła i przemysłu).

Cecha B7 Kompleksy religijne i obiekty kultu – w ramach tej cechy w poszczególnych krajobrazach zidentyfikowano obiekty kultu wyznania katolickiego i innych wyznań, cmentarze oraz obiekty i skupienia małej architektury sakralnej. Obiekty kultu są z uwagi na swą architekturę najlepiej zachowanymi i wyeksponowanymi w krajobrazie obiektami zabytkowymi. W charakterystyce brano pod uwagę 4290 obiektów. Są one rozmieszczone równomiernie, ale najsilniejszą ich koncentrację stwierdza się w obszarach intensywnie zaludnionych o długotrwałym osadnictwie, bogatej tradycji i kulturze i sztuce sakralnej, np. Wyżyna Katowicka, Płaskowyż Głubczycki, Równina Pszczyńska, Pogórze Śląskie.

Cecha B8 Miejsca martyrologii i pamięci – w ramach tej cechy poszczególne krajobrazy zostały scharakteryzowane z punktu widzenia występowania w ich obrębie miejsc po rozegranych bitwach i wojnach, miejsc masowych straceń i miejsc upamiętnienia. W charakterystyce wzięto pod uwagę 435 miejsc, mających swe krajobrazowe udokumentowanie. Najwięcej ich stwierdzono na Wyżynie

Katowickiej, Pagórach Jaworznickich, Równinie Pszczyńskiej, Płaskowyżu Głubczyckim i Kotlinie Raciborskiej a także na Wyżynie Częstochowskiej i Wieluńskiej.

Cecha B9 Obiekty architektury mieszczańskiej – w ramach tej cechy zidentyfikowano w obrębie analizowanych typów krajobrazów następujące typy obiektów: obiekty i zespoły rezydencjalne, osiedla i zabudowania patronackie, obiekty użyteczności publicznej, obiekty handlowe, historyczne przestrzenie publiczne oraz inne obiekty architektury mieszczańskiej i rezydencjalnej. Rozkład przestrzenny tej cechy jest nierównomierny. Ogółem w charakterystyce wzięto pod uwagę 8288 obiektów, których lokalizacja związana jest z największymi miastami, ma zatem swą największą koncentrację na Wyżynie Katowickiej (GZM), Równinie Pszczyńskiej i Płaskowyżu Rybnickim.

Cecha B10 Historyczne obiekty infrastruktury komunikacyjnej – w ramach tej cechy wskazane zostały obiekty służące funkcji transportowej i podróżnej, obiekty hydrotechniczne oraz inne zabytkowe obiekty infrastruktury komunikacyjnej. Łącznie charakteryzowano 318 w, których koncentracja tworzy m.in. ciągi zachowanych linii kolei wąskotorowych z systemem dworców i zabytkowych stacji kolejowych m.in. w obrębie obecnych PK Cysterskie Kompozycje Rud Wielkich i w obrębie Beskidu Śląskiego.

Cecha B11 Obiekty architektury uzdrowskiej, turystyczno-rekreacyjnej, wypoczynkowej sportowej, obserwacyjnej i nawigacyjnej – w ramach tej cechy zidentyfikowano występowanie na badanym obszarze obiektów sanatoryjnych, turystycznych i rekreacyjnych, noclegowych, hotelowych i gastronomicznych, nawigacyjnych i obserwacyjnych. Z 272 obiektów charakteryzowanych w ramach tej cechy w oczywisty sposób koncentrują się one w uzdrowiskach (Goczałkowice, Zdrój, Jastrzębie Zdrój i Ustroń), należą tu także wieże widokowe stanowiące bardzo wyraźne dominanty krajobrazowe przed wszystkim w Beskidach.

Fot. 8. Zabudowa uzdrowskowa Ustronia („Piramidy”) – przykład obiektu w ramach wskaźnika B11a

Cecha B12 - Powierzchniowe obiekty chronione – w ramach tej cechy zidentyfikowano występowanie w badanych typach krajobrazów obiektów wpisanych na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO oraz różnych form ochrony zabytków. Ich reprezentacja jest stosunkowo nieliczna. Do charakterystyki wzięto pod uwagę 23 obiekty, o stosunkowo dużym rozproszeniu. Ich wyraźną koncentrację należy podkreślić wokół Tarnowskich Gór.

Cecha B13 – Obiekty łączności charakteryzowane są w województwie śląskim przez jeden wskaźnik i reprezentowane w jednej jednostce (3 obiekty Radiostacji Gliwice, wpisane na listę Pomników Historii).

4.2.3 Charakterystyka cech syntetycznych

Spośród 1735 jednostek krajobrazowych w 240 wskazano krajobrazy powiązane z tradycją materialną i/lub niematerialną, przy czym w 235 uznano ją za istotną dla kształtowania krajobrazu. W znaczącej liczbie jednostek można wskazać tradycję niematerialną związaną najczęściej z kulturową gwarą, strojami ludowymi, muzyką, ale także z dość częstymi obrzędami, które mają jednak charakter okresowy, związany ze świętami lub konkretnym dniem w roku. Bardzo istotne są specyficzne obrzędy i zwyczaje związane z tradycyjnymi zajęciami i zawodami ludności (np. górnictwo, hodowla, rolnictwo) mające wprost przełożenie na krajobraz: jego fizjonomię, strukturę i funkcje (jako wyróżniki krajobrazu), ale także mające wpływ na jego multisensoryczny odbiór, np. wypas owiec i kóz, górnicze orkiestry, śpiewy, strój górniczy, modlitwy, uroczystości święta Barbórki, kuchnia regionalna. W części krajobrazów wskazano istotne znaczenie *Sacrum* uwzględniając tradycje Bożego Ciała, pielgrzymkowe: sanktuaria, a także cmentarze innych wyznań niż katolickie. Dostrzeżono także tradycje niematerialne historyczne związane m.in. z ważnymi historycznie wydarzeniami, w tym z pamiątkami np. po Janie III Sobieskim, Tadeuszu Kościuszcze, ale także ruinami fortyfikacji oraz miejscami pamięci.

Spośród tradycji materialnej dominujące znaczenie ma tradycyjna zabudowa za zachowanym stylem architektonicznym (m.in. restaurowane osiedla robotnicze, tzw. familoki, w tym osiedla patronackie) i detalami architektonicznymi oraz istnieniem małych form architektonicznych (np. utrzymywanie baczek, renowacja studni, młynów, młynówek, czy nadal używanie lokalnego kamienia budowlanego w ogrodzeniach, podmurówkach domów, malowanie stolarki okiennej na czerwono w osiedlach robotniczych Górnego Śląska itp.). W niewielkiej liczbie zachowały się krajobrazy z tradycyjnymi układami pól lub pozostałości po tradycyjnym wypasie.

4.3 OCENA KRAJOBRAZÓW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO I WYBÓR KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

4.3.1 Ocena krajobrazów

Zgodnie z metodyką sporządzania audytów krajobrazowych ocena krajobrazów została przeprowadzona na podstawie analizy stanu zachowania lub wykształcenia wybranych cech (wskaźników) i ich porównania w obrębie poszczególnych podtypów. Analizie poddane zostały cechy analityczne przyrodnicze i kulturowe – charakterystyczne typologicznie i unikatowe oraz cechy syntetyczne, którym przypisano odpowiednią wartość oceniającą ekspercko wspomniany stan zachowania lub wykształcenia. Oceny te były podstawą ustalenia czy dana cecha może być wskazaniem do typowania krajobrazu jako priorytetowy. Metodyka wyłonienia krajobrazów priorytetowych opisana została syntetycznie w rozdz. 2, natomiast bardziej szczegółowo w ZAŁĄCZNIKU A Dokumentacji.

Komplet Kart Ocen Krajobrazów wraz z Kartami Charakterystyk Krajobrazów zestawiono w ZAŁĄCZNIKU F Dokumentacji, natomiast szczegółowe omówienie charakterystyk i ocen krajobrazów, w tym krajobrazów priorytetowych w ZAŁĄCZNIKU C Dokumentacji.

4.3.2 Wybór krajobrazów priorytetowych

W trakcie wyżej opisanej procedury oceny spośród 1738 wszystkich zidentyfikowanych krajobrazów województwa śląskiego wskazano 184 krajobrazy priorytetowe (Ryc. 10). Stanowi to 10,45% krajobrazów ogółem. Krajobrazy priorytetowe zajmują ogółem 1 659,27 km², co stanowi 13,5% powierzchni województwa.

W grupie A – Krajobrazów przyrodniczych, zazwyczaj ekstensywnie użytkowanych, funkcjonujących głównie w wyniku działania procesów naturalnych, wskazano najliczniejszą grupę krajobrazów priorytetowych - 84 jednostek; w grupie B - przyrodniczo-kulturowych ukształtowane w wyniku wspólnego działania procesów naturalnych oraz świadomych modyfikacji pokrycia terenu i struktury przestrzennej przez człowieka wskazano 51 jednostki. Najmniej liczną reprezentację – 48 jednostek wśród priorytetów mają krajobrazy grupy C - Krajobrazy kulturowe, w których struktura i funkcja są w pełni ukształtowane przez działalność człowieka.

Tab. 3. Krajobrazy priorytetowe w obrębie poszczególnych typów

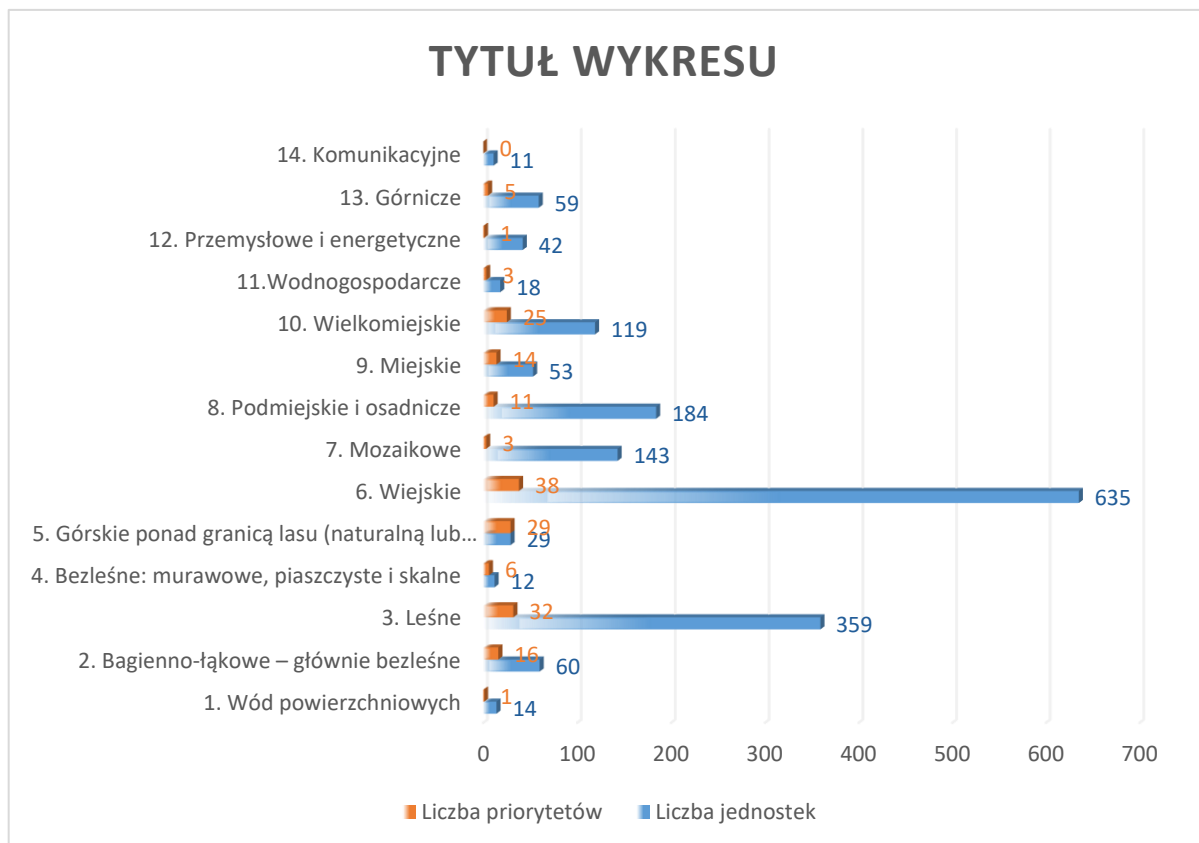
Lp.	Podtyp krajobrazu	Liczba jednostek	Liczba priorytetów	% priorytetów w typie	Udział wśród priorytetów łącznie
1.	1. Wód powierzchniowych	14	1	7,14	0,54
2.	2. Bagiennie-łąkowe – głównie bezleśne	60	16	26,67	8,70
3.	3. Leśne	359	32	8,91	17,39
4.	4. Bezleśne: murawowe, piaszczyste i skalne	12	6	50,00	3,26
5.	5. Górskie ponad granicą lasu (naturalną lub antropogenicznie obniżoną)	29	29	100,00	15,76
6.	6. Wiejskie	635	38	5,98	20,65
7.	7. Mozaikowe	143	3	2,10	1,63
8.	8. Podmiejskie i osadnicze	184	11	5,98	5,98
9.	9. Miejskie	53	14	26,42	7,61
10.	10. Wielkomiejskie	119	25	21,01	13,59
11.	11. Wodnogospodarcze	18	3	16,67	1,63
12.	12. Przemysłowe i energetyczne	42	1	2,38	0,54
13.	13. Górnicze	59	5	8,47	2,72
14.	14. Komunikacyjne	11	0	0,00	0,00
	RAZEM	1738	184		100,00

Tab. 4. Krajobrazy priorytetowe w obrębie poszczególnych podtypów

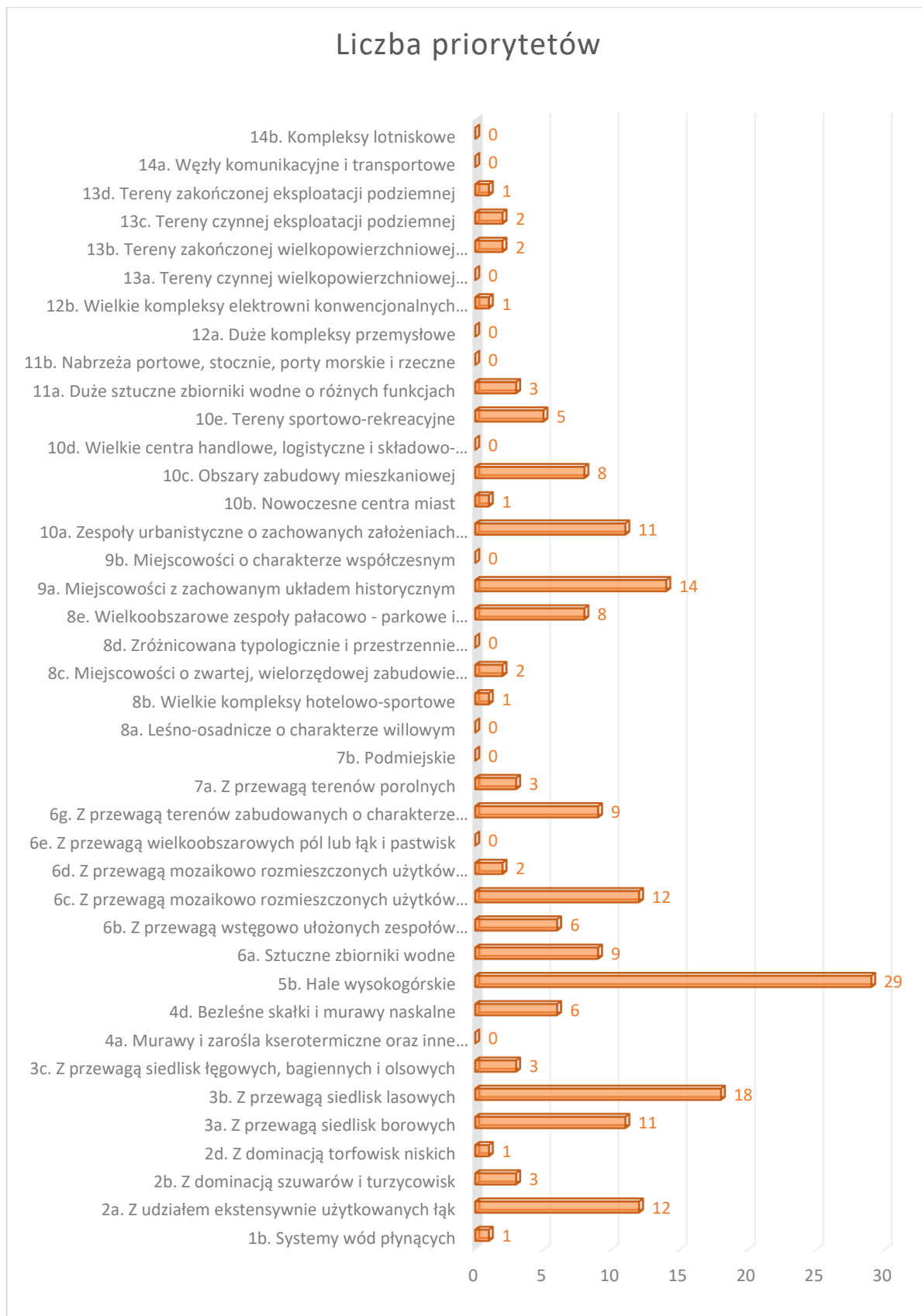
Lp.	Podtyp krajobrazu	Liczba jednostek	Liczba priorytetów	% priorytetów w podtypie	udział wśród priorytetów łącznie
1.	1b. Systemy wód płynących	14	1	7,14	0,54
2.	2a. Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk	50	12	24,00	6,52
3.	2b. Z dominacją szuwarów i turzycowisk	8	3	37,50	1,63
4.	2d. Z dominacją torfowisk niskich	2	1	50,00	0,54
5.	3a. Z przewagą siedlisk borowych	145	11	7,59	5,98
6.	3b. Z przewagą siedlisk lasowych	203	18	8,87	9,78
7.	3c. Z przewagą siedlisk łęgowych, bagiennych i olsowych	11	3	27,27	1,63

8.	4a. Murawy i zarośla kserotermiczne oraz inne ciepłolubne	4	0	0,00	0,00
9.	4d. Bezleśne skałki i murawy naskalne	8	6	75,00	3,26
10.	5b. Hale wysokogórskie	29	29	100,00	15,76
11.	6a. Sztuczne zbiorniki wodne	39	9	23,08	4,89
12.	6b. Z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk	143	6	4,20	3,26
13.	6c. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	248	12	4,84	6,52
14.	6d. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	80	2	2,50	1,09
15.	6e. Z przewagą wielkoobszarowych pól lub łąk i pastwisk	41	0	0,00	0,00
16.	6g. Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim	84	9	10,71	4,89
17.	7a. Z przewagą terenów porolnych	100	3	3,00	1,63
18.	7b. Podmiejskie	43	0	0,00	0,00
19.	8a. Leśno-osadnicze o charakterze willowym	3	0	0,00	0,00
20.	8b. Wielkie kompleksy hotelowo-sportowe	2	1	50,00	0,54
21.	8c. Miejscowości o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim	114	2	1,75	1,09
22.	8d. Zróżnicowana typologicznie i przestrzennie zabudowa nierolnicza na terenach wcześniej rolniczych	51	0	0,00	0,00
23.	8e. Wielkoobszarowe zespoły pałacowo - parkowe i klasztorne oraz inne komponowane układy architektury, zieleni i wód	14	8	57,14	4,35
24.	9a. Miejscowości z zachowanym układem historycznym	34	14	41,18	7,61
25.	9b. Miejscowości o charakterze współczesnym	19	0	0,00	0,00
26.	10a. Zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych	14	11	78,57	5,98
27.	10b. Nowoczesne centra miast	1	1	100,00	0,54
28.	10c. Obszary zabudowy mieszkaniowej	65	8	12,31	4,35
29.	10d. Wielkie centra handlowe, logistyczne i składowo-magazynowe	18	0	0,00	0,00
30.	10e. Tereny sportowo-rekreacyjne	21	5	23,81	2,72
31.	11a. Duże sztuczne zbiorniki wodne o różnych funkcjach	17	3	17,65	1,63
32.	11b. Nabrzeża portowe, stocznie, porty morskie i rzeczne	1	0	0,00	0,00
33.	12a. Duże kompleksy przemysłowe	38	0	0,00	0,00
34.	12b. Wielkie kompleksy elektrowni konwencjonalnych oraz wielkie farmy fotowoltaiczne	4	1	25,00	0,54
35.	13a. Tereny czynnej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej	10	0	0,00	0,00

36.	13b. Tereny zakończonej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej	10	2	20,00	1,09
37.	13c. Tereny czynnej eksploatacji podziemnej	24	2	8,33	1,09
38.	13d. Tereny zakończonej eksploatacji podziemnej	15	1	6,67	0,54
39.	14a. Węzły komunikacyjne i transportowe	10	0	0,00	0,00
41.	14b. Kompleksy lotniskowe	1	0	0,00	0,00
	RAZEM	1738	184		100,00

Ryc. 7. Rozkład krajobrazów, w tym priorytetowych wg typów

Ryc. 8. Liczba krajobrazów priorytetowych w poszczególnych podtypach

4.3.3 Kryteria wyboru krajobrazów priorytetowych

Krajobrazy priorytetowe określono według następujących kryteriów:

1) Reprezentatywność – oznacza, że krajobraz stanowi modelowy, klasyczny przykład dla danego podtypu. Typowanie krajobrazów z tego kryterium nastąpiło w oparciu o obliczenia statystyczne odchylenia standardowego w cechach wskazanych wcześniej jako charakterystyczne. Gdy cecha charakterystyczna dla podtypu występowała znacznie silniej niż przeciętnie (co najmniej 1 odchylenie standardowe powyżej średniej) krajobraz był typowany do priorytetu z tego kryterium. Na podstawie analiz statystycznych wskazano 12 krajobrazów. W 4 przypadkach dodatkowym kryterium była unikatowość (+ dla wszystkich kryterium ważności wg oceny eksperckiej). Jest to wynik daleki od oczekiwań, bo w tej grupie krajobrazów znalazła się reprezentacja krajobrazów zaledwie 6 podtypów: 3b - z przewagą siedlisk lasowych, 4d - bezleśne skałki i murawy naskalne, 9a - miejscowości z zachowanym układem historycznym, 10c - obszary zabudowy mieszkaniowej, 12b - wielkie kompleksy elektrowni konwencjonalnych oraz wielkie farmy fotowoltaiczne, 13c. - tereny czynnej eksploatacji podziemnej.

2) Unikatowość występowania – oznacza, że krajobraz cechują niepowtarzalne cechy analityczne świadczące o indywidualności, odrębności i wyjątkowości. Krajobraz taki jest bardzo rzadko spotykany (jeden lub kilka o danym podtypie w województwie), a jednocześnie jest dobrze rozpoznawalny. Jest to krajobraz o wyrazistym i doskonale zachowanym stylu lub wyrazie krajobrazowym (w tym fizjonomicznym i funkcjonalnym), zachowany w stanie co najmniej dobrym.

Z wyłączeniem oceny eksperckiej, krajobrazy wyłonione na podstawie tego kryterium stanowią dominującą większość (87 jednostek, stanowiących 47,54%) wszystkich wyznaczonych krajobrazów priorytetowych, w tym 14 w ramach unikatowości podtypu. W przypadku 54 jednostek unikatowość jest jedynym kryterium wyboru.

3) Dotychczasowa ochrona prawna – zgodnie z obowiązującym Rozporządzeniem oznacza, że w obrębie krajobrazu występują obszary lub obiekty objęte statusem parków narodowych, obszarów z listy światowego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego UNESCO, pomników historii, rezerwatów przyrody i parków kulturowych. Krajobraz zostaje uznany za priorytetowy, jeśli spełniony jest następujący warunek formalny – co najmniej 50% powierzchni krajobrazu jest objęta statusem ochronnym wskazanym powyżej.

Na tej podstawie wskazano jedynie 9 jednostek, reprezentujących podtypy: 2b – rezerwat Jeleniak-Mikuliny; 3a – Rezerwat Pisko; 3b – rezerwat Sokole Góry, 3c – rezerwat Lasy nad Młynówką, 4d – rezerwat Góra Zborów, 5b – rezerwat Pilsko, 6a - rezerwat Łęczok, 8e – pomnik historii - Jasna Góra, 13 b – rezerwat Segiet – Hałda w Tarnowskie Góry (UNESCO); oraz Częstochowę (pomnik historii), przy czym dwa pierwsze dodatkowo z kryterium unikatowości.

Należy zwrócić uwagę, że obszar UNESCO: Kopalnia rud ołowiu, srebra i cynku wraz z systemem gospodarowania wodami podziemnymi w Tarnowskich Górach obejmuje przede wszystkim obiekty podziemne, a więc mające niewielkie (lub żadne) przełożenie na krajobrazy (definiowane jako obszary) oceniane w ramach prac nad Audytem krajobrazowym.

4) Ważność krajobrazu – dotyczy sytuacji, gdy w powyżej opisanych procedurach oceny, krajobraz otrzymał najwyższą wartość we wszystkich kategoriach oceny cech analitycznych i syntetycznych.

Z tego kryterium wyznaczono 14 jednostek, przy czym dla wszystkich było to dodatkowe uzasadnienie wyboru.

Ponadto w kryterium ważności wykorzystano zapisy nowego Rozporządzenia dające podstawę do wskazywania priorytetów, jeśli:

- 1) w granicach krajobrazu znajdują się elementy ekspozycji takie jak przedpoła ekspozycji, osie widokowe i punkty widokowe istotne dla sąsiedniego krajobrazu priorytetowego wskazanego na podstawie pozostałych kryteriów, lub
- 2) ważność krajobrazu wynika z dodatkowych analiz, w szczególności z analiz cech analitycznych niewymienionych w Rozporządzeniu, jeżeli te cechy są istotne dla charakterystyki krajobrazów lub z zastosowania do analiz zestawu cech, które są adekwatne do danego podtypu krajobrazu, w tym typu rzeźby.

Wszystkie krajobrazy priorytetowe zweryfikowane pod kątem kryterium ważności wg oceny eksperckiej. Dla 85 krajobrazów kryterium ważności był jedyną podstawą wskazania jako krajobraz priorytetowy. Zastosowanie uzupełniającego wskaźnika eksperckiego (rozszerzającego formy ochrony przyrody stosowane przy kryterium dotychczasowej ochrony) pozwoliło na „statystyczne” uzasadnienie aż 49 krajobrazów z tych 85, które nie zostały wskazane wg obowiązującego algorytmu. Tym samym można stwierdzić, że tylko dla 36 jednostek (20% wszystkich priorytetów) nie udało się na tym etapie, matematycznie uzasadnić wyboru.

Tab. 5. Liczba krajobrazów priorytetowych wg poszczególnych kryteriów

Suma oraz procent krajobrazów (w skali województwa) spełniających warunek:				Suma krajobrazów priorytetowych
reprezentatywności	dotychczasowej ochrony	unikatowości (w tym unikatowość podtypu)	ważności (w tym ważność z algorytmu)	
12	9	87 (14)	184 (14)	184 (w tym część z więcej niż 1 warunku)
0,69%	0,52%	4,99% (0,80%)	10,51% (0,80%)	10,51% wszystkich krajobrazów
6,56%	4,92%	47,54% (7,65%)	100,00% (7,65%)	procent w odniesieniu tylko do priorytetów

Prawie połowę (47,54%) jednostek wyłoniono z kryterium unikatowości, natomiast niecałe 7% z kryterium reprezentatywności. To kryterium powinno być główną przesłanką wyznaczania krajobrazów priorytetowych, gdyż z założenia, w ramach Audytu poszukuje się krajobrazów stanowiących modelowy, klasyczny przykład danego podtypu. Wyliczana wg algorytmu ważność była podstawą do wskazania mniej niż 8% jednostek, natomiast dotychczasowa ochrona (w wersji przewidzianej przez Rozporządzenie) była podstawą wskazania blisko 5% krajobrazów priorytetowych.

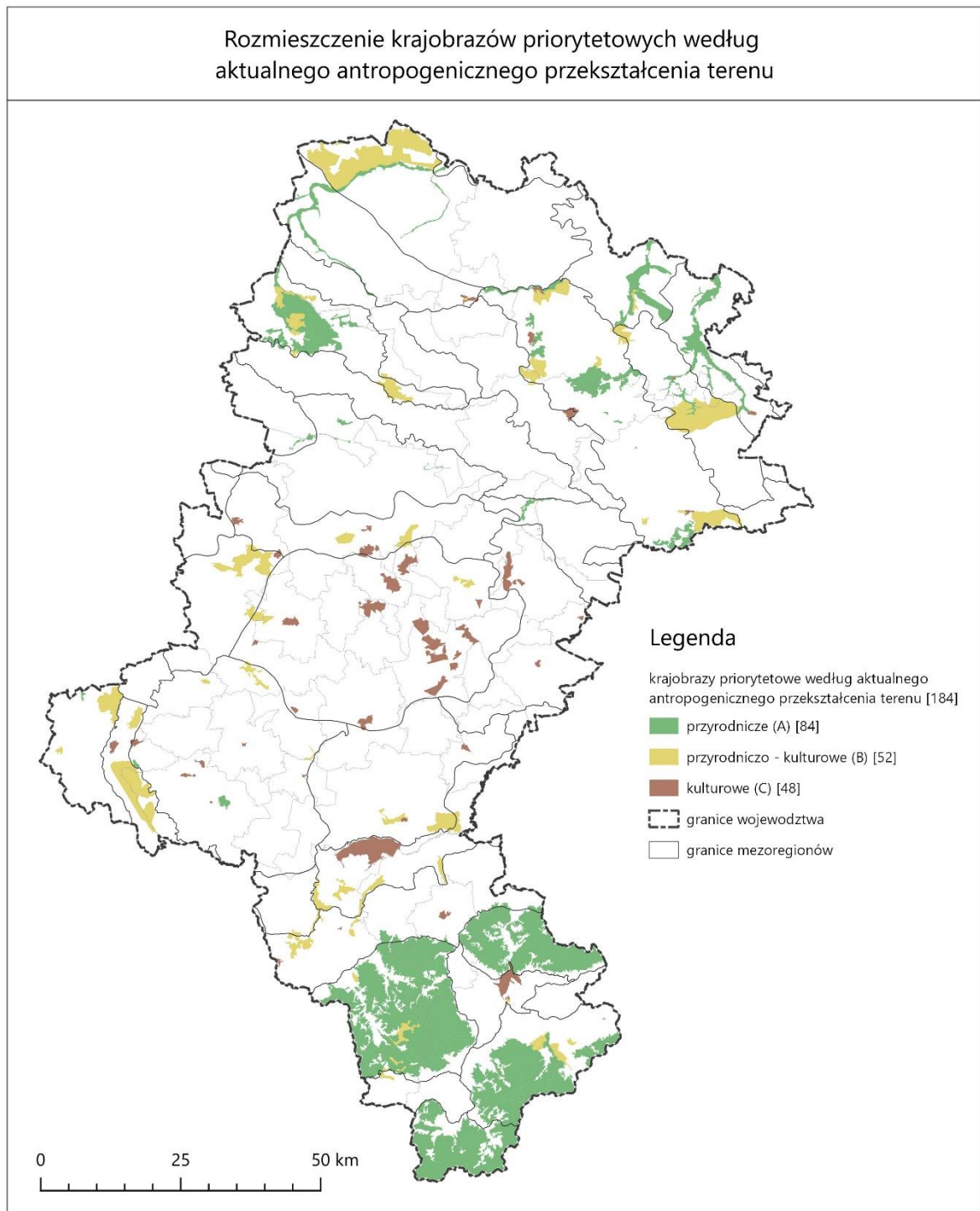
Tab. 6. Liczba kryteriów uwzględnionych przy typowaniu krajobrazów priorytetowych

Liczba warunków, z których wytypowano krajobrazy priorytetowe (w liczbach i procentach)			
1	2	3	4
85	87	11	0
46,44%	47,54%	6,01%	0%

Wyłonienie krajobrazów priorytetowych pozwoliło na ich ilustrację na mapie. Na tej podstawie można stwierdzić prawidłowości w ich rozmieszczeniu.

Krajobrazy wyznacza się w obrębie mezoregionów. Analizując reprezentację wyróżnionych krajobrazów według mezoregionu zauważa się, że najliczniejsza grupa została wskazana w Beskidzie Żywiecko-Orawskim (26), Beskidzie Śląskim (25) oraz na Wyżynie Częstochowskiej (21) i Wyżynie Katowickiej (21).

Najmniejszą reprezentację krajobrazów priorytetowych (po jednej jednostce) wyznaczono w obrębie mezoregionów: Kotlina Siewierza, Międzygórze Jabłonkowsko-Koniakowskie, Obniżenie Górnej Warty, Próg Herbski i Równina Opolska.

Ryc. 9. Krajobrazy priorytetowe województwa śląskiego w podziale na grupy (A, B, C) na tle granic mezoregionów

4.4 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

4.4.1 Krajobrazy priorytetowe przyrodnicze

W grupie A – Krajobrazów przyrodniczych, zazwyczaj ekstensywnie użytkowanych, funkcjonujących głównie w wyniku działania procesów naturalnych, wydzielono najliczniejszą grupę krajobrazów priorytetowych (84 jednostki), w tym następujące typy i podtypy krajobrazów:

W typie 1 - Wód powierzchniowych wytypowano tylko 1 krajobraz priorytetowy 1b - Systemy wód płynących (ID 19 – Odra koło Raciborza).

W typie 2 - Bagienno-ławkowe – głównie bezleśne, wskazano 16 krajobrazów priorytetowych, w tym 12 krajobrazów podtypu 2a - z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk, 3 krajobrazy podtypu 2b - z dominacją szuwarów i turzycowisk oraz 1 podtypu 2d - z dominacją torfowisk niskich. Większość krajobrazów tego typu została wskazana w wyniku zastosowania algorytmu (analizy statystycznej). Jedynie 3 jednostki wskazano wyłącznie na podstawie analiz jakościowych (w tym 1 spełniająca kryterium eksperckie).

Krajobrazy te mają bardzo różną powierzchnię. Najmniejsze krajobrazy tego typu występują w Obniżeniu Górnej Małej Panwi 53,95 ha (w Bruśku, gm. Koszęcin, gdzie jako krajobraz priorytetowy wskazano erozyjny fragment Doliny Małej Panwi), 58,77 ha (w okolicach Kolonii Woźnica w dolinie Małej Panwi i Potoku Ligockiego i Potok Łana), po krajobrazy bardzo duże i silnie rozczłonkowane, np. 3873,23 ha w Niece Włoszczowskiej (dolina Pilicy i Białki, w Koniecpolu) czy rozległy krajobraz o powierzchni 3510,88 ha w Niece Przyrowskiej (Wiercica, Kanał Lodowy w Juliance, Przyrowie i Dąbrowy Zielonej).

Fot. 9. Meandry Odry koło Raciborza – krajobraz podtypu 1b

Fot. 10. Przełom Warty koło Mstowa – krajobraz podtypu 2a

W typie 3 – Krajobrazy leśne, wskazano ogółem 32 krajobrazy, w tym 11 krajobrazów w podtypie z przewagą siedlisk borowych, 18 krajobrazów z przewagą siedlisk borowych i 3 krajobrazy w podtypie – z przewagą siedlisk łęgowych, bagiennych i olsowych. Większość krajobrazów w tym typie (20) została wskazana z algorytmu (analiz statystycznych ilościowych), natomiast 13 krajobrazów wskazano z kryterium ważności ocenionej ekspercko (w tym aż 10 spełniających kryterium eksperckie). Krajobrazy te mieszczą się w bardzo różnych morfologicznie typach, przy czym krajobrazy 3c - z przewagą siedlisk łęgowych, bagiennych i olsowych zawsze występują w dolinach.

W przypadku tych krajobrazów istniało w Rozporządzeniu kryterium formalne minimalnej powierzchni 100 ha. Limitu powierzchniowego nie wypełniają 3 jednostki wskazane jako priorytetowe, które jednak zostały wskazane jako cenne krajobrazy, korzystając ze wskazanego w Rozporządzeniu wyjątku, mówiącego, iż dopuszcza się możliwość wydzielania krajobrazów o powierzchni mniejszej niż rekomendowana dla poszczególnych podtypów, mając na uwadze różnorodność zagospodarowania terenu oraz rzeźby terenu i ich wzajemne relacje. Taki wyjątek zastosowano dla: ID 1799 – z przewagą siedlisk borowych o powierzchni 61 ha - w masywie Uszczowe

Wyżne w gminie Jeleśnia; ID 41 – krajobraz lasowy o powierzchni blisko 83 ha (gdzie wskazano płat leśny na stoku, w gminie Rudnik, miejscowość Dołędzin); oraz krajobraz lasowy ID 508 – o powierzchni 97 ha, w miejscowości Brzezie-Pogwizdów w gminie Kornowac. Pozostałe krajobrazy leśne (30 jednostek) zajmują dużą (kilkadziesiąt kilometrów kwadratowych) i bardzo dużą powierzchnię, np. 133 km² (ID 1740) obejmujący połowę mezoregionu Beskid Żywiecko-Orawski, w gminach Węgierska Górka, Milówka, Rajcza, Ujsoty, Jeleśnia i Radziechowy-Wieprz, czy ID 1842 o powierzchni ponad 123 km² (prawie cały Beskid Żywiecko-Kysucki, w gminach Rajcza i Ujsoty). Rekordowo duży jest krajobraz ID 1475, zajmujący ponad 283 km² (wielki obszar leśny obejmujący prawie cały mezoregion Beskid Śląski, w gminach: Brenna, Wiśła, Ustroń, Szczyrk, Istebna, Milówka, Radziechowy-Wieprz, Lipowa, Wilkowice, Bielsko-Biała i Jaworze).

Fot. 11. Lasy na zboczach Pilska – krajobraz podtypu 3a

Fot. 12. Las wokół Złożeńca – krajobraz podtypu 3b

W typie krajobrazów 4 – Bezleśne murawowe, piaszczyste i skalne wskazano 6 krajobrazów priorytetowych – wszystkie w podtypie 4d - bezleśne skałki i murawy naskalne. Wszystkie jednostki zostały wskazane z algorytmu (analiz statystycznych ilościowych). Wszystkie krajobrazy priorytetowe w typy 4 wyznaczono na Wyżynie Częstochowskiej. Najmniejsza jednostka ID 1054 mają zaledwie 11,3 ha (szczytowa partia Góry Zborów w gminie Kroczyce), czy ID 1059 – niecałe 48 ha – Mirowskie Skały (między Mirowem a Bobolicami w gminie Niegowa), a największa jednostka w tym podtypie - ID 953 zajmuje ponad 223 ha i obejmuje pasmo skałkowe i muraw naskalnych Olsztyna (Wzgórza Skałki, Ostra, Zamkowa, Kielniki, Cegielnia, Brodło, Bliskie, Lipówki).

W typie krajobrazów 5 - Górskie ponad granicą lasu (naturalną lub antropogenicznie obniżoną) wskazano aż 29 krajobrazów – wszystkie w podtypie 5b. Jednostki te nie spełniają idealnie kryterium krajobrazów wysokogórskich i są niewielkich rozmiarów (od 8 ha – ID 1780: hala Motykowa w gminie Złatna, do 67 ha - ID 1777: Hala Cebulowa, Miziowa, Pod Kopcem, Słowikowa, w gminie Korbielów), jednak z uwagi na ich znaczenie ekspozycyjne (przedpola ekspozycji, osie widokowe i punkty widokowe) uznano za istotne dla percepcji krajobrazów przyległych (uznanych za priorytet). Wskazano je jako jednostki priorytetowe z kryterium ważności wg oceny eksperckiej – przesłanka 2) „w granicach krajobrazu znajdują się elementy ekspozycji takie jak przedpola ekspozycji, osie widokowe i punkty widokowe istotne dla sąsiedniego krajobrazu priorytetowego wskazanego na podstawie pozostałych kryteriów” (w tym aż 24 spełniających kryterium eksperckiego), z wyjątkiem krajobrazu o ID 1777, który został wskazany z algorytmu z kryterium dotychczasowej ochrony prawnej i unikatowości oraz krajobrazu ID 1871 – wskazanego przez algorytm z unikatowości.

Fot. 13. Bezleśne skałki i murawy naskalne koło Olsztyna - krajobraz podtypu 4b

Fot. 14. Hala Jaworowa - krajobraz podtypu 5b

4.4.2 Krajobrazy priorytetowe przyrodniczo-kulturowe

W grupie B – Krajobrazy przyrodniczo-kulturowe ukształtowane w wyniku wspólnego działania procesów naturalnych oraz świadomych modyfikacji pokrycia terenu i struktury przestrzennej przez człowieka wskazano ogółem 52 krajobrazy priorytetowe, w tym następujące typy i podtypy:

Najliczniejszą reprezentację wśród krajobrazów priorytetowych tej grupy jak również wszystkich wyróżnionych krajobrazów priorytetowych mają krajobrazy wiejskie (typ 6), których wskazano ogółem aż 38 jednostek, w tym:

9 krajobrazów podtypu 6a – sztucznych zbiorników wodnych o powierzchniach od 93 ha stawy Białe Ług - Kochcickie Stawy (ID 677, gmina Kochanowice, w granicach parku Krajobrazowego Lasy Nad Górną Liswartą), do ponad 787 ha (ID 1335 - Stawy Pruchna w dolinie Górnej Wisły, gmina Dębowiec i Skoczów). Krajobrazy priorytetowe tego podtypu koncentrują się w tzw. Żabim Kraju w dolinie Górnej Wisły. 6 krajobrazów w podtypie 6b - z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk; gdzie najmniejszą jednostkę o powierzchni niecałych 60 ha tworzy zespół pól w okolicach Przyborowa (ID 1744, gmina Jeleśnia), do ponad 35 km² w zachodniej strefie brzeżnej Metropolii Górnośląsko-Zagłębiowskiej (okolice Ostropy, na zachód i południe od Gliwic, ID 218), czy rekordowo duży w typ podtypie 6b krajobraz priorytetowy w północno-zachodniej części województwa w Parzymiechach (ID 597, gmina Lipie).

Fot. 15. Stawy Bestwina - krajobraz podtypu 6a

Fot. 16. Wstęgowy układ pól w okolicach Żernicy - krajobraz podtypu 6b

12 krajobrazów podtypie 6c - z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola; wyróżnione krajobrazy priorytetowe w typ podtypie mają bardzo zróżnicowaną powierzchnię od 52 ha (ID 1574 - Młaskawka w gminie Istebna) do 4920 ha (ID 1081, krajobrazy wiejskie w Irządach). 2 krajobrazy w podtypie 6d - z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości – przedstawicielami tego podtypu wśród priorytetów są jednostki ID 169 o powierzchni 370 ha (pola w okolicach Grodzca, Góry św. Doroty i Gródkowa, gmina Będzin) – i jednostka ID 1465 (Zamarski - Gumna, gm. Hażlach i gm. Dębowiec). 9 krajobrazów

w podtypie 6g - z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim Z uwagi na identyfikację do terenów osadniczych wymienione zostały wszystkie 9, w kolejności od najmniejszej do największej: Przyborowice Wieś (ID 1797, o powierzchni zaledwie 51 ha), Sopotnia Mała Wieś (ID 1743), Wiśła Malinka (ID 1544), Złoty Potok (ID 966), Pietrowice Wielkie (ID 54), Korbielów-Krzyżowa (ID 1749), Istebna (ID 1809), Św. Anna (1904), Boronów (ID 672 – o powierzchni 1268 ha).

W typie krajobrazów mozaikowych (typ 7) wskazano jako priorytety tylko 3 jednostki – wszystkie 3 w podtypie 7a – z przewagą terenów porolnych. Tylko 1 krajobraz został wskazany wyłącznie wg oceny eksperckiej. Reprezentantami tego podtypu są krajobrazy o bardzo różnej wielkości powierzchni: od wielkich krajobrazów (ponad 35 km² - ID 9 - zbiornik Racibórz Dolny, gm. Krzyżanowice) o zróżnicowanych formach użytkowania, przez krajobrazy duże - okolice Sygontki, gm. Przysów (ID 1071 – 741 ha), do stosunkowo niewielkich krajobrazów Wiśle Czarne – 157 ha (ID 1547).

Fot. 17. Zabudowa wiejska Przyborowa - krajobraz podtypu 6g

Fot. 18. Zbiornik Racibórz Dolny - krajobraz podtypu 7a

W typie krajobrazów 8 – Podmiejskie i osadnicze - wskazano jako priorytetowe 11 krajobrazów, w tym:

1 krajobraz w podtypie 8b – wielkie kompleksy hotelowo-sportowe (Ustroń – ID -1498). 2 krajobrazy w podtypie 8c – miejscowości o zwartej wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim, w tym Ogrodzieniec (ID 1031) i Pilchowice-Wilcza (ID 451). 8 krajobrazów w podtypie 8e – Wielkoobszarowe zespoły pałacowo-parkowe i klasztorne oraz inne komponowane układy architektury, zieleni i wód. Tu reprezentacja była bardzo zróżnicowana pod względem mezoregionów i powierzchni, od założeń bardzo małych jak zespół klasztorny Jasnej Góry (ID 849 o pow. niewiele ponad 26 ha), przez założenia pałacowo-parkowe i zamkowe w Żywcu (ID 1626) Pilicy (ID 1024), Złotym Potoku (ID 964), Rudach Raciborskich (ID 567), Pszczynie (ID 1274), Reptach (ID 105), po największy zespół pałacowo-parkowy w Świerklańcu (ID 103).

Fot. 19. Wielorzędowa zwarta zabudowa Ogrodzieńca - krajobraz podtypu 8b

Fot. 20. Zespół pałacowo-parkowy w Pszczynie - krajobraz podtypu 8e

4.4.3 Krajobrazy priorytetowe kulturowe

W grupie krajobrazów C – Krajobrazy kulturowe, w których struktura i funkcja są w pełni ukształtowane przez działalność człowieka wydzielono ogółem 48 krajobrazów priorytetowych.

W typie krajobrazów 9 – Miejskie, wskazano ogółem 14 krajobrazów wszystkie mają swą liczną reprezentację w podtypie 9a – miejscowości z zachowanym układem historycznym. Należą tu miasta o bardzo zróżnicowanej powierzchni, od małych obszarowo, takich jak: Wodzisław Śląski (ID 1911 o pow. zaledwie 17 ha), czy niewiele większy Skoczów (ID 1421), przez Lelów (ID 1100), Żory (ID 1905), Sławków (ID 393), po obszarowo większe: Pszczyna (ID 1276), Pilica (ID 1022) Mstów (ID 942), po ponad stuhektarowe miasteczka jak Szczekociny (ID 1138), Pyskowice (ID 577), Bieruń Stary (ID 1902), Toszek (ID 123) Olsztyn (ID 954), po największe powierzchniowo Żarki (ID 788 – ponad 341 ha).

Fot. 21. Mstów – przykład małego miasta o zachowanym układzie historycznym - krajobraz podtypu 9a

Fot. 22. Wodzisław Śląski – przykład miasta średniej wielkości o zachowanym układzie historycznym - krajobraz podtypu 9a

W typie krajobrazów 10 – Wielkomiejskie wskazano jako krajobrazy priorytetowe ogółem 25 jednostki, w tym:

11 – krajobrazów w podtypie 10a – Zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych (wszystkie wskazane wyłącznie z ważności wg oceny eksperckiej). Należą tu centra miast: Racibórz (ID 23) Tarnowskie Góry (ID 119), Bytom (ID 171), Będzin (ID 204), Gliwice (ID 231), Katowice (ID 263), Częstochowa (ID 845), Cieszyn (ID 1452), Bielsko-Biała (ID 1404), Żywiec (ID 1658), Rybnik (ID 1912). 1 krajobraz w podtypie 10b - nowoczesnych centrów miast (jeden egzemplarz krajobrazu w tym podtypie) do którego należy nowoczesne centrum wzdłuż ul. Roździeńskiego i ronda z ul. Korfantego (ID 252).

Fot. 23. Cieszyn – krajobraz wielkomiejski o zachowanych założeniach historycznych - krajobraz podtypu 10a

Fot. 24. Nowoczesne centrum Katowic - krajobraz podtypu 10b

8 krajobrazów w podtypie 10c - Obszary zabudowy mieszkaniowej od najmniejszego założenia osiedla patronackiego Borsig w Zabrze (ID 1909, o powierzchni 22 ha), Czerwionka-Leszczyny - Dębierzko (ID 1910), Wilcze Gardło (ID 261), Nikiszowiec (ID 270), Murcki (ID 299), Giszowiec (ID

289) i Piekary Śląskie (ID 355), po największy krajobraz tego podtypu w Rudzie Śląskiej (ID 205 o powierzchni ponad 730 ha). 5 krajobrazów w podtypie 10e – tereny sportowo-rekreacyjne o zróżnicowanej wielkości powierzchni: Las miejski Obora w Raciborzu (ID 494 o powierzchni 178 ha). Park w Bytomiu (ID 162), Sosnowiec-Borki (ID 243), Katowice-Muchowiec z Parkiem Kościuszki (ID 267) i największy powierzchniowo krajobraz priorytetowy tego podtypu Park Śląski (ID 230 o powierzchni ponad 535 ha).

Fot. 25. Wilcze Gardło – osiedle patronackie - krajobraz podtypu 10c

Fot. 26. Park Śląski - krajobraz podtypu 10e

W typie 11 - wodnogospodarcze – wskazano 3 krajobrazy priorytetowe, wszystkie w podtypie 11a - duże sztuczne zbiorniki wodne o różnych funkcjach: zespół zbiorników Pogoria w Dąbrowie Górniczej (ID 378 o powierzchni 901 ha), jezioro Żywieckie (ID 1591) i jezioro Goczałkowickie (ID 1306 o powierzchni ponad 3030 ha).

W typie 12 – przemysłowe, wskazano jeden krajobraz priorytetowy w podtypie 12b- Wielkie kompleksy elektrowni konwencjonalnych oraz wielkie farmy fotowoltaiczne – elektrownię w Łaziskach Górnych (ID 323 o powierzchni ponad 359 ha), która stanowi klasyczny przykład krajobrazów przemysłowych związanych z produkcją energii opartej na węglu kamiennym.

Fot. 27. Jezioro Żywieckie - krajobraz podtypu 11

Fot. 28. Elektrownia Łaziska - krajobraz podtypu 12b

W typie 13 – Górnicze, wskazano łącznie 5 krajobrazów priorytetowych w następujących podtypach:

13b - Tereny zakończonej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej – 2 obszary pogórnice: dawny kamieniołom wapieni triasowych Sadowa Góra w Jaworznie (ID 446 o powierzchni ponad 106 ha, obecnie Ośrodek Edukacji Ekologiczno-Geologicznej GEOSfera) oraz krajobraz na pograniczu Bytomia i Tarnowskich Gór m.in. obecny rezerwat Segiet, (ID 109 o prawie pięciokrotnie większej powierzchni). 13c - Tereny czynnej eksploatacji podziemnej – tereny kopalni Rydłutowy z hałdą Szarlotta (ID 509 o powierzchni 106 ha), i teren kopalni Anna w Pszowie (ID 515 o powierzchni 110 ha). 13d - Tereny zakończonej eksploatacji podziemnej – tereny zrekultywowanych porośniętych hałd w lesie Kostuchna w Katowicach (ID 304 o powierzchni 352 ha).

Fot. 29. Ośrodek Edukacji Ekologiczno-Geologicznej GEOsfera w dawnym kamieniołomie wapieni - krajobraz podtypu 13b

Fot. 30. Kopalnia Rydułtowy z hałdą Szarlotta - krajobraz podtypu 13c

4.4.4 Analiza zróżnicowania krajobrazów priorytetowych pod względem rzeźby terenu

Analiza zróżnicowania krajobrazów pod względem rzeźby terenu pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków:

- Najwięcej - 49 krajobrazów priorytetowych cechuje rzeźby typu D - Krajobrazy wzgórzowe – obszary urozmaicone występowaniem form wypukłych izolacji przestrzennej i wyraźnym nachyleniem stoku. Średnica wzgórz wynosi minimum kilkaset metrów, a wierzchołki mogą być płaskie, obłe lub ostre;
- 41 krajobrazów priorytetowych ma cechy rzeźby typu E - Krajobrazy górskie – obszary o wysokościach bezwzględnych od 500–1500 m n.p.m. i dużych deniwelacjach terenu;
- 32 jednostki cechuje rzeźba typu G - Krajobrazy dolin – wydłużone, zwykle płaskodenne, ciągnące się na przestrzeni co najmniej kilku kilometrów obniżenia terenu;
- 24 krajobrazów priorytetowych reprezentuje typ krajobrazów pagórkowatych C – czyli obszarów, na których występują wzniesienia o względnych wysokościach od kilku do kilkudziesięciu metrów, które wyodrębniają się w terenie wskutek izolacji przestrzennej i wyraźnego nachylenia stoku;
- 23 jednostki zidentyfikowano w typie B - krajobrazy faliste – czyli rozległe tereny charakteryzujące się łagodnymi, niewielkimi deniwelacjami terenu o względnych wysokościach do kilku metrów;
- 1 jednostka reprezentuje typ krajobrazów równinnych – rozległe tereny płaskie lub prawie całkowicie poziome (nachylenie do 3°).

Ponadto występują krajobrazy o dużych powierzchniach (na obszarze Beskidów) które z racji na warunki skrajne orograficzne były trudne do jednoznacznego określenia, dlatego w pojedynczych przypadkach przypisano im dwa główne typy rzeźby.

5 ZAGROŻENIA DLA MOŻLIWOŚCI ZACHOWANIA WARTOŚCI KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH ORAZ KRAJOBRAZÓW W OBRĘBIE OBSZARÓW CHRONIONYCH

Identyfikacja zagrożeń dla możliwości zachowania wartości krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie obszarów chronionych jest punktem wyjścia do formułowania rekomendacji i wniosków Audytu krajobrazowego woj. śląskiego. Stanowi tym samym wsparcie działań w zakresie ochrony i zarządzania najcenniejszymi krajobrazami województwa. Zapisy te dostarczają syntetycznych informacji, niezbędnych do podejmowania przez decydentów świadomych i skutecznych decyzji mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych oddziaływań.

W dalszej części niniejszego rozdziału przedstawiono najważniejsze zagrożenia dotyczące poszczególnych podtypów krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie obszarów chronionych. Szczegółowe zestawienia zagrożeń zidentyfikowanych w obrębie każdego z nich zawarte są w kartach krajobrazów priorytetowych (TOM II) oraz kartach krajobrazów obszarów chronionych (TOM III).

Należy podkreślić, że wszystkie krajobrazy województwa śląskiego są narażone na bardzo liczne zagrożenia, przy czym różny jest stopień ich natężenia. Część oddziaływań ma charakter naturalny i wynika np. ze zmian środowiska, ale większość ma pochodzenie antropogeniczne.

Wszystkie zagrożenia można rozpatrywać w ujęciu regionalnym i/lub genetycznym. Mają one także swe źródło wewnętrzne (wewnątrz krajobrazu) lub/i zewnętrzne (poza granicami krajobrazu priorytetowego lub chronionego). Różnią się także skalą oddziaływania źródła wywołującego zagrożenie (skala globalna – np. zmiany klimatu, skala krajowa/makroregionalna np. zmiany obiegu wody i gospodarka wodna; skala regionalna – zanieczyszczenia środowiska; lokalna – oddziaływania na środowisko i krajobraz określonego przedsięwzięcia np. zmiany topografii terenu wysyłane podziemną działalnością górniczą. Posługując się skodyfikowaną (ściśle określoną i zamkniętą¹⁴) w Rozporządzeniu listą zagrożeń, można wskazać generalnie dominujące zagrożenia w ujęciu poszczególnych regionów województwa (i tu będą one silnie zróżnicowane), jak w odniesieniu do podtypów (tu można wskazać na charakterystyczne, a więc typowe zagrożenia). W jednym i drugim przypadku nie wyczerpują one jednak pełnego zestawu możliwych presji i mają postać wysoce uogólnioną.

I tak: środkowa część województwa wyróżnia się występowaniem zagrożeń związanych przede wszystkim z eksploatacją surowców, zarówno metodą głębinową jak i odkrywkową. Największe zagrożenia wywołuje wydobywanie węgla kamiennego tzw. metodą na zawał, co powoduje zmiany w topografii terenu jako skutek osiadania gruntów. Eksploatacja surowców metodami odkrywkowymi skutkuje występowaniem zagrożenia związanego z eksploatacją złóż innych niż węgiel kamienny, węgiel brunatny i torf, w szczególności surowców skalnych (piaski, dolomity). W obszarach zurbanizowanych i uprzemysłowionych istotnym zagrożeniem krajobrazu są działania związane z pracami inżynierskimi w zakresie inwestycji budowlanych, w tym szczególnie sieci transportowych. Należy tu wymienić przewidziane w Rozporządzeniu - antropogeniczne zmiany rzeźby terenu: wykopy, nasypy, obwałowania.

Z kolei na obszarach górskich i wyżynnych (w dużej mierze objętych różnymi formami ochrony prawnej) o dynamicznej naturalnej rzeźbie struktura i funkcjonowanie krajobrazu zagrożona jest

---

¹⁴ W Rozporządzeniu uwzględniono pozycję „Inne zagrożenia”, ale nie przewidziano możliwości modyfikacji pozostałych skodyfikowanych zapisów.

procesami z grupy związanej z dziedzictwem geologicznym i rzeźbą terenu, przede wszystkim z procesami erozji i denudacji, w tym erozji gleb. Ponadto w Beskidach i na Wyżynie Częstochowskiej i Wieluńskiej postępuje likwidacja osobliwych form rzeźby terenu (skarp, ostańców skalnych, wąwozów, meandrów, wydmy itp.).

Grupa zagrożeń związana z ekosystemami i ich zespołami największe nasilenie ma w krajobrazach najmniej przekształconych i często poddanych przez to ochronie w parkach krajobrazowych czy obszarach chronionego krajobrazu. Fizyczna i chemiczna degradacja siedlisk lądowych należy do najbardziej rozpowszechnionych zagrożeń w tej grupie. Ma też bardzo zróżnicowane źródła, począwszy od użytkowania rolnego czy rekreacyjno-wypoczynkowego obszarów, skończywszy na zabudowie i znacznych presjach związanych z zanieczyszczeniem środowiska. Na wielu obszarach, w tym chronionych zagrożeniem jest naturalna i przyspieszona przez działalność człowieka sukcesja zbiorowisk zaroślowych i leśnych na naturalne i półnaturalne zbiorowiska nieleśne. Jest ona zagrożeniem w szczególności dla krajobrazów dolin rzecznych i muraw oraz zespołów skalnych m.in. Wyżyny Częstochowskiej i Wieluńskiej (tzw. Jury). Na obszarach rolnych o dużej jakości gleb następuje likwidacja drobnoskalowych siedlisk i ekosystemów nieleśnych, co skutkuje uproszczeniem struktury krajobrazów i zanikiem bioróżnorodności. W analizowanej grupie zagrożeń powszechne jest też wprowadzanie różnych form zabudowy i infrastruktury technicznej, w szczególności widoczne na najcenniejszych przyrodniczo obszarach województwa.

Do najczęściej występujących zagrożeń w grupie obejmującej strukturę ekologiczną krajobrazu należą zmniejszanie się ogólnego udziału naturalnych i półnaturalnych ekosystemów w krajobrazie, rozdrobnienie struktury przestrzennej (fragmentacja) i geometryzacja naturalnych i półnaturalnych ekosystemów, wzrost zagęszczenia barier ekologicznych w krajobrazie oraz zmniejszenie się różnorodności biologicznej. Niestety, zagrożenia te są powszechne również w krajobrazach najcenniejszych, objętych ochroną w parkach krajobrazowych, czy obszarach chronionego krajobrazu.

Zagrożenia związane z osadnictwem dotyczą przede wszystkim historyczno-kulturowych krajobrazów o cechach zabytkowych. Występuje w nich bardzo często zaburzenie struktury miejskich i wiejskich zabytkowych układów przestrzennych przez nowe inwestycje, degradujące m.in. historyczny styl krajobrazu przez np. niewłaściwą technicznie adaptację lub modernizację układów osadniczych wiejskich i miejskich (założeń urbanistycznych i mieszkaniowych, w tym osiedli robotniczych, także tzw. osiedli patronackich). Podczas procesów inwestycyjnych i adaptacyjnych zagrożone jest dziedzictwo kulturowe, w tym archeologiczne. Na tych samych obszarach powszechne jest występowanie zagrożeń związanych z degradacją architektury, w tym zanik cech architektury regionalnej; unifikacja materiałów i form architektury wiejskiej i miejskiej oraz jej bezpośredniego kontekstu krajobrazowego (ogrodzenia, podjazdy, zieleni) oraz wprowadzanie do niegdyś harmonijnych zespołów architektoniczno-krajobrazowych materiałów i obiektów degradujących wyraz stylistyczny (np. ogrodzenia z betonowych prefabrykatów) i funkcjonalność całego zespołu, a przez to jego walory estetyczne. Zagrożenia te są powszechne w większości typów krajobrazów grupy B i C.

Do typowych dla regionu zagrożeń należy degradacja, upadek i rozpad materialnej substancji historycznych, zabytkowych zakładów przemysłowych i rzemieślniczych oraz osiedli patronackich. Jest ono istotne w szczególności w krajobrazach konurbacji górnośląskiej i aglomeracji rybnickiej.

Zagrożenia w zakresie architektury, osadnictwa i zmian struktury przestrzennej krajobrazu są powiązane z powszechnie występującymi zagrożeniami kompozycji i ładu przestrzennego oraz walorów estetycznych. Niemal w całym województwie, w tym na terenach chronionych występuje chaos przestrzenny i stylistyczny form zagospodarowania terenu oraz niszczenie cennych wartości

historycznych, fizjonomicznych, przyrodniczych i architektonicznych przypadkową i nieestetyczną zabudową i infrastrukturą oraz sposobem zagospodarowania przestrzeni.

Wśród zagrożeń związanych z emisjami zanieczyszczeń najważniejsze są hałas komunikacyjny i przemysłowy oraz zanieczyszczenie powietrza, które występują ze szczególnym nasileniem w krajobrazach zurbanizowanych.

Poniżej przedstawiono główne zagrożenia dla poszczególnych typów i podtypów zidentyfikowanych krajobrazów priorytetowych. Przy ich analizie trzeba wziąć pod uwagę zarówno zróżnicowanie krajobrazów w obrębie poszczególnych podtypów (w ramach niektórych z nich zidentyfikowano nawet kilkanaście konkretnych krajobrazów), jak i w ramach każdego krajobrazu priorytetowego (np. niejednorodne pokrycie terenu, zróżnicowana rzeźba). Z tych względów nie wszystkie, wskazane poniżej, zagrożenia wydają się oczywiste dla danego podtypu (np. w podtypie 6a – sztuczne zbiorniki wodne, część zagrożeń nie dotyczy samych zbiorników i ich bezpośredniego otoczenia, a układu krajobrazowego, którego te zbiorniki są ważnym, ale nie jedynym elementem; podobnie w przypadku krajobrazów z dominacją lasów, część zagrożeń dotyczy sąsiednich obszarów bezleśnych).

1. Wód powierzchniowych

Podtyp 1b. Systemy wód płynących

W jedynym krajobrazie priorytetowym podtypu 1b (Dolina Odry Zabełków) jako zagrożenie zidentyfikowano likwidację osobliwych form rzeźby terenu, w tym meandrów wraz z okolicznymi łąkami i lasami oraz mozaiki siedlisk, zmniejszenie różnorodności biologicznej, zanieczyszczenie wód oraz niedobór wody, będący efektem zmian klimatycznych. Głównym źródłem zagrożeń jest niewłaściwa gospodarka wodna.

2. Bagienno-łąkowe – głównie bezleśne

Podtyp 2a. Bagienno-łąkowe – głównie bezleśne, z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk

Szczególnymi zagrożeniami dla krajobrazów priorytetowych podtypu 2a są likwidacja drobnoskalowych siedlisk, zanieczyszczenie wód, osuszanie torfowisk i bagien oraz zmniejszenie różnorodności przyrodniczej. Główne źródła zagrożeń to niewłaściwa gospodarka przestrzenna oraz brak zabiegów ochronnych.

Podtyp 2b. Z dominacją szuwarów i turzycowisk

W krajobrazach priorytetowych podtypu 2b zagrożenia polegają na likwidacji drobnoskalowych siedlisk, zmniejszeniu różnorodności biologicznej oraz zanieczyszczeniu wód. Głównym źródłem zagrożeń są niewłaściwa gospodarka wodna oraz brak zabiegów ochronnych.

Podtyp 2d. Z dominacją torfowisk niskich

Dla krajobrazu priorytetowego podtypu 2d największym zagrożeniem jest osuszanie torfowisk i bagien. Jako źródło zagrożeń najsilniej oddziałuje brak zabiegów ochronnych.

3. Leśne

Podtyp 3a. Z przewagą siedlisk borowych

Krajobrazy priorytetowe podtypu 3a są narażone na degradację struktury ekologicznej, co prowadzi do utraty bioróżnorodności i erozji gleby. Głównymi źródłami zagrożeń są intensywna gospodarka leśna, przekształcanie terenów leśnych na inne formy użytkowania, a także budowa dróg i infrastruktury komunikacyjnej w obszarach leśnych prowadząca do fragmentacji siedlisk i dalszej ich degradacji. Intensyfikacja rolnictwa w sąsiedztwie lasów wpływa na ich stan zdrowotny, a w konsekwencji przyczyniając się do zmiany warunków hydrologicznych i wyczerpywania zasobów wodnych.

Podtyp 3b. Z przewagą siedlisk lasowych

Krajobrazy priorytetowe podtypu 3b są podatne na fragmentację siedlisk, zanieczyszczenie powietrza i wody, inwazję gatunków obcych oraz zmiany hydrologiczne. Fragmentacja siedlisk prowadzi do izolacji populacji i utraty ich genetycznej różnorodności. Przemysłowe i komunikacyjne zanieczyszczenie środowiska (powietrza, wody i gleby) wpływa negatywnie na stan zdrowotny ekosystemów leśnych, a inwazje gatunków obcych mogą prowadzić do wypierania rodzimych gatunków. Urbanizacja w sąsiedztwie lasów jest głównym źródłem zagrożeń dla tych krajobrazów, ponieważ rozwój zabudowy powoduje zwykle stopniowy ubytek powierzchni leśnych, wskutek silnej ich penetrację a w konsekwencji, powodując fragmentację lub geometryzację siedlisk. Budowa infrastruktury technicznej, takiej jak drogi, linie energetyczne i inne instalacje, również przyczynia się do degradacji krajobrazów leśnych. Intensywna gospodarka leśna i eksploatacja drewna, w szczególności w dużych ilościach, mogą prowadzić do wyczerpywania zasobów i zmniejszania bioróżnorodności.

Podtyp 3c. Z przewagą siedlisk łęgowych, bagiennych i olsowych

W krajobrazach priorytetowych podtypu 3c główne zagrożenia to zmiany hydrologiczne, osuszanie terenów podmokłych, zanieczyszczenie wód oraz zmniejszenie różnorodności biologicznej. Zmiany hydrologiczne i osuszanie terenów prowadzą do utraty siedlisk wodno-błotnych, które są niezbędne dla wielu gatunków roślin i zwierząt. Zanieczyszczenie wód wpływa negatywnie na jakość tych siedlisk, a zmniejszenie różnorodności biologicznej ogranicza zdolność ekosystemów do regeneracji i utrzymania równowagi. Osuszanie terenów bagiennych i olsów w celu uzyskania nowych terenów pod rolnictwo czy budownictwo prowadzi do zaniku cennych siedlisk. Intensywne użytkowanie gruntów rolnych w sąsiedztwie tych terenów również przyczynia się do ich degradacji. Dodatkowo, zrzuty ścieków i odpadów z gospodarstw domowych i przemysłowych powodują zanieczyszczenie wód, co wpływa na jakość siedlisk i zdrowie zamieszkujących je organizmów.

4. Bezleśne: murawowe, piaszczyste i skalne

Podtyp 4d. Bezleśne skałki i murawy naskalne

Krajobrazy priorytetowe podtypu 4d są narażone na zarastanie roślinnością drzewiastą i krzewiastą ostańców skalnych, muraw kserotermicznych i ruin zamków, przez przyspieszoną sukcesję zbiorowisk zaroślowych i leśnych na nieleśne zbiorowiska naturalne i półnaturalne oraz likwidację drobnoskalowych siedlisk, a także zamykanie komponowanych historycznych widoków, panoram i wnętrza krajobrazowych, wskutek zaniechania zabiegów pielęgnacyjnych i niewłaściwą gospodarkę przestrzenną. Dodatkowym zagrożeniem jest bardzo silne wydeptywanie i rozjeżdżanie muraw oraz mechaniczna dewastacja bezleśnych skałek. Głównym źródłem; Najsilniejsze zagrożenia wynikają z braku zabiegów ochronnych, naturalnych procesów przyrodniczych, wzrostu masowej turystyki oraz rozwoju sportów (szczególnie motokrosowych i wspinaczki) oraz szeroko rozumianej rekreacji, wandalizmu oraz presji ekonomicznych.

5. Górskie ponad granicą lasu

Podtyp 5b. Hale wysokogórskie

W krajobrazach priorytetowych podtypu 5b typowe zagrożenia obejmują fizyczną i chemiczną degradację siedlisk łąkowych, likwidację drobnoskalowych siedlisk i ekosystemów nieleśnych, lokalizację dominujących w krajobrazie obiektów wysokościowych i obszarowych oraz zanik swojskości krajobrazu. Główne źródła zagrożeń to brak zabiegów ochronnych (zarastanie polan), turystyka oraz sport i rekreacja oraz presje ekonomiczne.

6. Wiejskie

Podtyp 6a. Sztuczne zbiorniki wodne

W krajobrazach priorytetowych podtypu 6a najsilniejsze zagrożenia to pogarszanie się jakości wody, utrata różnorodności biologicznej oraz zmiany w strukturze krajobrazu. Pogorszenie jakości wody wynika z zanieczyszczeń chemicznych i biologicznych, co wpływa negatywnie na ekosystemy wodne. Utrata różnorodności biologicznej jest wynikiem degradacji siedlisk oraz wprowadzenia gatunków obcych. Zmiany w strukturze krajobrazu mogą wpływać na estetykę i funkcje terenów wiejskich. Zidentyfikowano również zanikanie cennych kulturowo form inżynierijno-technicznych. Gospodarka wodna jest głównym źródłem zagrożeń, szczególnie w kontekście nieodpowiedniego zarządzania zbiornikami wodnymi. Nadmierne zrzuty ścieków z gospodarstw domowych, rolnictwa i przemysłu prowadzą do zanieczyszczenia wód. Używanie nawozów i pestycydów w rolnictwie w pobliżu zbiorników wodnych przyczynia się do eutrofizacji oraz zanieczyszczenia chemicznego wód. Niewłaściwe zarządzanie zbiornikami, takie jak brak kontroli nad poziomem wody czy zaniedbanie infrastruktury przeciwpowodziowej, może prowadzić do powodzi i innych katastrof hydrologicznych. Dodatkowo, działalność rekreacyjna, taka jak sporty wodne i turystyka, bez odpowiednich regulacji może przyczynić się do degradacji brzegów zbiorników wodnych i zanieczyszczenia środowiska. Zagrożeniem jest także przekształcenie użytkowania ze stawowego w rolniczy (zamiana stawu na grunty orne) co zmienia strukturę, funkcje i tradycje krajobrazu, a jest powodowane głównie przez czynniki ekonomiczne.

Podtyp 6b. Z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk

Krajobrazy priorytetowe podtypu 6b są narażone na następujące zagrożenia: likwidacja istniejącej struktury krajobrazu. Zanikanie charakterystycznego przestrzennego układu pól, zadrzewień oraz miedz, w postaci układu łąkowego, niwowego stanowiącego wyróżnik regionu tekstury i faktury krajobrazu a także tradycji krajobrazu wskutek scalania użytków rolnych, zaburzanie struktury wiejskich zabytkowych układów przestrzennych przez nowe inwestycje, degradującą styl krajobrazu adaptację lub modernizację układów osadniczych wiejskich, lokalizację dominujących w krajobrazie obiektów wysokościowych i obszarowych oraz chaos przestrzenny i wizualny wywołany przez reklamy, szczególnie w przestrzeniach publicznych i wzdłuż pasa dróg. Główne źródła zagrożeń to, gospodarka rolna, zorientowana wyłącznie na efekty ekonomiczne, naturalne procesy przyrodnicze oraz niewłaściwa gospodarka przestrzenna.

Podtyp 6c. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola

Krajobrazy priorytetowe podtypu 6c są najbardziej narażone na degradację istniejącej struktury przestrzennej i ekologicznej krajobrazu wskutek Zanikania charakterystycznego przestrzennego układu szachownicowego pól, zadrzewień oraz miedz, stanowiącego wyróżnik regionu tekstury i faktury krajobrazu a także tradycji krajobrazu. Główne zagrożenia to zmniejszenie różnorodności biologicznej oraz zanik tradycyjnych upraw (wynikający także z niskiej klasy bonitacyjnej gleb, a tym samym niskiej opłacalności produkcji rolnej). Te procesy mogą prowadzić do utraty unikalnego charakteru krajobrazu, który jest ważny zarówno pod względem estetycznym, jak i ekologicznym. Głównymi źródłami zagrożeń są intensyfikacja rolnictwa oraz procesy urbanizacyjne. Intensyfikacja rolnictwa, obejmująca chemizację i mechanizację, prowadzi do wyczerpywania gleby, zanieczyszczenia wód gruntowych oraz zmniejszenia różnorodności biologicznej. Zaniechanie rolnictwa ze względu na jego niską opłacalność również przyczynia się do zaniku mozaikowego charakteru krajobrazu, powodując zarastanie pól i zanik miedz, które odgrywają kluczową rolę w utrzymaniu różnorodności biologicznej i podtrzymują tradycyjny układ przestrzenny (strukturę i teksturę krajobrazu).

Podtyp 6d. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości

Krajobrazy priorytetowe podtypu 6d są najbardziej narażone na likwidację drobnoskalowych siedlisk i wprowadzanie upraw wielkopowierzchniowych oraz zanikanie tradycyjnych upraw charakterystycznych dla regionu. Intensyfikacja rolnictwa, obejmująca chemizację i mechanizację, prowadzi do jałowienia gleby, zanieczyszczenia wód gruntowych oraz zmniejszenia różnorodności biologicznej, a także upowszechnienie się upraw monokulturowych oraz procesy urbanizacyjne. Główne źródła zagrożeń to, gospodarka rolna zorientowana wyłącznie na efekty ekonomiczne.

Podtyp 6g. Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim

Krajobrazom priorytetowym podtypu 6g zagrażają: zaburzenie struktury wiejskich zabytkowych układów przestrzennych przez nowe inwestycje oraz adaptacja lub modernizacja układów osadniczych, a także chaos przestrzenny wywołany przez reklamy. Główne źródła zagrożeń to niewłaściwa gospodarka przestrzenna (brak planowania przestrzennego) mieszanie się wzorców lokalnych i procesów globalnych w danym obszarze.

7. Mozaikowe

Podtyp 7a. Z przewagą terenów porolnych

Krajobrazy priorytetowe podtypu 7a są narażone na likwidację drobnoskalowych siedlisk i ekosystemów nieleśnych. W przypadku dwóch krajobrazów priorytetowych, gdzie prowadzona była eksploatacja złóż (zagrożeniem są skutki prowadzonej lub zaniechanej eksploatacji). Najsilniejsze zagrożenia wynikają z braku zabiegów ochronnych i niewłaściwego zarządzania środowiskiem. Zagrożeniem jest wzrost zainwestowania terenu np. budowa wielkoskalowych inwestycji np. składów magazynowych i centrów logistycznych, Lokalizacja dominujących w krajobrazie obiektów wysokościowych i obszarowych.

8. Podmiejskie i osadnicze

Podtyp 8b. Wielkie kompleksy hotelowo-sportowe

W krajobrazie priorytetowym podtypu 8b (nowe inwestycje zaburzają istniejącą, charakterystyczną i uznaną za wartość, strukturę przestrzenną oraz powodują niszczenie cennych wartości fizjonomicznych i architektonicznych przez przypadkową i nieestetyczną zabudowę i infrastrukturę. Główne źródła zagrożeń to, niska kultura estetyczna i świadomość krajobrazowa, niewłaściwa gospodarka przestrzenna oraz czynniki społeczno-kulturowe.

Podtyp 8c. Miejscowości o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim

Krajobrazy priorytetowe podtypu 8c są najbardziej narażone na zaburzenie struktury zabytkowych układów przestrzennych przez nowe inwestycje, adaptację lub modernizację układów osadniczych oraz niszczenie cennych wartości historycznych, fizjonomicznych, przyrodniczych i architektonicznych przypadkową i nieestetyczną zabudowę i infrastrukturę. Główne źródła zagrożeń to niska kultura estetyczna, świadomość krajobrazowa, niewłaściwa gospodarka przestrzenna oraz czynniki społeczno-kulturowe, przypadkowa i niewłaściwa stylizacja i kolorystyka podczas działań modernizacyjnych na wsiach, mieszanie się wzorców lokalnych i procesów globalnych w danym obszarze odpowiedzialne za utratę stylu i tradycji krajobrazu.

Podtyp 8e. Wielkoobszarowe zespoły pałacowo-parkowe i klasztorne oraz inne komponowane układy architektury zieleni i wód

Krajobrazy priorytetowe podtypu 8e są szczególnie narażone na zagrożenia kompozycji i ładu przestrzennego, w tym brak należytej ochrony i konserwacji zabytkowych obiektów i zespołów

architektonicznych oraz niszczenie cennych wartości historycznych fizjonomicznych, przyrodniczych i architektonicznych przypadkową i nieestetyczną zabudową i infrastrukturą. Najsilniejsze zagrożenia wynikają z czynników społeczno-kulturowych oraz braku odpowiednich zabiegów ochronnych, a także wzrost presji turystyczno-rekreacyjnej.

9. Miejskie

Podtyp 9a. Miejscowości z zachowanym układem historycznym

Krajobrazy priorytetowe podtypu 9a są szczególnie narażone na zagrożenia kompozycji i ładu przestrzennego, w tym zaburzanie struktury miejskich układów przestrzennych, brak ochrony i konserwacji zabytkowych obiektów, zanik cech architektury regionalnej oraz chaos przestrzenny. Główne źródła zagrożeń to niewłaściwa gospodarka przestrzenna, czynniki ekonomiczne, niedostateczne środki finansowe oraz niska kultura estetyczna i świadomość krajobrazowa, Przypadkowa i niewłaściwa stylizacja i kolorystyka zabudowy miejskiej podczas działań termomodernizacyjnych a także mieszanie się wzorców lokalnych i procesów globalnych w danym obszarze odpowiedzialne za utratę stylu i tradycji krajobrazu miasteczkowego i niezgodność budownictwa ze stylem architektonicznym regionu i typu krajobrazu.

10. Wielkomiejskie

Podtyp 10a. Wielkomiejskie zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych

Krajobrazy priorytetowe podtypu 10a są w największym stopniu zagrożone przez degradację architektury i walorów sanitarnych (zanieczyszczenie powietrza, gleb wód). Najczęstsze działania stwarzające zagrożenia to zaburzanie struktury miejskich układów przestrzennych przez nowe inwestycje, hałas komunikacyjny oraz przemysłowy, chaos przestrzenny i wizualny wywołany przez reklamy oraz brak należytej ochrony i konserwacji zabytkowych obiektów i zespołów architektonicznych. Główne źródła zagrożeń to czynniki ekonomiczne i niska świadomość krajobrazowa i presja reklamowa.

Podtyp 10b. Nowoczesne centra miast

Krajobraz priorytetowy podtypu 10b jest najbardziej narażony na zagrożenia związane z zaburzaniem struktury układu przestrzennego przez nowe inwestycje, brak ochrony dóbr kultury współczesnej i kształtowania przestrzeni publicznych oraz wprowadzanie materiałów degradujących wyraz stylistyczny i funkcjonalność całego zespołu. Główne źródła zagrożeń to transport i ruch komunikacyjny oraz czynniki ekonomiczne i presja reklamowa.

Podtyp 10c. Obszary zabudowy mieszkaniowej

W krajobrazach priorytetowych podtypu 10c najsilniejsze zagrożenia to brak ochrony i konserwacji zabytkowych obiektów, wprowadzanie materiałów i obiektów degradujących stylistycznie harmonijne zespoły architektoniczno-krajobrazowe, budowla osiedli mieszkaniowych o przypadkowej architekturze, zanikanie przestrzeni publicznych (skwerów, placów miejskich), zanik cech architektury regionalnej oraz przypadkowa i niewłaściwa stylizacja osiedli blokowych podczas termomodernizacji, zanik tradycji krajobrazu. Głównym źródłem zagrożeń jest niska kultura estetyczna i świadomość krajobrazowa i presja ekonomiczne.

Podtyp 10e. Tereny sportowo-rekreacyjne

Krajobrazy priorytetowe podtypu 10e są najbardziej narażone na niszczenie cennych wartości historycznych, fizjonomicznych, przyrodniczych i architektonicznych przypadkową i nieestetyczną zabudową i infrastrukturą, brak należytej ochrony dziedzictwa kulturowego, chaos przestrzenny, hałas oraz zanieczyszczenie powietrza. Główne źródła zagrożeń to brak planowania krajobrazu, presja ekonomiczna oraz brak zabiegów ochronnych. wypoczynkową Obszary sportowo-

rekreacyjnych w tym dużych parków miejskich, są bardzo ważnym komponentem systemu ekologicznego miast a jednocześnie składnikiem dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu. Jako tereny atrakcyjne przyrodniczo i fizjonomicznie podlegają silnym presjom ekonomicznym. Źródłem zewnętrznym zagrożeń jest przypadkowa zabudowa o charakterze często wielkoskalowym (osiedla, sklepy wielkopowierzchniowe) i rozwój infrastruktury (parkingi, obwodnice drogowe) w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów parku mogą prowadzić do znacznych szkód w jego strukturze i wartości krajobrazowej. Zagrożeniem jest towarzyszący hałas i chaos przestrzenny i presja reklamowa. Źródłem wewnętrznym zagrożeń jest zanik zabiegów pielęgnacyjnych, ochronnych i modernizacyjnych obiektów w obrębie krajobrazu.

11. Wodnogospodarcze

Podtyp 11a. Duże sztuczne zbiorniki wodne o różnych funkcjach

Krajobrazy priorytetowe podtypu 11a są narażone na fizyczną i chemiczną degradację siedlisk, zmniejszenie różnorodności biologicznej oraz zanieczyszczenie wód i niedobory wody jako efekt zmian klimatycznych. Główne źródła zagrożeń to niewłaściwa gospodarka wodna i przestrzenna, w tym wprowadzanie obiektów budowlanych poza niezbędnymi do gospodarki wodnej. Źródłem zagrożenia jest narastająca presja turystyczna, sportów wodnych i rekreacji.

12. Przemysłowe i energetyczne

Podtyp 12b. Wielkie kompleksy elektrowni konwencjonalnych oraz wielkie farmy fotowoltaiczne

Krajobraz priorytetowy podtypu 12b (jest szczególnym przykładem aktywnej działalności przemysłowej. Architektura i forma obiektów infrastruktury przemysłowo-energetycznej wynika z funkcji i procesów technologicznych. Aktualnie siła zagrożenia cennych układów inżynieryjno-architektonicznych jako składników współczesnego dziedzictwa przemysłowego mają niewielką siłę. Zagrożeniem zewnętrznym jest chaos przestrzenny i wizualny, zanieczyszczenie terenu odpadami, zanieczyszczenie powietrza (odory) oraz zanieczyszczenie wód. Główne źródła zagrożeń to niewłaściwa gospodarka przestrzenna i zarządzanie środowiskiem.

13. Górnicze

Podtyp 13b. Tereny zakończonej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej

W krajobrazach priorytetowych podtypu 13b typowe zagrożenia obejmują zanikanie cennych kulturowo form inżynieryjno-architektonicznych, likwidację osobliwych antropogenicznych form rzeźby terenu oraz osobliwości geologicznych. Główne źródła zagrożeń brak zabiegów ochronnych oraz niewłaściwa gospodarka przestrzenna, niska świadomość krajobrazowa, w tym małe zrozumienie dla ochrony śladów krajobrazowych dziedzictwa pogórniczego.

Podtyp 13c. Tereny czynnej eksploatacji podziemnej

Krajobrazy priorytetowe podtypu 13c są szczególnie narażone na erozję gleb, fizyczną i chemiczną degradację siedlisk, zanikanie cennych kulturowo form inżynieryjno-architektonicznych, niszczenie wartości historycznych oraz zanieczyszczenie powietrza i terenu odpadami, hałas, a także likwidacja antropogenicznych form rzeźby terenu istotnych dla tradycji krajobrazu (hałdy). Główne źródła zagrożeń to górnictwo, niewłaściwa gospodarka przestrzenna, brak zabiegów ochronnych oraz niska kultura krajobrazowa.

Podtyp 13d. Tereny zakończonej eksploatacji podziemnej

W krajobrazie priorytetowym podtypu 13d głównymi zagrożeniami są: przeobrażenie rzeźby terenu, likwidacja antropogenicznych form rzeźby terenu istotnych dla tradycji krajobrazu (hałdy), zanieczyszczenie powietrza, zmiany stosunków wodnych, zanieczyszczenie wód powierzchniowych i

podziemnych oraz fizyczna i chemiczna degradacja siedlisk. Główne źródła zagrożeń to niewłaściwe zarządzanie środowiskiem i gospodarka przestrzenna.

6 REKOMENDACJE I WNIOSKI DOTYCZĄCYCH KSZTAŁTOWANIA I OCHRONY KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH ORAZ KRAJOBRAZÓW W OBRĘBIE OBSZARÓW CHRONIONYCH

6.1 REKOMENDACJE I WNIOSKI DOTYCZĄCE POZIOMU REGIONALNEGO (WOJEWÓDZKIEGO)

Zgodnie z zapisami Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (art. 38a ust. 3 pkt 3b) audyt krajobrazowy wskazuje rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych oraz wybranych krajobrazów chronionych. Rozporządzenie z 11 stycznia 2019 r. precyzuje, że dotyczą one *ochrony i kształtowania krajobrazów, ich wartości przyrodniczych, kulturowych, historycznych, architektonicznych, urbanistycznych, ruralistycznych, w tym obszarów zabudowanych wyróżniających się lokalną formą architektoniczną, oraz wartości estetyczno-widokowych, w tym w szczególności elementów ekspozycji takich jak przedpola ekspozycji, osie widokowe i punkty widokowe* (Załącznik nr 7 do Rozporządzenia).

Rekomendacje i wnioski mogą dotyczyć poziomu wojewódzkiego oraz lokalnego (gminnego). W odniesieniu do poziomu regionalnego (województwa) mogą one odnosić się do:

- a) zadań polityki przestrzennej województwa,
- b) zasad zagospodarowania przestrzennego realizujących zadania polityki.

Rekomendacje dla poziomu wojewódzkiego przeciwdziałające zagrożeniom, opisanym w rozdziale 5, powinny być rozpatrzone przy opracowaniu „Zasad zagospodarowania obszarów funkcjonalnych” w ramach Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.

Zasady gospodarowania przestrzenią:

1. Przestrzeń trzeba gospodarować oszczędnie.
2. Kompozycje przestrzenne i systemy techniczne mają być trwałe.
3. Nie wolno dopuszczać do wyłączania terenów z użytkowania poza wskazanymi w Audycie krajobrazowym; użytkowanie tymczasowe jest lepsze niż pozostawienie terenu samemu sobie.
4. Otwarte tereny zielone i wody są pełnoprawnymi formami użytkowania terenu i stanowią zielono-niebieską infrastrukturę regionu, a nie rezerwę inwestycyjną pod infrastrukturę techniczną.
5. Wybierając teren pod inwestycję w infrastrukturę techniczną trzeba preferować tereny już uprzednio zagospodarowane (poprzemysłowe, pozurbanizowane), a nie tereny zielone.
6. Wszystkie systemy (transportowy i przesyłowy, przyrodniczy, mieszkaniowy i aktywności gospodarczej) mają być ciągle przestrzenie i w sposób uporządkowany się przenikać.
7. Strefa mieszkaniowa i strefa aktywności gospodarczej mają mieć zwartą strukturę, a wielkość strefy musi być rezultatem kompromisu między opłacalnością ekonomiczną i wymogami kształtowania przyjaznej przestrzeni.
8. Struktury właściwe dla docelowego użytkowania terenu (miasta, strefy aktywności gospodarczej) trzeba wprowadzać od początku, w miarę rozwoju zabudowy.
9. Granice jednostek przestrzennych mają być czytelne tak, aby równocześnie spełnione mogły być wymogi indywidualnej tożsamości i ponadlokalnej spójności.

10. Decyzje o zmianie użytkowania terenu trzeba podejmować ostrożnie, tak aby nie utracić wartości przestrzeni.
11. We wskazanych w Audycie krajobrazowym krajobrazach priorytetowych należy koncentrować i uzupełniać zabudowę w granicach krajobrazów priorytetowych, ograniczając rozproszenie zabudowy poza ich granice, lub powstrzymać zabudowę poza obszarami zabudowanymi i terenami wyznaczonymi do zabudowy w obowiązujących w dniu uchwalenia Audytu planach zagospodarowania przestrzennego.
12. Należy chronić elementy stylu krajobrazów priorytetowych charakterystyczne dla danego obszaru.
13. Niezbędne jest zachowanie i ochrona zabytków architektury, tradycyjnych układów przestrzennych oraz elementów małej architektury, które są świadectwem kulturowym i historycznym regionu, scharakteryzowanym w Audycie krajobrazowym.
14. Przy planowaniu i realizacji inwestycji uwzględnia się naturalne warunki geologiczne i geomorfologiczne w celu minimalizacji ingerencji w rzeźbę terenu, w tym zachowania cennych formacji skalnych oraz stanowisk geologicznych.

Dla obszarów miejskich (miast) obejmujących tereny położone w granicach administracyjnych miast, czyli obszary gmin miejskich oraz miast w gminach miejsko-wiejskich przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania w odniesieniu do krajobrazów priorytetowych wskazanych w Audycie:

1. Zachowanie tradycyjnego charakteru miejskiego krajobrazu poprzez ochronę historycznych układów osadniczych, tradycyjnej skali i form zabudowy, charakterystycznych elementów krajobrazu kulturowego oraz miejsc pamięci i kultu.
2. Uwzględnienie potrzeby zachowania walorów przyrodniczych, kulturowych i fizjonomicznych w procesach planowania i zagospodarowania przestrzennego, aktach planowania przestrzennego i decyzjach administracyjnych.
3. Wzmocnienie ochrony zabytkowych układów urbanistycznych oraz obiektów zabytkowych poprzez stosowanie rekomendacji i wniosków dla konkretnych krajobrazów priorytetowych oraz katalogu lokalnych form architektonicznych w obrębie krajobrazów priorytetowych nawiązujących do tradycyjnych rozwiązań, w tym zachowanie gabarytów, form, proporcji budynków i stosowanie tradycyjnych materiałów budowlanych.
4. Przeciwdziałanie przypadkowej i nieestetycznej zabudowie oraz infrastrukturze, a także oraz sposobach zagospodarowania przestrzeni, które naruszają cenne wartości historyczne, fizjonomiczne, przyrodnicze i architektoniczne krajobrazów miejskich.
5. Unikanie lokalizacji dominujących obiektów wysokościowych i obszarowych, które mogą zaburzać panoramę i osie widokowe charakterystyczne dla krajobrazu priorytetowego.
6. Ograniczenie chaosu wizualnego wywołanego przez reklamy i szyldy.
7. Promowanie wielofunkcyjności osiedli, mieszanie funkcji mieszkaniowych, usługowych i rekreacyjnych oraz gęstej, zwartej tkanki miejskiej z łatwym dostępem do usług i przestrzeni publicznych, przy zachowaniu charakterystycznych dla krajobrazu priorytetowego walorów przyrodniczych, kulturowych i fizjonomicznych.
8. Zintegrowanie rehabilitacji zabudowy w ramach krajobrazów priorytetowych oraz nowych inwestycji z istniejącym krajobrazem kulturowym, przy uwzględnieniu ochrony zabytkowych układów przestrzennych, architektury oraz dziedzictwa kulturowego krajobrazu priorytetowego.

9. Zwiększenie powierzchni chłonnych i zazieleniania przestrzeni publicznych w krajobrazie priorytetowym bez naruszania jego walorów przyrodniczych, kulturowych i fizjonomicznych.
10. Rozwój przestrzeni publicznych jako miejsc integracji społecznej o znaczeniu tożsamościowych z poszanowaniem historycznego otoczenia, z uwzględnieniem potrzeb osób z różnymi ograniczeniami, w tym utrudniającymi poruszanie się w przestrzeni.
11. Zapewnienie dostępności komunikacyjnej stref kultury i rekreacji w krajobrazie priorytetowym bez naruszania jego walorów przyrodniczych, kulturowych i fizjonomicznych.
12. Minimalizacja tworzenia nowych barier dla migracji fauny i flory oraz zachowanie ciągłości i spójności korytarzy ekologicznych.
13. Uwzględnianie naturalnych warunków geologicznych i geomorfologicznych przy planowaniu i realizacji inwestycji w celu minimalizacji ingerencji w rzeźbę terenu i zachowania cennych formacji skalnych oraz stanowisk geologicznych w obrębie krajobrazu priorytetowego.
14. Uznanie ochrony i rewaloryzacji Parku Śląskiego, dobra kultury współczesnej o znaczeniu ponadregionalnym, za cel publiczny samorządu wojewódzkiego oraz w procesach planowania i zagospodarowania przestrzennego utrzymanie integralności przestrzennej Parku Śląskiego jako kompleksu parkowego o znaczeniu ponadregionalnym.

Dla obszarów wiejskich (wsi) obejmujących tereny pozostające poza granicami administracyjnymi miast, na które składają się obszary gmin wiejskich i części wiejskie gmin miejsko-wiejskich przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania w odniesieniu do krajobrazów priorytetowych wskazanych w Audycie:

1. Zachowanie tradycyjnego charakteru wiejskiego krajobrazu poprzez ochronę historycznych układów osadniczych, tradycyjnej skali i form zabudowy, charakterystycznych elementów krajobrazu kulturowego oraz miejsc pamięci i kultu.
2. Wzmocnienie ochrony zabytkowych układów ruralistycznych oraz obiektów zabytkowych poprzez stosowanie rekomendacji i wniosków dla konkretnych krajobrazów priorytetowych oraz katalogu lokalnych form architektonicznych w obrębie krajobrazów priorytetowych nawiązujących do tradycyjnych rozwiązań, w tym zachowanie gabarytów, form, proporcji budynków i stosowanie tradycyjnych materiałów budowlanych, także w odniesieniu do ogrodzeń i obiektów małej architektury.
3. Utrzymanie dotychczasowej struktury krajobrazowej obszarów rolnych świadczącej o tradycji gospodarowania, w tym zachowania podziałów gruntów rolnych, miedzi, czyżni i obsady roślinnością wysoką między polami, także jako siedliska wielu gatunków ptaków, płazów i małych ssaków
4. Utrzymanie gospodarki stawowej jako historycznego składnika dziedzictwa kulturowego, w tym tzw. Żabiego Kraju.
5. Przeciwdziałanie przypadkowej i nieestetycznej zabudowie oraz infrastrukturze, a także sposobach zagospodarowania przestrzeni, które naruszają cenne wartości historyczne, fizjonomiczne, przyrodnicze i architektoniczne krajobrazów wiejskich, w tym w zakresie kubatury obiektów, materiałów i kolorystyki elewacji, kształtu, materiałów i kolorystyki dachów, linii zabudowy, ogrodzeń, obiektów małej architektury, zieleni przydomowej i innych.
6. Unikanie lokalizacji dominujących obiektów wysokościowych i obszarowych, które mogą zaburzać panoramę i widoki charakterystyczne dla krajobrazu priorytetowego.

7. Ograniczenie chaosu wizualnego wywołanego przez reklamy i szyldy.
8. Dążenie do zachowania i wzmocnienia lokalnej tożsamości poprzez promowanie tradycyjnych form zabudowy, wzorców rolnictwa oraz zachowanie charakterystycznych elementów krajobrazu jako warunku utrzymania tradycji krajobrazu.
9. Rozwój infrastruktury turystycznej, w tym szlaków spacerowych i rowerowych, jako elementów poprawiających jakość życia mieszkańców i atrakcyjność turystyczną regionu, bez naruszania walorów przyrodniczych, kulturowych i fizjonomicznych krajobrazu priorytetowego.
10. Promowanie turystyki zrównoważonej i lokalnych produktów jako sposobu na rozwój gospodarczy przy jednoczesnej ochronie dziedzictwa kulturowego i harmonijnego krajobrazu wiejskiego.
11. Respektowanie w rozwoju rolnictwa i turystyki walorów przyrodniczych, kulturowych i fizjonomicznych krajobrazu priorytetowego, przy jednoczesnym promowaniu lokalnej gospodarki i zatrzymywaniu wartości dodanej w regionie.
12. Planowanie działalności gospodarczej, w tym turystyki, rolnictwa i energetyki odnawialnej, w sposób, który respektuje charakter i wartości krajobrazu priorytetowego, promuje zrównoważony rozwój i minimalizuje negatywny wpływ na środowisko.
13. Minimalizacja tworzenia nowych barier dla migracji fauny i flory oraz zachowanie ciągłości i spójności korytarzy ekologicznych.
14. Przy planowaniu i realizowaniu inwestycji uwzględnianie naturalnych warunków geologicznych i morfologicznych terenu, w tym potrzeby ochrony i właściwego wyeksponowania wyróżniających krajobraz formacji skalnych oraz stanowisk geologicznych.

Dla obszarów górskich przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania w odniesieniu do krajobrazów priorytetowych wskazanych w Audycie:

1. Ochrona elementów górskiego charakteru krajobrazu priorytetowego, w tym zachowanie polan beskidzkich.
2. Przy planowaniu i realizowaniu inwestycji uwzględnianie naturalnych warunków geologicznych i morfologicznych terenu, w tym potrzeby ochrony i właściwego wyeksponowania wyróżniających krajobraz formacji skalnych oraz stanowisk geologicznych.
3. Utrzymanie istniejących zasobów widokowych (ekspozycji czynnej i biernej), w tym panoram, przedpoli ekspozycyjnych, punktów i ciągów widokowych oraz umożliwienie dostępu do nich.
4. Zachowanie tradycyjnej zabudowy górskiej, charakterystycznych elementów krajobrazu kulturowego oraz miejsc pamięci i kultu poprzez ochronę historycznych układów osadniczych, tradycyjnej skali i form zabudowy.
5. Wzmocnienie ochrony zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych oraz obiektów zabytkowych, charakterystycznych dla obszarów górskich, poprzez stosowanie rekomendacji i wniosków dla konkretnych krajobrazów priorytetowych oraz katalogu lokalnych form architektonicznych w obrębie krajobrazów priorytetowych nawiązujących do tradycyjnych rozwiązań, w tym zachowanie gabarytów, form, proporcji budynków i stosowanie tradycyjnych materiałów budowlanych.
6. Przeciwdziałanie przypadkowej i nieestetycznej zabudowie oraz infrastrukturze, a także sposobach zagospodarowania przestrzeni, które naruszają cenne wartości historyczne,

fizjonomiczne, przyrodnicze i architektoniczne krajobrazu górskiego, w tym w zakresie kubatury obiektów, materiałów i kolorystyki elewacji, kształtu, materiałów i kolorystyki dachów, linii zabudowy, ogrodzeń, obiektów małej architektury, zieleni przydomowej i innych.

7. Unikanie lokalizacji dominujących obiektów wysokościowych i obszarowych, które mogą zaburzać panoramę i widoki charakterystyczne dla krajobrazów górskich.
8. Ograniczenie chaosu wizualnego wywołanego przez reklamy i szyldy.
9. Dążenie do zachowania i wzmocnienia lokalnej tożsamości poprzez promowanie tradycyjnych form zabudowy, wzorców rolnictwa oraz zachowanie charakterystycznych elementów krajobrazu.
10. Planowanie i rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w sposób zrównoważony, z szacunkiem dla lokalnych ekosystemów, w tym planowanie i budowa ścieżek dydaktycznych, szlaków turystycznych, punktów widokowych, miejsc wypoczynku itp., bez naruszania walorów przyrodniczych, kulturowych i fizjonomicznych krajobrazu górskiego i bez przyczyniania się do degradacji cennych obszarów przyrodniczych.
11. Stosowanie metod technicznych i biologicznych zapobiegających erozji gleby i osuwiskom, zwłaszcza na stokach i w obszarach szczególnie narażonych na ruchy masowe.
12. Ochrona, odtwarzanie i utrzymywanie naturalnych i półnaturalnych ekosystemów górskich, w tym lasów, łąk, torfowisk i ekosystemów wodnych.
13. Minimalizacja tworzenia nowych barier dla migracji fauny i flory oraz zachowanie ciągłości i spójności korytarzy ekologicznych.
14. Ochrona obszarów górskich przed nadmiernym hałasem, w tym hałasem komunikacyjnym i przemysłowym w celu zachowania walorów wypoczynkowych i zdrowotnych tych terenów.

Dla obszarów ochrony krajobrazów kulturowych przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania w odniesieniu do krajobrazów priorytetowych wskazanych w Audycie:

1. Ochrona historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych, ze szczególnym uwzględnieniem zachowania i eksponowania zasobów dziedzictwa kulturowego, w tym wartościowych zespołów i obiektów.
2. Zachowanie i podkreślanie tożsamości regionalnej poprzez ochronę krajobrazów historycznych i różnorodności kulturowej.
3. Uwzględnienie potrzeby zachowania walorów przyrodniczych, kulturowych i fizjonomicznych w procesach planowania i zagospodarowania przestrzennego, aktach planowania przestrzennego i decyzjach administracyjnych.
4. Wzmocnienie ochrony zabytkowych układów urbanistycznych oraz obiektów zabytkowych poprzez stosowanie rekomendacji i wniosków dla konkretnych krajobrazów priorytetowych oraz katalogu lokalnych form architektonicznych w obrębie krajobrazów priorytetowych nawiązujących do tradycyjnych rozwiązań, w tym zachowanie gabarytów, form, proporcji budynków i stosowanie tradycyjnych materiałów budowlanych.
5. Unikanie lokalizacji dominujących obiektów wysokościowych i obszarowych, które mogą zaburzać panoramę i osie widokowe charakterystyczne dla krajobrazu priorytetowego.
6. Ograniczenie chaosu wizualnego wywołanego przez reklamy.

7. Przeciwdziałanie zagrożeniom dla krajobrazów kulturowych, takim jak niszczenie cennych wartości historycznych, chaos przestrzenny, wprowadzanie nieharmonijnych materiałów czy hałas komunikacyjny i przemysłowy.
8. Zintegrowanie rehabilitacji zabudowy w ramach krajobrazów priorytetowych oraz nowych inwestycji z istniejącym krajobrazem kulturowym, przy uwzględnieniu ochrony zabytkowych układów przestrzennych, architektury oraz dziedzictwa kulturowego krajobrazu priorytetowego.
9. Zwiększenie powierzchni chłonnych i zazieleniania przestrzeni publicznych w krajobrazie priorytetowym bez naruszania jego walorów przyrodniczych, kulturowych i fizjonomicznych.
10. Rozwój przestrzeni publicznych jako miejsc integracji społecznej o znaczeniu tożsamościowych z poszanowaniem historycznego otoczenia, z uwzględnieniem potrzeb osób z różnymi ograniczeniami, w tym utrudniającymi poruszanie się w przestrzeni.
11. Uwzględnienie ekspozycji ważnych przestrzeni publicznych i zintegrowanie elementów krajobrazu kulturowego z otaczającą przestrzenią.
12. Wzmocnienie zasobów widokowych krajobrazu kulturowego poprzez właściwe eksponowanie dominant kulturowych, ochronę przedpoli ekspozycyjnych, ciągów i osi widokowych.
13. Zapewnienie dostępności komunikacyjnej stref kultury i rekreacji w krajobrazie priorytetowym bez naruszania jego walorów przyrodniczych, kulturowych i fizjonomicznych.

Ponadto przyjmuje się następujące rekomendacje odnoszące się do poziomu wojewódzkiego, dotyczące obiektów i obszarów proponowanych do objęcia ochroną prawną¹⁵:

1. Powiększenie istniejących obszarów chronionego krajobrazu:
  - a) Wzgórze Doroty, Lasek Grodziecki,
  - b) Podkęcie.
2. Ustanowienie obszarów chronionego krajobrazu:
  - a) Dolędzin,
  - b) Dolina Liswarty,
  - c) Dolina Warty,
  - d) Dolina Wisły,
  - e) Lasy Obniżenia Małej Panwi,
  - f) Dolina Bytomki.
3. Wspieranie działań na rzecz wzmocnienia ochrony:
  - a) cennych przyrodniczo i kulturowo obszarów Metropolii Górnośląskiej, w tym w ramach opracowywania założeń powołania Górnośląskiego Parku Krajobrazowego, ewentualnie innych form ochrony,
  - b) zachowanych elementów historycznego dziedzictwa przemysłowego Górnego Śląska, w tym zwłaszcza obiektów stanowiących ważne dla społeczeństwa wyróżniki krajobrazowe.
4. Wspieranie działań na rzecz uznania za pomniki historii:
  - a) System hydrotechniczny Kanału Gliwickiego wraz z pozostałościami Kanału Kłodnickiego,
  - b) Święta Anna - Siostry Dominikanki Klauzurowe, sanktuarium w Aleksandrówce,
  - c) Rezydencja Prezydenta RP Zamek w Wiśle (Zamek Górny),

---

¹⁵ Zagadnienia te zostały szerzej opisane w rozdziale 7.

- d) Kopalnia Ignacy w Rybniku,
- e) Sanktuarium i kalwaria w Piekarach Śląskich,
- f) Historyczny układ urbanistyczny Cieszyna,
- g) Zespół pałacowo-parkowy wraz z historycznym układem urbanistycznym Pszczyny,
- h) Szpital psychiatryczny w Rybniku,
- i) Zamki Jurajskie (wpis grupowy), obejmujący:
  - i) Zamek Podzamcze (zwyczajowa nazwa - Ogrodzieniec),
  - ii) Zamek Smoleń,
- j) Osiedla patronackie Górnego Śląska (wpis grupowy):
  - i) Kolonia robotnicza Carl Emanuel w Rudzie Śląskiej (Karmańskie),
  - ii) Kolonia robotnicza Kaufhaus w Rudzie Śląskiej,
  - iii) Kolonia robotnicza Ficinus w Rudzie Śląskiej – Wirku,
  - iv) Osiedle patronackie Borsig w Zabrze,
  - v) Kolonia robotnicza Emma w Radlinie,
  - vi) Osiedle patronackie kopalni Dębieńsko w Czerwionce-Leszczynach,
  - vii) Kolonia robotnicza Zgorzelec w Bytomiu Łagiewnikach,
  - viii) Osiedle Paruszowiec w Rybniku,
  - ix) Osiedle Ballestrema w Zabrzu Rokitnicy,
  - x) Osiedle robotnicze Piaski w Czeladzi,
  - xi) Osiedle robotnicze w Będzinie-Grodźcu,
  - xii) Kolonia Staszica w Rudzie Śląskiej,
  - xiii) Osiedle Nowa Kolonia Robotnicza w Bytomiu Bobrku,
  - xiv) Kolonia Piaskowa w Zabrzu (Zandka),
  - xv) Osiedle Rymer w Rybniku,
  - xvi) Osiedle Chwałowice w Rybniku.

Powiększenie lub ustanowienie nowych obszarów chronionych (o których mowa w pkt 1-3 powyżej), nie powinno ograniczać możliwości rozwojowych gminy, o ile nie stoi to w sprzeczności z celami ochrony walorów przyrodniczo-krajobrazowych danego obszaru.

6.2 REKOMENDACJE I WNIOSKI DOTYCZĄCE POZIOMU LOKALNEGO (GMINNEGO)

Drugim, po wojewódzkim, poziomem wdrażania ustaleń Audytu jest poziom lokalny (gminny). Rozporządzenie, będące podstawą sporządzania audytów krajobrazowych (Załącznik nr 7 do Rozporządzenia) określa szeroki i otwarty¹⁶ zakres możliwych ustaleń takich dokumentów. Należy na wstępie jednak wyraźnie podkreślić, że rekomendacje i wnioski Audytu nie naruszają (nie zmieniają) ustaleń obowiązujących, na dzień jego uchwalenia, na danym terenie przepisów prawnych, w tym określonych w aktach planowania przestrzennego i decyzjach administracyjnych. Jednocześnie rekomendowane ograniczenia nie dotyczą realizacji inwestycji celu publicznego w przypadku braku rozwiązań alternatywnych.

W dalszej części niniejszego rozdziału przedstawiono najważniejsze rekomendacje i wnioski dotyczące poszczególnych podtypów krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie obszarów chronionych. Ustalenia szczegółowe, adresowane do każdego z nich osobno zawarte są w kartach krajobrazów priorytetowych (Tom II) oraz kartach krajobrazów obszarów chronionych (Tom III). W niektórych przypadkach poniższy opis obejmuje zalecenia dla konkretnych krajobrazów, gdy podtyp jest reprezentowany przez tylko jeden krajobraz. Jako nadrzędne (horyzontalne) traktować

---

¹⁶ W rozporządzeniu zastosowane zostało określenie *rekomendacje i wnioski mogą dotyczyć w szczególności*, wskazujące na otwarty charakter zakresu ustaleń audytów.

należy także zasady gospodarowania przestrzenią, opisane w rodz. 6.1, które tak jak dla poziomu regionalnego, powinny także dotyczyć poziomu lokalnego.

Trzeba zaznaczyć, że – podobnie jak w przypadku zagrożeń – nie wszystkie rekomendacje zdają się być charakterystyczne dla danego podtypu. Wynika to z wspomnianej już różnorodności krajobrazów należących do tego samego podtypu, jak i z wewnętrznej różnorodności konkretnych krajobrazów priorytetowych.

Opracowanie niniejszego podsumowania rekomendacji dla poszczególnych krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów obszarów chronionych powstało w wyniku złożonej procedury opartej na wynikach szczegółowych analiz wykonanych w etapie 4:

- procedurę rozpoczęto od identyfikacji typowych zagrożeń dla poszczególnych podtypów krajobrazów priorytetowych;
- wyselekcjonowano powtarzające się rekomendacje w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów zagrożeń, działań i zjawisk stwarzających zagrożenia oraz źródeł zagrożeń;
- dla każdego podtypu krajobrazów priorytetowych przeanalizowano, które rekomendacje mają największy potencjał do skutecznego przeciwdziałania zidentyfikowanym zagrożeniom. Analizowano poszczególne grupy rekomendacji, które odnosiły się do różnych aspektów ochrony krajobrazu, takie jak przeciwdziałanie zagrożeniom w zakresie ochrony i kształtowania środowiska abiotycznego, ochrony i kształtowania ekosystemów, ich zespołów oraz struktury ekologicznej krajobrazu, osadnictwa, architektury, kompozycji, ładu przestrzennego, walorów estetycznych i wizualnych oraz warunków akustycznych, sanitarnych, zapachowych i innych, a także obiektów i obszarów proponowanych do objęcia ochroną prawną;
- na podstawie analizy typowych zagrożeń i powtarzających się rekomendacji, opracowano syntetyczne rekomendacje, które zostały dostosowane do specyfiki każdego podtypu krajobrazu priorytetowego.

Podtyp 1b. Systemy wód płynących

Rekomendacje dla podtypu 1b odpowiadają na zidentyfikowane zagrożenia w krajobrazie priorytetowym Doliny Odry Zabełków (1 krajobraz priorytetowy). Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk oraz przywracanie dawnych trwałych użytków zielonych pomaga w zachowaniu różnorodności biologicznej i struktury ekologicznej krajobrazu. Tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych poprawia walory sanitarne, minimalizując zanieczyszczenie wód. Usuwanie nielegalnych wysypisk odpadów chroni walory sanitarne i estetyczne krajobrazu.

2. Bagienno-łąkowe – głównie bezleśne

Podtyp 2a. Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk

W podtypie 2a występują głównie krajobrazy priorytetowe dolin rzecznych o dużym zróżnicowaniu sposobów użytkowania, od różnorodnych form użytków rolnych, w tym łąk i pastwisk, po torfowiska oraz tereny bagienne. Dla krajobrazów priorytetowych podtypu 2a (12 krajobrazów priorytetowych) zaleca się zaniechanie osuszania torfowisk i bagien oraz przywracanie warunków hydrologicznych, co przeciwdziała degradacji siedlisk łądowych. Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk oraz przywracanie dawnych użytków zielonych pomaga w zachowaniu różnorodności biologicznej i struktury ekologicznej oraz przeciwdziałaniu sukcesji ekologicznej.

Podtyp 2b. Z dominacją szuwarów i turzycowisk

Dla podtypu 2b (3 krajobrazy priorytetowe) zaleca się zachowanie struktury krajobrazu typowego dla obszaru łąkowo-leśnych dolin, ekstensywne użytkowanie istniejących łąk i pastwisk oraz

przywracanie do ekstensywnego użytkowania dawnych trwałych użytków, pozostawianie drzew obumierających i martwych, co wspiera różnorodność biologiczną. Inwestycje infrastrukturalne, niezbędne dla turystycznego funkcjonowania obszaru powinny być wprowadzane z poszanowaniem walorów fizjonomicznych naturalnego krajobrazu dolin rzecznych.

Podtyp 2d. Z dominacją torfowisk niskich

Rekomendacje dla podtypu 2d odpowiadają na zidentyfikowane zagrożenia w krajobrazie priorytetowym Stara Brzoza (1 krajobraz priorytetowy). Zaleca się ograniczenie odpływu wód metodami naturalnymi, co jest kluczowe dla ochrony torfowisk i bagien, zaniechanie osuszania torfowisk oraz przywracanie warunków hydrologicznych, co sprzyja regeneracji tych ekosystemów, podobnie jak przeciwdziałanie sukcesji ekologicznej zbiorowisk nieleśnych.

3. Leśne

Podtyp 3a. Z przewagą siedlisk borowych

W podtypie 3a (11 krajobrazów priorytetowych) występują krajobrazy priorytetowe o dużym zróżnicowaniu i unikatowej specyfice. Krajobrazy te obejmują różnorodne formy użytków leśnych, w tym obszary bagienne, torfowiska, doliny rzeczne oraz tereny górskie. Są to tereny, gdzie ekosystemy leśne współistnieją z półnaturalnymi łąkami i pastwiskami, co sprzyja zachowaniu wysokiej różnorodności biologicznej i ekologicznej. Dzięki zróżnicowanemu ukształtowaniu terenu i różnym typom siedlisk, krajobrazy te pełnią kluczowe funkcje ekosystemowe oraz mają wysoką wartość przyrodniczą i krajobrazową. Dla krajobrazów podtypu 3a zaleca się właściwe prowadzenie gospodarki leśnej, uwzględniającej walory przyrodnicze i krajobrazowe lasów, a w szczególności zachowanie siedlisk przyrodniczych chronionych, stanowisk i siedlisk chronionych gatunków roślin i zwierząt, dostosowanie składów gatunkowych drzewostanów do warunków siedliskowych, zwiększanie wieku lasów oraz zasobów martwego drewna, preferowanie odnowień naturalnych i rębni o niskiej intensywności, a także zwiększanie udziału starodrzewi w ekosystemach leśnych. Rekomenduje się ograniczanie intensywności mechanizacji produkcji leśnej niszczącej naturalne właściwości gleb.

Podtyp 3b. Z przewagą siedlisk lasowych

Krajobrazy priorytetowe podtypu 3b obejmują lasy liściaste, iglaste oraz mieszane, a także ekosystemy wodne i tereny bagienne. Dla podtypu 3b (18 krajobrazów priorytetowych) rekomenduje się prowadzenie gospodarki leśnej, uwzględniającej zachowanie siedlisk przyrodniczych chronionych, stanowisk i siedlisk chronionych gatunków roślin i zwierząt oraz priorytetowego traktowania funkcji ochronnych nad gospodarczymi. Zaleca się dostosowanie składów gatunkowych drzewostanów do warunków siedliskowych, zwiększanie wieku lasów oraz zasobów martwego drewna, preferowanie odnowień naturalnych i rębni o niskiej intensywności, a także pozostawienie drzew obumierających i martwych oraz zwiększanie udziału starodrzewi w ekosystemach leśnych w ramach prowadzonej zrównoważonej gospodarki leśnej.

Podtyp 3c. Z przewagą siedlisk łąkowych, bagiennych i olsowych

Ze względu na stosunki wodne we wszystkich krajobrazach priorytetowych dla podtypu 3c niezbędne jest ograniczenie odpływu wód metodami naturalnymi, a gdzie jest to uzasadnione również technicznymi, celem zwiększenia wodnej retencji krajobrazowej, z uwzględnieniem konieczności ochrony innych walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Dla podtypu 3c (3 krajobrazy priorytetowe) rekomenduje się także zaniechanie procesów osuszania łąk, lasów, bagien i torfowisk, w tym w szczególności melioracji odwadniających; przywracanie warunków hydrologicznych odpowiednich do naturalnego procesu odtworzenia się bagien i torfowisk oraz charakterystycznej

dla nich roślinności, a także pozostawianie martwych drzew oraz zwiększanie udziału starodrzewi w ekosystemach leśnych.

4. Bezleśne: murawowe, piaszczyste i skalne

Podtyp 4d. Bezleśne skałki i murawy naskalne

Rekomendacje dla podtypu 4d (6 krajobrazów priorytetowych) uwzględniają specyfikę krajobrazu Wyżyny Częstochowskiej. Obejmują stosowanie przyrodniczych lub technicznych metod ograniczania erozji i ruchów masowych, w szczególności dla przeciwdziałania zagrożeniom ze strony turystyki, zachowanie i właściwe wyeksponowanie osobliwych form krasowej rzeźby terenu zespołów skałkowych, a także zachowanie istniejącej mozaikowatej struktury krajobrazu otwartego. Zalecana jest także ochrona siedlisk przyrodniczych oraz stanowisk i siedlisk występowania cennych gatunków grzybów, roślin i zwierząt, ze szczególnym uwzględnieniem zbiorowisk naskalnych, murawowych i łąkowo-pastwiskowych. Istotne dla ochrony krajobrazów priorytetowych tego podtypu jest również niedopuszczanie do dalszej zabudowy (w obliczu presji tzw. drugich domów) cennych elementów naturalnych i półnaturalnych ekosystemów poza obszarami wyznaczonymi do zabudowy w obowiązujących w dniu uchwalenia audytu krajobrazowego planach zagospodarowania przestrzennego. Ochrona przedpoli ekspozycji na zamki i zespoły skalne oraz ostańce skalne poprzez niewprowadzanie zabudowy, w tym tymczasowej, nieumieszczanie reklam oraz przeciwdziałanie zarastaniu terenów otwartych.

5. Górskie ponad granicą lasu

Podtyp 5b. Hale wysokogórskie

W podtypie 5b przeważają tereny górskie z unikalnymi halami, takimi jak: Hala Rysianka, Hala Cudzychowa, Pilsko-Hala Miziowa, Hala Lipowska, Hala Bieguńska i Hala Bacmańska i inne. Krajobrazy te łączą cechy przyrodnicze i kulturowe, obejmując zarówno osobliwe formy rzeźby, jak i siedliska specyficzne dla ekosystemów górskich. Podobieństwo między nimi przejawia się we wspólnych elementach kulturowych związanych z tradycyjnym użytkowaniem pasterskim. Rekomendacje dla podtypu 5b (29 krajobrazów priorytetowych) obejmują zachowanie struktury typowych górskich polan z pastwiskami i łąkami, ekstensywne użytkowanie istniejących łąk i pastwisk, w tym ich wypasanie. Konieczne są zabiegi przeciwdziałające ich zarastaniu oraz utrzymywanie równowagi między zbiorowiskami kosodrzewiny i pastwiskami, a także zachowanie i właściwe wyeksponowanie osobliwych form rzeźby terenu, w tym - w uzasadnionych przypadkach - selektywną wycinkę drzew i krzewów w obrębie formy geomorfologicznej i jej przedpola widokowego. Rekomenduje się również niewprowadzanie obiektów budowlanych poza istniejącymi schroniskami, obiektami gospodarki łąkowo-pastwiskowej i obiektami małej architektury turystycznej dostosowanymi stylistycznie i materiałowo do obiektów tradycyjnych, a także ochronę istniejących i odtwarzanie zdegradowanych obszarów tradycyjnej gospodarki pasterskiej. Ochrona przedpola ekspozycji panoramy pasm górskich w obrębie hal poprzez niewprowadzanie zabudowy, w tym tymczasowej oraz przeciwdziałanie zarastaniu terenów otwartych. Tak jak w przypadku innych krajobrazów, także i tu dopuszczona jest realizacja obiektów i zagospodarowanie wynikające z obowiązujących aktów planowania przestrzennego i decyzji administracyjnych, z uwzględnieniem przepisów odrębnych.

6. Wiejskie

Podtyp 6a. Sztuczne zbiorniki wodne

W podtypie 6a (9 krajobrazów priorytetowych) występują głównie krajobrazy sztucznych zbiorników wodnych, które charakteryzują się dużym zróżnicowaniem pod względem form i funkcji. Zbiorniki te obejmują stawy hodowlane, zbiorniki przeciwpowodziowe, retencyjne oraz rekreacyjne. W ich otoczeniu często występują tereny o różnorodnym zagospodarowaniu, takie jak obwałowania

(grobla) oraz systemy zasilania lub odwadniania. Ten typ krajobrazu odznacza się unikalną fizjonomią i specyfiką ekosystemów wodnych oraz związanych z nimi siedlisk. Utrzymanie malowniczych wnętrz krajobrazowych. Dla podtypu 6a zaleca się prowadzenie gospodarki wodnej gwarantującej zachowanie krajobrazów stawowych i historyczno-kulturowej tradycji ich użytkowania (przeciwdziałanie wyłączenia z gospodarki stawowej i zamieniania np. na grunty orne), jak również stosowanie przyrodniczych lub technicznych metod ograniczania degradacji siedlisk w trakcie użytkowania turystycznego i rekreacyjno-wypoczynkowego. Rekomendowane jest także ekstensywne użytkowanie stawów z zachowaniem warunków siedliskowych i biocenoz sprzyjających zachowaniu cennych gatunków roślin i zwierząt, w tym utrzymanie na części stawów pasm i enklaw roślinności wodnej i szuwarowej oraz pozostawienie starodrzewi na groblach, w miejscach niestwarzających zagrożenia dla prowadzonej gospodarki stawowej. Rekomenduje się również ochronę i konserwację zabytkowych obiektów i zespołów obiektów stawowych, a w ramach tego niewprowadzanie materiałów, rozwiązań i obiektów degradujących ich wyraz stylistyczny oraz ochronę cennych kulturowo form inżynierii wodnej.

Podtyp 6b. Z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk

W podtypie 6b (6 krajobrazów priorytetowych) występują krajobrazy priorytetowe charakteryzujące się różnorodnością form użytkowania rolniczego, w tym pola uprawne, łąki, pastwiska oraz mozaikowe krajobrazy otwarte. Krajobrazy te łączą cechy przyrodnicze i kulturowe, co przyczynia się do ich wysokiej wartości estetycznej i ekologicznej. W podtypie tym dominują krajobrazy rolnicze z zachowanymi tradycyjnymi układami pól oraz elementami zadrzewień śródpolnych, co sprzyja zachowaniu różnorodności biologicznej. Unikatowość tych krajobrazów polega na ich zróżnicowanym charakterze przestrzennym i użytkowym, co nadaje im specyficzny i niepowtarzalny wygląd. Rekomendacje dla podtypu 6b obejmują ochronę elementów stylu krajobrazu rodzimego, uwzględnienie konieczności zachowania naturalnej rzeźby terenu, utrzymania tradycyjnej obsady na miedzach i czyniach przy realizacji różnych form zagospodarowania terenu, struktury typowego dla obszaru wstęgowego układu pól oraz połączeń ekologicznych w krajobrazie, w tym wyłączenie z zabudowy korytarzy ekologicznych. Zaleca się także ograniczanie intensywności mechanizacji produkcji rolnej niszczącej naturalne właściwości gleb, w tym ograniczanie nadmiernego wykorzystania środków ochrony roślin i nawozów.

Podtyp 6c. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola

Dla podtypu 6c (12 krajobrazów priorytetowych) zaleca się uwzględnienie konieczności zachowania naturalnej rzeźby terenu przy realizacji różnych form zagospodarowania terenu oraz struktury typowego dla obszaru mozaikowego krajobrazu otwartego. Rekomenduje się także ochronę i odtwarzanie zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych, nadwodnych i przydrożnych, ograniczanie barier migracyjnych dla flory i fauny metodami przyrodniczymi i technicznymi oraz zachowanie połączeń ekologicznych w krajobrazie, w tym wyłączenie z zabudowy korytarzy ekologicznych. Rekomendowane jest także zachowanie cech charakterystycznych tradycyjnych krajobrazów otwartych: rozłogów pól, łąk i pastwisk, zadrzewień i innych elementów wnętrz krajobrazowych, określających tradycyjny charakter krajobrazu (tzw. szachownica pól) oraz uwzględnienie walorów przyrodniczych i kulturowych w planowaniu przestrzennym i ograniczenie nowej zabudowy.

Podtyp 6d. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości

Reprezentujące podtyp 6d dwa krajobrazy priorytetowe mają inną specyfikę. Przykładowo, krajobraz Grodziec-Gródków jest bardziej przekształcony przez działalność człowieka, podczas gdy krajobraz Zamarski – Gumna zachowuje więcej cech naturalnych i półnaturalnych ekosystemów, przy jednoczesnym obciążeniu krajobrazu obecnością farm fotowoltaicznych. Rekomendacje dla podtypu 6d obejmują planowanie i realizację obiektów budowlanych w sposób uwzględniający

naturalne ukształtowanie terenu oraz uwzględnienie konieczności zachowania tradycyjnej struktury przestrzennej krajobrazu przy wprowadzaniu różnych form zabudowy i infrastruktury technicznej. Zaleca się także zachowanie i właściwe wyeksponowanie osobliwych form rzeźby terenu i budowy geologicznej, również związanych z historycznymi pozostałościami po eksploatacji, w tym, w uzasadnionych przypadkach, selektywną wycinkę drzew i krzewów w obrębie formy geomorfologicznej i jej przedpola widokowego. Rekomenduje się także przeciwdziałanie naturalnej lub przyspieszonej przez człowieka sukcesji ekologicznej zbiorowisk nieleśnych. W szczególności w krajobrazie priorytetowym Zamarski – Gumna zaleca się także poza wyznaczonymi terenami nielokalizowanie farm wiatrowych i fotowoltaicznych oraz ograniczenie nowych inwestycji.

Podtyp 6g. Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim

Wspólną cechą krajobrazów priorytetowych reprezentujących podtyp 6g jest unikatowy charakter tradycyjnej struktury przestrzennej wsi. Dla podtypu 6g (9 krajobrazów priorytetowych) zaleca się więc uwzględnienie konieczności zachowania tradycyjnej struktury przestrzennej krajobrazu przy wprowadzaniu różnych form zabudowy i infrastruktury technicznej. Rekomenduje się zachowanie pierwotnego układu morfologicznego wsi i ochronę spójności przestrzennej, a także planowanie i realizację obiektów budowlanych w sposób uwzględniający naturalne ukształtowanie terenu, co przeciwdziałać ma zaburzaniu wiejskich układów przestrzennych. Zaleca się także ochronę przed uruchomieniem ruchów masowych oraz procesami erozyjnymi podczas realizacji zagospodarowania terenu, w tym związanego z zabudową, gospodarką rolną i turystyczno-rekreacyjną. Uwzględnić należy także stosowanie adekwatnych do występujących uwarunkowań metod technicznych lub przyrodniczych ograniczania erozji i ruchów masowych oraz przeciwdziałanie sukcesji ekologicznej zbiorowisk nieleśnych oraz ochronę naturalnych walorów przyrodniczych ekosystemów.

7. Mozaikowe

Podtyp 7a. Z przewagą terenów porolnych

W podtypie 7a (3 krajobrazy priorytetowe) występują krajobrazy priorytetowe charakteryzujące się różnorodnością form wodnych i ich otoczenia. Krajobrazy te obejmują sztuczne zbiorniki wodne, doliny rzeczne oraz tereny podmokłe. Charakterystyczne dla tych krajobrazów są zarówno zbiorniki retencyjne i przeciwpowodziowe, jak Zbiornik Racibórz Dolny, jak i bardziej naturalne formacje wodne, takie jak dolina rzeki Wiercicy. Dla podtypu 7a zaleca się niezasypywanie wyrobisk (np. w krajobrazie priorytetowym Zbiornik Racibórz Dolny), preferowanie naturalnych procesów sukcesji ekologicznej i zasiedlania wód przez faunę (w przypadku sztucznych zbiorników wodnych). Rekomendowane jest ograniczenie odpływu wód metodami naturalnymi, a gdzie jest to uzasadnione również technicznymi. Na terenach otwartych należy przeciwdziałać naturalnej lub przyspieszonej przez człowieka sukcesji ekologicznej oraz uwzględniać znaczenie tych krajobrazów jako korytarzy ekologicznych.

8. Podmiejskie i osadnicze

Podtyp 8b. Wielkie kompleksy hotelowo-sportowe

Rekomendacje dla podtypu 8b odpowiadają na zagrożenia dotyczące krajobrazu priorytetowego Ustroń (1 krajobraz priorytetowy). Zaleca się planowanie i realizację obiektów budowlanych w sposób uwzględniający naturalne ukształtowanie terenu, ograniczanie barier migracyjnych dla flory i fauny metodami przyrodniczymi i technicznymi oraz zachowanie połączeń ekologicznych w krajobrazie, w tym wyłączenie z zabudowy korytarzy ekologicznych. Rekomenduje się ponadto stosowanie standardów architektoniczno-urbanistycznych oraz form zagospodarowania terenu nawiązujących do zabudowy sanatoryjnej i noclegowej o cechach zabytkowych oraz przeprowadzenie szczegółowych studiów koncepcyjnych zagospodarowania terenu na wschód od Wisły przez ulicę Nadrzeczną w rejonie Gościradowiec i Zawodzia Górnego. Dodatkowo, zaleca się

wprowadzenie parku kulturowego, obejmującego dzielnicę leczniczo-rehabilitacyjną Ustronia oraz ograniczenie umieszczania reklam, co powinno zapobiec chaosowi przestrzennemu i wizualnemu.

Podtyp 8c. Miejscowości o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim

Podtyp 8c reprezentują dwa krajobrazy priorytetowe, w których występują zdegradowane i wymagające ochrony obiekty zabytkowe. Dla obu tych krajobrazów rekomenduje się ograniczanie rozwoju chaotycznej zabudowy. Krajobraz Ogrodzieniec charakteryzuje się unikalnymi formami krasowymi, w tym zespołami skałkowych wzgórz oraz ruin zamku w Podzamczu, które mają wysoką wartość historyczną i kulturową. Dla tego krajobrazu istotne jest zachowanie muraw naskalnych, napiaskowych i kserotermicznych oraz utrzymanie bioróżnorodności florystycznej i faunistycznej, a także ochrona osi widokowych na wzgórze zamkowe i zamek w Ogrodzieńcu. Krajobraz Pilchowice-Wilcza wyróżnia się dominacją układów roślinności szuwarowo-turzycowiskowej oraz istniejących łąk i pastwisk, które podlegają przekształceniom. W tym obszarze ważnym aspektem jest zachowanie struktury krajobrazu otwartego oraz ograniczenie procesów osuszania bagien, torfowisk i stawów. W obu krajobrazach priorytetowych rekomenduje się ograniczanie niskiej emisji poprzez wymianę źródeł ciepła oraz ustalanie w planach miejscowych niskoemisyjnych źródła ciepła.

Podtyp 8e. Wielkoobszarowe zespoły pałacowo-parkowe i klasztorne oraz inne komponowane układy architektury zieleni i wód

Krajobrazy priorytetowe w podtypie 8e charakteryzują się obecnością cennych obiektów historycznych, takich jak zamki, parki, pałace i zespoły pałacowo-parkowe oraz klasztorne, co nadaje im wysoką wartość kulturową. Rekomendacje dla podtypu 8e (8 krajobrazów priorytetowych) obejmują ochronę cech układów zabytkowych oraz elementów inżynierii wodnej, a także powiązanych z założeniami parkowo-pałacowymi komponowanych krajobrazów rolnych. Zaleca się ochronę zabytkowych obiektów oraz przeciwdziałanie degradacji architektonicznej poprzez niewprowadzanie nieestetycznych materiałów i rozwiązań. Ponadto rekomenduje się zachowanie starodrzewia parkowego oraz martwych drzew, uwzględnienie walorów przyrodniczych, kulturowych i fizjonomicznych w planowaniu przestrzennym oraz nielokalizowanie nowej zabudowy poza wyznaczonymi terenami. Zakaz umieszczania reklam poza terenami zabudowanymi oraz przygotowanie i egzekwowanie lokalnego wzornika szyldów ma z kolei pomóc zachować estetykę krajobrazu. Szczególnej ochrony fizjonomicznej wymaga krajobraz priorytetowy Jasna Góra ze względu na znaczenie religijne i historyczne.

9. Miejskie

Podtyp 9a. Miejscowości z zachowanym układem historycznym

Wszystkie krajobrazy priorytetowe w podtypie 9a charakteryzują się obecnością historycznego układu urbanistycznego małego miasta z cennymi zabytkami architektury. Dla podtypu 9a (14 krajobrazów priorytetowych) rekomenduje się koncentrowanie i uzupełnianie zabudowy w granicach krajobrazów priorytetowych oraz ograniczanie rozproszenia zabudowy poza ich granice. Zaleca się także przeciwdziałanie miejskiej wyspie ciepła i zwiększanie powierzchni chłonnych oraz dostosowanie sposobu kształtowania, zagospodarowania i wyposażania przestrzeni publicznych do historycznego charakteru ich otoczenia, a także przeciwdziałanie niskiej emisji. Zalecane jest zachowanie punktów osi widokowych oraz historycznego charakteru otoczenia, co chroni układy przestrzenne przed zaburzaniem przez nowe inwestycje. Nieumieszczanie reklam LED i ograniczenie wielkości reklam oraz stosowanie lokalnych wzorników szyldów ma wspierać spójność stylu architektonicznego. Zachowanie przedpoli ekspozycji, panoram, punktów, osi i ciągów widokowych oraz powiązanych z nimi cennych fizjonomicznie elementów ekspozycji bierniej, opisanych w charakterystykach krajobrazów i wskazanych na załącznikach kartograficznych.

10. Wielkomiejskie

Podtyp 10a. Wielkomiejskie zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych

Wszystkie krajobrazy priorytetowe w podtypie 10a charakteryzują się obecnością wielkomiejskich zabytkowych układów urbanistycznych, które mają wysoką wartość historyczną i kulturową. Dla podtypu 10a (11 krajobrazów priorytetowych) rekomenduje się ochronę osi widokowych oraz historycznego charakteru przestrzeni publicznych poprzez nieumieszczanie konstrukcji reklamowych i LED oraz ujednolicenie elementów małej architektury i zieleni, a także porządkowanie organizacji ruchu i parkowania pojazdów. Zaleca się także przeciwdziałanie hałasowi komunikacyjnemu i emisji zanieczyszczeń powietrza poprzez wprowadzenie odpowiednich rozwiązań organizacyjnych i technicznych. Jak również harmonijne łączenie wartości zabytkowych lub przyrodniczo-krajobrazowych ze współczesną zabudową i zagospodarowaniem oraz zwiększanie udziału drzew, zazielenianie przestrzeni publicznych, w tym placów i skwerów, podwórz w zabudowie kwartałowej zamkniętej, zieleni przykościelnej, uzupełnianie zieleni osiedlowej oraz stosowanie rozwiązań opartych na przyrodzie. Ma to przeciwdziałać miejskiej wyspie ciepła i sprzyjać zwiększaniu powierzchni chłonnych, a także przeciwdziałać niskiej emisji.

Podtyp 10b. Nowoczesne centra miast

Rekomendacje dla podtypu 10b odpowiadają na zagrożenia zidentyfikowane w krajobrazie priorytetowym Katowice Rondo (1 krajobraz priorytetowy). Zaleca się ochronę i konserwację zabytków oraz obiektów poprzemysłowych w Strefie Kultury, na terenie całego krajobrazu wykluczenie lokalizacji reklam wielkoformatowych oraz ograniczenie umieszczania reklam LED w celu przeciwdziałania chaosowi przestrzennemu i wizualnemu, wprowadzenie organizacji ruchu i parkowania pojazdów w sposób czytelny i zintegrowany z przestrzeniami dla pieszych i rowerzystów. Dla krajobrazu priorytetowego kluczowe są przestrzenie publiczne i dostępność, w tym doprowadzenie do bardzo dobrej dostępności komunikacyjnej Strefy Kultury z każdej części metropolii, w tym szczególnie środkami transportu zbiorowego; zapewnienie dostępności dla realizacji funkcji rekreacyjnych i kulturotwórczych zwłaszcza dla ruchu pieszego w ciągu ulicy Chorzowskiej i Alei Walentego Roździeńskiego, a także ukształtowanie wysokiej jakości systemu przestrzeni publicznych w ramach krajobrazu priorytetowego oraz powiązanie ich ciągami pieszymi z istniejącymi przestrzeniami publicznymi krajobrazu priorytetowego i Śródmieścia Katowic, a także z terenami zieleni w otoczeniu.

Podtyp 10c. Obszary zabudowy mieszkaniowej

W podtypie 10c dominuje historyczne osiedla robotnicze o różnicowanej strukturze urbanistycznej. Rekomendacje dla podtypu 10c (8 krajobrazów priorytetowych) obejmują utrzymywanie i pielęgnację zieleni miejskiej, a także zwiększanie udziału drzew i zazielenianie przestrzeni publicznych. Rekomenduje się ochronę i konserwację zabytkowych obiektów oraz stosowanie tradycyjnych materiałów budowlanych, wprowadzenie standardów architektoniczno-urbanistycznych, które nawiązują do rozwiązań tradycyjnych, nieumieszczanie reklam oraz ograniczenie termomodernizacji osiedli blokowych do rozwiązań, które nie niszczą stylistyki krajobrazu. Zalecana jest także ochrona, rozwój i pielęgnacja zieleni urządzonej w formie nasadzeń przyulicznych, zieleni podwórek, placów, skwerów i parków oraz stosowanie rozwiązań opartych na przyrodzie. Ma to przeciwdziałać miejskiej wyspie ciepła i sprzyjać zwiększaniu powierzchni chłonnych, a także przeciwdziałać niskiej emisji.

Podtyp 10e. Tereny sportowo-rekreacyjne

W podtypie 10e (5 krajobrazów priorytetowych) występują krajobrazy priorytetowe o dużym zróżnicowaniu, w tym tereny leśne, zbiorniki wodne oraz parki, z których Park Śląski jest szczególnie

ze względu na uwarunkowania krajobrazowe i formalne. Dla krajobrazów parkowych rekomenduje się utrzymanie i rozwijanie urbanistycznych i architektonicznych tradycji, decydujących o świadectwie i wartościach kultury materialnej metropolii górnośląskiej; ochronę i konserwację kompozycji, starodrzewu, zabytkowych obiektów kubaturowych i małej architektury. Dla krajobrazów ze zbiornikami wodnymi zaleca się ograniczanie fragmentacji ekosystemów wodnych, zadrzewień i lasów, a także zachowanie zróżnicowania krajobrazu otwartego z licznymi stawami, częściowo z zielenią komponowaną. W odniesieniu do terenów leśnych rekomenduje się prowadzenie gospodarki leśnej uwzględniającej konieczność ochrony przyrody i krajobrazu. Ponadto zalecane jest ograniczanie fizycznej i chemicznej degradacji siedlisk lądowych poprzez utrzymywanie metodami właściwymi do występujących uwarunkowań elementów organizacji funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych oraz ochronę starodrzewia. We wszystkich krajobrazach priorytetowych w podtypie rekomenduje się utrzymanie charakteru krajobrazu rodzimego oraz ograniczenie presji rozpoczętych procesów urbanizacji poprzez niewyznaczanie nowych terenów zabudowy poza terenami istniejącego zainwestowania. W odniesieniu do Parku Śląskiego rekomenduje się zakazanie wprowadzania funkcji i sposobów zagospodarowania mogących wpłynąć na pogorszenie walorów przyrodniczo-krajobrazowych Parku Śląskiego.

11. Wodnogospodarcze

Podtyp 11a. Duże sztuczne zbiorniki wodne o różnych funkcjach

Wszystkie trzy krajobrazy priorytetowe podtypu 11a zawierają duże zbiorniki wodne, które pełnią kluczową rolę w zarządzaniu zasobami wodnymi, ochronie przeciwpowodziowej oraz rekreacji. Przykładowo, Jezioro Goczałkowickie – zachowania struktury mozaikowego krajobrazu otwartego, zaś Jezioro Żywieckie – ochrony przed wprowadzeniem wielkokubaturowych obiektów wysokościowych i zapewnienia zachowania punktów widokowych. Wspólne rekomendacje dla podtypu obejmują tworzenie stref buforowych i odtwarzanie pasów ochronnych roślinności wzdłuż brzegów zbiorników wodnych, a także pozostawianie drzew obumierających i martwych oraz ochrona ekosystemów torfowisk i zadrzewień łęgowych. Zaleca się także unikanie wprowadzania obiektów budowlanych poza niezbędnymi do prowadzenia gospodarki wodnej oraz rekreacji, a także unikanie lokalizacji wielkokubaturowych i wysokościowych obiektów. Niezbędna jest racjonalna gospodarka wodna uwzględniająca walory ekologiczne i krajobrazowe oraz zmieniające się warunki klimatyczne, a także monitorowanie jakości wód i wdrażanie działań zapobiegających ich zanieczyszczeniu.

12. Przemysłowe i energetyczne

Podtyp 12b. Wielkie kompleksy elektrowni konwencjonalnych oraz wielkie farmy fotowoltaiczne

Rekomendacje dla podtypu 12b odpowiadają na zidentyfikowane zagrożenia w krajobrazie priorytetowym Łaziska Huta (1 krajobraz priorytetowy). Zaleca się w szczególności zachowanie ekosystemów porekultywacyjnych o walorach przyrodniczych, dążenie do zachowania Hałdy Skalny, a także wybranych obiektów przemysłowych Huty Łaziska i Elektrowni Łaziska (z dopuszczeniem ich przekształceń), stanowiących ważne dla społeczeństwa wyróżniki krajobrazowe, a także uwzględnienie ich jako dominanty w polityce przestrzennej gminy.

13. Górnicze

Podtyp 13b. Tereny zakończonej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej

Rekomendacje dla podtypu 13b (2 krajobrazy priorytetowe) uwzględniają specyfikę krajobrazów priorytetowych, które powstały w wyniku zakończonej eksploatacji złóż. Z tego powodu obejmują zagospodarowanie powydobywczych zwałowisk skały i mas ziemnych, uwzględniające funkcje ekologiczne, przeciwerozyjne, ochrony wód oraz - w uzasadnionych przypadkach - możliwość

realizacji funkcji turystycznych i sportowo-rekreacyjnych. Alternatywą może być uwzględnienie w rekultywacji i zagospodarowaniu terenów zaniechanej eksploatacji struktur i funkcji geoekologicznych terenów poeksploatacyjnych, a także rewitalizacja podlegających degradacji i dewastacji zabytkowych obiektów i zespołów przemysłowych. Istotne jest nieprzekształcanie lasów, zadrzewień lub użytków zielonych na inne formy użytkowania, które mogą stwarzać zagrożenia erozyjne. Rekomenduje się także zachowanie i właściwe wyeksponowanie osobliwych antropogenicznych form rzeźby terenu, w tym historycznych form antropogenicznych dawnego górnictwa (wyróbiska) i budowy geologicznej, w tym - w uzasadnionych przypadkach - selektywna wycinka drzew i krzewów w obrębie wyróbiska kamieniołomu i jego przedpola widokowego. Wspierania obecnego kierunku zagospodarowania GEOsfery i działań ochronnych (Segiet).

Podtyp 13c. Tereny czynnej eksploatacji podziemnej

Rekomendacje dla podtypu 13c (2 krajobrazy priorytetowe) uwzględniają specyfikę krajobrazów, w których prowadzona jest czynna podziemna eksploatacja złóż. Dla ochrony tych krajobrazów konieczne jest uwzględnienie w rekultywacji i zagospodarowaniu przemysłowych struktur i funkcji geoekologicznych terenów, a także naturalnych kierunków sukcesji ekologicznej skutkujących wykształceniem się zbiorowisk naskalnych, muraw kserotermicznych lub napiaskowych. Zaleca się zachowanie cennych ekosystemów na terenach oraz zachowanie historycznych obiektów pokopalnianych, w tym obiektów ważnych dla tradycji krajobrazu (np. hałdy). Ewentualna realizacja obiektów budowlanych musi przebiegać w sposób zapewniający ochronę przed uruchomieniem ruchów masowych i procesów erozji wodnej oraz wietrznej.

Podtyp 13d. Tereny zakończonej eksploatacji podziemnej

Rekomendacje dla podtypu 13d odpowiadają na zidentyfikowane zagrożenia w krajobrazie priorytetowym Las Kostuchna (1 krajobraz priorytetowy), gdzie została zakończona eksploatacja podziemna i trwa rekultywacja terenu. Zaleca się w szczególności uwzględnienie w rekultywacji i zagospodarowaniu terenów przemysłowych struktur i funkcji geoekologicznych terenów, a także naturalnych kierunków sukcesji ekologicznej skutkujących wykształceniem się zbiorowisk murawowych i zadrzewieniowych. Ponadto rekomenduje się zachowanie ekosystemów porekultywacyjnych o wysokich walorach przyrodniczych, w tym muraw i zadrzewień, a także prowadzenie gospodarki leśnej uwzględniającej konieczność ochrony przyrody i krajobrazu. Ze względu na walory historyczne obszaru zaleca się zachowanie historycznych obiektów pokopalnianych oraz utworzenie parku kulturowego obejmującego Hałdę Kostuchna i Murcki oraz uznanie kolonii robotniczej "Boże Dary" za pomnik historii wspiera ochronę dziedzictwa kulturowego i geologicznego.

Podsumowując przedstawione wyżej rekomendacje i wnioski w skali regionalnej i lokalnej należy zwrócić uwagę na ich szeroki zakres merytoryczny. Jest on związany z bardzo dużym zróżnicowaniem warunków środowiskowych i społeczno-gospodarczych regionu, a także bardzo licznymi i zróżnicowanymi zagrożeniami, na które zgodnie z metodyką audytu krajobrazowego rekomendacje i wnioski odpowiadają.

Rekomendacje i wnioski przeciwdziałające zagrożeniom w zakresie ochrony i kształtowania środowiska abiotycznego szczególnie rozbudowane są w krajobrazach priorytetowych i krajobrazach form ochrony przyrody, takich jak parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu i rezerваты przyrody, zlokalizowanych na obszarach górskich oraz wyżynnych z ostałcami skał węglanowych oraz pokrytych lessami. Dla tych krajobrazów bardzo często formułowane są rekomendacje i wnioski dotyczące zachowania różnorodności geomorfologicznej, geologicznej, hydrograficznej, a także przeciwdziałające zagrożeniom, w tym ruchami masowymi.

Druga grupa rekomendacji i wniosków dotyczy przeciwdziałania zagrożeniom w zakresie ochrony i kształtowania ekosystemów, ich zespołów oraz struktury ekologicznej krajobrazu. Są one najbardziej rozbudowane w krajobrazach najbardziej naturalnych, w tym leśnych, łąkowo-pastwiskowych dolin rzecznych, muraw kserotermicznych, napiaskowych i naskalnych głównie w krajobrazach Wyżyny Częstochowskiej i w Beskidach. Bardzo często rozbudowane rekomendacje i wnioski w tym z zakresu mają krajobrazy form ochrony przyrody, w szczególności parki krajobrazowe i obszary chronionego krajobrazu. Największe znaczenie mają rekomendacje i wnioski dotyczące zasad prowadzenia gospodarki leśnej uwzględniającej konieczność ochrony przyrody i krajobrazu, ograniczania fizycznej i chemicznej degradacji siedlisk łądowych, przeciwdziałania naturalnej lub przyspieszonej przez człowieka sukcesji ekologicznej zbiorowisk nieleśnych na zadrzewieniowe i leśne, w tym przeciwdziałanie zarastaniu łąk, muraw naskalnych, napiaskowych i kserotermicznych, ograniczania intensywności mechanizacji produkcji rolnej i leśnej niszczącej naturalne właściwości gleb, zachowania poza obszarami leśnymi struktury typowego dla obszaru mozaikowego krajobrazu otwartego, nie usuwania w miejscach nie stwarzających zagrożenia dla ludzi lub ich mienia drzew obumierających i martwych, zwłaszcza starych drzew liściastych oraz dziuplastych, niedopuszczania do dalszej zabudowy cennych elementów systemu ekologicznego oraz krajobrazowego, ograniczania fragmentacji i geometryzacji siedlisk naturalnych i seminaturalnych w procesach zagospodarowania przestrzennego, ograniczania ilości barier migracyjnych dla flory i fauny oraz uwzględnienia połączeń ekologicznych, w tym wyłączenie z zabudowy korytarzy ekologicznych, wyznaczenia i rozwoju sieci korytarzy ekologicznych.

Dla krajobrazów zurbanizowanych kluczowe i najbardziej rozbudowane są rekomendacje i wnioski przeciwdziałające zagrożeniom w zakresie osadnictwa, architektury, kompozycji, ładu przestrzennego oraz walorów estetycznych. Zagrożenia te są w regionie bardzo powszechne, w tym w krajobrazach form ochrony przyrody, takich jak parki krajobrazowe, więc ich rozbudowanie w audycie krajobrazowym jest uzasadnione. Rekomendacje i wnioski dotyczą m.in. zasad realizacji nowej zabudowy o różnych funkcjach, stosowania standardów architektoniczno-urbanistycznych uwzględniających lokalne formy architektoniczne, zwiększanie powierzchni biologicznie czynnych na terenach zabudowanych oraz realizacja zieleni wysokiej i niskiej w sposób preferujący gatunki rodzime, ochrony w procesach planowania i zagospodarowania przestrzennego elementów stylu krajobrazu rodzimego, uwzględnienia przy planowaniu przedsięwzięć lokalizacji stanowisk archeologicznych i konieczności ich ochrony, ochrony i konserwacja zabytkowych obiektów i zespołów architektonicznych, wprowadzania do gminnej ewidencji zabytków i planów miejscowych obiektów i zespołów przestrzennych mających cechy zabytkowe, przeciwdziałania lokalizacji nowych antropogenicznych dominant krajobrazowych, ochrony dominant, przedpoli ekspozycji, punktów, ciągów i osi widokowych oraz powiązań kompozycyjno-widokowych między nimi, ochrony i propagowanie niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

Ostatnia grupa rekomendacji i wniosków dotyczy przeciwdziałania zagrożeniom w zakresie warunków akustycznych, sanitarnych, zapachowych i innych. Są one formułowane w szczególności dla krajobrazów o wiejskich i miejskich. Obejmują głównie ograniczanie uciążliwości zapachowych, hałasowych, ograniczania niskiej emisji zanieczyszczeń atmosfery oraz ochrony wód przed zanieczyszczeniami.

7 PROPOZYCJE W ZAKRESIE DODATKOWEJ OCHRONY CENNYCH KRAJOBRAZÓW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Zgodnie zapisami art 38a UPZP w ramach audytu krajobrazowego w szczególności wskazuje się rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie wybranych obszarów chronionych, w szczególności poprzez wskazanie obszarów, w obrębie krajobrazów, które powinny zostać objęte formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 3, 4 i 9 ustawy o ochronie przyrody, to jest jako parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu i zespoły przyrodniczo krajobrazowe. Użyte dwukrotnie sformułowanie „w szczególności” jednoznacznie wskazuje, że nie jest to katalog zamknięty, stąd rekomendacje Audytu, mające na celu ochronę najcenniejszych walorów krajobrazowych całego województwa mają szerszy charakter (obejmując także inne formy ochrony przyrody i zabytków) i zasięg przestrzenny. Ewentualne ustanowienie obszarów chronionych odbywać się będzie zgodnie z procedurą określoną w ustawie o ochronie przyrody lub ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami dla danej formy ochrony, a także zgodnie z kompetencjami organu upoważnionego do podejmowania takiej decyzji. W przypadku obszarów chronionego krajobrazu będzie to samorząd województwa, w przypadku zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych oraz parków kulturowych samorząd gminny, w przypadku wpisu do rejestru zabytków Wojewódzki Konserwator Zabytków, a w przypadku uznania za Pomnik Historii – prezydent RP.

Warto zwrócić uwagę, że zgodnie z zapisami art. 14 ust. 4c w odniesieniu do parków krajobrazowych oraz art. 23 ust. 3c w odniesieniu do obszarów chronionego krajobrazu, rady gmin nie mogą odmówić uzgodnienia projektu uchwał sejmiku wojewódzkiego w sprawie ustanowienia lub powiększenia tych form ochrony przyrody, jeżeli rekomendacja ta wynika z zapisów audytu krajobrazowego.

Jednocześnie audyt krajobrazowy może też wskazywać te parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu i zespoły przyrodniczo krajobrazowe, które ze względu na znaczący spadek wartości krajobrazu wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony (art. 38a ust. 5 UPZP). Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z zapisami ustawy o ochronie przyrody (art. 10 ust. 1a, art. 13. ust. 3, art. 16 ust. 3 art. 23. ust. 2, art. 44 ust. 4) zniesienie jakiejś formy ochrony może nastąpić wyłącznie w przypadku bezpowrotnej utraty wartości danego obszaru. Jednocześnie ustawodawca dopuścił także likwidację ochrony prawnej *w razie konieczności realizacji inwestycji celu publicznego w przypadku braku rozwiązań alternatywnych lub zapewnienie bezpieczeństwa powszechnego*. W przypadku województwa śląskiego, nie wskazuje się obszarów wymagających pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony.

Należy podkreślić, że ustanowienie proponowanych obszarów chronionych nie powinno ograniczać możliwości rozwojowych gminy i realizacji zadań własnych, o ile nie stoi to w sprzeczności z celami ochrony walorów przyrodniczo-krajobrazowych danego obszaru. Wśród zadań tych wymienić należy m.in. infrastrukturę turystyczną związaną z turystyką pieszą, rowerową, wodną i narciarską.

Obszary cenne przyrodniczo zasługujące na objęcie dodatkowymi formami ochrony przyrody

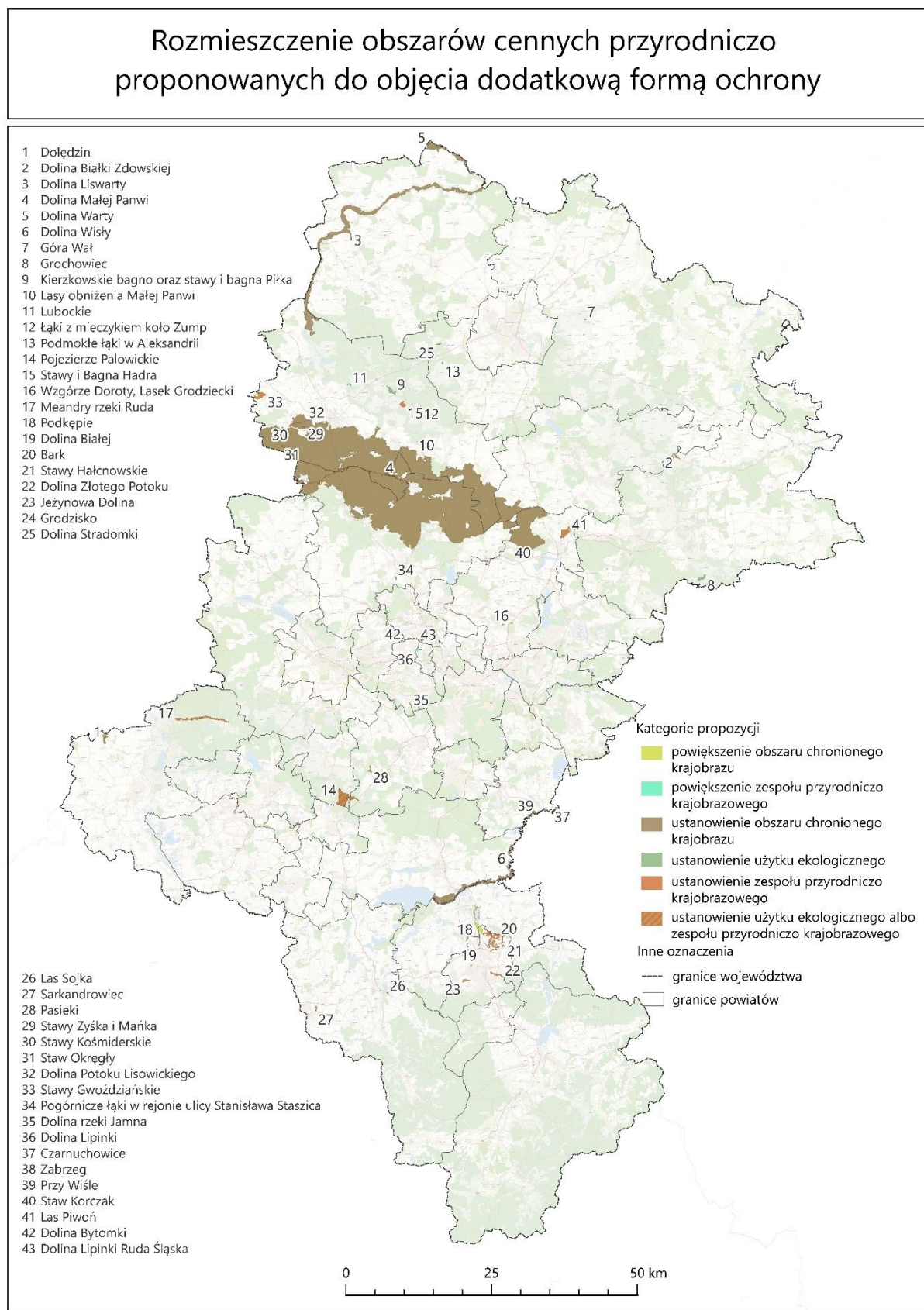
Prace nad identyfikacją i waloryzacją krajobrazów pozwoliły na wskazanie obszarów, które, głównie ze względu na swoje walory krajobrazowe, zasługują na objęcie ochroną przewidzianą w ustawie o ochronie przyrody. W niektórych przypadkach były to obszary zlokalizowane w granicach parków krajobrazowych czy obszarów chronionego krajobrazu, jednak w opinii autorów, ochrona ta jest niewystarczająca dla zachowania zidentyfikowanych walorów, stąd propozycje jej wzmocnienia poprzez ustanowienie dodatkowej formy prawnej. Niezależnie od własnych propozycji, zwrócono się z prośbą do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Zespołu Parków Krajobrazowych

Województwa Śląskiego, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego oraz samorządów o przekazanie własnych przemyśleń i wniosków w tym zakresie.

W pracach wykorzystano także dane z projektu pt. „Aktualizacja korytarzy ekologicznych województwa śląskiego” oraz innych dostępnych źródeł.

Efektem tych prac jest lista 43 propozycji powołania nowych bądź rozszerzenia istniejących obszarów chronionych (Rys. 10, Tab. 7).

Ryc. 10. Obszary cenne przyrodniczo proponowane do objęcia ochroną prawną.

Tab. 7. Cenne obszary przyrodnicze, proponowane do objęcia dodatkową formą

Lp.	Nazwa	Działanie	Syntetyczne uzasadnienie	Dodatkowe informacje	Gmina
1	Dolędzin	Ustanowienie OChK	Cenne walory fizjonomiczne (urozmaicona rzeźba). Funkcje wodo- i glebochronne	Teren pokrywa się w całości z krajobrazem priorytetowym ID 41. Stanowi nawiązanie do obszaru chronionego krajobrazu woj. opolskiego „Wronin – Maciowakrze”. Obejmuje zwarty krajobraz leśny na wylesionym płaskowyżu o bardzo wysokich walorach fizjonomicznych. Za sprawą występujących naokoło rozległych przedpoli ekspozycji dobrze wyeksponowany w krajobrazie nawet ze znacznych odległości. Struktura wewnętrzna zwarta, krajobraz zakryty. Zróznicowana rzeźba terenu o wysokościach bezwzględnych w przedziale 230-260 m ze skarpami i rozcięciami erozyjnymi sięgającymi 7 m	Rudnik
2	Dolina Białki Zdowskiej	Ustanowienie ZPK	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne. Ponadregionalny korytarz ekologiczny (dla dużych ssaków)	Teren w granicach PK "Orlich Gniazd", chroniony zapisami Planu ochrony PKOG: obszar określony jako Podstrefa IA – obszary o wysokich walorach przyrodniczych. Proponowane działania ochronne na tym obszarze to: utrzymanie gruntów w dotychczasowym użytkowaniu; ekstensywna gospodarka rolna – głównie hodowla realizowana w oparciu o istniejące łąki; ekstensywne zagospodarowanie turystyczne	Włodowice
3	Dolina Liswarty	Ustanowienie OChK	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne. Ponadregionalny korytarz ekologiczny (dla dużych ssaków, nietoperzy, ptaków i ryb, korytarz spójności). Zapewnienie prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Teren w obrębie krajobrazów priorytetowych ID 624, 645, 678, 743, 821, 1143 obejmujących dolinę Liswarty (bez dopływów z wyjątkiem Potoku Jeżowskiego), z wyłączeniem terenów PK „Lasy nad Górną Liswartą”. Krajobrazy o zróżnicowanych warunkach ekspozycyjnych od otwartych związanych z łąkami do zamkniętych związanych z zadrzewieniami i lasami przyrzeczyni. Przedpola ekspozycji zakończone ścianą zadrzewień, lasu, rzadziej zabudowy. Wnętrza krajobrazowe wydzielane są często przez liniowe i obszarowe zadrzewienia wzdłuż rzek i rowów. Brak znacząco degradujących krajobraz dominant krajobrazowych poza odcinkami rzeki przepływających przez tereny zabudowane. Obecne dominanty pozytywne w postaci pojedynczych i grupowych zadrzewień, a także obiektów architektonicznych o walorach historyczno-kulturowych występujących najczęściej poza granicami jednostki w przyległych wsiach (np. kościoły)	Ciasna, Krzepice, Lipie, Miedźno, Popów, Przystajń
4	Dolina Małej Panwi	Ustanowienie ZPK	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne. Ponadregionalny korytarz ekologiczny (dla dużych ssaków – obszar węzłowy, dla ptaków, korytarz spójności). Zapewnienie prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Teren m.in. w obrębie krajobrazów priorytetowych ID 32, 897. Obejmuje dolinę nieuregulowanej, meandrującej Małej Panwi, ulegającej naturalnym procesom rzeczny, erozyjnym i akumulacyjnym powodującym zmiany kształtu koryta i brzegów rzeki oraz przyległych przyległe obszarów zalewowych. Mozaikę siedlisk tworzą wyspy oraz ławice żwiru, piasku i mułu w strefie przybrzeżnej, a także strome, pionowe brzegi i wyrwy brzegowe. Skarpy nadrzeczne sięgają od 1 do 4 m wysokości. Z doliny widok na zwarte ściany lasów sąsiadujących jednostek	Kalety, Koszęcin, Krupski Młyn, Lubliniec, Tworóg
5	Dolina Warty	Ustanowienie OChK	Ponadregionalny korytarz ekologiczny (dla dużych ssaków, nietoperzy, ptaków i ryb, korytarz spójności)	Teren doliny Warty od ujścia Liswarty do granicy z woj. łódzkim jako kontynuacja ochrony doliny w ramach Działoszyńskiego Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego (w woj. łódzkim)	Popów

6	Dolina Wisły	Ustanowienie OChK	Ponadregionalny korytarz ekologiczny	Teren doliny Wisły poniżej Zbiornika Goczałkowickiego aż do ujścia Przemszy	Bestwina, Bieruń, Bojszowy, Czechowice-Dziedzice, Goczałkowice Zdrój, Miedźna, Pszczyna, Wilamowice
7	Góra Wał	Ustanowienie UE	Cenne walory fizjonomiczne. Ponadregionalny korytarz ekologiczny (dla dużych ssaków i ptaków)	Teren w obrębie krajobrazu priorytetowego ID 940, w granicach PK "Orlich Gniazd". Chroniony zapisami Planu ochrony PKOG: obszar określony jako Podstrefa IA – obszary o wysokich walorach przyrodniczych	Mstów
8	Grochowiec	Ustanowienie UE	Cenne siedliska kserotermiczne i bezkregowce. Cenne walory fizjonomiczne. Ponadregionalny korytarz ekologiczny (dla dużych ssaków i ptaków)	Teren w obrębie krajobrazu priorytetowego ID 1041 i krajobrazów sąsiednich, w granicach PK "Orlich Gniazd". Obejmuje obszar zwany „ryczowskim rejonem skałkowym”, będący jeden z bardziej malowniczych terenów Jury Krakowsko-Częstochowskiej. Najbardziej charakterystycznym krajobrazowo wzniesieniem jest Grochowiec Wielki. Szczyt wzgórza osiąga 486 m n.p.m. i należy do najlepiej wyeksponowanych widokowo w okolicy	Ogrodzieniec
9	Kierzkowskie bagno oraz stawy i bagna Piłka	Ustanowienie UE	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne. Funkcje wodochronne. Ponadregionalny korytarz ekologiczny (dla dużych ssaków i ptaków). Rekomendacja Planu ochrony dla PK "Lasy nad Górną Liswartą"	Teren w granicach PK "Lasy nad Górną Liswartą". Obejmuje kompleks stawów wraz z sąsiadującymi od wschodu łągami i torfowiskami. Kompleks stawowy to 6 płytkich akwenów hodowlanych, każdy z nich odznacza się bujną roślinnością wodną i szuwarową. Spośród gatunków tu rosnących na uwagę zasługują: grzybienie białe, łączeń baldaszkowaty, bobrek trójlistkowy, okrzemka bagienna, wążkrota zwyczajna. Obszar stanowi ważne w skali Parku miejsce rozrodu awifauny wodno-błotnej, w tym gatunków specjalnej troski takich jak: łąbiedź krzykliwy, gęgawa, perkoz, błotniak stawowy i czajka. Obszar ten jest także miejscem żerowania gniazdującego w sąsiadujących lasach koba. Jest to także jedno z dwóch znanych obecnie w PKLnGL i na terenie województwa stanowisk rozrodczych ważki przenikli dwupłamej	Herby
10	Lasy Obniżenia Małej Panwi	Ustanowienie OChK	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne. Funkcje wodochronne i glebochronne. Ponadregionalny korytarz ekologiczny (dla dużych ssaków - obszar węzłowy i ptaków, częściowo korytarz spójności)	Teren w obrębie obszaru węzłowego korytarza ekologicznego "Lasy Lublinieckie". Stanowi nawiązanie do obszaru chronionego krajobrazu woj. opolskiego „Lasy Stobrawsko – Turawskie”	Kalety, Koszęcin, Koziegłowy, Krupski Młyn, Lubliniec, Miasteczko Śląskie, Ożarówce, Pawonków, Siewierz, Tarnowskie Góry, Tworóg, Woźniki
11	Lubockie	Ustanowienie UE	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne. Funkcje wodochronne. Ponadregionalny korytarz ekologiczny (dla dużych ssaków i ptaków). Rekomendacja Planu ochrony dla PK "Lasy nad Górną Liswartą"	Teren w granicach PK "Lasy nad Górną Liswartą". Obejmuje kompleks łąk łąk, ekstensywnie użytkowanych, podmokłych łąk ze związków <i>Calthion</i> i <i>Molinion</i> . Stwierdzono tu stanowiska m.in.: dziewięciornika błotnego, goryczki wąskolistnej, kruszyczki błotnego, listery jajowatej, mieczyka dachówkowatego, podkolana białego, stoplamka szerokolistnego i turzycy Hartmana	Kochanowice
12	Łąki z mieczykiem koło Zump	Ustanowienie UE	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne. Funkcje wodochronne. Rekomendacja Planu ochrony dla PK "Lasy nad Górną Liswartą"	Teren w obrębie krajobrazu priorytetowego ID 672, w granicach PK "Lasy nad Górną Liswartą". Obejmuje kompleks trzcinowisk <i>Phragmitetum australis</i> , zarośli wierzbowych <i>Salicetum pentandro-cinereae</i> , ziołorośli <i>Filipendulo-Geranium</i> oraz wilgotnych łąk ze związku <i>Calthion</i> z udziałem ostrożeń łąkowego i łąk ze związku <i>Molinion</i> z bogatym stanowiskiem	Boronów

				mieczyka dachówkowatego. Pomimo miejscowego przesuszenia terenu w wyniku melioracji zachowały się tu liczne wysięki wód (źródlika). Obiekt istotny dla ochrony ugrupowań fauny związanej z siedliskami łąkowymi. Z ciekawszych przedstawicieli awifauny lęgowej stwierdzono tutaj występowanie m.in. przepiórki, gąsiorka, pokląskwy i potrzescza	
13	Podmokłe łąki w Aleksandrii	Ustanowienie UE	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne. Funkcje wodochronne. Rekomendacja Planu ochrony dla PK "Lasy nad Górną Liswartą"	Teren w granicach PK "Lasy nad Górną Liswartą". Obejmuje końcowy fragment doliny cieku wodnego. Znajdują się tu łąki podmokłe łąki i torfowisko przejściowe na którym rosną m.in., turzycza pchła, ciemiężycza zielona, siedmiopalecznik błotny i turzycza prosowa. W bezpośrednim sąsiedztwie rozwinęły się niewielkie fragmenty łąk <i>Junco Molinietum</i> z trzęślicą modrą, przytulią północną, czarcikęsem łąkowym i sitami, ziołorośla ze związku <i>Filipendulo ulmarion</i> oraz zarośla wierzbowe <i>Salicetum pontandro-cinereae</i>	Konopiska
14	Pojezierze Palowickie	Ustanowienie ZPK lub UE	Cenne walory fizjonomiczne. Korytarz ekologiczny (dla dużych ssaków, nietoperzy, ptaków i ryb)	Teren w granicach PK "Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich." Teren m.in. w obrębie krajobrazu priorytetowego ID 565. Obejmuje krajobrazy o typowo wodnych i wysokich walorach fizjonomicznych. Liczne rozległe jak na warunki otaczającego lasu przedpola ekspozycji tafli wodnych poszczególnych stawów zakończone ścianami lasów i zadrzewień otaczających stawy	Czerwionka-Leszczyń, Orzesze
15	Stawy i Bagna Hadra	Ustanowienie ZPK	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne. Funkcje wodochronne. Ponadregionalny korytarz ekologiczny (dla dużych ssaków, ptaków i ryb). Rekomendacja Planu ochrony dla PK "Lasy nad Górną Liswartą"	Teren w granicach PK "Lasy nad Górną Liswartą". Obejmuje dwa kompleksy stawów z roślinnością wodną klasy <i>Potametea</i> i szuwarową klasy <i>Phragmitetea</i> przedzielonych mozaiką podmokłych łąk, zarośli wierzbowych, olsów i łęgów. Stawy te położone są między Hadrą a Boronowem. Na groblach na uwagę zasługuje liczna populacja wąkroty zwyczajnej. Stawy koło Hadry oraz przylegające do nich łąki są miejscem gniazdowania szeregu gatunków ptaków wodno-błotnych uznanych za taksony specjalnej troski, m.in.: bąka, krakwy, rybitwy białowąsej, błotniaka stawowego, derkacza i dziwonii. Znajduje się tutaj także jedno z dwóch znanych z terenu Parku i województwa stanowisk rozrodczych ważki przenieli dwuplamej	Boronów, Herby
16	Wzgórze Doroty, Lasek Grodziecki	Powiększenie OChK	Cenne walory fizjonomiczne	Teren w obrębie krajobrazu priorytetowego ID 169. Obejmuje wzniesienia z wyróżniającą się Górą Świętej Doroty o wysokości 383 m n.p.m. Stoki wzniesień mają asymetryczny układ o stosunkowo małych wysokościach względnych i łagodnych zboczach, zwłaszcza zachodnich. Dominują spadki 5-8%, a sporadycznie 8-10%. U podnóża zachowane użytkowane pola uprawne. Krajobraz bardzo dobrze wyeksponowany, widok na Wzgórze z trasy 86 z kierunku Częstochowy, zachowane przedpole widokowe, konieczne do ochrony, przed ekspansją zabudowy składowo-magazynowej (rozwijającej się już w sąsiedniej jednostce - po wschodniej stronie drogi 913). Wzniesienia stanowią istotny punkty widokowy – możliwość obserwacji dalekich i szerokich planów: przy sprzyjającej pogodzie widoczna panorama Tatr, Beskidów i Babiej Góry oraz możliwość obserwacji	Będzin

				typowych krajobrazów w obrębie Zagłębia Dąbrowskiego i częściowo Górnego Śląska	
17	Meandry rzeki Ruda	Ustanowienie ZPK lub UE	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne. Korytarz ekologiczny (dla dużych ssaków – obszar węzłowy, nietoperzy i ryb)	Teren w granicach PK "Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich." Obejmuje malowniczy odcinek meandrującej rzeki Ruda	Kuźnia Raciborska
18	Podkłępie	Powiększenie OChK	Cenne walory fizjonomiczne. Korytarz ekologiczny (dla nietoperzy i ryb, częściowo korytarz spójności)	Teren w obrębie krajobrazu priorytetowego ID 1325 i krajobrazu sąsiedniego obejmujący cały kompleks Stawów Bestwińskich i Komorowickich oraz fragment doliny rzeki Biała. Krajobraz cechują wysokie walory ekologiczne. Na brzegach dominuje roślinność szuwarowa, pośród której żyją liczne gatunki ptaków wodno-błotnych: ślepowrony, bąki, bączki, perkozy, zauszniaki czy czaple. Stawy są miejscem rozrodu płazów: rzekotek, kumaków, traszek, żab, ropuch czy grzebiuszek. Na brzegach zachowane fragmenty lasu łęgowego	Bestwina, Bielsko-Biała, Czechowice Dziedzice
19	Dolina Białej	Ustanowienie ZPK	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne. Korytarz ekologiczny (dla nietoperzy i ryb)	Teren obejmujący naturalne koryto rzeki Białej wraz z towarzyszącymi zadrzewieniami łęgowymi. Stanowi obszar cenny przyrodniczo i krajobrazowo będący powiązaniem Stawów Komorowickich z doliną rzeki Białej oraz ostoją ptactwa wodno-błotnego	Bielsko-Biała
20	Bark	Ustanowienie ZPK	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne	Obszar obejmujący malownicze fragmenty Pogórza Śląskiego wchodzące w obręb miasta, cechujący się dużym zróżnicowaniem fauny i flory. Występują tutaj liczne chronione gatunki roślin i zwierząt oraz drzewa o wymiarach pomnikowych	Bielsko-Biała
21	Stawy Hałcnowskie	Ustanowienie ZPK	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne	Teren cenny przyrodniczo i krajobrazowo ciągnący się wzdłuż potoku Słonnicza, przy którym występują liczne niewielkie stawy. Występują tu chronione gatunki roślin i zwierząt	Bielsko-Biała
22	Dolina Złotego Potoku	Ustanowienie ZPK	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne	Teren cenny przyrodniczo i krajobrazowo ciągnący się wzdłuż Złotego Potoku. Występują tutaj chronione gatunki roślin i zwierząt oraz miejsca rozrodu chronionych gatunków płazów. Teren ten stanowi cenny korytarz ekologiczny pomiędzy Beskidem Małym a doliną rzeki Białej, z którą łączy się za pośrednictwem potoku Niwka	Bielsko-Biała
23	Jeżynowa Dolina	Ustanowienie ZPK	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne	Teren cenny przyrodniczo i krajobrazowo ciągnący się wzdłuż potoku Damianka. Występują tutaj chronione gatunki roślin i zwierząt oraz miejsca rozrodu chronionych gatunków płazów, drzewa o wymiarach pomnikowych. Stanowi atrakcyjne częściowo otwarte przedpole widokowe pasm górskich Beskidu Śląskiego	Bielsko-Biała
24	Grodzisko	Ustanowienie ZPK	Cenne walory kulturowe i fizjonomiczne	Teren posiada przede wszystkim walory kulturowe ale również przyrodnicze i krajobrazowe. Występuje tu starodrzew grądowy z drzewami o wymiarach pomnikowych	Bielsko-Biała
25	Dolina Stradomki	Ustanowienie ZPK	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne. Korytarz ekologiczny (dla ryb)	Dolina rzeki Stradomki z kompleksem podmokłych łąk bogatych florystycznie. Obszar występowania cennych gatunków zwierząt	Blachownia

26	Las Sojka	Ustanowienie UE	Cenne walory przyrodnicze. Korytarz ekologiczny (dla ptaków, korytarz spójności)	Wstępnie zidentyfikowano siedliska przyrodnicze olszynki górskiej i występującej w niej paproci - pióropusznika strusiego, wietlicy samczej oraz narecznicy samczej i szerokolistnej. Ponadto las i zarośla łęgowe na tym obszarze są siedliskiem nietoperzy np. podkowca małego, nocka dużego, karlika większego, które żerują wzdłuż rzeki Brennicy, a która płynie w bezpośrednim sąsiedztwie tworzonego użytku i zalewa okresowo ten teren utrzymując sprzyjające warunki dla rozwoju ww. roślin (wilgotna postać grądu subkontynentalnego niskiego). Las Sojka charakteryzuje się bogactwem roślin naczyniowych. Poza pióropusznikiem do chronionych roślin należy również parzydło leśne. Rosną tu także regionalnie rzadkie dziurawiec kosmaty, rutewka orlikolistna i żywiec bulwkowy. O dobrym zachowaniu i naturalności Lasu Sojka świadczy również występowanie tzw. wyznaczników starych lasów liściastych. Są nimi m.in.: gajowiec żółty, kopytnik pospolity, szalwia lepka oraz zawilec gajowy	Brenna
27	Sarkandrowiec	Ustanowienie ZPK	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne	Przykład typowego dla Pogórza Cieszyńskiego krajobrazu kulturowego, będącego mozaiką terenów zurbanizowanych, użytkowanych rolniczo (bądź z zaniechanym tego typu użytkowaniem i podlegających sukcesji) oraz pozostałości zbiorowisk leśnych – zadrzewień rosnących wzdłuż cieków, zwłaszcza na trudno dostępnych, stromych skarpach koryt. Koryto Sarkandrowca ma na przeważającym odcinku charakter naturalny, z zakolami, bystrzami, płosami, przegłębieniami itp. Na stromych skarpach występują liczne odstąpienia głównie łupków cieszyńskich dolnych. Szatę roślinną tworzą przede wszystkim bogate florystycznie płaty podgórskiego łęgu jesionowego oraz grądu środkowoeuropejskiego (z gatunkami podlegającymi ochronie prawnej). Do koryta potoku w jego południowym odcinku przylega rozwijające się samoistnie zadrzewienie łęgowe, porastające teren o charakterze naturalnego polderu	Cieszyn
28	Pasieki	Ustanowienie ZPK lub UE	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne. Korytarz ekologiczny (częściowo dla ryb)	Kompleks stawów Pasieki położony jest na granicy centrum Orzesza oraz sołectw Zawada, Zawiść i Gardawice. Teren charakteryzuje się wyraźnym bagnistym i podmokłym terenem. Obszar stawów jest siedliskiem wielu gatunków zwierząt w tym gatunków chronionych (np. perkoz rdzawoszyi, mewa śmieszka), oraz miejscem występowania flory wodnej	Orzesze
29	Stawy Zyśka i Mańka	Ustanowienie ZPK lub UE	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne. Korytarz ekologiczny (dla dużych ssaków – obszar węzłowy i ptaków)	Obejmuje tereny wodno-błotne, wraz z przylegającym do stawu łągiem. Stwierdzono tu stanowiska salwinii pływającej, grzybienia białego, roszarki okrągłolistnej. Z ciekawszych przedstawicieli awifauny łęgowej stwierdzono tutaj występowanie łabędzia krzykliwego oraz żurawia	Pawonków
30	Stawy Kośmiderskie	Ustanowienie ZPK lub UE	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne. Korytarz ekologiczny (dla dużych ssaków, częściowo – obszar węzłowy i ptaków)	Kompleks obejmuje stawy hodowlane wraz z przylegającymi terenami wodno-błotnymi i zadrzewieniami. Z przedstawicieli awifauny wodnej stwierdzono tutaj, min. łęgi żurawia, perkoza rdzawoszyjnego, bąka, krakwy, perkozka, cyraneczki, głowienki, łabędzia niemego i krzykliwego. Jest to miejsce rozrodu płazów: traszki grzebieniastej, grzebiuszki ziemnej, rzekotki drzewnej, żaby jeziorkowej, żaby trawnej, żaby zwinki, żaby wodnej,	Pawonków

				ropuchy szarej. Rekomendowane utrzymanie gospodarki stawowej, w tym prowadzenie niezbędnych prac utrzymaniowych i remontowych.	
31	Staw Okrągły	Ustanowienie ZPK lub UE	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne. Korytarz ekologiczny (dla dużych ssaków – obszar węzłowy i ptaków)	Obejmuje śródleśny teren wodno - błotny. Stwierdzono tu stanowisko wełnianki wąskolistnej. To miejsce lęgowe żurawia oraz innych cennych gatunków flory i fauny	Pawonków
32	Dolina Potoku Lisowickiego	Ustanowienie ZPK lub UE	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne. Korytarz ekologiczny (dla dużych ssaków – obszar węzłowy i ptaków). Zapewnienie prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Obszar obejmuje końcowy fragment, malowniczo meandrującego Potoku Lisowickiego. Znajdują się tu podmokłe, ekstensywnie użytkowane łąki, stałe bobrowe rozlewiska, fragmenty grądów środkowoeuropejskich i subkontynentalnych oraz cenny starodrzew. To stanowisko czworolistu pospolitego, będącego gatunkiem wskaźnikowym dla lasów naturalnych. Teren ten charakteryzują wysokie walory krajobrazowe oraz kulturowe. To dawne miejsce spotkań i zabaw okolicznych mieszkańców, a także polowego szpitala napoleońskiego	Pawonków
33	Stawy Gwoździeńskie	Ustanowienie ZPK lub UE	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne. Korytarz ekologiczny (dla ptaków). Zapewnienie prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Kompleks stawów hodowlanych wraz z sąsiadującymi lasami i terenami podmokłymi. Obszar stanowi ważne miejsce rozrodu awifauny wodno-błotnej oraz płazów	Pawonków
34	Pogórnicze łąki w rejonie ulicy Stanisława Staszica	Ustanowienie UE	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne	Obszar, na którym znajdują się wyrobiska i hałdy po górnictwie kruszczowym, zarośnięte roślinnością murawową o charakterze ciepłolubnym (kserotermicznym), tworzącą zbiorowiska należące do klasy Festuco-Brometea. Obok gatunków ciepłolubnych znajdują się tam również rośliny łąkowe, krzewy dzikiej róży i drzewka czereśniowe. Wyjątkową wartość posiadają występujące tam dawne wyrobiska związane z historyczną eksploatacją górniczą wraz z powstałymi na nich łąkami. Charakterystyczne dla krajobrazu są okrągłe wykopy odkrywek lub poszybowe hałdy z zagłębieniami w kształcie leja, zwane pingami lub warpami	Tarnowskie Góry
35	Dolina rzeki Jamna	Ustanowienie ZPK	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne. Korytarz ekologiczny (dla dużych ssaków i ryb, korytarz spójności)	Tereny cenne przyrodniczo o niewielkim stopniu ingerencji człowieka, stanowiący ostoję dla zwierzyny łownej i ptactwa	Ruda Śląska
36	Dolina Lipinki	Powiększenie ZPK	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne. Korytarz ekologiczny (dla nietoperzy)	Obszar zwany popularnie „Ajską”, od największego stawu znajdującego się na tym terenie. Na obszarze tym znajduje się również charakterystyczna hałda „Kopyto” - rzeźba terenu ma antropogeniczny charakter ze względu na funkcjonowanie w przeszłości, w tamtym rejonie, kopalni węgla kamiennego „Śląsk-Matylda” oraz huty cynku „Guidotto”. Ze względu na występowanie na tym obszarze zróżnicowanych siedlisk oraz zbiorników i cieków wodnych oraz lokalizację we wnętrzu aglomeracji, charakteryzuje się bogatą florą roślin naczyniowych, a także zróżnicowanym drzewostanem. Obszar ten jest również interesujący pod względem faunistycznym - jest ostoją i miejscem rozrodu wielu gadów i płazów, występuje tu wiele chronionych i rzadkich ptaków	Świętochłowice

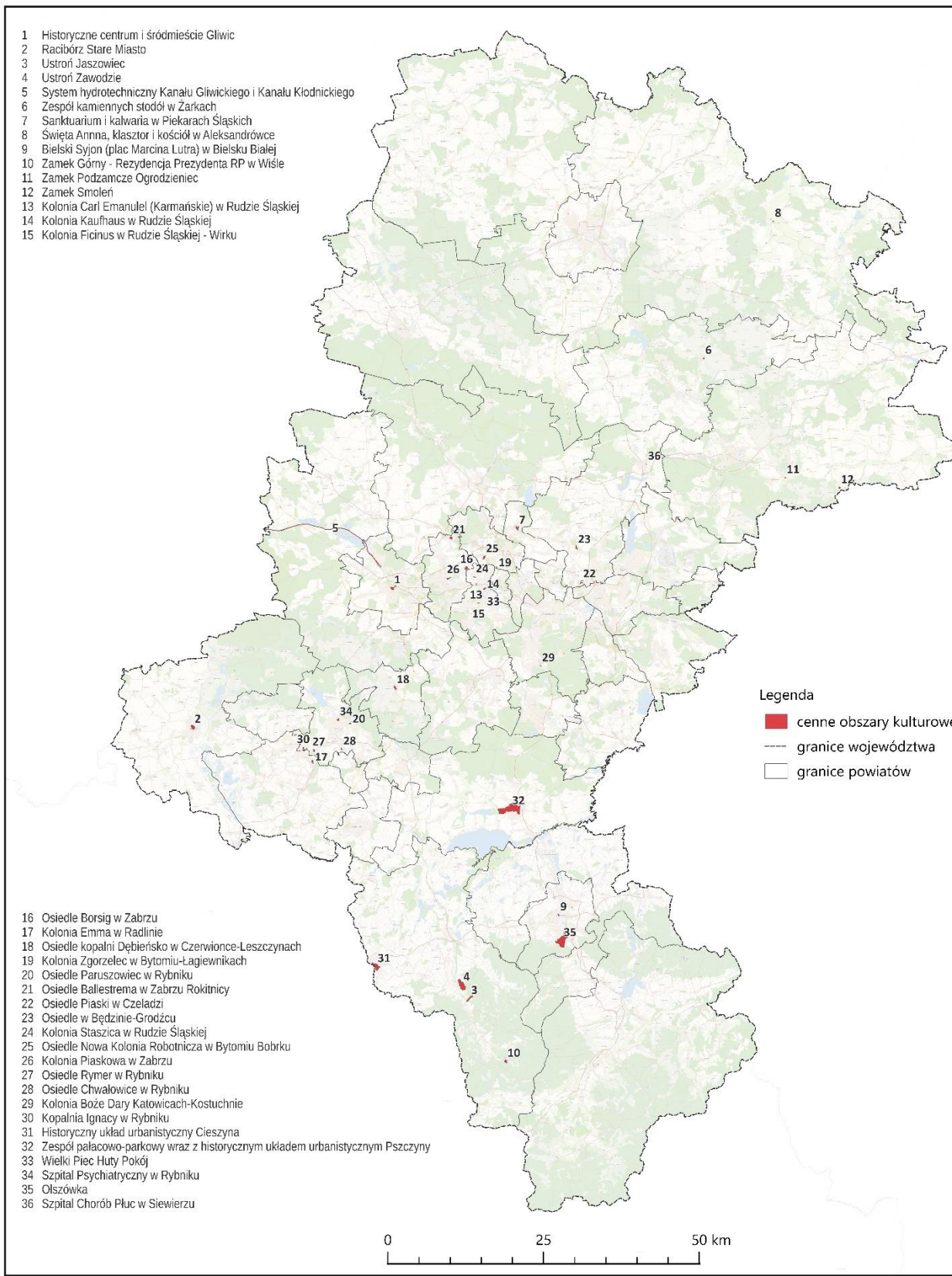
37	Czarnuchowice	Ustanowienie UE	Cenne walory przyrodnicze. Korytarz ekologiczny (dla ptaków)	Starorzecze Wisły składające się z dwóch części: stawowej i okresowo wysychającej. Siedlisko występowania chronionych gatunków płazów i bezkręgowców	Bieruń
38	Zabrzeg	Ustanowienie UE	Cenne walory przyrodnicze. Korytarz ekologiczny (dla ptaków, korytarz spójności)	Starorzecze Wisły, okresowo wysychające. Miejsce rozrodu licznych płazów oraz miejsce schronienia ptaków wodno-błotnych	Bieruń
39	Przy Wiśle	Ustanowienie UE	Cenne walory przyrodnicze. Korytarz ekologiczny (dla ptaków, korytarz spójności)	Starorzecze Wisły. Siedlisko występowania chronionych gatunków płazów i bezkręgowców	Bieruń
40	Staw Korczak	Ustanowienie UE	Cenne walory przyrodnicze. Korytarz ekologiczny (dla dużych ssaków i ptaków)	Teren cenny przyrodniczo o niewielkim stopniu ingerencji człowieka, stanowiący enklawę roślinności nadwodnej, ryb i płazów oraz siedlisko zwierząt leśnych i ostoja ptaków wodnych i brodzących. Przyczynia się do poprawy niekorzystnych zmian stosunków wodnych w ekosystemie leśnym, poprawy uwilgotnienia i zwiększenia różnorodności siedlisk leśnych oraz łatwiejszego dostępu do wody dla zwierzyny leśnej, ptactwa i owadów	Siewierz
41	Las Piwoń	Ustanowienie ZPK	Cenne walory przyrodnicze. Korytarz ekologiczny (dla dużych ssaków i ptaków)	Teren cenny przyrodniczo i krajobrazowo, znajdujący się w granicach korytarzy ekologicznych o statusie regionalnym, stanowiący enklawę zwierząt leśnych i ptaków. Pełni rolę bufora izolacyjnego od zakładów przemysłowych i górniczych znajdujących się w sąsiedztwie	Siewierz
42	Dolina Bytomki	Ustanowienie OChK	Cenne walory fizjonomiczne. Lokalny korytarz ekologiczny	Częściowo teren w obrębie krajobrazu priorytetowego ID 672. Wąska dolina rzeki w krajobrazie przemysłowym i miejskim, podlegająca procesom renturalizacyjnym i sukcesyjnym	Bytom, Ruda Śląska
43	Dolina Lipinki Ruda Śląska	Ustanowienie ZPK	Cenne walory przyrodnicze i fizjonomiczne. Lokalny korytarz ekologiczny	Podmokły łącznik między Doliną Lipinki a Doliną Bytomki	Ruda Śląska

Obszary cenne kulturowo zasługujące na objęciu dodatkowymi formami ochrony zabytków

Charakterystyka i ocena krajobrazów przeprowadzona w ramach prac nad Audytem, mająca na celu wskazanie krajobrazów priorytetowych, pozwoliła także na szczegółowe rozpoznanie walorów kulturowych poszczególnych krajobrazów, nie tylko w ujęciu obiektowym (cechy B - obiekty i miejsca wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, wpisane do rejestru zabytków oraz krajowych i gminnych ewidencji, a także innych szczególnie cennych obiektów, w tym dóbr kultury współczesnej), ale także pozwoliły na szersze rozpoznanie wartości krajobrazów w ujęciu obszarowym. Dlatego postuluje się przeprowadzenie pogłębionych analiz architektoniczno-krajobrazowych oraz podjęcie dialogu z gminami w celu utworzenia nowych form ochrony krajobrazu wynikających z mocy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Poniżej przedstawiono propozycje, które są także efektem konsultacji z pracownikami Regionalnego Instytutu Kultury (dawniej Instytutu Myśli Polskiej) im. Wojciecha Korfanteo, Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, a także wniosków zgłoszonych przez samorządy. Należy zaznaczyć, że w ramach Audytu nie formułowano zaleceń dotyczących obiektów punktowych (poza Wielkim Piecem Huty Pokój oraz niewpisanymi do rejestru zabytków obiektami podziemnymi i nadziemnymi kopalni rud ołowiu, srebra i cynku w Tarnowskich Górach), których ewentualna ochrona powinna być uzgadniana ze służbami ochrony zabytków.

Efektem prac jest lista 36 propozycji obiektów lub obszarów proponowanych do objęcia różnymi formami ochrony, w szczególności jako parki kulturowe i pomniki historii (Rys. 11, Tab. 8).

Rozmieszczenie obszarów cennych kulturowo proponowanych do objęcia dodatkową formą ochrony

Ryc. 11. Obszary cenne kulturowo proponowane do objęcia ochroną prawną.

Tab. 8. Cenne obszary kulturowe, proponowane do objęcia dodatkową formą ochrony

Lp.	Obiekt / Obszar	Działanie	Syntetyczne uzasadnienie	Dodatkowe informacje	Gmina
1	Historyczne centrum i śródmieście Gliwic	Utworzenie parku kulturowego	Interesujące nagromadzenie obiektów architektury z przełomu XIX i XX w., secesyjnej z lat 20., modernistycznej w tym autorstwa Karla Schabika i Petera Birkmanna (m. in. przy ulicy Ziemowita); m.in. Kasa Chorych, Dom Tekstylny Weichmanna (Seidenhausa Weichmanna) i socrealistycznej	Krajobraz priorytetowy ID 231	Gliwice
2	Racibórz Stare Miasto	Utworzenie parku kulturowego	Doskonale czytelny średniowieczny układ urbanistyczny, z centralnym rynkiem, z którego wybiegają ulice tworzące charakterystyczną szachownicę	Krajobraz priorytetowy ID 23	Racibórz
3	Ustroń Jaszowiec	Utworzenie parku kulturowego	Socmodernistyczna zabudowa domów wczasowych, dzielnicy wczasowej w dolinie potoku Jaszowiec z lat 60. XX wieku. Koncepcja Jerzego Winnickiego. Przykład architektury dla realizacji zbiorowego wypoczynku i „zaplecza” dla hut i kopalń Górnego Śląska (tzw. punktowce, liniowce i gronowce)	Obszar poza krajobrazem priorytetowym	Ustroń
4	Ustroń Zawodzie	Utworzenie parku kulturowego	Dzielnica leczniczo-rehabilitacyjna Ustronia Zawodzia na stokach Równicy. Unikatowa architektura – modernistyczne „piramidowce”	Krajobraz priorytetowy ID 1498	Ustroń
5	System hydrotechniczny Kanału Gliwickiego wraz z pozostałościami Kanału Kłodnickiego	Uznanie za pomnik historii	Unikatowy system żeglugi śródlądowej – kanał Gliwicki (42 km) zbudowany w latach 1935-1939 przez Niemców częściowo w wykopie, a częściowo w nasypie; różnica poziomów 43, 6 m.; system 6 śluz	Obszar częściowo w obrębie Krajobrazu Priorytetowego ID 575	Gliwice, Pyskowice, Rudziniec
6	Zespół kamiennych stodół w Żarkach	Wpis do rejestru zabytków jako obszar urbanistyczny	Przykład doskonale zachowanych kamiennych zabudowań gospodarczych o funkcji stodół, powstałych na zapleczu Żarek, zbudowanych na miejscu drewnianych budynków	Krajobraz priorytetowy ID 788	Żarki
7	Sanktuarium w Piekarach Śląskich wraz z kalwarią	Uznanie za pomnik historii	Największe na Śląsku miejsce pielgrzymkowe związane z kultem maryjnym; Bazylika Najświętszej Marii Panny i św. Bartłomieja wraz z kalwarią piekarską	Krajobraz priorytetowy ID 355	Piekary Śląskie
8	Święta Anna - Siostry Dominikanki Klauzurowe, sanktuarium w Aleksandrówce	Uznanie za pomnik historii	Jednonawowy, barokowy budynek na planie krzyża, z kopułą nad centralną częścią nawy oraz wieżą. Budowę klasztoru na planie czworoboku, z wirydarzem (dziedzińcem wewnętrznym), ukończono w 1668 r. Położony we wsi Aleksandrówka – miejsce pielgrzymek na szlaku na Jasną Górę	Krajobraz priorytetowy ID 1904	Przyrów
9	Górne Przedmieście Bielska-Białej tzw. Bielski Syjon (plac Marcina Lutra)	Utworzenie parku kulturowego	Zespół zabudowań związanych ze społecznością ewangelicką rozmieszczony wokół palcu Marcina Lutra na pograniczu historycznego Dolnego i Górnego Przedmieścia	Krajobraz priorytetowy ID 1404	Bielsko-Biała
10	Rezydencja Prezydenta RP Zamek w Wiśle (Zamek Górny)	Uznanie za pomnik historii	Awangardowe dzieło polskich architektów okresu 20-lecia międzywojennego. Zaprojektowany został przez Adolfa Szyszko-Bohusza Andrzeja Pronaszkę i Włodzimierza Padlewskiego	Krajobraz priorytetowy ID 1475	Wisła
11	Zamek Podzamcze Ogrodzeniec	Uznanie za pomnik historii (grupa obiektów) pn. „Zamki Jurajskie”	Trwałe ruiny oraz odrestaurowane kamienne zamki i ich fragmenty na Szlaku tzw. Orlich Gniazd. Zamki średniowieczne, o charakterze obronnym stanowiące przykład architektury warownej; do wpisu postuluje się najlepiej zachowane obiekty strzegące niegdyś granicę Królestwa Polskiego	Krajobraz priorytetowy ID 1031	Ogrodzeniec
12	Zamek Smoleń			Krajobraz priorytetowy ID 1034	Pilica

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

13	Kolonia robotnicza Carl Emanuel w Rudzie Śląskiej (Karmańskie)	Uznanie za pomnik historii (grupa obiektów) pn. „Osiedla patronackie Górnego Śląska”	Zabudowania mieszkaniowe dla pracowników kopalń, hut i innych zakładów przemysłowych wraz z innymi obiektami, małą architekturą i placami, wybudowane w większości z cegły lub dolomitu. Świadczy o dawnej architekturze robotniczej, w tym tzw. Patronackiej. Zachowane w stopniu na ogół bardzo dobrym i dobrym, często zrewitalizowane, użytkowane na ogół w sposób zapewniający im właściwą ochronę	Krajobraz priorytetowy ID 205	Ruda Śląska
14	Kolonia robotnicza Kaufhaus w Rudzie Śląskiej			Obszar poza krajobrazem priorytetowym	Ruda Śląska
15	Kolonia robotnicza Ficus w Rudzie Śląskiej - Wirku			Obszar poza krajobrazem priorytetowym	Ruda Śląska
16	Osiedle patronackie Borsig w Zabrze			Krajobraz priorytetowy ID 1909	Zabrze
17	Kolonia robotnicza Emma w Radlinie			Obszar poza krajobrazem priorytetowym	Radlin
18	Osiedle patronackie kopalni Dębieńsko w Czerwionce-Leszczynach			Krajobraz priorytetowy ID 1910	Czerwionka-Leszczyna
19	Kolonia robotnicza Zgorzelec w Bytomiu Łagiewnikach			Obszar poza krajobrazem priorytetowym	Bytom
20	Osiedle Paruszowiec w Rybniku			Obszar poza krajobrazem priorytetowym	Rybnik
21	Osiedle Ballestrema w Zabrze Rokitnicy			Obszar poza krajobrazem priorytetowym	Zabrze
22	Osiedle robotnicze Piaski w Czeladzi			Obszar poza krajobrazem priorytetowym	Czeladź
23	Osiedle robotnicze w Będzinie-Grodźcu			Obszar poza krajobrazem priorytetowym	Będzin
24	Kolonia Staszica w Rudzie Śląskiej			Krajobraz priorytetowy ID 205	Ruda Śląska
25	Osiedle Nowa Kolonia Robotnicza w Bytomiu Bobrku			Obszar poza krajobrazem priorytetowym	Bytom
26	Kolonia Piaskowa w Zabrze (Zandka)			Obszar poza krajobrazem priorytetowym	Zabrze
27	Osiedle Rymer w Rybniku			Obszar poza krajobrazem priorytetowym	Rybnik

28	Osiedle Chwałowice w Rybniku			Obszar poza krajobrazem priorytetowym	Rybnik
29	Kolonia Boże Dary Katowicach-Kostuchnie	Wpis do rejestru zabytków jako obszar urbanistyczny		Krajobraz priorytetowy ID 304	Katowice
30	Kopalnia Ignacy w Rybniku	Uznanie za pomnik historii	Przykład doskonałej rewitalizacji zabudowań kopalni i realizacji nowych funkcji muzealno-artystycznych	Obszar poza krajobrazem priorytetowym	Rybnik
31	Historyczny układ urbanistyczny Cieszyna	Uznanie za pomnik historii	Dobrze zachowany układ urbanistyczny jednego z najstarszych na ziemiach polskich miasta – Cieszyna, usytuowanego na wzgórzu opadającym stromo ku dolinie rzeki Olzy. Historyczny układ obejmuje stare miasto wytyczone w okresie średniowiecza, posiadające zabudowę powstałą od okresu gotyckiego, poprzez czasy nowożytne, dziewiętnasty wiek, do okresu międzywojennego. Ponadto należy do niego zabudowa dawnych przedmieść z okresu historyzmu, secesji, modernizmu i funkcjonalizmu	Krajobraz priorytetowy ID 1452	Cieszyn
32	Układ urbanistyczny miasta Pszczyny wraz z Parkiem Dworcowym i Parkiem Zwierzyniec oraz dzielnicą XIX-wieczną	Utworzenie parku kulturowego	Układ urbanistyczny miasta, w którego centralnej zlokalizowany jest Rynek, zachował XVIII-wieczną strukturę przestrzenną i charakter budynków. Wpisany jest do rejestru zabytków z uwagi na wartość historyczną o dużym znaczeniu dla kultury polskiej. Na obszarze układu urbanistycznego zlokalizowany jest również pałac i pałacowy park krajobrazowy wpisane do rejestru zabytków. Pod nazwą „Pszczyna – zespół zamkowo-parkowy” zostały uznane za Pomnik Historii. Park Dworcowy i Park Zwierzyniec wpisane zostały do rejestru zabytków ze względu na zachowanie walorów zabytkowych i kompozycyjnych. Dzielnicą XIX-wieczną posiada zachowany układ przestrzenny oraz wiele obiektów zabytkowych o wysokich walorach architektonicznych	Krajobraz priorytetowy ID 1274	Pszczyna
33	Wielki Piec Huty Pokój	Uznanie za pomnik historii	Obiekt o bardzo wysokiej wartości historycznej i kulturowej przedstawiający industrialny krajobraz województwa śląskiego, ilustrując proces technologiczny wytwórstwa stali na terenie jednej z największych polskich hut	Obszar poza krajobrazem priorytetowym	Ruda Śląska
34	Szpital Psychiatryczny w Rybniku	Uznanie za pomnik historii	Wybitny przykład zespołu pawilonów szpitalnych w otoczeniu parkowym, powstałych pod koniec XIX wieku (I etap) oraz w latach międzywojennych (II etap). Świadectwo rozwoju światowej psychiatrii	Obszar poza krajobrazem priorytetowym	Rybnik
35	Olszówka	Utworzenie parku kulturowego	Tzw. „Cygański las” - zespół architektury willowej w otoczeniu parkowo-ogrodowym, historycznie powiązany z dawnymi elitami miast Bielska i Białej	Obszar częściowo w obrębie Krajobrazu Priorytetowego ID 1475	Bielsko Biała
36	Szpital Chorób Płuc w Siewierzu	Wpis do rejestru zabytków	Budynki dawnego Zakładu Leczniczego dla Dzieci z Gruźlicą Kostno-Stawową im. dr Kazimierza Dłuskiego (budynek główny szpitala wraz z laboratorium, budynek dawnej kostnicy – obecnie Centrum Edukacji Zdrowotnej, budynek willi), powstałe w latach 1923-1926	Obszar poza krajobrazem priorytetowym	Siewierz

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

37	Obiekty podziemne i nadziemne kopalni rud ołowiu, srebra i cynku w Tarnowskich Górach, obszaru objętego wpisem na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO tylko niewpisane do rejestru zabytków	Wpis do rejestru zabytków	Kopalnia rud ołowiu, srebra i cynku w Tarnowskich Górach wraz z unikatowym i dobrze zachowanym systemem gospodarowania wodami podziemnymi	Częściowo krajobraz priorytetowy ID 109	Tarnowskie Góry
----	---	---------------------------	---	---	-----------------

8 OBSZARY WYRÓŻNIAJĄCE SIĘ LOKALNĄ FORMĄ ARCHITEKTONICZNĄ W OBRĘBIE KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

Jak wspomniano w rozdz. 1 i 2, zgodnie z zapisami Rozporządzenia, jednym z jego wymaganych elementów jest katalog lokalnych form architektonicznych (dalej jako „Katalog”), odnoszący się do wyodrębnionych w ramach Audytu krajobrazów priorytetowych.

Niezależnie i rozszerzająco w stosunku do zakresu wymaganego Rozporządzeniem, w ramach prac nad Audytem krajobrazowym woj. śląskiego przygotowano opracowanie dotyczące regionalnych form zabudowy i form architektonicznych odnoszące się do całego województwa. Materiał ten stanowi element Dokumentacji Audytu (ZAŁĄCZNIK D).

Punktem wyjścia do prac nad Katalogiem było zdefiniowanie pojęcia „lokalna forma architektoniczna”, choć w przypadku opracowania regionalnego, bardziej właściwym jest odniesienie do pojęcia „obszar wyróżniający się lokalną formą architektoniczną” (dalej jako „obszary LFA”). Uznano, że będzie ono określać obszar (całość lub fragment krajobrazu priorytetowego) charakteryzujący się dobrze zachowaną zabudową o cechach tradycyjnych (historycznych), wyróżniający się w sposób szczególny na tle innych obszarów. Cechy te mogą dotyczyć w szczególności samych obiektów budowlanych (nie tylko zabudowy mieszkalnej, ale także gospodarczej, np. stodoł): ich gabarytów i proporcji, formy dachów, wielkości i proporcji otworów okiennych i drzwiowych, stosowanych materiałów budowlanych, w tym ich kolorystyki, ale także cech układu zabudowy: sytuowania obiektów względem działki czy historycznego układu przestrzennego, zachowanego historycznie układu kompozycyjnego, powtarzalności budynków o spójnych cechach, itd. Dodatkowym elementem wyróżniającym mogą być cechy obiektów małej architektury, zieleni urządzonej i ogrodzeń.

Kolejną kwestią, która miała podstawowe znaczenie dla granic obszarów LFA i wymagała przesądzenia już na początku prac była odpowiedź na pytanie, czy celem tej części Audytu jest diagnoza stanu, czyli precyzyjne wyznaczenie obiektów (budynków) wyróżniających się tradycyjną zabudową (często występujących pojedynczo), czy też wyznaczenie obszarów, w obrębie których licznie występują i jego charakter determinują takie obiekty (budynki). W podejściu pierwszym granicami obszarów LFA należałoby objąć pojedyncze działki (lub ich fragmenty), wyłączając wszystkie, w których tego rodzaju zabudowa nie występuje. W tym przypadku rekomendacje i wnioski mogłyby obejmować praktycznie wyłącznie zalecenia dotyczące zachowania w dobrym stanie istniejących obiektów. Tym samym określanie parametrów dla nowej zabudowy stałoby się mało efektywne, bo mające zastosowanie tylko w przypadku przebudowy lub wprowadzania zabudowy w miejsce istniejących budynków. W drugim podejściu, które ostatecznie przyjęto do realizacji założono, że granice obszarów LFA obejmować będą w miarę zwarte fragmenty miejscowości, które zachowując swój historyczny styl są jednocześnie świadkami przeszłości danego miejsca i poprzez które odczytać można historię osadnictwa i rozwoju poszczególnych miast i wsi. Zachowując swój autentyczny charakter spełniają one rolę lokalnych wyróżników krajobrazu i można je uznać za szczególne (wyjątkowe) w skali regionu i niewystępujące powszechnie w innych rejonach województwa. W zastosowanym podejściu, w granicach takich obszarów LFA mogą znaleźć się także współczesne budynki lub nawet ich mniejsze zgrupowania. Pozostawiono także tereny niezabudowane, wychodząc z założenia, że to właśnie do nich przede wszystkim adresowane będą rekomendacje i wnioski, pozwalające na uzupełnienie zabudowy obiektami nawiązującymi i pasującymi do zabudowy tradycyjnej.

Przy wyborze obszarów LFA brano pod uwagę kryterium typowości (reprezentatywności) oraz unikatowości. Starano się także, o ile było to możliwe, uwzględnić zróżnicowanie geograficzne województwa.

Uwzględniając kryterium typowości poszukiwano miejscowości lub ich fragmentów o w miarę dobrze zachowanej i wyraźnie zauważalnej w krajobrazie zabudowie historycznej (z różnych okresów), które byłyby reprezentatywne dla wsi lub małych, średnich i dużych miast województwa śląskiego.

Fot. 31. Tradycyjna zabudowa w okolicach rynku w Pilicy.

Uwzględniając kryterium unikatowości (odrębności) poszukiwano obszarów także o dobrze zachowanej, ale wyjątkowej (bardzo rzadko spotykanej) w skali województwa czy wręcz kraju, zabudowie historycznej.

W obu przypadkach, występujące w obrębie wyróżnionych obszarów obiekty o cechach LFA (zwłaszcza te nieobjęte ochroną zabytków) powinny zostać otoczone szczególną ochroną ze względu na swoje wartości kulturowe, historyczne i krajobrazowe. Jednocześnie powinny one stanowić inspirację lub wręcz wyznacznik granicznych parametrów dla nowej zabudowy i sposobu zagospodarowania obszarów w ich sąsiedztwie. Uwzględnienie rekomendacji i wniosków Audytu w tym zakresie powinno pozwolić nie tylko na zachowanie, ale harmonijne rozwijanie zabudowy krajobrazów postrzeganych jako „tradycyjne” (odrębne, o cechach tzw. swojskości architektury), z którymi utożsamia się lokalna społeczność.

Niestety, w przypadku województwa śląskiego, którego zabudowa zwłaszcza obszarów wiejskich, uległa ogromnym i niekorzystnym przekształceniom, odnalezienie obszarów wyróżniających się lokalną formą architektoniczną było zadaniem wyjątkowo trudnym. W obrębie wielu miejscowości znaleźć można obiekty historyczne, wyróżniające się lokalną formą architektoniczną, ale w większości przypadków są to budowle pojedyncze – wręcz „reliktowe”, ukryte wśród bezstylowej, na ogół współczesnej, zabudowy.

Zidentyfikowane obszary LFA woj. śląskiego prezentuje tabela 9 i rysunek 12.

Co ciekawe, liczba zidentyfikowanych obszarów LFA woj. śląskiego (14) nie odbiega od liczby obszarów LFA wyróżnionych w województwach o silniej zaznaczonych i lepiej zachowanych tradycjach architektonicznych (vide woj. wielkopolskie, małopolskie czy zachodniopomorskie).

Tab. 9. Lista zidentyfikowanych obszarów LFA w obrębie krajobrazów priorytetowych woj. śląskiego

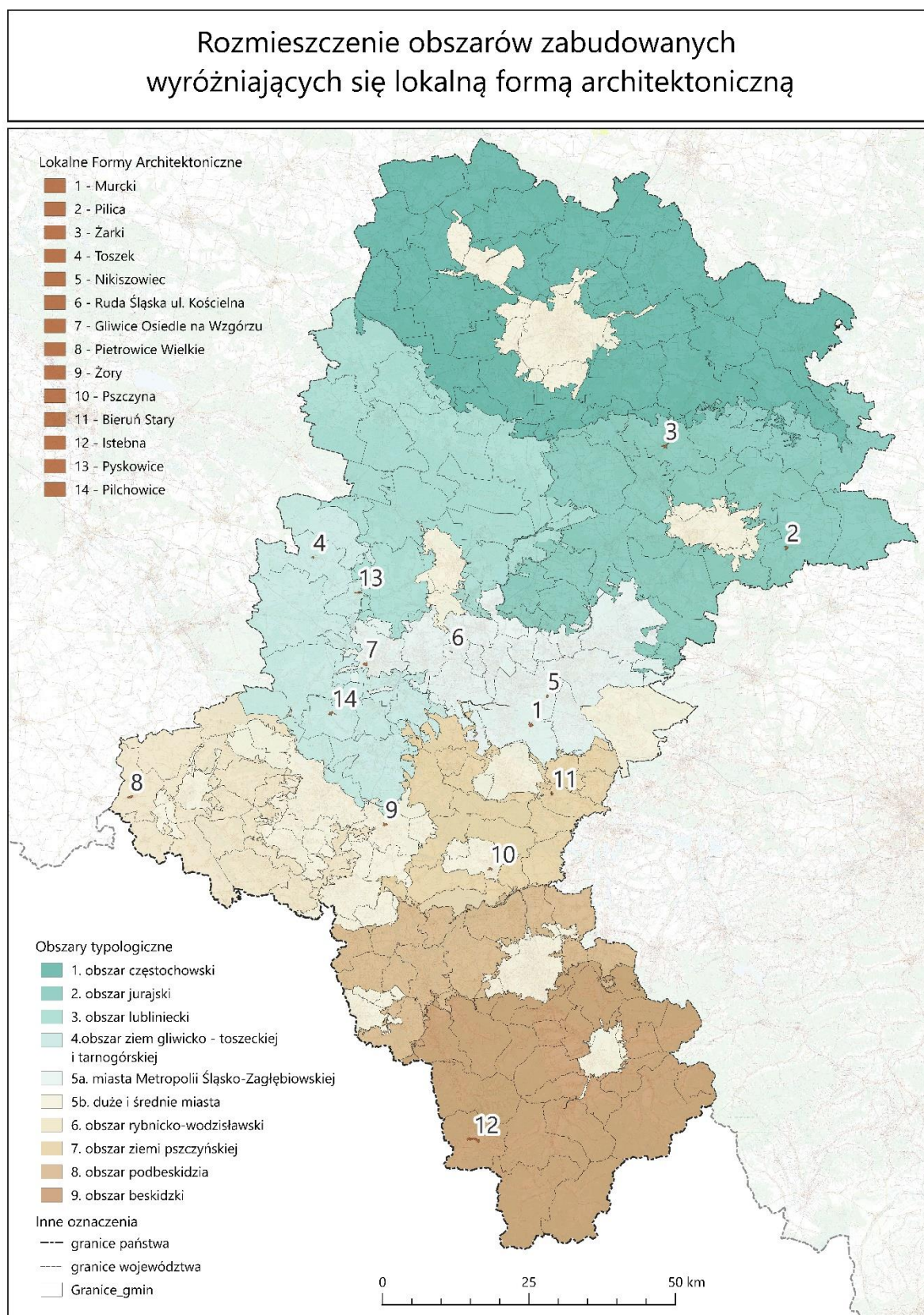
Lp.	Obszar LFA	Region (obszar typologiczny - na podstawie opracowania pt. "Regionalne formy zabudowy i architektury województwa śląskiego")	ID krajobrazu priorytetowego
1	Katowice – osiedle Murcki	Kolonie robotnicze - Obszar Wielkomiejski	299
2	Pilica	Obszar Jurajski	1022
3	Żarki	Obszar Jurajski	788
4	Toszek	Obszar Gliwicko-Toszecki	123
5	Katowice – osiedle Nikiszowiec	Kolonie robotnicze - Obszar Wielkomiejski	270
6	Ruda Śląska – osiedle przy ul. Kościelnej	Kolonie robotnicze - Obszar Wielkomiejski	205
7	Gliwice – osiedle Nowe Miasto	Osiedla modernistyczne – Obszar Wielkomiejski	231
8	Pietrowice Wielkie	Obszar Rybnicko-Wodzisławski i Raciborski	54
9	Żory	Obszar Rybnicko-Wodzisławski i Raciborski	1905
10	Pszczyna	Obszar Ziemi Pszczyńskiej	1276
11	Bieruń Stary	Obszar Ziemi Pszczyńskiej	1902
12	Istebna	Obszar Beskidzki	1809
13	Pyskowice	Obszar Gliwicko-Toszecki	577
14	Pilchowice	Obszar Gliwicko-Toszecki	451

Powyższe obszary LFA reprezentują jednostki osadnicze różnego charakteru i wielkości:

- obszary w obrębie wsi: Istebna, Pietrowice Wielkie, Pilchowice,
- obszary w obrębie małych miast: Bieruń Stary, Pilica, Pyskowice, Toszek, Żarki,
- obszary w obrębie miast średniej wielkości: Pszczyna, Żory,
- obszary w obrębie dużych miast, w tym w obrębie Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii: Gliwice, Ruda Śląska, Katowice (2 przykłady).

Warto zauważyć, że zidentyfikowane obszary LFA pochodzą z różnych okresów historycznych i reprezentują różne style architektoniczne. Dominują tu jednak zespoły przestrzenne i obiekty z XIX. i XX. wieku, a więc charakterystyczne dla okresu silnej industrializacji i urbanizacji regionu.

Ryc. 12. Rozmieszczenie obszarów zabudowanych wyróżniających się lokalną formą architektoniczną

Fot. 32. Unikatowa zabudowa w stylu frankońskim w Pietrowicach Wielkich

Spośród powyższych obszarów – Pietrowice Wielkie wskazane zostały także z kryterium unikatowości jako jedyna w województwie śląskim wieś za zachowaną XIX wieczną zabudową w stylu frankońskim. Pewnego rodzaju unikatem jest też zespół stodoł w Żarkach. Do specyficznych, choć bardziej unikatowych w skali kraju należą także kolonie robotnicze (osiedla patronackie) w Katowicach – Nikiszowiec i Murcki oraz w Rudzie Śląskiej przy ul. Kościelnej. Takich kolonii robotniczych jest na terenie Górnego Śląska i Zagłębia więcej, ale zdaniem autorów, wskazane są reprezentatywne dla tego typu zabudowy i zachowały się w stanie stosunkowo mało przekształconym.

Fot. 33. Lokalna Forma Architektoniczna kolonii robotniczej w Katowicach-Nikiszowcu.

Należy podkreślić, że choć wybór obszarów LFA opierał się o zdefiniowane wcześniej kryteria, to ma on charakter autorski. Ich granice zostały precyzyjnie wyznaczone w wymaganej Rozporządzeniem skali 1:2 000 i do nich odnoszą się stosowne rekomendacje i wnioski. Należy jednak zaznaczyć, że problematyka ta może być rozwijana w ramach bardziej szczegółowych studiów w ramach lokalnych opracowań planistycznych i problemowych.

Katalog jako część Audytu krajobrazowego woj. śląskiego, określa podstawowe, specyficzne zasady kompozycji przestrzennej i cechy lokalnych form architektonicznych zidentyfikowane w obrębie krajobrazów priorytetowych. Dla każdego ze zidentyfikowanych obszarów LFA przygotowano karty obejmujące zestaw cech (parametrów) wybranych jako właściwe spośród wskazanych w Załączniku nr 8 Rozporządzenia, mapy (schematy) z zaznaczonymi granicami obszaru, obiektami zabytkowymi oraz innymi obiektami posiadającymi cechy LFA, zdjęcia satelitarne oraz zdjęcia wybranych obiektów.

Zakres parametrów zabudowy opisanych w kartach obejmuje m.in.:

- a) wysokości zabudowy,
- b) proporcje i kształty brył,
- c) wysokości górnej krawędzi elewacji frontowej, jej gzymsu lub attyki,
- d) proporcji pomiędzy wysokością górnej krawędzi elewacji frontowej, jej gzymsu lub attyki, a wysokością dachu,
- e) geometrii dachu (kąta nachylenia, wysokości kalenicy i układu połaci dachowych),
- f) poziomu posadowienia parteru,
- g) wielkości i proporcje otworów okiennych i drzwiowych oraz podcieni,
- h) procent powierzchni przeszklenia elewacji.

Należy podkreślić, że dane zawarte w kartach obejmują aktualny stan zabudowy, a więc także te cechy (parametry), które są efektem nie zawsze korzystnych przemian (przebudowy, rozbudowy, remontów), które przeszły obiekty zabudowy tradycyjnej. Jednocześnie w kartach zapisano rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania nowej lub przekształcania istniejącej zabudowy w obrębie obszarów LFA, których wdrożenie powinno pozwolić na utrzymanie i rozwijanie ich „tradycyjnego” (swojskiego) charakteru.

Zadaniem autorów, Katalog może być przydatny do formułowania wytycznych dla polityki przestrzennej gmin – także poza granicami obszarów LFA, dając możliwość rozszerzania „tradycyjnego” stylu zabudowy i architektury, a tym samym pozytywnego kształtowania krajobrazów w zakresie ładu przestrzennego.

Fot. 34. Lokalna Forma Architektoniczna zabudowy Pszczyny

Należy jednak zaznaczyć, że chociaż Audyt określa graniczne parametry zabudowy, które mają ochronić obszary wyróżniające się lokalną formą architektoniczną przed degradacją, to przy projektowaniu nowej zabudowy trzeba uwzględnić miejscowe uwarunkowania, a to może wymagać bardziej szczegółowych badań i analiz.

Część z zapisów Katalogu LFA została przeniesiona do rekomendacji i wniosków odnoszących się do poszczególnych krajobrazów priorytetowych (14 krajobrazów) i mogą one mieć charakter wiążący (o ile zostaną przełożone na zapisy odpowiednich aktów planowania przestrzennego) dla prowadzenia i przebiegu procesów inwestycyjnych w granicach obszarów LFA, a tym samym zapewnić zachowanie, utrwalenie i kontynuację cech ich zabudowy, stanowiącej wyróżnik danego krajobrazu priorytetowego.

Natomiast pozostałe zapisy Katalogu mają stanowić rodzaj inspiracji, które mają pomóc w podjęciu właściwych decyzji co do charakteru i formy inwestycji, podejmowanych zarówno przez władze publiczne, jak i przez prywatnych inwestorów. Opracowując tę część Audytu krajobrazowego woj. śląskiego przyjęto założenie, że ma on służyć służbom urbanistyczno-architektonicznym, a także projektantom i inwestorom do poprawy jakości rozwiązań architektonicznych i urbanistycznych, tak aby wesprzeć utrzymanie lub wręcz poprawę wartości krajobrazowych, nie tylko w obrębie krajobrazów priorytetowych, lecz ogólnie na terenie województwa. Ponieważ w procesach przekształceń środowiska kulturowego zaczynają dominować wzorce uniwersalne, natomiast wzorce lokalne ulegają osłabieniu, a nawet zapomnieniu, „Katalog” powinien wskazywać i promować wzorce historyczne, charakterystyczne dla danego obszaru. Należy jednak podkreślić, że nie ma potrzeby (ani tym bardziej obowiązku) kopiowania tych wzorców. Mogą one jednak stać się inspiracją dla twórczych poszukiwań projektantów przekształcania istniejącej zabudowy lub kreowania nowej zabudowy nawiązującej do lokalnych tradycji.

Fot. 35. Współczesna zabudowa Istebnej nawiązująca do Lokalnych Form Architektonicznych

Działania zainicjowane w ramach Audytu powinny być kontynuowane i wspierane przez władze samorządowe, na przykład przez organizację konkursów architektonicznych lub innych przedsięwzięć promujących zespół zabudowy czy budynek dobrze wpisujący się w zastany krajobraz. Dobrymi wzorami w tej dziedzinie są architektoniczne i urbanistyczne konkursy na nowe zespoły mieszkaniowe, domy mieszkalne i wakacyjne o cechach lokalnej architektury. Konieczne jest także kontynuowanie pogłębionych studiów lokalnych form architektury dla poszczególnych obszarów (w tym dla „krajobrazów priorytetowych”) przez wyspecjalizowane instytucje.

Jak wspomniano na wstępie, w ramach prac nad Audytem krajobrazowym woj. śląskiego przygotowano opracowanie wykraczające poza delegację zawartą w Rozporządzeniu w sprawie

sporządzania audytów krajobrazowych. Stanowi ono szersze spojrzenie na problematykę lokalnych, a właściwie bardziej regionalnych form architektury, widzianą nie tylko z perspektywy krajobrazów priorytetowych, ale całego województwa, podzielonego na obszary typologiczne.

W materiale tym, stanowiącym element Dokumentacji Audytu wyróżniono i opisano obszary typologiczne województwa śląskiego, przedstawiając podstawowe dane o ich historii, opisując charakterystyczne cechy (parametry) zabudowy i w tym kontekście syntetycznie omawiając zróżnicowanie regionalne. Dodatkowo opisano specyficzne dla województwa śląskiego zespoły zabudowy: kolonii robotniczych, osiedli socrealistycznych i modernistycznych oraz zabytkowych centrów dużych miast. Opracowanie to może zostać wykorzystane przy formułowaniu rekomendacji i wniosków dla krajobrazów priorytetowych, w obrębie których nie wyróżniono obszarów LFA, a nawet dla krajobrazów innych niż priorytetowe.

Jednocześnie może ono stanowić punkt wyjścia do dalszych badań i analiz, tym bardziej, że przegląd materiałów źródłowych przeprowadzony na potrzeby Audytu wskazuje, że opracowania poświęcone temu tematowi są nieliczne. Zdaniem autorów Katalogu, problematyka wartości krajobrazu województwa i zasad jego kształtowania wymaga dalszych, pogłębionych - specjalistycznych studiów.

9 SPIS ILUSTRACJI I TABEL

Spis rysunków:

RYC. 1.	SCHEMAT ZALEŻNOŚCI MIĘDZY DOKUMENTAMI WOJEWÓDZKIMI I GMINNYMI ODNOSZĄCYMI SIĘ DO KWESTII KRAJOBRAZOWYCH	17
RYC. 2.	PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA NA SUBREGIONY, NA TLE GRANIC GMIN I POWIATÓW.	30
RYC. 3.	WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE NA TLE PODZIAŁU FIZYCZNOGEOGRAFICZNEGO POLSKI POŁUDNIOWEJ	31
RYC. 4.	PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA MEZOREGIONY	31
RYC. 5.	UKSZTAŁTOWANIE POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO Z GRANICAMI MEZOREGIONÓW	32
RYC. 6.	UDZIAŁ POWIERZCHNI POSZCZEGÓLNYCH KLAS KRAJOBRAZÓW NATURALNYCH W OGÓLNEJ POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA	33
RYC. 7.	ROZKŁAD KRAJOBRAZÓW, W TYM PRIORYTETOWYCH WG TYPÓW	55
RYC. 8.	LICZBA KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH W POSZCZEGÓLNYCH PODTYPACH	56
RYC. 9.	KRAJOBRAZY PRIORYTETOWE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO W PODZIALE NA GRUPY (A, B, C) NA TLE GRANIC MEZOREGIONÓW	59
RYC. 10.	OBSZARY CENNE PRZYRODNICZO PROPONOWANE DO OBJĘCIA OCHRONĄ PRAWNĄ.	95
RYC. 11.	OBSZARY CENNE KULTUROWO PROPONOWANE DO OBJĘCIA OCHRONĄ PRAWNĄ.	104
RYC. 12.	ROZMIESZCZENIE OBSZARÓW ZABUDOWANYCH WYRÓŻNIAJĄCYCH SIĘ LOKALNĄ FORMĄ ARCHITEKTONICZNĄ.....	112

Spis fotografii:

FOT. 1.	KRAJOBRAZY ROLNICZE OKOLIC IRZĄDZA W OBRĘBIE PROGU LEŁOWSKIEGO (KRAJOBRAZ PRZYRODNICZO-KULTUROWY – GRUPA B)	40
FOT. 2.	KRAJOBRAZY LEŚNE BESKIDU ŚLĄSKIEGO (KRAJOBRAZ PRZYRODNICZY – GRUPA A).....	41
FOT. 3.	WSPÓŁCZESNY KRAJOBRAZ PRZEMYSŁOWY KOPALNI WĘGLA KAMIENNEGO BOLESŁAW ŚMIAŁY W ŁAZISKACH. W TLE HAŁDA SKALNY I ELEKTROWNIA ŁAZISKA (KRAJOBRAZ KULTUROWY – GRUPA C)	42
FOT. 4.	HALA PAWLUSIA JAKO PRZYKŁAD NAJMNIEJSZYCH POWIERZCHNIOWO KRAJOBRAZÓW (PODTYP 5B – HALE WYSOKOGÓRSKIE)	46
FOT. 5.	KRAJOBRAZ FALISTY OKOLICY PORAJA I BISKUPIC NA WYŻYNIE CZĘSTOCHOWSKIEJ	46
FOT. 6.	KORYTARZ EKOLOGICZNY DOLINY LISWARTY (KORYTARZ SPÓJNOŚCI WG CDPGS, 2007) - PRZYKŁAD OBIEKTU W RAMACH WSKAŹNIKA A5.....	48
FOT. 7.	ZAMKI MIRÓW I BOBOLICE JAKO PRZYKŁAD OBIEKTÓW ARCHITEKTURY WAROWNEJ, OBRONNEJ I WOJSKOWEJ – – PRZYKŁAD OBIEKTU W RAMACH WSKAŹNIKA B4C.	50
FOT. 8.	ZABUDOWA UZDROWISKOWA USTRONIA („PIRAMIDY”) – PRZYKŁAD OBIEKTU W RAMACH WSKAŹNIKA B11A	51
FOT. 9.	MEANDRY ODRY KOŁO RACIBORZA – KRAJOBRAZ PODTYPU 1B	60
FOT. 10.	PRZEŁOM WARTY KOŁO MSTOWA – KRAJOBRAZ PODTYPU 2A	60

FOT. 11. LASY NA ZBOCZACH PILSKA – KRAJOBRAZ PODTYPU 3A	61
FOT. 12. LAS WOKÓŁ ZŁOŻENIA – KRAJOBRAZ PODTYPU 3B	61
FOT. 13. BEZLEŚNE SKAŁKI I MURAWY NASKALNE KOŁO OLSZTYNA - KRAJOBRAZ PODTYPU 4B.....	62
FOT. 14. HALA JAWOROWA - KRAJOBRAZ PODTYPU 5B.....	62
FOT. 15. STAWY BESTWINA - KRAJOBRAZ PODTYPU 6A.....	62
FOT. 16. WSTĘGOWY UKŁAD PÓL W OKOLICACH ŻERNICY - KRAJOBRAZ PODTYPU 6B	62
FOT. 17. ZABUDOWA WIEJSKA PRZYBOROWA - KRAJOBRAZ PODTYPU 6G.....	63
FOT. 18. ZBIORNIK RACIBÓRZ DOLNY - KRAJOBRAZ PODTYPU 7A.....	63
FOT. 19. WIELORZĘDOWA ZWARTA ZABUDOWA OGRODZIENIA - KRAJOBRAZ PODTYPU 8B.....	63
FOT. 20. ZESPÓŁ PAŁACOWO-PARKOWY W PSZCZYNIE - KRAJOBRAZ PODTYPU 8E.....	63
FOT. 21. MSTÓW – PRZYKŁAD MAŁEGO MIASTA O ZACHOWANYM UKŁADZIE HISTORYCZNYM - KRAJOBRAZ PODTYPU 9A.....	64
FOT. 22. WODZISŁAW ŚLĄSKI – PRZYKŁAD MIASTA ŚREDNIEJ WIELKOŚCI O ZACHOWANYM UKŁADZIE HISTORYCZNYM - KRAJOBRAZ PODTYPU 9A	64
FOT. 23. CIESZYN – KRAJOBRAZ WIELKOMIEJSKI O ZACHOWANYCH ZAŁOŻENIACH HISTORYCZNYCH - KRAJOBRAZ PODTYPU 10A	64
FOT. 24. NOWOCZESNE CENTRUM KATOWIC - KRAJOBRAZ PODTYPU 10B	64
FOT. 25. WILCZE GARDŁO – OSIEDLE PATRONACKIE - KRAJOBRAZ PODTYPU 10C.....	65
FOT. 26. PARK ŚLĄSKI - KRAJOBRAZ PODTYPU 10E	65
FOT. 27. JEZIORO ŻYWIECKIE - KRAJOBRAZ PODTYPU 11	65
FOT. 28. ELEKTROWNIA ŁAZISKA - KRAJOBRAZ PODTYPU 12B	65
FOT. 29. OŚRODEK EDUKACJI EKOLOGICZNO-GEOLOGICZNEJ GEOSFERA W DAWNYM KAMIENIOŁOMIE WAPIENI - KRAJOBRAZ PODTYPU 13B.....	66
FOT. 30. KOPALNIA RYDŁUTOWY Z HAŁDĄ SZARLOTTA - KRAJOBRAZ PODTYPU 13C	66
FOT. 31. TRADYCYJNA ZABUDOWA W OKOLICACH RYNKU W PILICY.	110
FOT. 32. UNIKATOWA ZABUDOWA W STYLU FRANKOŃSKIM W PIETROWICACH WIELKICH	113
FOT. 33. LOKALNA FORMA ARCHITEKTONICZNA KOLONII ROBOTNICZEJ W KATOWICACH-NIKISZOWCU.....	113
FOT. 34. LOKALNA FORMA ARCHITEKTONICZNA ZABUDOWY PSZCZYNY.....	114
FOT. 35. WSPÓŁCZESNA ZABUDOWA ISTEJNEJ NAWIĄZUJĄCA DO LOKALNYCH FORM ARCHITEKTONICZNYCH.....	115

Spis tabel:

TAB. 1. PROGNOZY DEMOGRAFICZNE WOJ. ŚLĄSKIEGO	35
TAB. 2. KRAJOBRAZY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	38
TAB. 3. KRAJOBRAZY PRIORYTETOWE W OBRĘBIE POSZCZEGÓLNYCH TYPÓW	53
TAB. 4. KRAJOBRAZY PRIORYTETOWE W OBRĘBIE POSZCZEGÓLNYCH PODTYPÓW	53

TAB. 5. LICZBA KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH WG POSZCZEGÓLNYCH KRYTERIÓW	58
TAB. 6. LICZBA KRYTERIÓW UWZGLĘDNIONYCH PRZY TYPOWANIU KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH.....	58
TAB. 7. CENNE OBSZARY PRZYRODNICZE, PROPONOWANE DO OBJĘCIA DODATKOWĄ FORMĄ	96
TAB. 8. CENNE OBSZARY KULTUROWE, PROPONOWANE DO OBJĘCIA DODATKOWĄ FORMĄ OCHRONY	105

10 ZAŁĄCZNIK NR 1 - SŁOWNIK POJĘĆ KRAJOBRAZOWYCH

W niniejszym słowniku wyjaśniono pojęcia stosowane w pracach nad Audytem krajobrazowym woj. śląskiego cytując i komentując zapisy obowiązujących aktów prawnych, w tym zwłaszcza Europejskiej Konwencji Krajobrazowej, ustawy „krajobrazowej” oraz rozporządzenia w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych i/lub definicje zawarte w bogatej literaturze przedmiotu, dostosowując je do potrzeb opracowania. Pojęcia ułożono w układzie alfabetycznym.

Akcent - element krajobrazu wyróżniający się cechami indywidualnymi, oddziałujący na obserwatora, stanowiący widoczny punkt charakterystyczny lub orientacyjny w przestrzeni, o mniejszej sile oddziaływania niż dominanta.

Cechy charakterystyczne (typologiczne) i cechy unikatowe oraz cechy syntetyczne – według definicji Rozporządzenia (str. 51, 52, Zał. 3 Rozporządzenia).

Charakterystyka zidentyfikowanych krajobrazów – określenie i zebranie w Karcie Charakterystyki Krajobrazu cech analitycznych: przyrodniczych (A) i kulturowych (B) oraz syntetycznych (C) (tabele 1–3, Zał. 3 Rozporządzenia).

Ciąg widokowy – odcinek złożony z punktów wyznaczony przez przemieszczającego się obserwatora, w których nieprzerwanie istnieje możliwość obserwowania panoramy.

Delimitacja krajobrazu – proces wyznaczania granic obszarów (krajobrazów) na podstawie analizy jednolitości tła krajobrazowego (dominującego pokrycia terenu), zachowania powiązań funkcjonalnych lub widokowych między elementami krajobrazu, powtarzalności struktury przestrzennej i fizjonomii w różnych częściach krajobrazu, z wyjątkiem krajobrazów unikatowych.

Dominanta - obiekt w krajobrazie o wiodącym oddziaływaniu wizualnym, silna forma przestrzenna wertykalna lub horyzontalna (przestrzenna). Element przestrzeni o niezakłóconej ekspozycji; obiekt budowlany (grupa obiektów) lub obiekt naturalny wyraźnie odróżniający się od otaczającej zabudowy formą lub gabarytami, posiadający czytelną i zasadniczą wartość kompozycyjną lub estetyczną.

Dynamika zmian krajobrazu – charakter i tempo zmian jakie zaszły pomiędzy dwoma diagnozowanymi okresami.

Ekspozycja bierna - określa jak i gdzie widoczny jest obiekt, element krajobrazu.

Ekspozycja czynna - określa co widzi obserwator, użytkownik przestrzeni.

Fizjonomia krajobrazu – wygląd krajobrazu - powstały jako synteza (połączenie) typów pokrycia/zagospodarowania terenu uzupełniona zróżnicowaniem ukształtowania terenu (np. krajobrazy równinne wiejskie, krajobrazy faliste leśne, krajobrazy pagórkowate mozaikowe; dodatkowo można ocenić je jako otwarte i zamknięte).

Grupa krajobrazów - nadrzędna kategoria systematyki krajobrazów aktualnych wydzielona na podstawie skali aktualnego antropogenicznego przekształcenia terenu. Grupy A, B i C wskazują na przynależność krajobrazów do danej kategorii na podstawie kryterium strukturalno-procesowego (funkcjonalnego) służącego do uszeregowania krajobrazów wzdłuż umownego gradientu zastępowania naturalnych form i czynników kształtujących krajobraz przez formy i czynniki antropogeniczne.

Identyfikacja krajobrazu – proces wydzielania krajobrazów przez wyznaczenie ich granic (delimitacji), i sklasyfikowanie pod względem obowiązującej typologii oraz nadanie im standardowych oznaczeń identyfikacyjnych (Zał. 1 Rozporządzenia).

Karta Charakterystyki Krajobrazu – zbiorcza karta, w której wyszczególnia się wszystkie cechy spośród wskazanych w tabelach 1–3 (Załącznik 3 Rozporządzenia) jako obligatoryjne oraz wybrane fakultatywne (uznane za istotne dla danego krajobrazu), a jednocześnie możliwe do zidentyfikowania. Karty Charakterystyki Krajobrazu są sporządzone wyłącznie w formie elektronicznej. Karta składa się z pięciu modułów opisanych w Rozporządzeniu (tab. 4 Załącznik 3 Rozporządzenia).

Karta Oceny Krajobrazu – zbiorcza karta analizy każdego krajobrazu, która pozwala na wyłonienie krajobrazu priorytetowego wg procedury opisanej w Załącznik 4 Rozporządzenia.

Klasyfikacja krajobrazów – trzystopniowa procedura systematyki krajobrazów polegająca na przyporządkowaniu każdego wydzielonego krajobrazu do kategorii hierarchicznej: grupy, typu i podtypu. Kategorie systematyczne krajobrazów wydziela się na podstawie różnych kryteriów: dla grup - jest to stopień antropogenicznego przekształcenia (A – krajobrazy przyrodnicze, B – krajobrazy przyrodniczo-kulturowe, C – krajobrazy kulturowe), dla typów jest to zróżnicowanie pokrycia (szczegółowa typologia wyróżnia 15 typów), dla podtypów jest to zróżnicowanie w strukturze przestrzennej i dominujących czynnikach kształtujących oraz w funkcji terenu (typologia wyróżnia 51 podtypów) (Załącznik 2 Rozporządzenia).

Krajobraz – (jednostka krajobrazowa) – obszar o wyróżnionych w procesie delimitacji granicach, o wewnętrznym podobieństwie (spójności) pod względem cech pokrycia terenu, form ukształtowania powierzchni oraz dodatkowo o występujących wewnątrz powiązaniach widokowych lub funkcjonalnych. Zgodnie z Rozporządzeniem czynnikiem nadrzędnym (komponentem przewodnim) w delimitacji krajobrazów jest pokrycie terenu, natomiast rzeźba terenu jest podporządkowana względem kategorii pokrycia terenu. Pojęcie krajobrazu w ujęciu audytu krajobrazowego przedstawiane jest w kontekście tzw. krajobrazu aktualnego czyli wyróżnianych w drodze analizy współczesnych cech środowiska przyrodniczego, zagospodarowania i użytkowania terenu oraz fizjonomii krajobrazu.

Krajobraz priorytetowy – krajobraz szczególnie cenny dla społeczeństwa ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne, urbanistyczne, ruralistyczne lub estetyczno-widokowe, i jako taki wymagający zachowania lub określenia zasad i warunków jego kształtowania.

Krajobrazy sprzężone – krajobrazy tego samego podtypu, które występują (sąsiadują ze sobą) wzdłuż obu stron granicy mezoregionu, i które samodzielnie (w obrębie przynależności do poszczególnych mezoregionów) nie spełniają kryterium minimum powierzchni, a łącznie tworzą spójność pod względem form pokrycia terenu, ukształtowania terenu, powiązań funkcjonalnych lub widokowych.

Krajobrazy unikatowe – krajobrazy, w których występują wyróżniające się na tle innych, cenne atrybuty przestrzenne (przyrodnicze lub kulturowe) lub krajobrazy rzadko spotykane (jeden do kilku krajobrazów o danym podtypie) na obszarze województwa.

Lokalne formy architektoniczne – formy architektoniczne wyróżnione ze względu na rodzaj zabudowy, funkcje zabudowy oraz obszarową spójność charakterystycznych form zabudowy (opisane wg wytycznych określonych w Załącznik 8 Rozporządzenia).

Łanowy układ wsi – w obszarach dolinnych na wyżynach i górach, często otoczone lasem, wzdłuż potoków; pola oddzielone miedzami i drogami polnymi. Charakterystyczne wsie bardzo długie i luźno zabudowane. Układ niezwiązany z trójpółką (geneza: stała uprawa i nawożenie gruntów bliższych i rozwój zabudowy – podział pierwotnych łąnów, zagęszczenie zabudowy, zajęcie nawsia, wydłużenie linii zabudowy).

Makroniwelacja - proces modyfikacji rzeźby terenu na dużą skalę, który może obejmować przesuwanie, wyrównywanie, kopanie oraz wznoszenie nawierzchni.

Mapa ekspozycji biernej - mapa widoczności obiektów w krajobrazie, ukazująca zbiorczą widoczność wielu punktów w przestrzeni modelu cyfrowego.

Mapa ekspozycji czynnej - mapa widoczności ukazująca obiekty i obszary widoczne z wielu punktów widokowych, odcinka drogi, fragmentu powierzchni.

Mapa widoczności - zawiera informację o łącznej widoczności kilku obiektów. Przedstawia sytuację bardziej złożoną niż wykres widoczności, dlatego do jej prezentacji konieczne jest użycie obrazów wielotonalnych, wielobitowych.

Miejsca ekspozycji czynnej - miejsca w terenie o wysokich wartościach percepcji widokowej krajobrazu. Są to głównie punkty, osie i ciągi widokowe.

Niwowy układ wsi - regularny układ pól związany ze średniowiecznym rozwojem osadnictwa wiejskiego na prawie niemieckim. Liczba działek w obrębie niwy odpowiadała liczbie zagród we wsi (geneza: efekt systemu trójpolewego. Zabudowa wsi w środku arealu rolnego; najczęściej wsie w typie okolic (bardzo rzadkie w województwie śląskim), owalnic (w zagłębieniach terenu – bardzo rzadkie), ulicówek o niewielkiej długości (do 2 km). Wskutek rozwoju wsi – obecnie wsie wielodrożne (kupowe).

Obiekty wielokokubaturowe - obiekty budowlane o objętości powyżej 5000 m³, o ile w Audycie nie określono inaczej.

Obiekty wielkopowierzchniowe - budynki o powierzchni zabudowy przekraczającej 2000 m² i inne obiekty budowlane (poza budynkami) o powierzchni dachu przekraczającej 1000 m².

Oś kompozycyjna – element liniowy organizujący kompozycję przestrzenną.

Oś widokowa – wytyczony kierunek obserwacji przez rozplanowanie i kompozycję zagospodarowania terenu.

Oznaczenia identyfikacyjne krajobrazu – zakodowane oznaczenie nadawane w tabeli atrybutów w formacie GIS – AA.XXX.XX.YYY, gdzie składowe kodu oznaczają: AA - kod województwa, przypisany zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia, stosowania i udostępniania krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju oraz związanych z tym obowiązków organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. poz. 1031, z późn. zm.) - w przypadku województwa śląskiego 24); XXX.XX – kod mezoregionu fizycznogeograficznego; YYY – kod kolejnego podtypu krajobrazu w obrębie mezoregionu w danym województwie, kolejność numerów poszczególnych krajobrazów jest nadawana poczynając od lewego górnego rogu mezoregionu.

Panorama/sylweta - rozległy widok rozpościerający się na obiekty naturalne i/lub antropogeniczne o cechach indywidualnych mogące być wyróżnikiem krajobrazowym konkretnej jednostki osadniczej lub terenu pozbawionego zabudowy (panorama o charakterze przyrodniczym). Najczęściej jest widoczna z dalekiej perspektywy, często z dróg dojazdowych lub punktów widokowych.

Podtyp krajobrazu - drugorzędna kategoria systematyczna krajobrazów, będąca wynikiem podziału typów, wyróżniana na podstawie różnic w strukturze przestrzennej oraz charakteru dominujących w krajobrazie czynników i funkcji.

Przedpole ekspozycji – rozległe poziome płaszczyzny, w szczególności zbiorniki wodne, zbocza lub płaskie dna dolin, umożliwiające ekspozycję panoram;

Punkt widokowy – miejsce lub punkt topograficznie wyniesiony w terenie, z którego układ wizualny obszaru widzenia dla obserwatora jest szeroki i daleki. Punkt widokowy jest jednym z podstawowych elementów tworzących fizjonomiczny zasób krajobrazu, decyduje o jego malowniczości (ang. imageability) i warunkuje przepływ wybranych usług ekosystemowych. Punkt widokowy to miejsce, z którego można obserwować panoramę lub szczególny fragment krajobrazu.

Rekomendacje i wnioski – wynikające z audytu krajobrazowego rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania krajobrazu (według wytycznych określonych w Zał. 7 Rozporządzenia).

Rytm krajobrazu - miara i proporcje organizacji przestrzennej krajobrazu. Inaczej powtarzalność występowania pewnych elementów krajobrazu, które w podobny sposób mogą funkcjonować na dużej przestrzeni i decydować o podobieństwie całej jednostki w zakresie cech strukturalnych i fizjonomicznych.

Struktura krajobrazu – inaczej budowa (skład materialny) krajobrazu, opisując układ i wzajemne rozmieszczenie i powiązania składników krajobrazu aktualnego, które decydują o jego fizjonomii.

Styl krajobrazu - zespół cech charakteryzujących jednorodność jakości współtworzonych przez człowieka w określonych epokach i regionach. Wg J. Bogdanowskiego (1998) „krajobraz stylowy” to krajobraz kształtowany zgodnie z „ładem gospodarczym” oraz „ładem estetycznym”. Styl krajobrazu odczytywany jest poprzez odpowiedni kontekst przyrodniczo – przestrzenny. Diagnoza stylu w skali mezoregionalnej obejmuje charakterystyczne dla mezoregionu elementy dziedzictwa przyrody nieożywionej: ostańce, wychodnie skalne, ozy, wydmy, źródła, meandry, wąwozy itp., charakterystyczne rodzime gatunki i zbiorowiska roślinne oraz charakterystyczne cechy krajobrazu kulturowego w tym architektury regionalnej.

Swojskość krajobrazu - dające się stwierdzić na danym obszarze związki przynależności i przywiązania ludności do miejsca.

Ściana/zatrzymanie - jednolite płaszczyzny przeważnie prostopadłe do linii wzroku obserwatora będące zamknięciem widoku. Mogą stanowić jego tło. Ściana/zatrzymanie może, ale nie musi być elementem wnętrza krajobrazowego.

Tekstura krajobrazu - geometryczne cechy, dotyczące ułożenia składników krajobrazu (np. tekstura pasmowa, liniowa, skupiona, zbita, zwięzła, luźna itp.).

Tło krajobrazowe – rodzaj pokrycia lub użytkowania terenu, który dominuje powierzchniowo w obrębie krajobrazu i jednocześnie stanowi otoczenie większości pozostałych elementów przestrzennych krajobrazu.

Tożsamość krajobrazu – wyraźny przestrzenny zapis cech szczególnych i wyróżniających krajobraz, a także składników materialnych krajobrazu oraz niematerialnych wartości będących dowodem kultywowanych przez mieszkańców: religii, wartości historycznych, związków etnicznych, językowych, specyficznych obyczajów i obrzędów (wg definicji cech syntetycznych - str. 48, Zał. 3 Rozporządzenia).

Tradycja krajobrazu – materialny zapis w przestrzeni tradycji lokalnych (regionalnych) społeczności, w szczególności tradycji budowlanej, architektonicznej lub tradycji użytkowania terenu i stylu życia społeczności zamieszkującej obszar danego krajobrazu. W krajobrazie zapisane i utrwalone są regionalne wzory budownictwa, architektura, detal stylistyczny, sposoby użytkowania ziemi, zachowana jest tradycyjna fizjonomia regionu i tradycje niematerialne (lokalne, regionalne), a także symbolika przestrzeni, w szczególności *sacrum* i *genius loci*. Krajobrazy o wyraźnym, czytelnym stylu (wg definicji cech syntetycznych - str. 48, Zał. 3 Rozporządzenia, i innych).

Typ krajobrazów – jednostka typologiczna krajobrazów aktualnych wyróżniana na podstawie dominujących form pokrycia terenu. Podstawowa kategoria systematyki krajobrazów stosowana w procedurze delimitacji i identyfikacji krajobrazów aktualnych.

Typy form ukształtowania terenu - podział form ukształtowania terenu na: równinne, faliste, pagórkowate, wzgórzowe, górskie, wysokogórskie, dolin, obniżeń i kotlin (Zał. 2 Rozporządzenia).

Typy morfologiczne wsi – rodzaj układów przestrzennych wsi (połączonych z ich genezą – czynnikami historyczno-kulturowymi oraz warunkami przyrodniczymi – głównie terenowymi/topograficznymi). Najczęściej: łańcuchówka (wieś leśno-łanowa) okolnica (wieś placowa) rzędówka, szeregowka, ulicówka, wielodrożnica, widlica.

Wnętrze (krajobrazowe) - podstawowa jednostka strukturalno-kompozycyjna krajobrazu. Jest to przestrzeń widoczna dla człowieka/obserwatora krajobrazu określona ścianami (konkretnymi, obiektywnymi lub subiektywnymi), posiadająca zdefiniowaną płaszczyznę poziomą oraz sklepienie. Wnętrza, ze względu na rodzaj elementów je budujących można podzielić na urbanistyczne, ruralistyczne oraz przyrodnicze.

Wnętrze urbanistyczne – przestrzeń publiczna w mieście, w opowie architektonicznej i przyrodniczej (zieleni), o cechach skomponowanej całości, w której istotną rolę poza architekturą i zielenią odgrywają inne elementy, takie jak: nawierzchnia, elementy reklamowe i oświetleniowe, witryny sklepowe, mała architektura.

Wyróżnik krajobrazu - identyfikator w rozpatrywanej przestrzeni wiejskiej, służący do określania zasobów w poszczególnych miejscowościach, w celu odróżnienia ich od siebie. Szerzej cechy (elementy) krajobrazu, które wyróżniają go w stosunku od innego (jednoznacznie go identyfikują).

Wyróżnik krajobrazu - to identyfikator służący określeniu zasobów poszczególnych krajobrazów, w celu ich porównywania, ochrony i kształtowania. Jest to zestaw materialnych i niematerialnych nośników cech charakterystycznych dla określonego krajobrazu, lub których podstawą jest odmienność i/lub kontrastowość, także w aspekcie unikatowości.

Wyróżnik materialny krajobrazu - zestaw materialnych elementów krajobrazu, posiadających cechy charakterystyczne dla określonej jednostki krajobrazowej lub których podstawą jest odmienność i/lub kontrastowość także w aspekcie unikatowości.

Zagrożenia krajobrazu – niekorzystne zjawiska przyrodnicze lub antropogeniczne powodujące obniżenie wartości krajobrazu. Wg Zał. 6 Rozporządzenia dla krajobrazów priorytetowych wskazuje się: przedmiot zagrożenia (odbiorcę presji, kod zagrożenia wg tabeli 1 str.58 Rozporządzenia i klasyfikacji kodów zagrożenia – tabela 2, str.69), rodzaj zagrożenia (charakter działań i zjawisk stwarzających zagrożenie, ocenę czy jest to zagrożenie wewnętrzne czy zewnętrzne oraz skalę zagrożenia (od 0 do 12, tabela 3, str. 70). Dodatkowo, ekspercko ustala się intensywność zagrożenia w podziale na: niewielkie, umiarkowane, duże – wg tab. 4.str. 71).

Zespół funkcjonalno-krajobrazowy/przyrodniczy - zespół elementów przestrzennych naturalnych i/lub antropogenicznych połączonych ze sobą siecią powiązań i relacji. W obrębie zespołu funkcjonalno-krajobrazowego/przyrodniczego można wyznaczyć podzespoły. Przykłady: założenie pałacowo-parkowo-folwarczne z otoczeniem występujące samodzielnie będzie stanowiło zespół funkcjonalno-krajobrazowy, a w przypadku, gdy będzie położone w obrębie np. starego miasta wówczas będzie podzespołem a zespołem funkcjonalno-krajobrazowym będzie zespół starego miasta. Zespołem przyrodniczym będzie przykładowo las łęgowy w dolinie rzecznej z zachowaną strukturą i powiązaniami ekosystemowymi, ekosystem torfowiskowy.

Wybrana literatura *(wyłącznie pozycje mające znaczenie dla wymienionych powyżej pojęć):*

- Bogdanowski J. 1976. Kompozycja i planowanie w architekturze krajobrazu. Zakład Narodowy im. Ossolińskich; Wydawnictwo PAN; Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk: 1 – 271.
- Bogdanowski J. 1998. Konserwacja i ochrona krajobrazu kulturowego (Ewolucja i metody). Teki Krajowskie. Tom VI. Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego w Krakowie. Kraków: 1–224.
- Bogdanowski J., Łuczyńska-Bruzda M., Novák Z. 1981. Architektura krajobrazu. PWN Warszawa – Kraków: 1–246.
- Chmielewski T.J. 2012. Diagnozowanie i projektowanie stylu krajobrazu. Problemy Ekologii Krajobrazu, T. XXXIII. 31-51.
- Chmielewski Sz., Grabowski To., 2023. Wskaźnik ekspozycji widokowej jako narzędzie optymalizacji punktów widokowych – studium przypadku Szczepieszyńskiego Parku Krajobrazowego. Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna 63: 191–206.
- Europejska konwencja krajobrazowa, sporządzona we Florencji dnia 20 października 2000 (Dz. U. z 2014 r. Nr 14, poz. 98).
- Jagielska E., Kulesza-Szerniewicz E., Makowska B., Stieler E., Welc-Jedrzejska J., Problematyka ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Poradnik dla planistów i samorządów lokalnych, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Warszawa 2011.
- Malisz B. 1981. Zarys teorii kształtowania układów osadniczych. Arkady, Warszawa: 1–296.
- Myczkowski Z. 1998. Krajobraz wyrazem tożsamości w wybranych obszarach chronionych w Polsce. Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki, Kraków.
- Myga-Piątek U. 2012. Krajobraz kulturowy. Aspekty ewolucyjne i typologiczne. Wyd. Uniwersytetu śląskiego, Katowice.
- Niedźwiedzka-Filipiak I. 2009. Wyróżniki krajobrazu i architektury wsi Polski południowo-zachodniej. Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu; Wrocław: 1–228.
- Opania Sz. 2012. Tożsamość a wizerunek obszarów przemysłowych: przykład Aglomeracji Górnośląskiej. Wydawnictwo Politechniki Śląskiej.
- Pawłowska K. 2001. Idea swojskości miasta. Politechnika Krakowska im. T. Kościuszki, Kraków.
- Raszeja E., Szczepańska M., Gałęcka-Drozda A., de Mezer E., Wikaniec A. 2022. Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego w zintegrowanym planowaniu rozwoju. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.
- Rekomendacje w zakresie prowadzenia analiz krajobrazowych na potrzeby wyznaczania stref ochrony krajobrazu. Wykonawca: Stowarzyszenie Polskich Architektów Krajobrazu. GDOŚ, 2019, Warszawa.
https://ochronaprzyrody.gdos.gov.pl/files/artykuly/5471/REKOMENDACJE-ANALIZY-KRAJOBRAZOWE_2019_icon.pdf
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych. T.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 537.
- Szulc M. 1995. Morfogeneza osiedli wiejskich w Polsce. Prace Geograficzne 163. IGiPZ PAN, Warszawa.

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu. Dz. U. z 2015 r. poz. 774, 1688.

11 ZAŁĄCZNIK NR 2 – ZESTAWIENIE KRAJOBRAZÓW

Lp.	Kod krajobrazu	ID	Typ krajobrazu	Podtyp krajobrazu	Typ rzeźby	Kod mezoregionu	Pow. (ha)	Priorytet
1	24-318.50-002	2	1	1b	G	318.50	399,09	NIE
2	24-318.50-013	26	1	1b	G	318.50	27,36	NIE
3	24-318.50-025	19	1	1b	G	318.50	116,21	TAK
4	24-318.59-002	71	1	1b	G	318.59	395,90	NIE
5	24-512.22-001	1286	1	1b	G	512.22	1 258,43	NIE
6	24-512.22-039	1324	1	1b	G	512.22	245,18	NIE
7	24-512.23-001	1345	1	1b	G	512.23	15,80	NIE
8	24-513.32-008	1354	1	1b	G	513.32	43,76	NIE
9	24-513.32-021	1367	1	1b	G	513.32	214,45	NIE
10	24-513.46-042	1614	1	1b	H,G	513.46	277,76	NIE
11	24-513.51-025	1793	1	1b	G	513.51	109,17	NIE
12	24-513.51-052	1792	1	1b	G	513.51	112,85	NIE
13	24-513.55-006	1815	1	1b	G	513.55	73,86	NIE
14	24-513.57-019	1900	1	1b	G	513.57	100,06	NIE
15	24-318.57-006	32	2	2a	G	318.57	197,27	TAK
16	24-341.12-008	135	2	2a	B	341.12	250,84	NIE
17	24-341.13-171	335	2	2a	B	341.13	353,02	NIE
18	24-341.13-175	332	2	2a	B	341.13	86,10	NIE
19	24-341.13-176	333	2	2a	B	341.13	189,74	NIE
20	24-341.13-199	334	2	2a	B	341.13	50,52	NIE
21	24-341.14-006	364	2	2a	G	341.14	419,80	NIE
22	24-341.15-015	566	2	2a	D	341.15	101,09	NIE
23	24-341.16-011	593	2	2a	G	341.16	482,35	NIE
24	24-341.21-003	596	2	2a	G	341.21	249,27	NIE
25	24-341.21-008	624	2	2a	G	341.21	1 277,44	TAK
26	24-341.21-019	625	2	2a	G	341.21	399,46	NIE
27	24-341.21-023	623	2	2a	B	341.21	108,42	NIE
28	24-341.22-001	678	2	2a	G	341.22	284,79	TAK
29	24-341.22-010	648	2	2a	G	341.22	183,25	NIE
30	24-341.22-016	653	2	2a	G	341.22	265,98	TAK
31	24-341.23-003	682	2	2a	B	341.23	155,86	NIE
32	24-341.23-021	700	2	2a	B	341.23	122,42	NIE
33	24-341.23-037	736	2	2a	C	341.23	52,71	NIE
34	24-341.23-041	717	2	2a	C	341.23	182,97	NIE
35	24-341.23-046	721	2	2a	C	341.23	83,19	NIE
36	24-341.24-001	743	2	2a	G	341.24	122,54	TAK
37	24-341.25-014	774	2	2a	G	341.25	412,54	NIE
38	24-341.25-044	804	2	2a	B	341.25	371,08	NIE
39	24-341.26-004	821	2	2a	G	341.26	1 965,80	TAK
40	24-341.27-004	852	2	2a	G	341.27	379,22	TAK
41	24-341.27-036	885	2	2a	B	341.27	46,39	NIE
42	24-341.28-035	921	2	2a	G	341.28	463,01	NIE
43	24-341.28-036	923	2	2a	B	341.28	229,90	NIE
44	24-341.31-002	941	2	2a	G	341.31	715,40	TAK

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

45	24-341.31-046	1056	2	2a	G	341.31	392,34	NIE
46	24-341.31-050	987	2	2a	G	341.31	193,06	NIE
47	24-341.31-082	1020	2	2a	G	341.31	251,13	NIE
48	24-342.13-012	1080	2	2a	G	342.13	708,96	TAK
49	24-342.13-018	1083	2	2a	G	342.13	1 564,81	NIE
50	24-342.13-024	1089	2	2a	G	342.13	82,94	NIE
51	24-342.14-002	1128	2	2a	G	342.14	3 978,56	TAK
52	24-342.14-005	1107	2	2a	G	342.14	281,04	NIE
53	24-342.17-003	1143	2	2a	G	342.17	156,35	TAK
54	24-342.17-006	1146	2	2a	G	342.17	384,88	NIE
55	24-342.17-009	1149	2	2a	G	342.17	3 805,19	NIE
56	24-342.17-018	1158	2	2a	G	342.17	3 347,42	TAK
57	24-342.21-003	1178	2	2a	G	342.21	291,37	NIE
58	24-342.22-001	1097	2	2a	G	342.22	982,58	NIE
59	24-512.21-017	1247	2	2a	G	512.21	286,44	NIE
60	24-512.21-024	1237	2	2a	G	512.21	305,83	NIE
61	24-512.21-035	1252	2	2a	G	512.21	305,63	NIE
62	24-512.21-041	1261	2	2a	G	512.21	663,84	NIE
63	24-512.21-049	1266	2	2a	G	512.21	287,68	NIE
64	24-512.22-004	1289	2	2a	G	512.22	598,52	NIE
65	24-318.59-007	76	2	2b	G	318.59	131,06	NIE
66	24-341.13-032	167	2	2b	D	341.13	228,83	NIE
67	24-341.15-008	454	2	2b	D	341.15	154,66	NIE
68	24-341.25-026	786	2	2b	G	341.25	247,42	NIE
69	24-341.27-035	888	2	2b	B	341.27	100,27	NIE
70	24-341.28-007	895	2	2b	B	341.28	145,48	TAK
71	24-341.28-010	897	2	2b	G	341.28	54,09	TAK
72	24-341.28-024	1914	2	2b	G	341.28	58,85	TAK
73	24-341.22-027	665	2	2d	G	341.22	88,65	TAK
74	24-342.13-011	1101	2	2d	B	342.13	250,05	NIE
75	24-318.57-003	29	3	3a	B	318.57	957,06	NIE
76	24-318.57-004	30	3	3a	A	318.57	9 427,66	NIE
77	24-318.57-007	33	3	3a	A	318.57	464,44	NIE
78	24-318.57-009	36	3	3a	C	318.57	1 159,39	NIE
79	24-318.59-001	70	3	3a	B	318.59	2 161,52	NIE
80	24-318.59-008	77	3	3a	B	318.59	830,79	NIE
81	24-341.11-001	82	3	3a	C	341.11	1 835,01	NIE
82	24-341.12-003	95	3	3a	B	341.12	2 271,97	NIE
83	24-341.12-006	101	3	3a	B	341.12	1 370,04	NIE
84	24-341.12-038	132	3	3a	B	341.12	358,27	NIE
85	24-341.13-178	336	3	3a	C	341.13	1 549,49	NIE
86	24-341.14-020	375	3	3a	C	341.14	678,45	NIE
87	24-341.14-039	404	3	3a	B	341.14	7 126,77	NIE
88	24-341.14-050	403	3	3a	B	341.14	1 440,68	NIE
89	24-341.14-051	405	3	3a	C	341.14	201,59	NIE
90	24-341.14-057	410	3	3a	C	341.14	1 293,28	NIE
91	24-341.14-069	421	3	3a	B	341.14	296,08	NIE
92	24-341.14-075	427	3	3a	C	341.14	201,71	NIE
93	24-341.15-001	449	3	3a	D	341.15	4 233,69	NIE

94	24-341.15-004	453	3	3a	D	341.15	523,21	NIE
95	24-341.15-025	468	3	3a	C	341.15	4 606,42	NIE
96	24-341.15-033	475	3	3a	D	341.15	536,83	NIE
97	24-341.16-024	591	3	3a	C	341.16	3 463,06	NIE
98	24-341.21-001	1913	3	3a	G	341.21	231,86	NIE
99	24-341.21-004	598	3	3a	B	341.21	2 615,23	NIE
100	24-341.21-007	630	3	3a	G	341.21	156,66	NIE
101	24-341.21-010	638	3	3a	B	341.21	4 552,63	NIE
102	24-341.21-012	604	3	3a	G	341.21	315,41	NIE
103	24-341.21-014	636	3	3a	G	341.21	134,75	NIE
104	24-341.21-015	639	3	3a	B	341.21	1 226,92	NIE
105	24-341.21-017	603	3	3a	B	341.21	1 469,30	NIE
106	24-341.21-024	610	3	3a	B	341.21	162,57	NIE
107	24-341.21-028	637	3	3a	B	341.21	494,68	NIE
108	24-341.22-004	642	3	3a	A	341.22	359,30	NIE
109	24-341.22-005	643	3	3a	C	341.22	7 405,52	NIE
110	24-341.22-008	646	3	3a	B	341.22	5 233,09	TAK
111	24-341.22-013	651	3	3a	C	341.22	805,63	NIE
112	24-341.22-021	658	3	3a	B	341.22	129,74	NIE
113	24-341.22-022	659	3	3a	A	341.22	700,34	TAK
114	24-341.22-036	673	3	3a	C	341.22	1 279,24	NIE
115	24-341.23-002	681	3	3a	B	341.23	167,75	NIE
116	24-341.23-019	698	3	3a	B	341.23	99,58	NIE
117	24-341.23-020	699	3	3a	C	341.23	1 764,12	NIE
118	24-341.23-033	709	3	3a	B	341.23	116,23	NIE
119	24-341.23-036	712	3	3a	C	341.23	158,59	NIE
120	24-341.23-038	713	3	3a	B	341.23	1 383,93	NIE
121	24-341.23-051	724	3	3a	C	341.23	119,17	NIE
122	24-341.23-059	731	3	3a	B	341.23	271,98	NIE
123	24-341.23-061	732	3	3a	B	341.23	132,77	NIE
124	24-341.23-062	734	3	3a	B	341.23	190,81	NIE
125	24-341.24-003	745	3	3a	C	341.24	292,85	NIE
126	24-341.24-005	749	3	3a	C	341.24	1 374,82	NIE
127	24-341.24-007	751	3	3a	C	341.24	7 283,54	NIE
128	24-341.24-012	756	3	3a	C	341.24	428,97	NIE
129	24-341.24-016	760	3	3a	C	341.24	762,89	NIE
130	24-341.25-010	770	3	3a	B	341.25	4 402,92	NIE
131	24-341.25-021	781	3	3a	B	341.25	3 022,96	NIE
132	24-341.25-022	782	3	3a	C	341.25	383,45	NIE
133	24-341.25-029	789	3	3a	G	341.25	244,76	NIE
134	24-341.25-035	795	3	3a	B	341.25	152,23	NIE
135	24-341.25-036	796	3	3a	B	341.25	2 262,07	NIE
136	24-341.25-049	808	3	3a	G	341.25	183,81	NIE
137	24-341.25-050	809	3	3a	B	341.25	314,76	NIE
138	24-341.25-056	815	3	3a	G	341.25	167,19	NIE
139	24-341.26-005	846	3	3a	B	341.26	110,06	NIE
140	24-341.26-007	823	3	3a	C	341.26	278,69	NIE
141	24-341.26-014	827	3	3a	B	341.26	258,09	NIE
142	24-341.26-015	828	3	3a	C	341.26	284,72	NIE

143	24-341.26-020	834	3	3a	C	341.26	440,75	NIE
144	24-341.26-021	835	3	3a	C	341.26	216,04	NIE
145	24-341.27-001	887	3	3a	B	341.27	1 064,33	NIE
146	24-341.27-008	857	3	3a	C	341.27	4 537,64	NIE
147	24-341.27-012	860	3	3a	B	341.27	4 766,46	NIE
148	24-341.27-031	879	3	3a	B	341.27	140,38	NIE
149	24-341.27-034	883	3	3a	B	341.27	1 049,07	NIE
150	24-341.28-002	902	3	3a	B	341.28	31 316,18	NIE
151	24-341.28-014	903	3	3a	B	341.28	354,84	NIE
152	24-341.28-017	905	3	3a	A	341.28	373,18	NIE
153	24-341.28-018	907	3	3a	B	341.28	1 558,08	NIE
154	24-341.28-038	925	3	3a	B	341.28	425,97	NIE
155	24-341.28-039	926	3	3a	B	341.28	245,19	NIE
156	24-341.28-045	931	3	3a	B	341.28	789,84	NIE
157	24-341.28-047	937	3	3a	B	341.28	471,14	NIE
158	24-341.31-011	949	3	3a	B	341.31	4 196,63	NIE
159	24-341.31-014	968	3	3a	D	341.31	4 630,33	NIE
160	24-341.31-034	974	3	3a	D	341.31	2 708,98	NIE
161	24-341.31-037	977	3	3a	D	341.31	175,49	NIE
162	24-341.31-043	1058	3	3a	D	341.31	4 439,90	NIE
163	24-341.31-045	983	3	3a	D	341.31	204,74	NIE
164	24-341.31-049	986	3	3a	B	341.31	237,72	NIE
165	24-341.31-058	992	3	3a	D	341.31	955,45	NIE
166	24-341.31-060	994	3	3a	D	341.31	153,42	NIE
167	24-341.31-063	996	3	3a	D	341.31	70,52	NIE
168	24-341.31-065	998	3	3a	D	341.31	179,73	NIE
169	24-341.31-094	1032	3	3a	D	341.31	1 219,76	NIE
170	24-341.31-099	1037	3	3a	D	341.31	494,98	NIE
171	24-341.33-004	1065	3	3a	B	341.33	849,97	NIE
172	24-342.13-003	1070	3	3a	B	342.13	1 725,53	NIE
173	24-342.13-004	1072	3	3a	B	342.13	134,13	NIE
174	24-342.13-007	1074	3	3a	B	342.13	1 841,89	NIE
175	24-342.13-008	1076	3	3a	B	342.13	149,85	NIE
176	24-342.13-019	1102	3	3a	B	342.13	2 039,64	NIE
177	24-342.13-020	1086	3	3a	B	342.13	330,81	NIE
178	24-342.13-023	1085	3	3a	G	342.13	241,17	NIE
179	24-342.13-028	1093	3	3a	B	342.13	438,59	NIE
180	24-342.13-030	1095	3	3a	D	342.13	622,05	NIE
181	24-342.13-031	1096	3	3a	B	342.13	142,50	NIE
182	24-342.14-004	1105	3	3a	G	342.14	1 310,24	NIE
183	24-342.14-007	1106	3	3a	B	342.14	187,67	NIE
184	24-342.14-008	1108	3	3a	B	342.14	152,86	NIE
185	24-342.14-011	1117	3	3a	B	342.14	2 471,37	NIE
186	24-342.14-021	1121	3	3a	B	342.14	666,14	NIE
187	24-342.14-022	1122	3	3a	B	342.14	295,71	NIE
188	24-342.14-024	1118	3	3a	B	342.14	278,97	NIE
189	24-342.14-025	1136	3	3a	G	342.14	1 195,62	NIE
190	24-342.14-028	1124	3	3a	B	342.14	1 628,03	NIE
191	24-342.14-030	1140	3	3a	B	342.14	1 449,88	NIE

192	24-342.14-037	1133	3	3a	B	342.14	140,26	NIE
193	24-342.14-038	1134	3	3a	B	342.14	203,60	NIE
194	24-342.17-001	1141	3	3a	G	342.17	263,05	NIE
195	24-342.17-002	1142	3	3a	G	342.17	525,46	NIE
196	24-342.17-005	1145	3	3a	B	342.17	1 856,70	NIE
197	24-342.17-007	1148	3	3a	B	342.17	789,17	NIE
198	24-342.17-012	1152	3	3a	B	342.17	188,98	NIE
199	24-342.17-019	1159	3	3a	B	342.17	381,38	NIE
200	24-342.17-020	1160	3	3a	B	342.17	3 324,36	NIE
201	24-342.17-026	1166	3	3a	B	342.17	1 533,98	NIE
202	24-342.17-027	1167	3	3a	B	342.17	723,57	NIE
203	24-342.21-004	1179	3	3a	B	342.21	964,75	NIE
204	24-342.22-005	1181	3	3a	B	342.22	412,60	NIE
205	24-512.21-005	1222	3	3a	B	512.21	2 003,94	NIE
206	24-512.21-019	1243	3	3a	B	512.21	1 832,98	NIE
207	24-512.21-032	1242	3	3a	B	512.21	465,51	NIE
208	24-512.22-007	1292	3	3a	G	512.22	387,51	NIE
209	24-513.45-004	1483	3	3a	E	513.45	442,27	TAK
210	24-513.45-020	1507	3	3a	E	513.45	206,48	TAK
211	24-513.45-032	1521	3	3a	E	513.45	4 010,68	TAK
212	24-513.45-065	1553	3	3a	E	513.45	325,72	TAK
213	24-513.45-073	1562	3	3a	D	513.45	119,17	TAK
214	24-513.45-082	1572	3	3a	D	513.45	132,95	TAK
215	24-513.45-083	1573	3	3a	D	513.45	252,00	NIE
216	24-513.51-063	1763	3	3a	E	513.51	81,00	NIE
217	24-513.51-064	1764	3	3a	E	513.51	1 674,70	TAK
218	24-513.51-071	1799	3	3a	E	513.51	61,43	TAK
219	24-513.51-079	1774	3	3a	E	513.51	133,84	TAK
220	24-318.58-005	41	3	3b	C	318.58	82,51	TAK
221	24-318.58-007	44	3	3b	C	318.58	150,27	NIE
222	24-318.58-011	48	3	3b	C	318.58	142,56	NIE
223	24-318.58-032	68	3	3b	C	318.58	63,57	NIE
224	24-341.11-006	87	3	3b	B	341.11	233,24	NIE
225	24-341.11-008	89	3	3b	C	341.11	1 013,20	NIE
226	24-341.11-009	90	3	3b	C	341.11	223,76	NIE
227	24-341.11-010	91	3	3b	C	341.11	249,71	NIE
228	24-341.12-020	117	3	3b	B	341.12	498,11	NIE
229	24-341.12-028	122	3	3b	B	341.12	475,67	NIE
230	24-341.12-037	107	3	3b	C	341.12	419,13	NIE
231	24-341.12-040	114	3	3b	C	341.12	142,63	NIE
232	24-341.13-001	137	3	3b	B	341.13	835,87	NIE
233	24-341.13-004	139	3	3b	C	341.13	263,15	NIE
234	24-341.13-014	147	3	3b	C	341.13	1 644,63	NIE
235	24-341.13-015	152	3	3b	C	341.13	337,13	NIE
236	24-341.13-028	163	3	3b	B	341.13	384,18	NIE
237	24-341.13-039	175	3	3b	B	341.13	1 546,07	NIE
238	24-341.13-049	344	3	3b	B	341.13	139,35	NIE
239	24-341.13-061	190	3	3b	B	341.13	386,85	NIE
240	24-341.13-101	221	3	3b	B	341.13	151,66	NIE

241	24-341.13-123	236	3	3b	B	341.13	257,25	NIE
242	24-341.13-138	250	3	3b	B	341.13	240,16	NIE
243	24-341.13-150	328	3	3b	B	341.13	1 843,40	NIE
244	24-341.13-152	262	3	3b	B	341.13	1 449,94	NIE
245	24-341.13-153	269	3	3b	B	341.13	1 277,71	NIE
246	24-341.13-160	279	3	3b	C	341.13	5 064,14	NIE
247	24-341.13-183	288	3	3b	B	341.13	122,32	NIE
248	24-341.13-187	287	3	3b	B	341.13	316,33	NIE
249	24-341.13-192	294	3	3b	B	341.13	1 704,95	NIE
250	24-341.13-194	295	3	3b	B	341.13	187,47	NIE
251	24-341.13-200	300	3	3b	B	341.13	75,13	NIE
252	24-341.13-204	306	3	3b	D	341.13	104,55	NIE
253	24-341.13-209	312	3	3b	C	341.13	1 459,98	NIE
254	24-341.13-211	314	3	3b	C	341.13	1 202,32	NIE
255	24-341.13-212	315	3	3b	C	341.13	197,74	NIE
256	24-341.13-221	325	3	3b	B	341.13	134,74	NIE
257	24-341.14-008	367	3	3b	C	341.14	832,57	NIE
258	24-341.14-013	372	3	3b	B	341.14	350,08	NIE
259	24-341.14-016	374	3	3b	C	341.14	604,34	NIE
260	24-341.14-023	380	3	3b	B	341.14	1 110,56	NIE
261	24-341.14-028	385	3	3b	C	341.14	215,87	NIE
262	24-341.14-076	428	3	3b	C	341.14	1 545,33	NIE
263	24-341.14-085	437	3	3b	C	341.14	105,57	NIE
264	24-341.15-009	455	3	3b	D	341.15	5 860,71	NIE
265	24-341.15-014	458	3	3b	B	341.15	524,94	NIE
266	24-341.15-018	462	3	3b	D	341.15	947,90	NIE
267	24-341.15-028	471	3	3b	D	341.15	1 049,46	NIE
268	24-341.15-039	484	3	3b	D	341.15	547,99	NIE
269	24-341.15-045	485	3	3b	C	341.15	626,46	NIE
270	24-341.15-049	490	3	3b	D	341.15	380,74	NIE
271	24-341.15-055	496	3	3b	D	341.15	433,45	NIE
272	24-341.15-059	499	3	3b	D	341.15	158,19	NIE
273	24-341.15-065	508	3	3b	D	341.15	97,19	TAK
274	24-341.15-070	511	3	3b	D	341.15	751,54	NIE
275	24-341.15-077	518	3	3b	D	341.15	632,57	NIE
276	24-341.15-089	527	3	3b	D	341.15	215,80	NIE
277	24-341.15-091	531	3	3b	D	341.15	299,46	TAK
278	24-341.15-096	536	3	3b	D	341.15	640,30	NIE
279	24-341.15-105	545	3	3b	D	341.15	160,72	NIE
280	24-341.15-109	550	3	3b	D	341.15	203,88	NIE
281	24-341.15-110	551	3	3b	D	341.15	360,99	NIE
282	24-341.15-115	552	3	3b	D	341.15	195,83	NIE
283	24-341.15-122	562	3	3b	D	341.15	150,79	NIE
284	24-341.15-123	564	3	3b	D	341.15	113,13	NIE
285	24-341.16-003	574	3	3b	C	341.16	1 009,42	NIE
286	24-341.16-012	580	3	3b	B	341.16	10 005,83	NIE
287	24-341.21-005	600	3	3b	B	341.21	911,80	NIE
288	24-341.21-006	601	3	3b	B	341.21	989,03	NIE
289	24-341.21-011	605	3	3b	B	341.21	3 044,47	NIE

290	24-341.21-029	628	3	3b	B	341.21	314,99	NIE
291	24-341.21-032	626	3	3b	B	341.21	380,18	NIE
292	24-341.21-034	614	3	3b	B	341.21	788,14	NIE
293	24-341.21-035	627	3	3b	B	341.21	171,84	NIE
294	24-341.21-039	619	3	3b	B	341.21	613,52	NIE
295	24-341.21-042	634	3	3b	B	341.21	146,73	NIE
296	24-341.22-019	656	3	3b	B	341.22	259,39	NIE
297	24-341.22-033	670	3	3b	B	341.22	128,54	NIE
298	24-341.22-034	671	3	3b	B	341.22	212,20	NIE
299	24-341.22-039	676	3	3b	B	341.22	200,51	NIE
300	24-341.23-006	685	3	3b	B	341.23	1 074,67	NIE
301	24-341.23-012	691	3	3b	B	341.23	525,07	NIE
302	24-341.23-013	692	3	3b	C	341.23	1 468,36	NIE
303	24-341.23-018	697	3	3b	B	341.23	157,36	NIE
304	24-341.23-040	716	3	3b	B	341.23	514,05	NIE
305	24-341.23-044	719	3	3b	B	341.23	698,01	NIE
306	24-341.23-052	725	3	3b	C	341.23	274,71	NIE
307	24-341.23-055	727	3	3b	C	341.23	650,85	NIE
308	24-341.24-006	750	3	3b	C	341.24	2 247,49	NIE
309	24-341.24-015	759	3	3b	C	341.24	268,69	NIE
310	24-341.25-007	767	3	3b	B	341.25	1 236,92	NIE
311	24-341.25-037	797	3	3b	G	341.25	253,83	NIE
312	24-341.25-041	801	3	3b	G	341.25	325,97	NIE
313	24-341.25-048	807	3	3b	B	341.25	284,41	NIE
314	24-341.26-002	819	3	3b	C	341.26	205,72	NIE
315	24-341.26-016	830	3	3b	C	341.26	539,80	NIE
316	24-341.26-022	836	3	3b	C	341.26	5 419,10	NIE
317	24-341.27-027	875	3	3b	C	341.27	1 780,04	NIE
318	24-341.27-032	881	3	3b	B	341.27	162,37	NIE
319	24-341.27-037	884	3	3b	B	341.27	119,67	NIE
320	24-341.28-003	890	3	3b	B	341.28	188,86	NIE
321	24-341.28-019	908	3	3b	B	341.28	1 196,59	NIE
322	24-341.28-022	911	3	3b	B	341.28	188,04	NIE
323	24-341.28-025	912	3	3b	B	341.28	144,50	NIE
324	24-341.28-027	939	3	3b	B	341.28	4 468,52	NIE
325	24-341.28-030	916	3	3b	A	341.28	311,19	NIE
326	24-341.31-005	943	3	3b	D	341.31	1 278,58	NIE
327	24-341.31-020	958	3	3b	D	341.31	351,22	TAK
328	24-341.31-022	960	3	3b	D	341.31	725,04	NIE
329	24-341.31-027	965	3	3b	D	341.31	276,44	NIE
330	24-341.31-029	969	3	3b	D	341.31	640,62	TAK
331	24-341.31-030	970	3	3b	D	341.31	2 487,64	TAK
332	24-341.31-035	975	3	3b	C	341.31	102,00	NIE
333	24-341.31-039	978	3	3b	D	341.31	152,09	NIE
334	24-341.31-064	997	3	3b	D	341.31	652,13	NIE
335	24-341.31-072	1009	3	3b	D	341.31	963,31	NIE
336	24-341.31-073	1010	3	3b	D	341.31	964,34	NIE
337	24-341.31-078	1015	3	3b	D	341.31	292,68	NIE
338	24-341.31-080	1017	3	3b	D	341.31	117,62	NIE

339	24-341.31-092	1030	3	3b	B	341.31	415,05	NIE
340	24-341.31-096	1034	3	3b	D	341.31	1 032,78	TAK
341	24-341.31-098	1036	3	3b	D	341.31	234,58	NIE
342	24-341.31-107	1045	3	3b	D	341.31	311,38	NIE
343	24-341.33-001	1068	3	3b	G	341.33	430,02	NIE
344	24-342.13-032	1098	3	3b	B	342.13	145,66	NIE
345	24-342.14-019	1119	3	3b	B	342.14	236,61	NIE
346	24-342.17-015	1155	3	3b	B	342.17	110,33	NIE
347	24-342.17-016	1156	3	3b	B	342.17	110,86	NIE
348	24-342.17-031	1171	3	3b	G	342.17	107,35	NIE
349	24-342.22-003	1180	3	3b	B	342.22	147,08	NIE
350	24-512.11-001	1187	3	3b	G	512.11	227,63	NIE
351	24-512.11-003	1191	3	3b	B	512.11	330,11	NIE
352	24-512.11-006	1194	3	3b	B	512.11	192,83	NIE
353	24-512.11-011	1199	3	3b	G	512.11	528,36	NIE
354	24-512.11-012	1201	3	3b	B	512.11	234,88	NIE
355	24-512.11-015	1204	3	3b	B	512.11	84,24	NIE
356	24-512.11-021	1210	3	3b	B	512.11	129,91	NIE
357	24-512.11-022	1211	3	3b	D	512.11	104,86	NIE
358	24-512.21-001	1224	3	3b	B	512.21	1 321,77	NIE
359	24-512.21-008	1230	3	3b	B	512.21	404,63	NIE
360	24-512.21-009	327	3	3b	B	512.21	238,47	NIE
361	24-512.21-011	1229	3	3b	G	512.21	283,07	NIE
362	24-512.21-016	1245	3	3b	B	512.21	8 469,60	NIE
363	24-512.21-018	1234	3	3b	G	512.21	109,15	NIE
364	24-512.21-023	1250	3	3b	B	512.21	4 290,73	NIE
365	24-512.21-034	1255	3	3b	A	512.21	217,53	NIE
366	24-512.21-044	1258	3	3b	G	512.21	711,60	NIE
367	24-512.21-052	1267	3	3b	B	512.21	180,60	NIE
368	24-512.21-057	1279	3	3b	B	512.21	210,30	NIE
369	24-512.21-069	1282	3	3b	B	512.21	238,98	NIE
370	24-512.22-014	1298	3	3b	B	512.22	714,27	NIE
371	24-512.22-030	1313	3	3b	G	512.22	88,41	NIE
372	24-512.22-035	1320	3	3b	G	512.22	2 606,57	NIE
373	24-512.22-038	1323	3	3b	G	512.22	125,23	NIE
374	24-513.32-016	1361	3	3b	D, G	513.32	203,67	NIE
375	24-513.32-017	1362	3	3b	D	513.32	208,27	NIE
376	24-513.32-057	1408	3	3b	D	513.32	88,12	NIE
377	24-513.32-075	1429	3	3b	B	513.32	174,21	NIE
378	24-513.32-077	1431	3	3b	G	513.32	291,41	NIE
379	24-513.32-099	1460	3	3b	D	513.32	494,36	NIE
380	24-513.45-001	1475	3	3b	E, G	513.45	28 396,32	TAK
381	24-513.45-024	1511	3	3b	E	513.45	1 736,51	TAK
382	24-513.45-058	1549	3	3b	E	513.45	167,51	TAK
383	24-513.45-064	1552	3	3b	E	513.45	436,23	TAK
384	24-513.45-066	1554	3	3b	D	513.45	161,57	TAK
385	24-513.45-068	1556	3	3b	G	513.45	122,70	NIE
386	24-513.45-070	1559	3	3b	D	513.45	55,93	NIE
387	24-513.45-081	1571	3	3b	G	513.45	91,04	NIE

388	24-513.47-001	1660	3	3b	E	513.47	6 455,45	TAK
389	24-513.47-002	1668	3	3b	E	513.47	9 683,98	TAK
390	24-513.51-001	1708	3	3b	D	513.51	112,96	NIE
391	24-513.51-002	1704	3	3b	H,G	513.51	173,17	NIE
392	24-513.51-003	1705	3	3b	E	513.51	53,83	NIE
393	24-513.51-006	1710	3	3b	D	513.51	93,69	NIE
394	24-513.51-007	1711	3	3b	E	513.51	56,32	NIE
395	24-513.51-008	1713	3	3b	E	513.51	1 052,73	NIE
396	24-513.51-013	1720	3	3b	D	513.51	1 161,15	NIE
397	24-513.51-016	1722	3	3b	H,G	513.51	1 131,33	NIE
398	24-513.51-021	1726	3	3b	E	513.51	449,40	NIE
399	24-513.51-029	1734	3	3b	E	513.51	420,81	NIE
400	24-513.51-030	1735	3	3b	E	513.51	1 743,99	TAK
401	24-513.51-035	1740	3	3b	D,E	513.51	13 410,91	TAK
402	24-513.51-048	1748	3	3b	D	513.51	189,13	NIE
403	24-513.51-055	1754	3	3b	D	513.51	46,26	NIE
404	24-513.51-057	1756	3	3b	E	513.51	45,45	NIE
405	24-513.51-062	1762	3	3b	E	513.51	44,61	NIE
406	24-513.51-065	1765	3	3b	E	513.51	259,53	NIE
407	24-513.51-093	1787	3	3b	D	513.51	148,04	NIE
408	24-513.55-004	1810	3	3b	D	513.55	184,41	NIE
409	24-513.55-007	1817	3	3b	D	513.55	535,09	NIE
410	24-513.55-008	1818	3	3b	D	513.55	224,59	NIE
411	24-513.55-011	1821	3	3b	D	513.55	1 898,47	NIE
412	24-513.55-017	1826	3	3b	D	513.55	935,88	NIE
413	24-513.55-018	1827	3	3b	D	513.55	66,85	NIE
414	24-513.56-001	1833	3	3b	D	513.56	1 173,20	TAK
415	24-513.56-008	1842	3	3b	E	513.56	12 347,28	TAK
416	24-513.56-012	1850	3	3b	G	513.56	180,55	NIE
417	24-513.57-001	1875	3	3b	D	513.57	131,85	NIE
418	24-513.57-003	1877	3	3b	D	513.57	421,50	NIE
419	24-513.57-006	1882	3	3b	D	513.57	1 071,55	NIE
420	24-513.57-007	1883	3	3b	D	513.57	287,97	NIE
421	24-513.57-011	1884	3	3b	D	513.57	178,59	NIE
422	24-513.57-014	1893	3	3b	D	513.57	185,40	NIE
423	24-341.22-014	652	3	3c	B	341.22	158,55	TAK
424	24-341.22-018	655	3	3c	G	341.22	380,74	TAK
425	24-341.22-024	661	3	3c	G	341.22	215,11	TAK
426	24-341.27-016	864	3	3c	G	341.27	201,74	NIE
427	24-342.13-006	1073	3	3c	B	342.13	107,64	NIE
428	24-342.13-026	1090	3	3c	B	342.13	281,92	NIE
429	24-342.17-036	1175	3	3c	B	342.17	1 528,80	NIE
430	24-512.12-003	1219	3	3c	G	512.12	123,18	NIE
431	24-512.21-051	1270	3	3c	G	512.21	100,68	NIE
432	24-512.22-011	1295	3	3c	G	512.22	146,57	NIE
433	24-512.22-045	1331	3	3c	G	512.22	74,44	NIE
434	24-341.31-017	1061	4	4a	D	341.31	127,10	NIE
435	24-341.31-108	1046	4	4a	C	341.31	46,39	NIE
436	24-341.31-109	1047	4	4a	D	341.31	160,70	NIE

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

437	24-341.31-111	1049	4	4a	C	341.31	160,90	NIE
438	24-341.31-012	951	4	4d	D	341.31	234,69	TAK
439	24-341.31-015	954	4	4d	D	341.31	224,94	TAK
440	24-341.31-040	979	4	4d	D	341.31	26,60	TAK
441	24-341.31-042	1059	4	4d	D	341.31	47,99	TAK
442	24-341.31-054	1055	4	4d	D	341.31	32,87	NIE
443	24-341.31-055	1054	4	4d	D	341.31	11,25	TAK
444	24-341.31-101	1038	4	4d	D	341.31	118,31	NIE
445	24-341.31-103	1041	4	4d	D	341.31	177,26	TAK
446	24-513.45-005	1486	5	5b	E	513.45	16,16	TAK
447	24-513.45-033	1581	5	5b	E	513.45	35,91	TAK
448	24-513.45-035	1585	5	5b	D	513.45	13,73	TAK
449	24-513.45-040	1584	5	5b	E	513.45	11,38	TAK
450	24-513.45-059	1583	5	5b	D	513.45	19,93	TAK
451	24-513.45-063	1582	5	5b	D	513.45	9,53	TAK
452	24-513.51-015	1790	5	5b	E	513.51	11,97	TAK
453	24-513.51-022	1802	5	5b	E	513.51	11,89	TAK
454	24-513.51-042	1794	5	5b	E	513.51	11,12	TAK
455	24-513.51-069	1801	5	5b	E	513.51	19,18	TAK
456	24-513.51-073	1800	5	5b	E	513.51	8,16	TAK
457	24-513.51-074	1796	5	5b	E	513.51	11,76	TAK
458	24-513.51-076	1804	5	5b	E	513.51	9,55	TAK
459	24-513.51-078	1805	5	5b	E	513.51	10,42	TAK
460	24-513.51-080	1777	5	5b	E	513.51	67,52	TAK
461	24-513.51-081	1775	5	5b	E	513.51	40,38	TAK
462	24-513.51-083	1776	5	5b	E	513.51	21,86	TAK
463	24-513.51-084	1778	5	5b	E	513.51	15,64	TAK
464	24-513.51-085	1803	5	5b	E	513.51	24,35	TAK
465	24-513.51-086	1779	5	5b	E	513.51	12,51	TAK
466	24-513.51-087	1780	5	5b	E	513.51	8,24	TAK
467	24-513.56-005	1873	5	5b	D	513.56	13,05	TAK
468	24-513.56-018	1869	5	5b	E	513.56	13,53	TAK
469	24-513.56-024	1870	5	5b	E	513.56	12,17	TAK
470	24-513.56-027	1871	5	5b	E	513.56	11,12	TAK
471	24-513.56-028	1866	5	5b	E	513.56	37,60	TAK
472	24-513.56-029	1867	5	5b	E	513.56	30,88	TAK
473	24-513.56-030	1868	5	5b	E	513.56	18,56	TAK
474	24-513.56-031	1872	5	5b	E	513.56	11,32	TAK
475	24-318.50-006	6	6	6a	G	318.50	538,29	TAK
476	24-318.50-017	12	6	6a	G	318.50	436,09	TAK
477	24-318.57-002	28	6	6a	A	318.57	268,52	NIE
478	24-318.57-005	31	6	6a	G	318.57	91,47	NIE
479	24-341.14-026	382	6	6a	B	341.14	238,54	NIE
480	24-341.15-046	487	6	6a	D	341.15	259,38	NIE
481	24-341.15-057	565	6	6a	D	341.15	99,70	TAK
482	24-341.15-117	557	6	6a	D	341.15	83,25	NIE
483	24-341.22-023	660	6	6a	G	341.22	124,92	TAK
484	24-341.22-031	677	6	6a	G	341.22	89,40	TAK
485	24-341.22-032	669	6	6a	G	341.22	119,15	NIE

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

486	24-341.25-033	793	6	6a	B	341.25	86,37	NIE
487	24-341.25-038	798	6	6a	B	341.25	148,61	NIE
488	24-341.28-008	894	6	6a	G	341.28	47,30	NIE
489	24-341.28-026	913	6	6a	G	341.28	55,25	NIE
490	24-341.31-089	1027	6	6a	B	341.31	30,70	NIE
491	24-342.14-010	1110	6	6a	G	342.14	142,03	NIE
492	24-342.14-014	1113	6	6a	G	342.14	137,45	NIE
493	24-342.14-026	1125	6	6a	B	342.14	112,11	NIE
494	24-342.14-036	1132	6	6a	G	342.14	135,81	NIE
495	24-342.17-023	1163	6	6a	G	342.17	46,90	NIE
496	24-342.17-033	1173	6	6a	G	342.17	76,66	NIE
497	24-512.22-009	1294	6	6a	G	512.22	347,32	NIE
498	24-512.22-016	1301	6	6a	G	512.22	117,28	NIE
499	24-512.22-021	1304	6	6a	G	512.22	223,57	NIE
500	24-512.22-024	1308	6	6a	G	512.22	146,87	NIE
501	24-512.22-025	1309	6	6a	G	512.22	58,17	NIE
502	24-512.22-026	1310	6	6a	G	512.22	100,61	NIE
503	24-512.22-029	1312	6	6a	G	512.22	162,04	NIE
504	24-512.22-031	1314	6	6a	G	512.22	103,27	NIE
505	24-512.22-032	1315	6	6a	G	512.22	48,16	NIE
506	24-512.22-040	1325	6	6a	G	512.22	296,06	TAK
507	24-512.22-042	1327	6	6a	G	512.22	113,84	NIE
508	24-512.22-043	1328	6	6a	B	512.22	184,56	NIE
509	24-512.22-046	1332	6	6a	G	512.22	86,89	NIE
510	24-512.22-047	1333	6	6a	C	512.22	765,64	TAK
511	24-512.22-049	1335	6	6a	G	512.22	764,18	TAK
512	24-512.22-051	1338	6	6a	G	512.22	497,44	TAK
513	24-513.32-027	1377	6	6a	G	513.32	91,82	NIE
514	24-318.58-008	45	6	6b	C	318.58	3 207,87	NIE
515	24-341.11-011	92	6	6b	C	341.11	706,05	NIE
516	24-341.12-005	112	6	6b	B	341.12	1 116,60	NIE
517	24-341.12-012	111	6	6b	B	341.12	274,73	NIE
518	24-341.12-015	97	6	6b	D	341.12	6 261,10	NIE
519	24-341.12-033	128	6	6b	D	341.12	363,93	NIE
520	24-341.13-002	146	6	6b	B	341.13	745,52	NIE
521	24-341.13-052	186	6	6b	C	341.13	189,23	NIE
522	24-341.13-094	218	6	6b	B	341.13	700,96	TAK
523	24-341.13-161	271	6	6b	B	341.13	312,60	NIE
524	24-341.13-164	277	6	6b	B	341.13	578,36	NIE
525	24-341.13-191	293	6	6b	B	341.13	306,95	NIE
526	24-341.13-197	298	6	6b	B	341.13	329,11	NIE
527	24-341.13-198	302	6	6b	B	341.13	446,96	NIE
528	24-341.13-223	1919	6	6b	B	341.13	2 313,17	NIE
529	24-341.14-004	361	6	6b	B	341.14	1 791,95	NIE
530	24-341.14-083	435	6	6b	C	341.14	134,52	NIE
531	24-341.15-007	456	6	6b	D	341.15	1 187,88	NIE
532	24-341.15-041	482	6	6b	B	341.15	312,23	NIE
533	24-341.15-078	519	6	6b	D	341.15	924,89	NIE
534	24-341.15-082	523	6	6b	D	341.15	2 244,76	NIE

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

535	24-341.15-084	524	6	6b	D	341.15	3 262,18	NIE
536	24-341.15-095	530	6	6b	D	341.15	211,72	NIE
537	24-341.21-002	597	6	6b	C	341.21	9 277,71	TAK
538	24-341.21-009	602	6	6b	B	341.21	3 459,33	NIE
539	24-341.21-016	632	6	6b	G	341.21	139,51	NIE
540	24-341.21-018	607	6	6b	B	341.21	1 953,02	NIE
541	24-341.21-020	606	6	6b	B	341.21	591,99	NIE
542	24-341.21-021	615	6	6b	C	341.21	15 151,81	NIE
543	24-341.21-025	611	6	6b	B	341.21	826,85	NIE
544	24-341.21-027	608	6	6b	B	341.21	808,24	NIE
545	24-341.22-002	640	6	6b	B	341.22	1 309,74	NIE
546	24-341.22-015	679	6	6b	B	341.22	201,81	NIE
547	24-341.22-029	667	6	6b	C	341.22	500,34	NIE
548	24-341.22-037	674	6	6b	B	341.22	326,19	NIE
549	24-341.23-022	701	6	6b	B	341.23	1 071,00	NIE
550	24-341.23-028	702	6	6b	C	341.23	8 395,81	NIE
551	24-341.23-047	720	6	6b	C	341.23	1 408,39	NIE
552	24-341.23-048	740	6	6b	C	341.23	815,85	NIE
553	24-341.23-053	728	6	6b	C	341.23	855,44	NIE
554	24-341.24-002	744	6	6b	C	341.24	963,71	NIE
555	24-341.24-004	748	6	6b	C	341.24	2 389,72	NIE
556	24-341.24-011	755	6	6b	C	341.24	2 564,51	NIE
557	24-341.25-019	779	6	6b	G	341.25	1 667,33	NIE
558	24-341.26-003	820	6	6b	B	341.26	1 555,77	NIE
559	24-341.26-011	822	6	6b	C	341.26	6 340,35	NIE
560	24-341.26-012	826	6	6b	B	341.26	1 501,48	NIE
561	24-341.26-023	837	6	6b	C	341.26	3 260,24	NIE
562	24-341.26-027	841	6	6b	C	341.26	2 807,02	NIE
563	24-341.31-003	967	6	6b	D	341.31	9 455,35	NIE
564	24-341.31-019	957	6	6b	D	341.31	761,26	NIE
565	24-341.31-025	963	6	6b	B	341.31	1 283,10	TAK
566	24-341.31-031	972	6	6b	D	341.31	5 974,99	NIE
567	24-341.31-033	973	6	6b	D	341.31	3 532,92	NIE
568	24-341.31-051	988	6	6b	C	341.31	1 086,82	NIE
569	24-341.31-052	989	6	6b	D	341.31	3 556,49	NIE
570	24-341.31-076	1013	6	6b	D	341.31	1 329,96	NIE
571	24-341.31-100	1039	6	6b	D	341.31	226,16	NIE
572	24-342.13-001	1069	6	6b	B	342.13	1 280,05	NIE
573	24-342.13-005	1075	6	6b	B	342.13	2 369,16	NIE
574	24-342.13-010	1099	6	6b	C	342.13	3 394,39	NIE
575	24-342.13-013	1079	6	6b	B	342.13	2 045,13	NIE
576	24-342.13-025	1091	6	6b	C	342.13	6 418,48	NIE
577	24-342.13-027	1092	6	6b	B	342.13	1 094,28	NIE
578	24-342.13-029	1094	6	6b	D	342.13	117,90	NIE
579	24-342.14-003	1135	6	6b	A	342.14	1 298,20	NIE
580	24-342.14-009	1109	6	6b	A	342.14	4 519,22	NIE
581	24-342.14-031	1137	6	6b	B	342.14	848,13	NIE
582	24-342.17-008	1147	6	6b	B	342.17	68,57	NIE
583	24-342.17-025	1165	6	6b	G	342.17	158,80	NIE

584	24-342.17-028	1169	6	6b	G	342.17	1 186,38	NIE
585	24-342.21-001	1176	6	6b	B	342.21	1 576,67	NIE
586	24-342.21-002	1177	6	6b	A	342.21	582,46	NIE
587	24-342.22-002	1183	6	6b	C	342.22	2 253,74	NIE
588	24-342.22-004	1184	6	6b	C	342.22	2 614,82	NIE
589	24-512.11-013	1202	6	6b	B	512.11	2 131,73	NIE
590	24-512.21-014	1235	6	6b	B	512.21	208,09	NIE
591	24-512.21-028	1244	6	6b	A	512.21	164,83	NIE
592	24-512.21-042	1259	6	6b	A	512.21	141,51	NIE
593	24-512.21-046	1260	6	6b	B	512.21	895,73	NIE
594	24-512.21-050	1271	6	6b	B	512.21	633,94	NIE
595	24-512.21-054	1269	6	6b	B	512.21	544,35	NIE
596	24-512.21-059	1280	6	6b	B	512.21	1 529,69	TAK
597	24-512.21-063	1281	6	6b	B	512.21	3 368,56	NIE
598	24-512.22-010	1342	6	6b	G	512.22	211,68	NIE
599	24-512.22-022	1305	6	6b	G	512.22	588,12	NIE
600	24-513.32-001	1347	6	6b	D	513.32	3 332,38	NIE
601	24-513.32-006	1352	6	6b	G	513.32	317,29	NIE
602	24-513.32-011	1466	6	6b	G	513.32	212,59	NIE
603	24-513.32-020	1372	6	6b	D	513.32	1 942,89	NIE
604	24-513.32-030	1379	6	6b	D	513.32	315,24	NIE
605	24-513.32-042	1387	6	6b	D	513.32	232,01	NIE
606	24-513.32-054	1403	6	6b	D	513.32	264,35	NIE
607	24-513.32-085	1446	6	6b	D	513.32	912,26	NIE
608	24-513.32-088	1449	6	6b	D	513.32	509,87	NIE
609	24-513.32-092	1453	6	6b	D,G	513.32	162,44	NIE
610	24-513.32-097	1457	6	6b	D	513.32	1 137,29	NIE
611	24-513.32-098	1458	6	6b	D	513.32	58,97	NIE
612	24-513.45-015	1501	6	6b	E	513.45	32,45	NIE
613	24-513.45-031	1519	6	6b	E	513.45	73,84	NIE
614	24-513.45-075	1564	6	6b	G	513.45	591,82	NIE
615	24-513.46-005	1592	6	6b	H	513.46	372,88	NIE
616	24-513.46-006	1700	6	6b	H	513.46	1 977,07	NIE
617	24-513.46-009	1598	6	6b	H	513.46	286,04	NIE
618	24-513.46-010	1599	6	6b	H,G	513.46	482,34	NIE
619	24-513.46-014	1606	6	6b	H,G	513.46	67,06	NIE
620	24-513.46-019	1611	6	6b	H,G	513.46	269,04	NIE
621	24-513.46-022	1615	6	6b	H,G	513.46	132,89	NIE
622	24-513.46-023	1617	6	6b	H,G	513.46	36,81	NIE
623	24-513.46-024	1618	6	6b	H	513.46	169,58	NIE
624	24-513.46-031	1624	6	6b	H	513.46	576,99	NIE
625	24-513.46-052	1644	6	6b	H,G	513.46	377,88	NIE
626	24-513.47-003	1396	6	6b	E	513.47	72,26	NIE
627	24-513.47-004	1663	6	6b	G	513.47	109,88	NIE
628	24-513.47-022	1686	6	6b	H	513.47	252,74	NIE
629	24-513.47-023	1688	6	6b	H	513.47	298,44	NIE
630	24-513.51-010	1717	6	6b	H	513.51	725,32	NIE
631	24-513.51-011	1716	6	6b	E	513.51	110,28	NIE
632	24-513.51-019	1728	6	6b	D,G	513.51	583,60	NIE

633	24-513.51-024	1730	6	6b	D	513.51	148,87	NIE
634	24-513.51-034	1739	6	6b	D,G	513.51	444,20	TAK
635	24-513.51-036	1783	6	6b	D,G	513.51	342,84	NIE
636	24-513.51-038	1742	6	6b	D	513.51	169,29	NIE
637	24-513.51-040	1744	6	6b	D	513.51	58,98	TAK
638	24-513.51-041	1745	6	6b	D,G	513.51	136,96	NIE
639	24-513.51-044	1746	6	6b	D,G	513.51	106,75	NIE
640	24-513.51-051	1729	6	6b	D,G	513.51	400,50	NIE
641	24-513.51-054	1753	6	6b	D	513.51	113,32	NIE
642	24-513.51-094	1786	6	6b	D	513.51	48,88	NIE
643	24-513.55-001	1812	6	6b	D	513.55	1 867,26	NIE
644	24-513.55-003	1807	6	6b	D	513.55	217,88	NIE
645	24-513.55-010	1820	6	6b	D	513.55	130,23	NIE
646	24-513.55-015	1824	6	6b	D	513.55	130,72	NIE
647	24-513.56-004	1838	6	6b	D	513.56	304,23	NIE
648	24-513.56-007	1841	6	6b	G	513.56	44,46	NIE
649	24-513.56-011	1849	6	6b	D	513.56	96,74	NIE
650	24-513.56-013	1851	6	6b	D	513.56	75,17	NIE
651	24-513.56-015	1853	6	6b	E	513.56	269,11	NIE
652	24-513.56-016	1854	6	6b	G	513.56	220,03	NIE
653	24-513.56-017	1856	6	6b	D,G	513.56	255,92	NIE
654	24-513.57-005	1899	6	6b	H	513.57	873,66	NIE
655	24-513.57-008	1885	6	6b	D	513.57	113,73	NIE
656	24-513.57-017	1896	6	6b	D	513.57	49,05	NIE
657	24-318.50-001	1	6	6c	G	318.50	150,46	NIE
658	24-318.50-003	3	6	6c	G	318.50	523,52	NIE
659	24-318.50-005	5	6	6c	G	318.50	1 279,82	NIE
660	24-318.50-007	22	6	6c	G	318.50	191,72	NIE
661	24-318.50-016	11	6	6c	G	318.50	195,48	NIE
662	24-318.58-002	38	6	6c	C	318.58	1 612,01	TAK
663	24-318.58-014	50	2	6c	G	318.58	1 964,73	NIE
664	24-318.58-024	60	6	6c	G	318.58	74,37	NIE
665	24-318.59-003	72	6	6c	G	318.59	956,43	NIE
666	24-318.59-009	78	6	6c	G	318.59	250,37	NIE
667	24-341.11-002	83	6	6c	B	341.11	666,46	NIE
668	24-341.11-005	86	6	6c	B	341.11	3 151,75	NIE
669	24-341.12-001	126	6	6c	D	341.12	8 283,12	NIE
670	24-341.12-024	133	6	6c	B	341.12	369,59	NIE
671	24-341.12-031	134	6	6c	D	341.12	293,31	NIE
672	24-341.13-007	144	6	6c	B	341.13	916,27	NIE
673	24-341.13-018	155	6	6c	B	341.13	1 273,64	NIE
674	24-341.13-036	172	6	6c	C	341.13	661,85	NIE
675	24-341.13-045	181	6	6c	C	341.13	299,96	NIE
676	24-341.13-077	203	6	6c	C	341.13	245,26	NIE
677	24-341.13-205	308	6	6c	B	341.13	632,72	NIE
678	24-341.14-010	369	6	6c	C	341.14	592,52	NIE
679	24-341.14-070	422	6	6c	C	341.14	345,82	NIE
680	24-341.14-082	434	6	6c	C	341.14	474,71	NIE
681	24-341.14-084	436	6	6c	C	341.14	529,69	NIE

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

682	24-341.15-002	450	6	6c	D	341.15	380,68	NIE
683	24-341.15-005	480	6	6c	D	341.15	439,46	NIE
684	24-341.15-010	569	6	6c	D	341.15	288,32	NIE
685	24-341.15-017	461	6	6c	D	341.15	211,09	NIE
686	24-341.15-021	465	6	6c	D	341.15	964,91	NIE
687	24-341.15-029	474	6	6c	D	341.15	6 618,73	NIE
688	24-341.15-031	497	6	6c	B	341.15	257,56	NIE
689	24-341.15-037	477	6	6c	B	341.15	372,45	NIE
690	24-341.15-050	491	6	6c	C	341.15	319,48	NIE
691	24-341.15-088	533	6	6c	D	341.15	1 224,48	NIE
692	24-341.15-104	548	6	6c	D	341.15	1 344,66	NIE
693	24-341.15-106	546	6	6c	D	341.15	6 852,52	NIE
694	24-341.15-120	560	6	6c	D	341.15	810,98	NIE
695	24-341.16-002	573	6	6c	C	341.16	177,61	NIE
696	24-341.16-004	575	6	6c	C	341.16	2 485,68	TAK
697	24-341.16-015	582	6	6c	B	341.16	1 635,09	NIE
698	24-341.16-016	583	6	6c	B	341.16	1 059,75	NIE
699	24-341.16-019	587	6	6c	B	341.16	826,93	NIE
700	24-341.16-023	590	6	6c	G	341.16	151,24	NIE
701	24-341.21-013	631	6	6c	B	341.21	4 713,09	NIE
702	24-341.21-022	609	6	6c	B	341.21	2 667,13	NIE
703	24-341.21-026	612	6	6c	B	341.21	7 725,61	NIE
704	24-341.21-031	613	6	6c	C	341.21	1 749,22	NIE
705	24-341.22-003	641	6	6c	A	341.22	714,17	NIE
706	24-341.22-007	645	6	6c	G	341.22	791,73	TAK
707	24-341.22-017	654	6	6c	C	341.22	681,32	TAK
708	24-341.22-020	657	6	6c	G	341.22	561,60	NIE
709	24-341.22-028	666	6	6c	C	341.22	307,68	NIE
710	24-341.22-030	668	6	6c	G	341.22	832,37	NIE
711	24-341.23-024	704	6	6c	B	341.23	60,06	NIE
712	24-341.23-029	706	6	6c	C	341.23	3 437,95	NIE
713	24-341.23-043	718	6	6c	C	341.23	3 381,49	NIE
714	24-341.24-009	753	6	6c	C	341.24	392,86	NIE
715	24-341.25-030	790	6	6c	G	341.25	336,50	NIE
716	24-341.25-040	800	6	6c	B	341.25	238,20	NIE
717	24-341.26-001	818	6	6c	B	341.26	295,17	NIE
718	24-341.26-013	829	6	6c	B	341.26	1 691,35	NIE
719	24-341.26-017	831	6	6c	B	341.26	3 572,03	NIE
720	24-341.26-018	832	6	6c	A	341.26	630,36	NIE
721	24-341.27-003	851	6	6c	B	341.27	184,39	NIE
722	24-341.27-015	863	6	6c	C	341.27	414,87	NIE
723	24-341.27-020	868	6	6c	C	341.27	1 054,11	NIE
724	24-341.28-001	889	6	6c	B	341.28	580,08	NIE
725	24-341.28-021	910	6	6c	B	341.28	705,53	NIE
726	24-341.28-023	933	6	6c	B	341.28	4 428,26	NIE
727	24-341.28-028	914	6	6c	B	341.28	208,86	NIE
728	24-341.28-033	918	6	6c	B	341.28	330,86	NIE
729	24-341.28-042	934	6	6c	B	341.28	391,78	NIE
730	24-341.31-001	940	6	6c	D	341.31	1 130,70	TAK

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

731	24-341.31-021	959	6	6c	C	341.31	428,03	NIE
732	24-341.31-024	962	6	6c	D	341.31	109,45	NIE
733	24-341.31-044	981	6	6c	D	341.31	368,16	NIE
734	24-341.31-048	985	6	6c	D	341.31	1 982,67	NIE
735	24-341.31-062	1004	6	6c	D	341.31	1 076,01	NIE
736	24-341.31-075	1012	6	6c	D	341.31	1 024,45	NIE
737	24-341.31-083	1021	6	6c	D	341.31	2 126,47	TAK
738	24-341.31-105	1052	6	6c	C	341.31	104,04	NIE
739	24-341.31-106	1042	6	6c	C	341.31	153,56	NIE
740	24-341.31-112	1050	6	6c	C	341.31	150,39	NIE
741	24-342.13-016	1081	6	6c	C	342.13	5 084,93	TAK
742	24-342.13-017	1084	6	6c	G	342.13	203,79	NIE
743	24-342.13-022	1088	6	6c	C	342.13	131,86	NIE
744	24-342.14-001	1103	6	6c	B	342.14	453,60	NIE
745	24-342.14-006	1104	6	6c	B	342.14	350,90	NIE
746	24-342.14-020	1120	6	6c	B	342.14	234,59	NIE
747	24-342.14-023	1123	6	6c	B	342.14	301,43	NIE
748	24-342.14-027	1126	6	6c	B	342.14	405,30	NIE
749	24-342.14-029	1127	6	6c	B	342.14	386,84	NIE
750	24-342.17-010	1150	6	6c	B	342.17	182,18	NIE
751	24-342.17-013	1153	6	6c	B	342.17	420,58	NIE
752	24-342.17-014	1154	6	6c	B	342.17	2 417,27	NIE
753	24-342.17-021	1161	6	6c	B	342.17	1 588,88	NIE
754	24-342.17-022	1162	6	6c	G	342.17	592,53	NIE
755	24-342.17-024	1164	6	6c	G	342.17	185,80	NIE
756	24-342.17-029	1168	6	6c	G	342.17	44,82	NIE
757	24-342.17-030	1170	6	6c	B	342.17	675,29	NIE
758	24-342.17-035	1174	6	6c	B	342.17	1 299,59	NIE
759	24-512.11-009	1197	6	6c	B	512.11	918,53	NIE
760	24-512.11-018	1207	6	6c	B	512.11	186,43	NIE
761	24-512.11-020	1209	6	6c	D	512.11	243,07	NIE
762	24-512.21-003	1226	6	6c	G	512.21	1 573,50	NIE
763	24-512.21-012	1233	6	6c	C	512.21	162,29	NIE
764	24-512.21-043	1265	6	6c	B	512.21	641,09	NIE
765	24-512.21-045	1263	6	6c	B	512.21	920,51	NIE
766	24-512.21-055	1272	6	6c	B	512.21	1 939,62	NIE
767	24-512.21-056	1278	6	6c	B	512.21	1 592,58	NIE
768	24-512.22-002	1287	6	6c	G	512.22	801,26	NIE
769	24-512.22-005	1291	6	6c	C	512.22	381,61	NIE
770	24-512.22-008	1293	6	6c	G	512.22	115,64	NIE
771	24-512.22-015	1299	6	6c	G	512.22	1 277,10	NIE
772	24-512.22-017	1343	6	6c	G	512.22	279,46	NIE
773	24-512.22-018	1344	6	6c	G	512.22	1 189,48	NIE
774	24-512.22-019	1302	6	6c	G	512.22	270,06	NIE
775	24-512.22-036	1322	6	6c	G	512.22	2 648,74	NIE
776	24-513.32-005	1366	6	6c	D	513.32	8 631,38	NIE
777	24-513.32-010	1467	6	6c	D	513.32	1 173,71	NIE
778	24-513.32-014	1468	6	6c	D	513.32	1 395,00	NIE
779	24-513.32-019	1365	6	6c	G	513.32	196,67	NIE

780	24-513.32-025	1370	6	6c	G	513.32	88,26	NIE
781	24-513.32-028	1374	6	6c	D	513.32	101,22	NIE
782	24-513.32-032	1381	6	6c	D	513.32	171,27	NIE
783	24-513.32-033	1397	6	6c	D,G	513.32	4 423,58	NIE
784	24-513.32-035	1472	6	6c	D	513.32	183,57	NIE
785	24-513.32-039	1384	6	6c	D	513.32	506,39	NIE
786	24-513.32-040	1385	6	6c	G	513.32	284,71	NIE
787	24-513.32-043	1388	6	6c	D	513.32	77,80	NIE
788	24-513.32-045	1390	6	6c	E	513.32	124,87	NIE
789	24-513.32-072	1430	6	6c	D	513.32	553,43	NIE
790	24-513.32-076	1428	6	6c	B,D	513.32	435,64	NIE
791	24-513.32-090	1451	6	6c	D	513.32	947,04	NIE
792	24-513.45-003	1480	6	6c	E	513.45	279,86	NIE
793	24-513.45-006	1488	6	6c	E	513.45	52,13	NIE
794	24-513.45-007	1492	6	6c	E	513.45	42,06	NIE
795	24-513.45-008	1493	6	6c	E	513.45	36,75	NIE
796	24-513.45-009	1494	6	6c	E	513.45	91,11	NIE
797	24-513.45-011	1497	6	6c	E	513.45	80,43	NIE
798	24-513.45-013	1499	6	6c	E	513.45	42,25	NIE
799	24-513.45-016	1502	6	6c	E	513.45	29,12	NIE
800	24-513.45-018	1504	6	6c	D,G	513.45	455,53	NIE
801	24-513.45-021	1512	6	6c	D	513.45	1 028,65	NIE
802	24-513.45-023	1510	6	6c	E	513.45	75,68	NIE
803	24-513.45-025	1513	6	6c	E	513.45	29,05	NIE
804	24-513.45-026	1514	6	6c	E	513.45	37,55	NIE
805	24-513.45-027	1517	6	6c	E	513.45	48,07	NIE
806	24-513.45-030	1518	6	6c	E	513.45	46,23	NIE
807	24-513.45-036	1523	6	6c	E	513.45	26,59	NIE
808	24-513.45-037	1524	6	6c	E	513.45	119,16	NIE
809	24-513.45-038	1525	6	6c	E,G	513.45	189,96	NIE
810	24-513.45-039	1526	6	6c	E	513.45	96,55	NIE
811	24-513.45-041	1527	6	6c	E	513.45	145,36	NIE
812	24-513.45-042	1528	6	6c	E	513.45	32,61	NIE
813	24-513.45-043	1529	6	6c	E	513.45	123,08	NIE
814	24-513.45-045	1531	6	6c	E	513.45	84,47	NIE
815	24-513.45-046	1640	6	6c	H,G	513.45	112,16	NIE
816	24-513.45-047	1533	6	6c	E,G	513.45	93,55	NIE
817	24-513.45-048	1535	6	6c	E	513.45	62,27	NIE
818	24-513.45-049	1537	6	6c	E	513.45	119,96	NIE
819	24-513.45-050	1538	6	6c	E	513.45	243,12	TAK
820	24-513.45-051	1539	6	6c	E	513.45	87,51	NIE
821	24-513.45-052	1540	6	6c	E	513.45	70,34	NIE
822	24-513.45-053	1543	6	6c	E	513.45	113,80	NIE
823	24-513.45-055	1545	6	6c	E,G	513.45	464,28	NIE
824	24-513.45-056	1546	6	6c	E,G	513.45	89,46	TAK
825	24-513.45-057	1653	6	6c	H,G,D	513.45	270,29	NIE
826	24-513.45-061	1550	6	6c	E	513.45	41,22	NIE
827	24-513.45-067	1555	6	6c	E	513.45	117,93	NIE
828	24-513.45-069	1558	6	6c	G	513.45	146,34	NIE

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

829	24-513.45-071	1560	6	6c	D	513.45	196,13	NIE
830	24-513.45-072	1561	6	6c	D	513.45	60,89	NIE
831	24-513.45-074	1563	6	6c	D	513.45	99,01	TAK
832	24-513.45-076	1565	6	6c	D	513.45	81,67	NIE
833	24-513.45-078	1567	6	6c	D	513.45	34,92	NIE
834	24-513.45-079	1568	6	6c	D	513.45	77,65	NIE
835	24-513.45-080	1569	6	6c	D	513.45	39,93	NIE
836	24-513.45-084	1574	6	6c	D	513.45	52,06	TAK
837	24-513.46-012	1603	6	6c	H	513.46	1 054,47	NIE
838	24-513.46-013	1604	6	6c	H	513.46	62,81	NIE
839	24-513.46-017	1609	6	6c	H,G	513.46	104,88	NIE
840	24-513.46-025	1619	6	6c	H,G	513.46	153,53	NIE
841	24-513.46-029	1633	6	6c	H	513.46	345,25	NIE
842	24-513.46-048	1638	6	6c	H,G	513.46	698,20	NIE
843	24-513.46-054	1646	6	6c	H,G	513.46	30,66	NIE
844	24-513.47-006	1664	6	6c	G,E	513.47	111,64	NIE
845	24-513.47-009	1671	6	6c	E	513.47	35,01	NIE
846	24-513.47-010	1672	6	6c	E	513.47	229,75	NIE
847	24-513.47-011	1673	6	6c	E	513.47	52,64	NIE
848	24-513.47-013	1675	6	6c	E	513.47	74,91	NIE
849	24-513.47-014	1676	6	6c	E	513.47	99,63	NIE
850	24-513.47-015	1677	6	6c	E	513.47	195,07	NIE
851	24-513.47-016	1679	6	6c	E	513.47	31,45	NIE
852	24-513.47-019	1682	6	6c	E	513.47	86,01	NIE
853	24-513.47-020	1683	6	6c	E	513.47	40,60	NIE
854	24-513.47-021	1685	6	6c	E	513.47	319,99	NIE
855	24-513.47-024	1689	6	6c	E	513.47	91,31	NIE
856	24-513.47-025	1690	6	6c	E	513.47	144,51	NIE
857	24-513.47-026	1691	6	6c	E	513.47	56,37	NIE
858	24-513.47-028	1694	6	6c	E	513.47	150,15	NIE
859	24-513.47-030	1698	6	6c	E	513.47	76,85	NIE
860	24-513.51-004	1706	6	6c	G	513.51	172,59	NIE
861	24-513.51-005	1709	6	6c	D,E	513.51	1 245,77	NIE
862	24-513.51-012	1719	6	6c	H,G	513.51	74,52	NIE
863	24-513.51-014	1721	6	6c	H	513.51	610,37	NIE
864	24-513.51-026	1731	6	6c	E	513.51	1 888,65	NIE
865	24-513.51-027	1732	6	6c	H	513.51	60,68	NIE
866	24-513.51-028	1733	6	6c	E	513.51	117,75	NIE
867	24-513.51-031	1736	6	6c	H	513.51	167,58	NIE
868	24-513.51-032	1737	6	6c	D	513.51	62,74	NIE
869	24-513.51-043	1747	6	6c	D,G	513.51	381,51	NIE
870	24-513.51-049	1727	6	6c	D,G	513.51	381,99	TAK
871	24-513.51-056	1755	6	6c	D	513.51	1 111,76	NIE
872	24-513.51-058	1757	6	6c	D	513.51	257,35	NIE
873	24-513.51-059	1758	6	6c	D,E	513.51	207,85	NIE
874	24-513.51-060	1759	6	6c	E	513.51	144,35	NIE
875	24-513.51-061	1761	6	6c	E	513.51	313,75	NIE
876	24-513.51-068	1768	6	6c	E	513.51	124,40	NIE
877	24-513.51-070	1769	6	6c	E	513.51	56,67	NIE

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

878	24-513.51-072	1770	6	6c	E	513.51	196,41	NIE
879	24-513.51-077	1773	6	6c	D	513.51	74,95	NIE
880	24-513.51-082	1723	6	6c	D,G	513.51	70,71	NIE
881	24-513.51-088	1781	6	6c	E	513.51	252,14	NIE
882	24-513.51-090	1782	6	6c	E	513.51	552,41	NIE
883	24-513.51-091	1784	6	6c	E	513.51	77,37	NIE
884	24-513.51-092	1785	6	6c	D	513.51	47,48	NIE
885	24-513.55-005	1813	6	6c	D	513.55	2 459,09	NIE
886	24-513.55-013	1832	6	6c	G	513.55	210,52	NIE
887	24-513.55-016	1825	6	6c	D,G	513.55	1 753,41	NIE
888	24-513.56-002	1837	6	6c	D	513.56	686,72	NIE
889	24-513.56-003	1835	6	6c	D	513.56	99,95	NIE
890	24-513.56-009	1844	6	6c	G	513.56	165,14	NIE
891	24-513.56-014	1852	6	6c	D	513.56	35,62	NIE
892	24-513.56-019	1857	6	6c	E	513.56	63,48	NIE
893	24-513.56-020	1860	6	6c	E	513.56	64,20	NIE
894	24-513.56-021	1861	6	6c	G, E	513.56	73,89	NIE
895	24-513.56-022	1862	6	6c	E	513.56	637,84	NIE
896	24-513.56-023	1863	6	6c	E	513.56	111,56	NIE
897	24-513.56-025	1864	6	6c	E	513.56	40,63	NIE
898	24-513.56-026	1865	6	6c	E	513.56	177,17	NIE
899	24-513.57-002	1876	6	6c	D	513.57	45,84	NIE
900	24-513.57-004	1879	6	6c	D	513.57	1 057,85	NIE
901	24-513.57-010	1888	6	6c	D	513.57	305,10	NIE
902	24-513.57-012	1890	6	6c	D	513.57	63,35	NIE
903	24-513.57-015	1894	6	6c	D	513.57	94,78	NIE
904	24-513.57-016	1895	6	6c	D	513.57	67,22	NIE
905	24-318.50-004	4	6	6d	G	318.50	323,33	NIE
906	24-318.50-014	10	6	6d	G	318.50	1 852,31	NIE
907	24-318.50-018	21	6	6d	G	318.50	1 510,30	NIE
908	24-318.50-022	16	6	6d	G	318.50	1 262,65	NIE
909	24-318.57-001	27	6	6d	C	318.57	2 772,77	NIE
910	24-318.58-001	37	6	6d	C	318.58	957,40	NIE
911	24-318.58-004	40	6	6d	C	318.58	231,15	NIE
912	24-318.58-009	46	6	6d	C	318.58	2 735,38	NIE
913	24-318.58-015	51	6	6d	B	318.58	910,40	NIE
914	24-318.58-019	55	6	6d	C	318.58	1 433,36	NIE
915	24-318.58-021	57	6	6d	C	318.58	1 369,94	NIE
916	24-318.58-026	62	6	6d	C	318.58	1 208,85	NIE
917	24-318.58-029	65	6	6d	C	318.58	249,47	NIE
918	24-318.58-031	67	6	6d	C	318.58	830,03	NIE
919	24-318.58-033	69	6	6d	C	318.58	397,82	NIE
920	24-318.59-005	74	6	6d	G	318.59	160,34	NIE
921	24-318.59-010	79	6	6d	G	318.59	260,91	NIE
922	24-341.11-003	84	6	6d	B	341.11	184,33	NIE
923	24-341.11-007	88	6	6d	C	341.11	614,64	NIE
924	24-341.12-026	130	6	6d	C	341.12	855,41	NIE
925	24-341.13-006	143	6	6d	B	341.13	1 222,73	NIE
926	24-341.13-010	142	6	6d	C	341.13	375,55	NIE

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

927	24-341.13-023	158	6	6d	B	341.13	191,17	NIE
928	24-341.13-030	165	6	6d	C	341.13	169,85	NIE
929	24-341.13-031	169	6	6d	B	341.13	84,70	TAK
930	24-341.13-037	173	6	6d	C	341.13	354,08	NIE
931	24-341.13-041	177	6	6d	B	341.13	347,02	NIE
932	24-341.13-046	182	6	6d	B	341.13	356,86	NIE
933	24-341.13-055	188	6	6d	C	341.13	528,77	NIE
934	24-341.13-120	233	6	6d	B	341.13	712,78	NIE
935	24-341.13-148	260	6	6d	B	341.13	2 064,29	NIE
936	24-341.13-169	274	6	6d	B	341.13	347,17	NIE
937	24-341.13-185	345	6	6d	B	341.13	1 259,00	NIE
938	24-341.13-189	297	6	6d	B	341.13	2 188,75	NIE
939	24-341.13-217	322	6	6d	B	341.13	1 077,43	NIE
940	24-341.13-220	324	6	6d	B	341.13	329,59	NIE
941	24-341.14-073	425	6	6d	B	341.14	456,21	NIE
942	24-341.15-006	481	6	6d	D	341.15	450,94	NIE
943	24-341.15-016	460	6	6d	B	341.15	285,51	NIE
944	24-341.15-038	528	6	6d	B	341.15	462,18	NIE
945	24-341.15-092	559	6	6d	D	341.15	350,69	NIE
946	24-341.15-101	541	6	6d	D	341.15	323,65	NIE
947	24-341.15-112	553	6	6d	D	341.15	331,80	NIE
948	24-341.15-114	555	6	6d	D	341.15	455,51	NIE
949	24-341.16-001	572	6	6d	C	341.16	1 564,51	NIE
950	24-341.16-013	581	6	6d	B	341.16	197,48	NIE
951	24-341.16-014	594	6	6d	B	341.16	750,74	NIE
952	24-341.16-021	586	6	6d	B	341.16	770,32	NIE
953	24-341.22-009	647	6	6d	C	341.22	3 496,88	NIE
954	24-341.23-001	680	6	6d	C	341.23	9 002,53	NIE
955	24-341.23-004	683	6	6d	B	341.23	750,46	NIE
956	24-341.23-007	686	6	6d	G	341.23	159,53	NIE
957	24-341.23-010	689	6	6d	C	341.23	1 624,27	NIE
958	24-341.23-017	696	6	6d	B	341.23	225,41	NIE
959	24-341.23-025	703	6	6d	C	341.23	1 576,23	NIE
960	24-341.23-049	722	6	6d	B	341.23	164,76	NIE
961	24-341.23-054	726	6	6d	G	341.23	324,45	NIE
962	24-341.23-058	730	6	6d	C	341.23	536,37	NIE
963	24-341.26-006	847	6	6d	C	341.26	244,08	NIE
964	24-341.27-022	870	6	6d	B	341.27	928,82	NIE
965	24-341.27-033	882	6	6d	B	341.27	1 018,43	NIE
966	24-341.31-010	948	6	6d	D	341.31	863,96	NIE
967	24-341.31-061	995	6	6d	D	341.31	143,92	NIE
968	24-341.31-067	1000	6	6d	C	341.31	2 124,30	NIE
969	24-341.31-068	1001	6	6d	D	341.31	218,67	NIE
970	24-341.31-087	1026	6	6d	D	341.31	353,83	NIE
971	24-342.14-035	1131	6	6d	G	342.14	754,30	NIE
972	24-342.17-011	1151	6	6d	B	342.17	151,07	NIE
973	24-342.17-032	1172	6	6d	B	342.17	1 291,93	NIE
974	24-512.11-002	1185	6	6d	B,G	512.11	1 267,47	NIE
975	24-512.11-016	1215	6	6d	B,G,D	512.11	456,05	NIE

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

976	24-512.12-002	1218	6	6d	G	512.12	205,32	NIE
977	24-512.21-020	1246	6	6d	A	512.21	647,51	NIE
978	24-512.21-047	1262	6	6d	C	512.21	2 292,09	NIE
979	24-512.21-066	1284	6	6d	B	512.21	159,67	NIE
980	24-512.21-068	1283	6	6d	B	512.21	382,49	NIE
981	24-512.22-044	1329	6	6d	G	512.22	521,81	NIE
982	24-513.32-073	1465	6	6d	D	513.32	920,36	TAK
983	24-513.46-015	1607	6	6d	H,G	513.46	738,95	NIE
984	24-513.46-049	1641	6	6d	H,G	513.46	391,30	NIE
985	24-318.50-008	8	6	6e	G	318.50	259,28	NIE
986	24-318.50-021	15	6	6e	G	318.50	283,63	NIE
987	24-318.58-003	39	6	6e	C	318.58	1 304,22	NIE
988	24-318.58-006	42	6	6e	C	318.58	725,04	NIE
989	24-318.58-010	47	6	6e	C	318.58	171,86	NIE
990	24-318.58-013	49	6	6e	C	318.58	735,56	NIE
991	24-318.58-016	52	6	6e	C	318.58	644,98	NIE
992	24-318.58-020	56	6	6e	C	318.58	236,98	NIE
993	24-318.58-022	58	6	6e	C	318.58	169,64	NIE
994	24-318.58-023	59	6	6e	C	318.58	178,16	NIE
995	24-318.58-027	63	6	6e	C	318.58	237,79	NIE
996	24-341.11-004	85	6	6e	B	341.11	212,95	NIE
997	24-341.11-012	93	6	6e	C	341.11	642,65	NIE
998	24-341.12-002	121	6	6e	D	341.12	1 417,13	NIE
999	24-341.12-013	120	6	6e	C	341.12	7 003,93	NIE
1000	24-341.14-003	362	6	6e	B	341.14	201,18	NIE
1001	24-341.14-031	387	6	6e	C	341.14	198,17	NIE
1002	24-341.14-052	407	6	6e	B	341.14	263,19	NIE
1003	24-341.15-023	467	6	6e	B	341.15	318,41	NIE
1004	24-341.15-035	495	6	6e	D	341.15	172,53	NIE
1005	24-341.15-043	513	6	6e	D	341.15	168,77	NIE
1006	24-341.15-048	489	6	6e	D	341.15	369,36	NIE
1007	24-341.15-081	520	6	6e	D	341.15	129,31	NIE
1008	24-341.16-006	576	6	6e	B	341.16	163,27	NIE
1009	24-341.16-020	588	6	6e	B	341.16	376,48	NIE
1010	24-341.21-036	616	6	6e	B	341.21	598,70	NIE
1011	24-341.21-037	617	6	6e	B	341.21	1 068,47	NIE
1012	24-341.21-041	620	6	6e	B	341.21	461,18	NIE
1013	24-341.22-006	644	6	6e	A	341.22	434,37	NIE
1014	24-341.23-027	705	6	6e	C	341.23	1 184,04	NIE
1015	24-341.25-025	784	6	6e	B	341.25	329,51	NIE
1016	24-341.26-009	848	6	6e	C	341.26	847,76	NIE
1017	24-341.26-019	833	6	6e	C	341.26	289,76	NIE
1018	24-341.31-059	993	6	6e	D	341.31	293,31	NIE
1019	24-341.31-069	1002	6	6e	D	341.31	197,47	NIE
1020	24-341.31-071	1007	6	6e	D	341.31	1 661,61	NIE
1021	24-341.31-074	1011	6	6e	D	341.31	156,41	NIE
1022	24-341.31-079	1016	6	6e	D	341.31	572,90	NIE
1023	24-342.13-009	1077	6	6e	B	342.13	326,92	NIE
1024	24-513.32-065	1417	6	6e	D	513.32	138,73	NIE

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

1025	24-513.32-068	1420	6	6e	D	513.32	97,35	NIE
1026	24-318.50-020	14	6	6g	G	318.50	495,84	NIE
1027	24-318.50-026	20	6	6g	G	318.50	229,75	NIE
1028	24-318.58-012	43	6	6g	B	318.58	82,96	NIE
1029	24-318.58-018	54	6	6g	B	318.58	107,33	TAK
1030	24-341.12-016	113	6	6g	D	341.12	108,39	NIE
1031	24-341.12-018	124	6	6g	B	341.12	140,64	NIE
1032	24-341.12-030	106	6	6g	D	341.12	600,02	NIE
1033	24-341.13-155	266	6	6g	B	341.13	286,21	NIE
1034	24-341.13-173	281	6	6g	B	341.13	418,23	NIE
1035	24-341.13-201	303	6	6g	B	341.13	1 128,96	NIE
1036	24-341.14-009	368	6	6g	C	341.14	408,13	NIE
1037	24-341.14-022	379	6	6g	B	341.14	175,70	NIE
1038	24-341.14-032	448	6	6g	D	341.14	27,99	NIE
1039	24-341.14-072	424	6	6g	B	341.14	147,27	NIE
1040	24-341.15-034	486	6	6g	D	341.15	154,11	NIE
1041	24-341.16-017	584	6	6g	G	341.16	266,35	NIE
1042	24-341.22-012	650	6	6g	B	341.22	150,38	NIE
1043	24-341.22-025	662	6	6g	A	341.22	203,17	NIE
1044	24-341.22-035	672	6	6g	G	341.22	1 268,76	TAK
1045	24-341.23-034	710	6	6g	C	341.23	152,44	NIE
1046	24-341.25-017	777	6	6g	C	341.25	219,21	NIE
1047	24-341.25-018	778	6	6g	G	341.25	107,48	NIE
1048	24-341.25-024	785	6	6g	G	341.25	365,18	NIE
1049	24-341.26-010	824	6	6g	A	341.26	159,97	NIE
1050	24-341.26-024	838	6	6g	B	341.26	74,38	NIE
1051	24-341.26-025	839	6	6g	C	341.26	238,17	NIE
1052	24-341.27-025	873	6	6g	B	341.27	211,49	NIE
1053	24-341.27-030	886	6	6g	C	341.27	88,85	NIE
1054	24-341.28-034	920	6	6g	B	341.28	211,47	NIE
1055	24-341.31-013	952	6	6g	B	341.31	167,29	NIE
1056	24-341.31-018	955	6	6g	D	341.31	64,26	NIE
1057	24-341.31-028	966	6	6g	D	341.31	97,81	TAK
1058	24-341.31-036	976	6	6g	D	341.31	158,44	NIE
1059	24-341.31-057	991	6	6g	D	341.31	109,05	NIE
1060	24-341.31-070	1003	6	6g	D	341.31	75,78	NIE
1061	24-341.31-090	1908	6	6g	B	341.31	30,74	NIE
1062	24-341.31-102	1040	6	6g	D	341.31	89,57	NIE
1063	24-341.31-110	1048	6	6g	C	341.31	119,85	NIE
1064	24-341.31-113	1051	6	6g	C	341.31	121,06	NIE
1065	24-342.13-014	1078	6	6g	B	342.13	92,42	NIE
1066	24-342.17-034	1904	6	6g	B	342.17	185,58	TAK
1067	24-512.22-006	1290	6	6g	B	512.22	204,82	NIE
1068	24-512.22-048	1334	6	6g	G	512.22	176,70	NIE
1069	24-513.32-003	1349	6	6g	D	513.32	157,58	NIE
1070	24-513.32-007	1353	6	6g	G	513.32	56,97	NIE
1071	24-513.32-013	1357	6	6g	D	513.32	154,87	NIE
1072	24-513.32-031	1380	6	6g	D	513.32	27,52	NIE
1073	24-513.32-034	1382	6	6g	D	513.32	199,56	NIE

1074	24-513.32-044	1389	6	6g	G,E	513.32	130,53	NIE
1075	24-513.32-053	1402	6	6g	D	513.32	84,57	NIE
1076	24-513.32-059	1411	6	6g	D	513.32	542,35	NIE
1077	24-513.32-064	1416	6	6g	D	513.32	180,75	NIE
1078	24-513.32-067	1419	6	6g	D	513.32	168,45	NIE
1079	24-513.32-080	1439	6	6g	D	513.32	62,64	NIE
1080	24-513.32-084	1445	6	6g	D	513.32	272,27	NIE
1081	24-513.32-089	1450	6	6g	D,G	513.32	98,42	NIE
1082	24-513.32-096	1459	6	6g	G	513.32	629,00	NIE
1083	24-513.45-019	1506	6	6g	E	513.45	145,70	NIE
1084	24-513.45-054	1544	6	6g	E	513.45	97,05	TAK
1085	24-513.45-062	1551	6	6g	E	513.45	48,70	NIE
1086	24-513.45-077	1566	6	6g	D	513.45	94,26	NIE
1087	24-513.46-038	1630	6	6g	H	513.46	67,51	NIE
1088	24-513.46-051	1643	6	6g	H,G	513.46	268,55	NIE
1089	24-513.46-053	1645	6	6g	H,G,D	513.46	98,44	NIE
1090	24-513.47-029	1695	6	6g	D	513.47	62,75	NIE
1091	24-513.51-009	1715	6	6g	E	513.51	86,50	NIE
1092	24-513.51-033	1738	6	6g	G,E,H	513.51	289,66	NIE
1093	24-513.51-037	1741	6	6g	E	513.51	67,37	NIE
1094	24-513.51-039	1743	6	6g	H,D	513.51	60,51	TAK
1095	24-513.51-045	1750	6	6g	D,G	513.51	235,56	NIE
1096	24-513.51-046	1797	6	6g	D	513.51	50,76	TAK
1097	24-513.51-050	1749	6	6g	D,E	513.51	121,39	TAK
1098	24-513.51-053	1752	6	6g	D,G	513.51	317,95	NIE
1099	24-513.51-067	1767	6	6g	E	513.51	26,61	NIE
1100	24-513.51-075	1772	6	6g	D	513.51	63,26	NIE
1101	24-513.51-095	1788	6	6g	D,G	513.51	192,57	NIE
1102	24-513.55-002	1809	6	6g	D	513.55	202,47	TAK
1103	24-513.55-009	1819	6	6g	D	513.55	86,99	NIE
1104	24-513.55-012	1822	6	6g	G	513.55	62,18	NIE
1105	24-513.55-014	1823	6	6g	D	513.55	87,50	NIE
1106	24-513.56-006	1840	6	6g	G	513.56	267,11	NIE
1107	24-513.56-010	1848	6	6g	G	513.56	50,57	NIE
1108	24-513.57-009	1887	6	6g	D	513.57	69,23	NIE
1109	24-513.57-018	1897	6	6g	D	513.57	122,13	NIE
1110	24-318.50-015	9	7	7a	G	318.50	3 577,68	TAK
1111	24-318.57-008	35	7	7a	A	318.57	111,88	NIE
1112	24-318.59-012	81	7	7a	G	318.59	290,96	NIE
1113	24-341.12-011	102	7	7a	B	341.12	1 650,42	NIE
1114	24-341.12-041	115	7	7a	D	341.12	903,01	NIE
1115	24-341.13-016	339	7	7a	B	341.13	2 677,91	NIE
1116	24-341.13-038	174	7	7a	C	341.13	343,16	NIE
1117	24-341.13-063	193	7	7a	C	341.13	443,90	NIE
1118	24-341.13-067	338	7	7a	B	341.13	46,96	NIE
1119	24-341.13-068	196	7	7a	C	341.13	387,21	NIE
1120	24-341.13-072	198	7	7a	C	341.13	313,59	NIE
1121	24-341.13-080	211	7	7a	C	341.13	213,91	NIE
1122	24-341.13-131	246	7	7a	C	341.13	235,35	NIE

1123	24-341.13-177	284	7	7a	B	341.13	188,35	NIE
1124	24-341.13-186	452	7	7a	B	341.13	737,99	NIE
1125	24-341.13-218	320	7	7a	C	341.13	479,68	NIE
1126	24-341.14-002	360	7	7a	D	341.14	635,90	NIE
1127	24-341.14-007	366	7	7a	C	341.14	561,43	NIE
1128	24-341.14-015	373	7	7a	C	341.14	845,51	NIE
1129	24-341.14-027	383	7	7a	B	341.14	176,43	NIE
1130	24-341.14-029	386	7	7a	C	341.14	1 267,28	NIE
1131	24-341.14-033	388	7	7a	B	341.14	220,27	NIE
1132	24-341.14-037	392	7	7a	B	341.14	244,83	NIE
1133	24-341.14-043	447	7	7a	B	341.14	91,59	NIE
1134	24-341.14-047	400	7	7a	C	341.14	510,17	NIE
1135	24-341.14-054	411	7	7a	C	341.14	1 586,77	NIE
1136	24-341.14-064	415	7	7a	D	341.14	454,66	NIE
1137	24-341.14-080	431	7	7a	C	341.14	208,90	NIE
1138	24-341.15-022	466	7	7a	D	341.15	725,59	NIE
1139	24-341.15-030	472	7	7a	D	341.15	271,08	NIE
1140	24-341.15-032	478	7	7a	C	341.15	933,96	NIE
1141	24-341.15-042	483	7	7a	D	341.15	1 386,67	NIE
1142	24-341.15-044	479	7	7a	B	341.15	223,89	NIE
1143	24-341.15-072	537	7	7a	D	341.15	7 373,30	NIE
1144	24-341.15-119	561	7	7a	D	341.15	2 074,70	NIE
1145	24-341.21-030	635	7	7a	B	341.21	174,27	NIE
1146	24-341.22-011	649	7	7a	B	341.22	278,64	NIE
1147	24-341.22-038	675	7	7a	C	341.22	1 647,99	NIE
1148	24-341.23-023	741	7	7a	C	341.23	1 022,10	NIE
1149	24-341.23-032	742	7	7a	B	341.23	126,42	NIE
1150	24-341.23-045	723	7	7a	B	341.23	219,24	NIE
1151	24-341.24-010	754	7	7a	C	341.24	1 001,19	NIE
1152	24-341.24-013	757	7	7a	C	341.24	190,71	NIE
1153	24-341.24-014	758	7	7a	C	341.24	2 487,64	NIE
1154	24-341.25-008	768	7	7a	B	341.25	2 399,68	NIE
1155	24-341.25-009	769	7	7a	G	341.25	530,97	NIE
1156	24-341.25-013	773	7	7a	C	341.25	443,31	NIE
1157	24-341.25-034	794	7	7a	D	341.25	164,28	NIE
1158	24-341.25-046	805	7	7a	D	341.25	162,23	NIE
1159	24-341.25-047	806	7	7a	G	341.25	813,01	NIE
1160	24-341.25-055	814	7	7a	B	341.25	137,30	NIE
1161	24-341.27-010	858	7	7a	B	341.27	111,27	NIE
1162	24-341.27-011	859	7	7a	B	341.27	604,16	NIE
1163	24-341.27-018	866	7	7a	B	341.27	99,25	NIE
1164	24-341.27-024	871	7	7a	B	341.27	79,62	NIE
1165	24-341.27-028	876	7	7a	B	341.27	63,75	NIE
1166	24-341.27-029	877	7	7a	B	341.27	2 236,73	NIE
1167	24-341.28-004	891	7	7a	B	341.28	209,24	NIE
1168	24-341.28-009	896	7	7a	B	341.28	74,43	NIE
1169	24-341.28-011	898	7	7a	G	341.28	89,37	NIE
1170	24-341.28-013	900	7	7a	B	341.28	216,48	NIE
1171	24-341.28-016	904	7	7a	G	341.28	325,04	NIE

1172	24-341.28-029	915	7	7a	A	341.28	65,06	NIE
1173	24-341.28-032	919	7	7a	B	341.28	173,16	NIE
1174	24-341.28-040	927	7	7a	B	341.28	131,79	NIE
1175	24-341.28-044	930	7	7a	B	341.28	194,41	NIE
1176	24-341.28-048	935	7	7a	B	341.28	77,28	NIE
1177	24-341.31-006	944	7	7a	C	341.31	1 012,70	NIE
1178	24-341.31-032	971	7	7a	D	341.31	288,90	NIE
1179	24-341.31-038	1060	7	7a	D	341.31	169,91	NIE
1180	24-341.31-041	982	7	7a	D	341.31	534,04	NIE
1181	24-341.31-053	990	7	7a	D	341.31	499,21	NIE
1182	24-341.31-056	1057	7	7a	D	341.31	417,63	NIE
1183	24-341.31-066	999	7	7a	B	341.31	832,51	NIE
1184	24-341.31-088	1029	7	7a	D	341.31	224,44	NIE
1185	24-341.31-091	1028	7	7a	B	341.31	197,61	NIE
1186	24-341.31-097	1035	7	7a	D	341.31	254,07	NIE
1187	24-341.31-104	1053	7	7a	D	341.31	178,78	NIE
1188	24-341.33-002	1063	7	7a	C	341.33	234,36	NIE
1189	24-341.33-003	1064	7	7a	G	341.33	282,75	NIE
1190	24-342.13-002	1071	7	7a	C	342.13	727,70	TAK
1191	24-342.14-012	1111	7	7a	B	342.14	105,20	NIE
1192	24-342.14-013	1112	7	7a	G	342.14	209,34	NIE
1193	24-342.14-015	1114	7	7a	B	342.14	252,48	NIE
1194	24-342.14-032	1129	7	7a	G	342.14	1 139,30	NIE
1195	24-342.17-004	1144	7	7a	G	342.17	76,89	NIE
1196	24-342.17-017	1157	7	7a	G	342.17	135,88	NIE
1197	24-512.12-001	1217	7	7a	B	512.12	70,30	NIE
1198	24-512.21-006	1221	7	7a	A	512.21	2 844,12	NIE
1199	24-512.21-007	1225	7	7a	B	512.21	1 392,78	NIE
1200	24-512.21-030	1239	7	7a	G	512.21	271,48	NIE
1201	24-512.21-037	1257	7	7a	B	512.21	2 698,27	NIE
1202	24-512.22-050	1337	7	7a	C	512.22	135,27	NIE
1203	24-512.22-053	1341	7	7a	C	512.22	306,52	NIE
1204	24-513.32-046	1392	7	7a	D	513.32	334,99	NIE
1205	24-513.32-063	1415	7	7a	D	513.32	122,26	NIE
1206	24-513.45-017	1503	7	7a	E	513.45	31,21	NIE
1207	24-513.45-022	1509	7	7a	E	513.45	57,48	NIE
1208	24-513.45-060	1547	7	7a	E,G	513.45	157,50	TAK
1209	24-513.46-040	1632	7	7a	H,G	513.46	163,23	NIE
1210	24-341.12-014	99	7	7b	B	341.12	329,07	NIE
1211	24-341.13-005	141	7	7b	C	341.13	2 353,89	NIE
1212	24-341.13-017	154	7	7b	B	341.13	155,66	NIE
1213	24-341.13-066	195	7	7b	C	341.13	469,79	NIE
1214	24-341.13-076	347	7	7b	C	341.13	271,04	NIE
1215	24-341.13-089	214	7	7b	C	341.13	206,82	NIE
1216	24-341.13-113	228	7	7b	C	341.13	630,53	NIE
1217	24-341.13-193	290	7	7b	C	341.13	1 629,74	NIE
1218	24-341.13-202	305	7	7b	B	341.13	2 371,71	NIE
1219	24-341.14-014	443	7	7b	B	341.14	1 115,19	NIE
1220	24-341.14-017	384	7	7b	B	341.14	433,31	NIE

1221	24-341.14-018	1915	7	7b	B	341.14	830,69	NIE
1222	24-341.14-048	402	7	7b	B	341.14	694,09	NIE
1223	24-341.14-066	418	7	7b	D	341.14	689,95	NIE
1224	24-341.14-079	432	7	7b	C	341.14	401,07	NIE
1225	24-341.15-054	493	7	7b	B	341.15	4 338,34	NIE
1226	24-341.15-056	507	7	7b	D	341.15	2 139,32	NIE
1227	24-341.15-058	498	7	7b	D	341.15	358,06	NIE
1228	24-341.16-005	595	7	7b	C	341.16	119,03	NIE
1229	24-341.21-038	618	7	7b	C	341.21	5 373,98	NIE
1230	24-341.23-011	693	7	7b	C	341.23	433,06	NIE
1231	24-341.23-057	735	7	7b	B	341.23	626,58	NIE
1232	24-341.25-002	762	7	7b	B	341.25	3 774,76	NIE
1233	24-341.25-012	772	7	7b	C	341.25	1 065,29	NIE
1234	24-341.25-031	791	7	7b	B	341.25	952,29	NIE
1235	24-341.25-032	792	7	7b	B	341.25	634,09	NIE
1236	24-341.26-028	842	7	7b	B	341.26	551,47	NIE
1237	24-341.26-030	844	7	7b	B	341.26	727,00	NIE
1238	24-341.27-002	850	7	7b	B	341.27	308,23	NIE
1239	24-341.27-009	856	7	7b	C	341.27	372,47	NIE
1240	24-341.27-014	862	7	7b	G	341.27	128,27	NIE
1241	24-341.31-086	1025	7	7b	D	341.31	275,05	NIE
1242	24-512.21-060	1277	7	7b	B	512.21	161,01	NIE
1243	24-512.22-012	1296	7	7b	G	512.22	347,47	NIE
1244	24-513.32-012	1356	7	7b	G	513.32	809,90	NIE
1245	24-513.32-023	1369	7	7b	D	513.32	1 226,76	NIE
1246	24-513.32-026	1470	7	7b	G	513.32	175,38	NIE
1247	24-513.32-058	1410	7	7b	D	513.32	1 698,78	NIE
1248	24-513.32-074	1424	7	7b	G	513.32	133,22	NIE
1249	24-513.32-095	1456	7	7b	D	513.32	441,37	NIE
1250	24-513.46-028	1622	7	7b	H,G	513.46	61,47	NIE
1251	24-513.46-043	1634	7	7b	H	513.46	122,23	NIE
1252	24-513.46-045	1636	7	7b	H,G	513.46	91,03	NIE
1253	24-341.23-060	739	8	8a	B	341.23	162,23	NIE
1254	24-341.25-028	787	8	8a	C	341.25	566,94	NIE
1255	24-341.28-006	893	8	8a	B	341.28	155,01	NIE
1256	24-513.45-012	1498	8	8b	D,G	513.45	117,79	TAK
1257	24-513.45-028	1515	8	8b	E,G	513.45	151,45	NIE
1258	24-318.58-017	53	8	8c	C	318.58	197,58	NIE
1259	24-318.58-028	64	8	8c	B	318.58	162,11	NIE
1260	24-318.58-030	66	8	8c	C	318.58	85,90	NIE
1261	24-341.12-004	96	8	8c	B	341.12	478,92	NIE
1262	24-341.12-009	94	8	8c	B	341.12	225,71	NIE
1263	24-341.12-029	127	8	8c	D	341.12	188,30	NIE
1264	24-341.12-035	118	8	8c	D	341.12	196,51	NIE
1265	24-341.13-003	140	8	8c	D	341.13	153,48	NIE
1266	24-341.13-009	149	8	8c	C	341.13	657,69	NIE
1267	24-341.13-012	150	8	8c	C	341.13	348,73	NIE
1268	24-341.13-024	159	8	8c	D	341.13	856,50	NIE
1269	24-341.13-044	179	8	8c	C	341.13	188,70	NIE

1270	24-341.13-119	232	8	8c	C	341.13	949,05	NIE
1271	24-341.13-125	240	8	8c	B	341.13	433,74	NIE
1272	24-341.13-141	253	8	8c	C	341.13	1 227,11	NIE
1273	24-341.13-145	258	8	8c	B	341.13	103,39	NIE
1274	24-341.13-158	268	8	8c	B	341.13	217,60	NIE
1275	24-341.13-170	280	8	8c	B	341.13	305,09	NIE
1276	24-341.13-207	310	8	8c	C	341.13	950,56	NIE
1277	24-341.13-214	317	8	8c	C	341.13	1 019,70	NIE
1278	24-341.14-036	391	8	8c	C	341.14	553,27	NIE
1279	24-341.14-042	396	8	8c	B	341.14	193,99	NIE
1280	24-341.14-061	413	8	8c	B	341.14	360,65	NIE
1281	24-341.14-068	416	8	8c	B	341.14	221,27	NIE
1282	24-341.14-071	423	8	8c	B	341.14	215,51	NIE
1283	24-341.14-074	426	8	8c	B	341.14	361,83	NIE
1284	24-341.15-003	451	8	8c	D	341.15	521,92	TAK
1285	24-341.15-013	459	8	8c	D	341.15	247,77	NIE
1286	24-341.15-019	463	8	8c	D	341.15	236,51	NIE
1287	24-341.15-024	473	8	8c	B	341.15	362,51	NIE
1288	24-341.15-027	470	8	8c	D	341.15	368,45	NIE
1289	24-341.15-047	488	8	8c	D	341.15	666,69	NIE
1290	24-341.15-060	500	8	8c	C	341.15	181,18	NIE
1291	24-341.15-061	501	8	8c	D	341.15	344,99	NIE
1292	24-341.15-069	510	8	8c	D	341.15	381,94	NIE
1293	24-341.15-074	514	8	8c	D	341.15	205,73	NIE
1294	24-341.15-075	516	8	8c	D	341.15	1 341,36	NIE
1295	24-341.15-086	525	8	8c	D	341.15	367,82	NIE
1296	24-341.15-087	526	8	8c	D	341.15	193,23	NIE
1297	24-341.15-094	535	8	8c	D	341.15	958,37	NIE
1298	24-341.15-098	538	8	8c	D	341.15	700,47	NIE
1299	24-341.15-100	540	8	8c	D	341.15	265,17	NIE
1300	24-341.15-113	554	8	8c	D	341.15	308,69	NIE
1301	24-341.15-121	563	8	8c	D	341.15	388,99	NIE
1302	24-341.16-008	592	8	8c	C	341.16	292,42	NIE
1303	24-341.16-018	585	8	8c	G	341.16	227,48	NIE
1304	24-341.21-040	633	8	8c	C	341.21	1 216,72	NIE
1305	24-341.23-050	738	8	8c	B	341.23	256,80	NIE
1306	24-341.23-063	733	8	8c	B	341.23	202,44	NIE
1307	24-341.24-008	752	8	8c	C	341.24	130,59	NIE
1308	24-341.25-004	764	8	8c	A	341.25	796,53	NIE
1309	24-341.25-015	775	8	8c	B	341.25	593,89	NIE
1310	24-341.25-020	780	8	8c	G	341.25	739,05	NIE
1311	24-341.25-042	802	8	8c	G	341.25	274,44	NIE
1312	24-341.25-043	816	8	8c	B	341.25	244,97	NIE
1313	24-341.25-051	810	8	8c	G	341.25	149,71	NIE
1314	24-341.25-054	813	8	8c	B	341.25	146,64	NIE
1315	24-341.26-026	840	8	8c	C	341.26	1 157,33	NIE
1316	24-341.27-006	853	8	8c	B	341.27	224,44	NIE
1317	24-341.28-005	892	8	8c	B	341.28	109,61	NIE
1318	24-341.28-012	899	8	8c	G	341.28	148,24	NIE

1319	24-341.28-020	909	8	8c	G	341.28	304,25	NIE
1320	24-341.28-031	917	8	8c	B	341.28	292,50	NIE
1321	24-341.31-081	1018	8	8c	D	341.31	93,88	NIE
1322	24-341.31-093	1031	8	8c	D	341.31	99,99	TAK
1323	24-342.14-016	1115	8	8c	G	342.14	156,29	NIE
1324	24-512.11-005	1193	8	8c	B	512.11	196,98	NIE
1325	24-512.21-004	1231	8	8c	B	512.21	321,97	NIE
1326	24-512.21-022	1240	8	8c	B	512.21	352,80	NIE
1327	24-512.21-053	1268	8	8c	B	512.21	788,14	NIE
1328	24-512.22-003	1288	8	8c	G	512.22	109,55	NIE
1329	24-512.22-033	1316	8	8c	G	512.22	400,81	NIE
1330	24-512.22-041	1326	8	8c	G	512.22	375,04	NIE
1331	24-513.32-002	1350	8	8c	D	513.32	293,78	NIE
1332	24-513.32-004	1351	8	8c	D,G	513.32	619,15	NIE
1333	24-513.32-009	1355	8	8c	D	513.32	88,65	NIE
1334	24-513.32-015	1360	8	8c	D	513.32	595,73	NIE
1335	24-513.32-022	1368	8	8c	G	513.32	347,25	NIE
1336	24-513.32-024	1371	8	8c	D	513.32	489,35	NIE
1337	24-513.32-029	1378	8	8c	D	513.32	1 056,49	NIE
1338	24-513.32-036	1373	8	8c	D	513.32	211,43	NIE
1339	24-513.32-038	1376	8	8c	D	513.32	179,96	NIE
1340	24-513.32-048	1398	8	8c	D	513.32	268,16	NIE
1341	24-513.32-049	1587	8	8c	H,D,E	513.32	2 319,07	NIE
1342	24-513.32-055	1405	8	8c	D	513.32	79,33	NIE
1343	24-513.32-056	1407	8	8c	G	513.32	64,78	NIE
1344	24-513.32-071	1423	8	8c	D	513.32	83,40	NIE
1345	24-513.32-079	1438	8	8c	D	513.32	134,19	NIE
1346	24-513.32-081	1440	8	8c	D	513.32	159,81	NIE
1347	24-513.32-082	1442	8	8c	D	513.32	218,98	NIE
1348	24-513.32-083	1444	8	8c	D	513.32	238,67	NIE
1349	24-513.32-094	1455	8	8c	D	513.32	474,80	NIE
1350	24-513.32-100	1461	8	8c	D	513.32	217,68	NIE
1351	24-513.45-002	1482	8	8c	H	513.45	1 345,77	NIE
1352	24-513.45-044	1530	8	8c	E,G	513.45	662,95	NIE
1353	24-513.46-002	1593	8	8c	H,G	513.46	1 021,15	NIE
1354	24-513.46-004	1597	8	8c	H	513.46	320,23	NIE
1355	24-513.46-008	1600	8	8c	H,G	513.46	99,77	NIE
1356	24-513.46-011	1602	8	8c	H	513.46	442,12	NIE
1357	24-513.46-020	1612	8	8c	H,G	513.46	75,64	NIE
1358	24-513.46-021	1659	8	8c	H,G	513.46	399,75	NIE
1359	24-513.46-055	1654	8	8c	H,G	513.46	55,89	NIE
1360	24-513.47-008	1669	8	8c	G, E	513.47	579,41	NIE
1361	24-513.47-018	1681	8	8c	G, E	513.47	147,21	NIE
1362	24-513.47-027	1692	8	8c	G	513.47	42,29	NIE
1363	24-513.47-031	1699	8	8c	E	513.47	64,29	NIE
1364	24-513.51-017	1806	8	8c	H	513.51	70,37	NIE
1365	24-513.51-018	1724	8	8c	H,G	513.51	48,53	NIE
1366	24-513.51-020	1725	8	8c	D	513.51	279,11	NIE
1367	24-513.51-023	1791	8	8c	D	513.51	28,20	NIE

1368	24-513.51-047	1751	8	8c	D,G	513.51	209,09	NIE
1369	24-513.51-066	1766	8	8c	G	513.51	173,93	NIE
1370	24-513.51-089	1830	8	8c	G	513.51	172,22	NIE
1371	24-513.57-013	1891	8	8c	D	513.57	83,51	NIE
1372	24-341.12-021	131	8	8d	B	341.12	672,11	NIE
1373	24-341.12-022	116	8	8d	B	341.12	195,74	NIE
1374	24-341.12-034	104	8	8d	D	341.12	248,11	NIE
1375	24-341.13-021	151	8	8d	C	341.13	477,65	NIE
1376	24-341.13-056	189	8	8d	C	341.13	474,82	NIE
1377	24-341.13-059	341	8	8d	B	341.13	240,08	NIE
1378	24-341.13-082	207	8	8d	C	341.13	76,38	NIE
1379	24-341.13-179	1917	8	8d	B	341.13	563,86	NIE
1380	24-341.13-180	285	8	8d	B	341.13	376,50	NIE
1381	24-341.15-085	568	8	8d	D	341.15	637,82	NIE
1382	24-341.15-099	539	8	8d	D	341.15	178,84	NIE
1383	24-341.15-108	549	8	8d	D	341.15	363,36	NIE
1384	24-341.31-047	984	8	8d	G	341.31	265,87	NIE
1385	24-341.33-005	1066	8	8d	C	341.33	579,16	NIE
1386	24-342.13-021	1087	8	8d	G	342.13	79,24	NIE
1387	24-342.14-034	1130	8	8d	G	342.14	143,42	NIE
1388	24-512.11-004	1189	8	8d	B	512.11	59,37	NIE
1389	24-512.11-007	1195	8	8d	B	512.11	146,54	NIE
1390	24-512.11-008	1196	8	8d	B	512.11	81,09	NIE
1391	24-512.11-010	1198	8	8d	B	512.11	74,29	NIE
1392	24-512.11-014	1203	8	8d	B	512.11	530,43	NIE
1393	24-512.11-017	1206	8	8d	D,G	512.11	62,38	NIE
1394	24-512.11-019	1208	8	8d	B	512.11	97,01	NIE
1395	24-512.21-010	1232	8	8d	B	512.21	1 328,21	NIE
1396	24-512.21-027	1241	8	8d	B	512.21	320,03	NIE
1397	24-512.21-033	1254	8	8d	A	512.21	625,98	NIE
1398	24-512.21-036	1251	8	8d	B	512.21	347,67	NIE
1399	24-512.21-039	1253	8	8d	B	512.21	143,89	NIE
1400	24-512.21-048	1264	8	8d	B	512.21	310,55	NIE
1401	24-512.21-065	1275	8	8d	B	512.21	201,21	NIE
1402	24-512.21-067	1285	8	8d	B	512.21	402,76	NIE
1403	24-512.22-034	1317	8	8d	G	512.22	570,15	NIE
1404	24-513.32-050	1400	8	8d	D	513.32	332,83	NIE
1405	24-513.32-078	1436	8	8d	D	513.32	309,03	NIE
1406	24-513.32-093	1490	8	8d	D,G	513.32	376,19	NIE
1407	24-513.45-014	1500	8	8d	E	513.45	532,94	NIE
1408	24-513.45-029	1516	8	8d	E,G	513.45	134,76	NIE
1409	24-513.45-034	1522	8	8d	G	513.45	68,98	NIE
1410	24-513.46-007	1594	8	8d	H,G	513.46	693,47	NIE
1411	24-513.46-016	1608	8	8d	H,G	513.46	27,80	NIE
1412	24-513.46-018	1610	8	8d	H,G	513.46	94,05	NIE
1413	24-513.46-026	1620	8	8d	H	513.46	59,29	NIE
1414	24-513.46-027	1621	8	8d	H,G	513.46	166,79	NIE
1415	24-513.46-030	1623	8	8d	H	513.46	75,86	NIE
1416	24-513.46-035	1656	8	8d	H,G	513.46	57,57	NIE

1417	24-513.46-037	1629	8	8d	H	513.46	220,82	NIE
1418	24-513.46-044	1635	8	8d	H,G	513.46	695,39	NIE
1419	24-513.46-046	1657	8	8d	H,G	513.46	255,30	NIE
1420	24-513.46-047	1637	8	8d	H,G	513.46	367,05	NIE
1421	24-513.46-050	1642	8	8d	H,G	513.46	162,16	NIE
1422	24-513.47-007	1666	8	8d	G,E	513.47	126,03	NIE
1423	24-318.50-024	18	8	8e	G	318.50	108,18	NIE
1424	24-341.12-025	103	8	8e	B	341.12	695,14	TAK
1425	24-341.12-032	105	8	8e	D	341.12	474,40	TAK
1426	24-341.13-011	148	8	8e	C	341.13	82,77	NIE
1427	24-341.13-087	358	8	8e	C	341.13	218,32	NIE
1428	24-341.15-011	567	8	8e	D	341.15	96,77	TAK
1429	24-341.15-116	556	8	8e	D	341.15	31,26	NIE
1430	24-341.23-026	737	8	8e	B	341.23	146,69	NIE
1431	24-341.26-032	849	8	8e	C	341.26	26,44	TAK
1432	24-341.31-026	964	8	8e	B	341.31	74,40	TAK
1433	24-341.31-085	1024	8	8e	D	341.31	68,61	TAK
1434	24-512.21-058	1274	8	8e	G	512.21	442,88	TAK
1435	24-512.22-027	1307	8	8e	G	512.22	38,42	NIE
1436	24-513.46-041	1626	8	8e	H	513.46	30,23	TAK
1437	24-318.58-025	61	9	9a	G	318.58	175,23	NIE
1438	24-341.12-019	123	9	9a	B	341.12	189,12	TAK
1439	24-341.13-096	197	9	9a	C	341.13	17,49	NIE
1440	24-341.13-210	313	9	9a	B	341.13	410,01	NIE
1441	24-341.14-034	389	9	9a	B	341.14	866,05	NIE
1442	24-341.14-038	393	9	9a	C	341.14	51,81	TAK
1443	24-341.15-076	1905	9	9a	B	341.15	28,35	TAK
1444	24-341.15-097	1911	9	9a	D	341.15	16,96	TAK
1445	24-341.16-007	577	9	9a	C	341.16	143,39	TAK
1446	24-341.16-022	589	9	9a	C	341.16	260,03	NIE
1447	24-341.21-033	629	9	9a	C	341.21	582,81	NIE
1448	24-341.23-008	687	9	9a	B	341.23	117,20	NIE
1449	24-341.23-016	690	9	9a	B	341.23	405,37	NIE
1450	24-341.23-030	707	9	9a	B	341.23	282,32	NIE
1451	24-341.23-035	711	9	9a	B	341.23	151,42	NIE
1452	24-341.23-039	714	9	9a	C	341.23	215,31	NIE
1453	24-341.23-042	715	9	9a	C	341.23	159,60	NIE
1454	24-341.25-027	788	9	9a	D	341.25	338,23	TAK
1455	24-341.26-008	825	9	9a	B	341.26	214,50	NIE
1456	24-341.27-007	855	9	9a	B	341.27	330,74	NIE
1457	24-341.27-019	867	9	9a	D	341.27	133,82	NIE
1458	24-341.31-004	942	9	9a	G	341.31	101,22	TAK
1459	24-341.31-016	953	9	9a	D	341.31	193,96	TAK
1460	24-341.31-023	961	9	9a	D	341.31	110,76	NIE
1461	24-341.31-077	1014	9	9a	D	341.31	62,30	NIE
1462	24-341.31-084	1022	9	9a	B	341.31	75,64	TAK
1463	24-341.31-095	1033	9	9a	D	341.31	76,75	NIE
1464	24-342.13-015	1100	9	9a	B	342.13	27,22	TAK
1465	24-342.14-018	1139	9	9a	G	342.14	83,99	NIE

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

1466	24-342.14-033	1138	9	9a	G	342.14	87,14	TAK
1467	24-512.21-021	1902	9	9a	B	512.21	127,83	TAK
1468	24-512.21-062	1276	9	9a	B	512.21	71,04	TAK
1469	24-512.22-037	1321	9	9a	G	512.22	116,82	NIE
1470	24-513.32-069	1421	9	9a	D	513.32	19,18	TAK
1471	24-318.59-004	73	9	9b	G	318.59	293,57	NIE
1472	24-341.13-111	201	9	9b	C	341.13	181,20	NIE
1473	24-341.13-213	316	9	9b	C	341.13	236,97	NIE
1474	24-341.14-005	363	9	9b	B	341.14	17,00	NIE
1475	24-341.14-078	430	9	9b	C	341.14	444,54	NIE
1476	24-341.15-020	464	9	9b	B	341.15	1 162,24	NIE
1477	24-341.15-062	502	9	9b	D	341.15	656,75	NIE
1478	24-341.15-068	532	9	9b	D	341.15	504,22	NIE
1479	24-341.15-080	522	9	9b	D	341.15	402,50	NIE
1480	24-341.27-021	869	9	9b	C	341.27	71,63	NIE
1481	24-341.27-023	872	9	9b	C	341.27	187,95	NIE
1482	24-341.28-015	901	9	9b	G	341.28	370,13	NIE
1483	24-341.28-043	929	9	9b	B	341.28	156,83	NIE
1484	24-341.28-046	932	9	9b	B	341.28	193,04	NIE
1485	24-512.21-029	1236	9	9b	B	512.21	368,70	NIE
1486	24-512.21-064	1918	9	9b	B	512.21	172,78	NIE
1487	24-513.45-010	1496	9	9b	G	513.45	326,86	NIE
1488	24-513.46-033	1655	9	9b	H,G	513.46	141,51	NIE
1489	24-513.46-036	1627	9	9b	H,G	513.46	31,88	NIE
1490	24-318.50-011	23	10	10a	G	318.50	220,29	TAK
1491	24-341.12-023	119	10	10a	B	341.12	97,70	TAK
1492	24-341.13-042	171	10	10a	C	341.13	323,93	TAK
1493	24-341.13-078	202	10	10a	C	341.13	107,31	NIE
1494	24-341.13-079	204	10	10a	B	341.13	99,56	TAK
1495	24-341.13-105	346	10	10a	B	341.13	248,71	NIE
1496	24-341.13-112	231	10	10a	B	341.13	337,69	TAK
1497	24-341.13-118	200	10	10a	C	341.13	107,16	NIE
1498	24-341.13-146	263	10	10a	C	341.13	397,28	TAK
1499	24-341.15-053	1912	10	10a	D	341.15	36,33	TAK
1500	24-341.26-031	845	10	10a	C	341.26	200,74	TAK
1501	24-513.32-051	1404	10	10a	D	513.32	183,80	TAK
1502	24-513.32-091	1452	10	10a	D	513.32	84,50	TAK
1503	24-513.46-032	1658	10	10a	H	513.46	34,89	TAK
1504	24-341.13-140	252	10	10b	C	341.13	196,14	TAK
1505	24-318.50-009	7	10	10c	G	318.50	423,32	NIE
1506	24-318.50-010	25	10	10c	G	318.50	298,88	NIE
1507	24-341.12-017	129	10	10c	D	341.12	1 447,78	NIE
1508	24-341.12-039	108	10	10c	C	341.12	448,17	NIE
1509	24-341.13-008	145	10	10c	C	341.13	503,55	NIE
1510	24-341.13-013	355	10	10c	C	341.13	601,02	TAK
1511	24-341.13-022	157	10	10c	C	341.13	365,12	NIE
1512	24-341.13-025	160	10	10c	C	341.13	516,47	NIE
1513	24-341.13-035	178	10	10c	C	341.13	197,51	NIE
1514	24-341.13-043	354	10	10c	C	341.13	93,99	NIE

1515	24-341.13-048	185	10	10c	B	341.13	239,18	NIE
1516	24-341.13-054	353	10	10c	B	341.13	1 486,01	NIE
1517	24-341.13-060	194	10	10c	C	341.13	223,85	NIE
1518	24-341.13-062	192	10	10c	B	341.13	1 445,96	NIE
1519	24-341.13-065	153	10	10c	B	341.13	545,45	NIE
1520	24-341.13-071	348	10	10c	C	341.13	2 152,31	NIE
1521	24-341.13-074	357	10	10c	C	341.13	152,07	NIE
1522	24-341.13-075	350	10	10c	C	341.13	990,92	NIE
1523	24-341.13-081	205	10	10c	C	341.13	732,37	TAK
1524	24-341.13-086	1909	10	10c	C	341.13	20,54	TAK
1525	24-341.13-098	219	10	10c	C	341.13	234,89	NIE
1526	24-341.13-099	220	10	10c	B	341.13	741,76	NIE
1527	24-341.13-103	349	10	10c	C	341.13	2 926,64	NIE
1528	24-341.13-106	340	10	10c	B	341.13	1 696,94	NIE
1529	24-341.13-117	1906	10	10c	B	341.13	131,14	NIE
1530	24-341.13-122	235	10	10c	B	341.13	272,37	NIE
1531	24-341.13-127	242	10	10c	C	341.13	538,12	NIE
1532	24-341.13-129	1907	10	10c	B	341.13	309,64	NIE
1533	24-341.13-130	244	10	10c	C	341.13	470,03	NIE
1534	24-341.13-149	261	10	10c	B	341.13	64,96	TAK
1535	24-341.13-151	264	10	10c	C	341.13	69,16	NIE
1536	24-341.13-156	273	10	10c	C	341.13	103,34	NIE
1537	24-341.13-159	283	10	10c	C	341.13	1 049,53	NIE
1538	24-341.13-163	329	10	10c	B	341.13	1 840,20	NIE
1539	24-341.13-165	276	10	10c	B	341.13	125,20	NIE
1540	24-341.13-167	270	10	10c	C	341.13	108,21	TAK
1541	24-341.13-174	282	10	10c	B	341.13	265,89	NIE
1542	24-341.13-182	330	10	10c	B	341.13	81,86	NIE
1543	24-341.13-184	289	10	10c	C	341.13	158,11	TAK
1544	24-341.13-195	299	10	10c	B	341.13	130,26	TAK
1545	24-341.13-219	1910	10	10c	B	341.13	87,02	TAK
1546	24-341.14-055	445	10	10c	B	341.14	307,93	NIE
1547	24-341.14-062	444	10	10c	C	341.14	1 025,31	NIE
1548	24-341.14-081	433	10	10c	C	341.14	346,34	NIE
1549	24-341.14-086	438	10	10c	C	341.14	233,15	NIE
1550	24-341.15-040	504	10	10c	D	341.15	2 589,22	NIE
1551	24-341.15-067	506	10	10c	D	341.15	307,16	NIE
1552	24-341.15-071	512	10	10c	B	341.15	846,85	NIE
1553	24-341.15-090	529	10	10c	D	341.15	822,62	NIE
1554	24-341.15-107	547	10	10c	D	341.15	1 546,58	NIE
1555	24-341.21-044	622	10	10c	C	341.21	538,74	NIE
1556	24-341.25-001	761	10	10c	G	341.25	1 191,90	NIE
1557	24-341.25-005	765	10	10c	B	341.25	673,06	NIE
1558	24-341.25-039	799	10	10c	B	341.25	413,09	NIE
1559	24-341.25-052	811	10	10c	B	341.25	581,42	NIE
1560	24-341.26-029	843	10	10c	C	341.26	1 603,25	NIE
1561	24-341.27-005	854	10	10c	G	341.27	303,78	NIE
1562	24-512.21-002	1223	10	10c	B	512.21	2 520,47	NIE
1563	24-512.21-026	1249	10	10c	B	512.21	81,36	NIE

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

1564	24-512.21-038	1256	10	10c	B	512.21	114,12	NIE
1565	24-512.22-028	1311	10	10c	G	512.22	716,63	NIE
1566	24-513.32-047	1393	10	10c	D,G	513.32	2 020,45	NIE
1567	24-513.32-062	1414	10	10c	G	513.32	459,65	NIE
1568	24-513.32-086	1447	10	10c	D	513.32	494,90	NIE
1569	24-513.46-034	1628	10	10c	H	513.46	70,84	NIE
1570	24-341.13-050	184	10	10d	C	341.13	212,02	NIE
1571	24-341.13-073	199	10	10d	C	341.13	97,81	NIE
1572	24-341.13-084	209	10	10d	B	341.13	160,53	NIE
1573	24-341.13-090	215	10	10d	D	341.13	263,12	NIE
1574	24-341.13-100	224	10	10d	C	341.13	199,39	NIE
1575	24-341.13-115	229	10	10d	C	341.13	139,87	NIE
1576	24-341.13-121	234	10	10d	C	341.13	123,83	NIE
1577	24-341.13-135	248	10	10d	C	341.13	544,87	NIE
1578	24-341.13-137	256	10	10d	B	341.13	587,07	NIE
1579	24-341.13-139	251	10	10d	C	341.13	229,87	NIE
1580	24-341.13-166	275	10	10d	D	341.13	117,64	NIE
1581	24-341.14-045	399	10	10d	B	341.14	292,03	NIE
1582	24-341.14-053	409	10	10d	B	341.14	86,03	NIE
1583	24-341.14-060	406	10	10d	B	341.14	138,88	NIE
1584	24-341.31-007	945	10	10d	G	341.31	188,46	NIE
1585	24-512.21-015	1227	10	10d	B	512.21	344,02	NIE
1586	24-513.32-041	1386	10	10d	D	513.32	311,22	NIE
1587	24-513.32-087	1448	10	10d	D	513.32	99,52	NIE
1588	24-341.13-026	161	10	10e	C	341.13	69,14	NIE
1589	24-341.13-027	162	10	10e	C	341.13	290,24	TAK
1590	24-341.13-070	206	10	10e	C	341.13	149,55	NIE
1591	24-341.13-085	210	10	10e	B	341.13	696,24	NIE
1592	24-341.13-092	352	10	10e	C	341.13	171,33	NIE
1593	24-341.13-093	238	10	10e	B	341.13	865,53	NIE
1594	24-341.13-102	222	10	10e	B	341.13	218,00	NIE
1595	24-341.13-104	223	10	10e	B	341.13	133,70	NIE
1596	24-341.13-107	225	10	10e	C	341.13	272,64	NIE
1597	24-341.13-116	230	10	10e	C	341.13	535,00	TAK
1598	24-341.13-124	237	10	10e	B	341.13	630,26	NIE
1599	24-341.13-126	239	10	10e	B	341.13	172,53	NIE
1600	24-341.13-128	243	10	10e	C	341.13	468,89	TAK
1601	24-341.13-143	351	10	10e	C	341.13	90,89	NIE
1602	24-341.13-154	265	10	10e	C	341.13	163,79	NIE
1603	24-341.13-157	267	10	10e	C	341.13	545,51	TAK
1604	24-341.13-172	337	10	10e	G	341.13	128,86	NIE
1605	24-341.13-216	319	10	10e	C	341.13	158,30	NIE
1606	24-341.14-025	381	10	10e	B	341.14	124,00	NIE
1607	24-341.15-051	494	10	10e	D	341.15	178,45	TAK
1608	24-341.25-016	776	10	10e	C	341.25	108,86	NIE
1609	24-341.12-027	110	11	11a	B	341.12	588,57	NIE
1610	24-341.14-001	359	11	11a	G	341.14	208,79	NIE
1611	24-341.14-011	378	11	11a	G	341.14	899,05	TAK
1612	24-341.15-026	469	11	11a	D	341.15	589,47	NIE

1613	24-341.16-009	578	11	11a	G	341.16	1 086,93	NIE
1614	24-341.16-010	579	11	11a	G	341.16	304,10	NIE
1615	24-341.25-023	783	11	11a	G	341.25	396,23	NIE
1616	24-341.27-017	865	11	11a	G	341.27	146,57	NIE
1617	24-341.28-049	922	11	11a	B	341.28	91,96	NIE
1618	24-341.33-006	1067	11	11a	G	341.33	710,35	NIE
1619	24-512.21-025	1248	11	11a	G	512.21	121,08	NIE
1620	24-512.21-061	1273	11	11a	G	512.21	396,71	NIE
1621	24-512.22-023	1306	11	11a	G	512.22	3 034,80	TAK
1622	24-513.46-003	1591	11	11a	H,G	513.46	989,55	TAK
1623	24-513.47-005	1665	11	11a	G	513.47	82,04	NIE
1624	24-513.47-012	1674	11	11a	G	513.47	337,42	NIE
1625	24-513.47-017	1703	11	11a	E	513.47	36,06	NIE
1626	24-341.13-051	166	11	11b	B	341.13	230,28	NIE
1627	24-318.50-012	24	12	12a	G	318.50	216,01	NIE
1628	24-341.12-010	100	12	12a	B	341.12	233,43	NIE
1629	24-341.13-020	156	12	12a	C	341.13	719,49	NIE
1630	24-341.13-029	343	12	12a	B	341.13	308,16	NIE
1631	24-341.13-040	176	12	12a	B	341.13	161,23	NIE
1632	24-341.13-057	191	12	12a	C	341.13	1 938,17	NIE
1633	24-341.13-058	1916	12	12a	C	341.13	115,48	NIE
1634	24-341.13-069	342	12	12a	B	341.13	540,09	NIE
1635	24-341.13-088	212	12	12a	C	341.13	453,75	NIE
1636	24-341.13-095	216	12	12a	B	341.13	153,31	NIE
1637	24-341.13-097	217	12	12a	B	341.13	264,21	NIE
1638	24-341.13-108	356	12	12a	C	341.13	149,43	NIE
1639	24-341.13-114	138	12	12a	C	341.13	616,31	NIE
1640	24-341.13-144	257	12	12a	C	341.13	1 299,30	NIE
1641	24-341.14-021	441	12	12a	B	341.14	1 604,87	NIE
1642	24-341.14-024	442	12	12a	D	341.14	397,24	NIE
1643	24-341.14-035	390	12	12a	B	341.14	213,17	NIE
1644	24-341.14-065	417	12	12a	D	341.14	189,81	NIE
1645	24-341.15-052	492	12	12a	D	341.15	193,38	NIE
1646	24-341.15-063	505	12	12a	D	341.15	165,96	NIE
1647	24-341.23-014	694	12	12a	B	341.23	114,40	NIE
1648	24-341.25-003	763	12	12a	G	341.25	739,69	NIE
1649	24-341.25-006	766	12	12a	G	341.25	168,58	NIE
1650	24-341.25-011	771	12	12a	B	341.25	103,96	NIE
1651	24-341.25-045	803	12	12a	B	341.25	169,46	NIE
1652	24-341.25-053	812	12	12a	B	341.25	225,22	NIE
1653	24-341.27-026	874	12	12a	B	341.27	107,97	NIE
1654	24-341.28-037	924	12	12a	B	341.28	272,56	NIE
1655	24-341.31-009	947	12	12a	B	341.31	171,31	NIE
1656	24-342.14-017	1116	12	12a	B	342.14	98,51	NIE
1657	24-512.21-013	1228	12	12a	B	512.21	595,82	NIE
1658	24-512.22-020	1303	12	12a	G	512.22	759,03	NIE
1659	24-513.32-018	1364	12	12a	G	513.32	242,38	NIE
1660	24-513.32-037	1383	12	12a	D,G	513.32	434,10	NIE
1661	24-513.32-052	1401	12	12a	D	513.32	182,42	NIE

1662	24-513.32-061	1413	12	12a	D	513.32	147,16	NIE
1663	24-513.46-001	1588	12	12a	H	513.46	178,23	NIE
1664	24-513.46-039	1631	12	12a	H	513.46	70,22	NIE
1665	24-341.13-047	180	12	12b	B	341.13	136,19	NIE
1666	24-341.13-222	323	12	12b	D	341.13	359,46	TAK
1667	24-341.14-063	414	12	12b	B	341.14	613,83	NIE
1668	24-341.15-036	476	12	12b	D	341.15	228,38	NIE
1669	24-318.50-019	13	13	13a	G	318.50	78,02	NIE
1670	24-318.59-006	75	13	13a	G	318.59	67,67	NIE
1671	24-318.59-011	80	13	13a	G	318.59	163,72	NIE
1672	24-341.14-019	376	13	13a	C	341.14	98,75	NIE
1673	24-341.14-077	429	13	13a	C	341.14	46,69	NIE
1674	24-341.21-043	621	13	13a	C	341.21	110,04	NIE
1675	24-341.23-005	684	13	13a	B	341.23	64,70	NIE
1676	24-341.23-009	688	13	13a	C	341.23	62,77	NIE
1677	24-341.23-031	708	13	13a	C	341.23	123,19	NIE
1678	24-341.23-056	729	13	13a	B	341.23	254,39	NIE
1679	24-318.50-023	17	13	13b	G	318.50	91,81	NIE
1680	24-341.12-036	109	13	13b	D	341.12	481,92	TAK
1681	24-341.13-064	183	13	13b	B	341.13	100,45	NIE
1682	24-341.14-012	371	13	13b	B	341.14	339,47	NIE
1683	24-341.14-044	397	13	13b	B	341.14	451,39	NIE
1684	24-341.14-056	408	13	13b	B	341.14	159,92	NIE
1685	24-341.14-058	446	13	13b	C	341.14	87,86	TAK
1686	24-341.14-059	412	13	13b	B	341.14	260,29	NIE
1687	24-341.23-015	695	13	13b	C	341.23	35,88	NIE
1688	24-341.31-008	946	13	13b	B	341.31	89,18	NIE
1689	24-341.13-034	170	13	13c	C	341.13	612,66	NIE
1690	24-341.13-134	247	13	13c	C	341.13	110,83	NIE
1691	24-341.13-136	249	13	13c	B	341.13	193,03	NIE
1692	24-341.13-147	259	13	13c	B	341.13	198,69	NIE
1693	24-341.13-168	278	13	13c	B	341.13	93,17	NIE
1694	24-341.13-181	286	13	13c	C	341.13	103,95	NIE
1695	24-341.13-188	291	13	13c	B	341.13	549,53	NIE
1696	24-341.13-190	292	13	13c	B	341.13	95,50	NIE
1697	24-341.13-196	301	13	13c	B	341.13	222,64	NIE
1698	24-341.13-206	309	13	13c	D	341.13	149,64	NIE
1699	24-341.13-208	311	13	13c	B	341.13	104,48	NIE
1700	24-341.13-215	318	13	13c	B	341.13	304,04	NIE
1701	24-341.14-087	440	13	13c	C	341.14	182,29	NIE
1702	24-341.15-012	457	13	13c	B	341.15	161,26	NIE
1703	24-341.15-064	503	13	13c	D	341.15	282,67	NIE
1704	24-341.15-066	509	13	13c	D	341.15	106,30	TAK
1705	24-341.15-073	515	13	13c	D	341.15	110,87	TAK
1706	24-341.15-079	517	13	13c	D	341.15	145,43	NIE
1707	24-341.15-083	571	13	13c	D	341.15	70,59	NIE
1708	24-341.15-093	534	13	13c	D	341.15	201,39	NIE
1709	24-341.15-102	542	13	13c	D	341.15	179,95	NIE
1710	24-341.15-103	543	13	13c	D	341.15	515,95	NIE

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

1711	24-512.21-040	1903	13	13c	C	512.21	147,78	NIE
1712	24-512.22-013	1297	13	13c	B	512.22	92,75	NIE
1713	24-341.13-019	164	13	13d	C	341.13	831,97	NIE
1714	24-341.13-033	168	13	13d	B	341.13	274,15	NIE
1715	24-341.13-053	187	13	13d	C	341.13	422,96	NIE
1716	24-341.13-083	208	13	13d	C	341.13	467,67	NIE
1717	24-341.13-109	226	13	13d	C	341.13	235,43	NIE
1718	24-341.13-133	241	13	13d	C	341.13	1 092,31	NIE
1719	24-341.13-142	254	13	13d	C	341.13	363,01	NIE
1720	24-341.13-162	272	13	13d	B	341.13	164,81	NIE
1721	24-341.13-203	304	13	13d	D	341.13	364,55	TAK
1722	24-341.14-040	394	13	13d	B	341.14	132,68	NIE
1723	24-341.14-067	420	13	13d	B	341.14	208,98	NIE
1724	24-341.15-111	544	13	13d	D	341.15	144,02	NIE
1725	24-341.15-118	558	13	13d	D	341.15	157,06	NIE
1726	24-512.12-004	1220	13	13d	G	512.12	315,49	NIE
1727	24-512.21-031	1238	13	13d	C	512.21	52,23	NIE
1728	24-341.13-091	213	14	14a	B	341.13	169,59	NIE
1729	24-341.13-110	227	14	14a	B	341.13	208,97	NIE
1730	24-341.13-132	245	14	14a	B	341.13	215,26	NIE
1731	24-341.14-030	377	14	14a	D	341.14	171,84	NIE
1732	24-341.14-041	395	14	14a	B	341.14	218,15	NIE
1733	24-341.14-046	398	14	14a	B	341.14	367,04	NIE
1734	24-341.14-049	401	14	14a	B	341.14	115,74	NIE
1735	24-341.22-026	663	14	14a	B	341.22	251,99	NIE
1736	24-341.27-013	861	14	14a	B	341.27	222,58	NIE
1737	24-341.28-041	928	14	14a	B	341.28	160,11	NIE
1738	24-341.12-007	98	14	14b	B	341.12	768,07	NIE

12 ZAŁĄCZNIK NR 3 – WYKAZ KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

Lp.	Kod krajobrazu	ID krajobrazu	Nazwa krajobrazu	Typ	Podtyp	Nazwa podtypu	Typ rzeźby	Kod mezoregionu	Nazwa mezoregionu	Kryterium uznania	Położenie administracyjne	Powierzchnia (ha)
1	24-318.50-025	19	Dolina Odry Zabełków	1	1b	Systemy wód płynących	G	318.50	Brama Raciborska	Ważność ekspert	Gmina Krzyżanowice, Powiat raciborski; Gmina Gorzyce, Powiat wodzisławski	116,21
2	24-318.57-006	32	Mała Panew Kokotek	2	2a	Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk	G	318.57	Równina Opolska	Unikatowość, Ważność	Gmina Lubliniec, Powiat lubliniecki; Gmina Krupski Młyn, Powiat tarnogórski; Gmina Tworóg, Powiat tarnogórski	197,27
3	24-341.21-008	624	Dolina Liswarty i Białej Okszy	2	2a	Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk	G	341.21	Wyżyna Wieluńska	Unikatowość, Ważność	Gmina Lipie, Powiat kłobucki; Gmina Popów, Powiat kłobucki; Gmina Miedźno, Powiat kłobucki; Gmina Kłobuck, Powiat kłobucki	1 277,44
4	24-341.22-001	678	Liswarta Młyn Radły	2	2a	Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk	G	341.22	Obniżenie Liswarty	Ważność ekspert	Gmina Przystajń, Powiat kłobucki; Gmina Ciasna, Powiat lubliniecki	284,79
5	24-341.22-016	653	Potok Jeżowski	2	2a	Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk	G	341.22	Obniżenie Liswarty	Ważność ekspert	Gmina Ciasna, Powiat lubliniecki	265,98
6	24-341.24-001	743	Podłęże Szlacheckie	2	2a	Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk	G	341.24	Próg Herbski	Ważność ekspert	Gmina Przystajń, Powiat kłobucki	122,54
7	24-341.26-004	821	Krzepice	2	2a	Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk	G	341.26	Obniżenie Krzepickie	Unikatowość, Ważność	Gmina Krzepice, Powiat kłobucki; Gmina Panki, Powiat kłobucki; Gmina Przystajń, Powiat kłobucki; Gmina Wręczyca Wielka, Powiat kłobucki; Gmina Lipie, Powiat kłobucki	1 965,80
8	24-341.27-004	852	Dolina Czarnej Przemszy	2	2a	Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk	G	341.27	Kotlina Siewierza	Unikatowość, Ważność	Gmina Siewierz, Powiat będziński; Gmina Poręba, Powiat zawierciański	379,22
9	24-341.31-002	941	Mstów - przełom Warty	2	2a	Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk	G	341.31	Wyżyna Częstochowska	Unikatowość, Ważność	Gmina Mstów, Powiat częstochowski; Gmina Częstochowa, Powiat Częstochowa	715,40

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

10	24-342.13-012	1080	Lelów - Dolina Białki	2	2a	Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk	G	342.13	Próg Lelowski	Unikatowość, Ważność	Gmina Lelów, Powiat częstochowski; Gmina Irządze, Powiat zawierciański; Gmina Niegowa, Powiat myszkowski	708,96
11	24-342.14-002	1128	Konieczpol	2	2a	Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk	G	342.14	Niecka Włoszczowska	Unikatowość, Ważność	Gmina Konieczpol, Powiat częstochowski; Gmina Lelów, Powiat częstochowski; Gmina Szczekociny, Powiat zawierciański	3 978,56
12	24-342.17-003	1143	Liswarta - Kule	2	2a	Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk	G	342.17	Niecka Przyrowska	Unikatowość, Ważność	Gmina Popów, Powiat kłobucki; Gmina Miedźno, Powiat kłobucki	156,35
13	24-342.17-018	1158	Wiercica-Kanał Lodowy	2	2a	Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk	G	342.17	Niecka Przyrowska	Unikatowość, Ważność	Gmina Dąbrowa Zielona, Powiat częstochowski; Gmina Przysów, Powiat częstochowski; Gmina Konieczpol, Powiat częstochowski	3 347,42
14	24-341.28-007	895	Jeleniak-Mikuliny	2	2b	Z dominacją szuwarów i turzycowisk	B	341.28	Obniżenie Górnej Małej Panwi	Dotychczasowa ochrona prawna, Unikatowość podtypu, Ważność	Gmina Koszęcin, Powiat lubliniecki	145,48
15	24-341.28-010	897	Mała Panew - Krywałd	2	2b	Z dominacją szuwarów i turzycowisk	G	341.28	Obniżenie Górnej Małej Panwi	Unikatowość podtypu, Ważność	Gmina Koszęcin, Powiat lubliniecki; Gmina Tworóg, Powiat tarnogórski; Gmina Lubliniec, Powiat lubliniecki	54,09
16	24-341.28-024	1914	Dolina Małej Panwi	2	2b	Z dominacją szuwarów i turzycowisk	G	341.28	Obniżenie Górnej Małej Panwi	Unikatowość podtypu, Ważność	Gmina Kalety, Powiat tarnogórski; Gmina Woźniki, Powiat lubliniecki	58,85
17	24-341.22-027	665	Stara Brzoza	2	2d	Z dominacją torfowisk niskich	G	341.22	Obniżenie Liswarty	Unikatowość podtypu, Ważność	Gmina Kochanowice, Powiat lubliniecki	88,65
18	24-341.22-008	646	las górna Liswarta	3	3a	Z przewagą siedlisk borowych	B	341.22	Obniżenie Liswarty	Unikatowość, Ważność	Gmina Ciasna, Powiat lubliniecki; Gmina Kochanowice, Powiat lubliniecki; Gmina Herby, Powiat lubliniecki	5 233,09
19	24-341.22-022	659	Ciasna	3	3a	Z przewagą siedlisk borowych	A	341.22	Obniżenie Liswarty	Unikatowość, Ważność	Gmina Ciasna, Powiat lubliniecki	700,34
20	24-513.45-004	1483	Klimczok-Szyndzielnia	3	3a	Z przewagą siedlisk borowych	E	513.45	Beskid Śląski	Unikatowość, Ważność	Gmina Bielsko-Biała, Powiat Bielsko-Biała; Gmina Wilkowice, Powiat bielski; Gmina Brenna, Powiat cieszyński; Gmina Szczyrk, Powiat bielski	442,27
21	24-513.45-020	1507	Skalite	3	3a	Z przewagą siedlisk borowych	E	513.45	Beskid Śląski	Ważność ekspert	Gmina Szczyrk, Powiat bielski	206,48

22	24-513.45-032	1521	Szczyrk - Węgierska Górka	3	3a	Z przewagą siedlisk borowych	E	513.45	Beskid Śląski	Unikatowość, Ważność	Gmina Wisła, Powiat cieszyński; Gmina Milówka, Powiat żywiecki; Gmina Szczyrk, Powiat bielski; Gmina Radziechowy-Wieprz, Powiat żywiecki; Gmina Węgierska Górka, Powiat żywiecki; Gmina Lipowa, Powiat żywiecki; Gmina Brenna, Powiat cieszyński; Gm	4 010,68
23	24-513.45-065	1553	Kubalonka	3	3a	Z przewagą siedlisk borowych	E	513.45	Beskid Śląski	Unikatowość, Ważność	Gmina Istebna, Powiat cieszyński; Gmina Wisła, Powiat cieszyński	325,72
24	24-513.45-073	1562	Kiczory	3	3a	Z przewagą siedlisk borowych	D	513.45	Beskid Śląski	Ważność ekspert	Gmina Istebna, Powiat cieszyński; Gmina Wisła, Powiat cieszyński	119,17
25	24-513.45-082	1572	Młoda Góra	3	3a	Z przewagą siedlisk borowych	D	513.45	Beskid Śląski	Ważność ekspert	Gmina Istebna, Powiat cieszyński	132,95
26	24-513.51-064	1764	las Rysianka	3	3a	Z przewagą siedlisk borowych	E	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Unikatowość, Ważność	Gmina Jeleśnia, Powiat żywiecki; Gmina Węgierska Górka, Powiat żywiecki; Gmina Ujsoty, Powiat żywiecki	1 674,70
27	24-513.51-071	1799	Uszczawne Wyżne	3	3a	Z przewagą siedlisk borowych	E	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Ważność ekspert	Gmina Jeleśnia, Powiat żywiecki	61,43
28	24-513.51-079	1774	Piłsko	3	3a	Z przewagą siedlisk borowych	E	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Dotychczasowa ochrona prawna, Ważność	Gmina Jeleśnia, Powiat żywiecki	133,84
29	24-318.58-005	41	Las Dołędzin	3	3b	Z przewagą siedlisk lasowych	C	318.58	Płaskowyż Głubczycki	Reprezentatywność, Ważność	Gmina Rudnik, Powiat raciborski	82,51
30	24-341.15-065	508	Las Widok	3	3b	Z przewagą siedlisk lasowych	D	341.15	Płaskowyż Rybnicki	Ważność ekspert	Gmina Racibórz, Powiat raciborski; Gmina Kornowac, Powiat raciborski	97,19
31	24-341.15-091	531	Wodzisław Grodzisko	3	3b	Z przewagą siedlisk lasowych	D	341.15	Płaskowyż Rybnicki	Unikatowość, Ważność	Gmina Wodzisław Śląski, Powiat wodzisławski	299,46
32	24-341.31-020	958	Sokołe Góry	3	3b	Z przewagą siedlisk lasowych	D	341.31	Wyżyna Częstochowska	Dotychczasowa ochrona prawna, Unikatowość, Ważność	Gmina Olsztyn, Powiat częstochowski	351,22
33	24-341.31-029	969	Góry Gorzkowskie	3	3b	Z przewagą siedlisk lasowych	D	341.31	Wyżyna Częstochowska	Ważność ekspert	Gmina Janów, Powiat częstochowski; Gmina Niegowa, Powiat myszkowski	640,62

34	24-341.31-030	970	Dolina Wiercicy	3	3b	Z przewagą siedlisk lasowych	D	341.31	Wyżyna Częstochowska	Unikatowość, Ważność	Gmina Janów, Powiat częstochowski; Gmina Niegowa, Powiat myszkowski; Gmina Żarki, Powiat myszkowski	2 487,64
35	24-341.31-096	1034	las wokół Złoteńca	3	3b	Z przewagą siedlisk lasowych	D	341.31	Wyżyna Częstochowska	Unikatowość, Ważność	Gmina Pilica, Powiat zawierciański; Gmina Ogrodzieniec, Powiat zawierciański	1 032,78
36	24-513.45-001	1475	las Bielsko-Koniaków	3	3b	Z przewagą siedlisk lasowych	E,G	513.45	Beskid Śląski	Unikatowość, Ważność	Gmina Wisła, Powiat cieszyński; Gmina Brenna, Powiat cieszyński; Gmina Lipowa, Powiat żywiecki; Gmina Istebna, Powiat cieszyński; Gmina Bielsko-Biała, Powiat Bielsko-Biała; Gmina Szczyrk, Powiat bielski; Gmina Ustroń, Powiat cieszyński; Gmina Ja	28 396,32
37	24-513.45-024	1511	Czantoria	3	3b	Z przewagą siedlisk lasowych	E	513.45	Beskid Śląski	Ważność ekspert	Gmina Ustroń, Powiat cieszyński; Gmina Wisła, Powiat cieszyński; Gmina Goleśzów, Powiat cieszyński	1 736,51
38	24-513.45-058	1549	Cieńków las	3	3b	Z przewagą siedlisk lasowych	E	513.45	Beskid Śląski	Ważność ekspert	Gmina Wisła, Powiat cieszyński	167,51
39	24-513.45-064	1552	Gołuchówka	3	3b	Z przewagą siedlisk lasowych	E	513.45	Beskid Śląski	Ważność ekspert	Gmina Milówka, Powiat żywiecki; Gmina Radziechowy-Wieprz, Powiat żywiecki	436,23
40	24-513.45-066	1554	Mały Żar	3	3b	Z przewagą siedlisk lasowych	D	513.45	Beskid Śląski	Ważność ekspert	Gmina Węgierska Górka, Powiat żywiecki; Gmina Milówka, Powiat żywiecki	161,57
41	24-513.47-001	1660	Przegibek	3	3b	Z przewagą siedlisk lasowych	E	513.47	Beskid Mały	Unikatowość, Ważność	Gmina Czernichów, Powiat żywiecki; Gmina Kozy, Powiat bielski; Gmina Śodygowice, Powiat żywiecki; Gmina Wilkowice, Powiat bielski; Gmina Bielsko-Biała, Powiat Bielsko-Biała; Gmina Porąbka, Powiat bielski	6 455,45
42	24-513.47-002	1668	Cisowa Grapa	3	3b	Z przewagą siedlisk lasowych	E	513.47	Beskid Mały	Unikatowość, Ważność	Gmina Śękawica, Powiat żywiecki; Gmina Porąbka, Powiat bielski; Gmina Ślemień, Powiat żywiecki; Gmina Czernichów, Powiat żywiecki; Gmina Żywiec, Powiat żywiecki; Gmina Gilowice, Powiat żywiecki	9 683,98
43	24-513.51-030	1735	las Mała Mędralowa	3	3b	Z przewagą siedlisk lasowych	E	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Unikatowość, Ważność	Gmina Jeleśnia, Powiat żywiecki; Gmina Koszarawa, Powiat żywiecki	1 743,99

44	24-513.51-035	1740	Sopotnia Wielka	3	3b	Z przewagą siedlisk lasowych	D,E	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Unikatowość, Ważność	Gmina Jeleśnia, Powiat żywiecki; Gmina Węgierska Górka, Powiat żywiecki; Gmina Ujszoły, Powiat żywiecki; Gmina Radziechowy-Wieprz, Powiat żywiecki; Gmina Milówka, Powiat żywiecki; Gmina Rajcza, Powiat żywiecki	13 410,91
45	24-513.56-001	1833	Kosarzyska las	3	3b	Z przewagą siedlisk lasowych	D	513.56	Beskid Żywiecko-Kysucki	Unikatowość, Ważność	Gmina Rajcza, Powiat żywiecki; Gmina Milówka, Powiat żywiecki	1 173,20
46	24-513.56-008	1842	Kotarz	3	3b	Z przewagą siedlisk lasowych	E	513.56	Beskid Żywiecko-Kysucki	Unikatowość, Ważność	Gmina Ujszoły, Powiat żywiecki; Gmina Rajcza, Powiat żywiecki	12 347,28
47	24-341.22-014	652	Łęg nad Młynówką	3	3c	Z przewagą siedlisk łągowych, bagiennych i olsowych	B	341.22	Obniżenie Liswarty	Dotychczasowa ochrona prawna, Unikatowość podtypu, Ważność	Gmina Ciasna, Powiat lubliniecki	158,55
48	24-341.22-018	655	Cisy nad Liswartą	3	3c	Z przewagą siedlisk łągowych, bagiennych i olsowych	G	341.22	Obniżenie Liswarty	Unikatowość podtypu, Ważność	Gmina Herby, Powiat lubliniecki; Gmina Wręczyca Wielka, Powiat kłobucki	380,74
49	24-341.22-024	661	Paryż las	3	3c	Z przewagą siedlisk łągowych, bagiennych i olsowych	G	341.22	Obniżenie Liswarty	Unikatowość podtypu, Ważność	Gmina Kochanowice, Powiat lubliniecki; Gmina Ciasna, Powiat lubliniecki	215,11
50	24-341.31-012	951	Kusięta	4	4d	Bezleśne skałki i murawy naskalne	D	341.31	Wyżyna Częstochowska	Unikatowość podtypu, Ważność	Gmina Olsztyn, Powiat częstochowski; Gmina Mstów, Powiat częstochowski	234,69
51	24-341.31-015	954	Olsztyn	4	4d	Bezleśne skałki i murawy naskalne	D	341.31	Wyżyna Częstochowska	Reprezentatywność, Unikatowość podtypu, Ważność	Gmina Olsztyn, Powiat częstochowski	224,94
52	24-341.31-040	979	Łutowiec	4	4d	Bezleśne skałki i murawy naskalne	D	341.31	Wyżyna Częstochowska	Unikatowość, Ważność	Gmina Niegowa, Powiat myszkowski	26,60
53	24-341.31-042	1059	Mirów-Bobolice	4	4d	Bezleśne skałki i murawy naskalne	D	341.31	Wyżyna Częstochowska	Unikatowość podtypu, Ważność	Gmina Niegowa, Powiat myszkowski	47,99
54	24-341.31-055	1054	Góra Zborów	4	4d	Bezleśne skałki i murawy naskalne	D	341.31	Wyżyna Częstochowska	Dotychczasowa ochrona prawna, Unikatowość podtypu, Ważność	Gmina Kroczyce, Powiat zawierciański	11,25
55	24-341.31-103	1041	Ryczów	4	4d	Bezleśne skałki i murawy naskalne	D	341.31	Wyżyna Częstochowska	Unikatowość podtypu, Ważność	Gmina Ogrodzieniec, Powiat zawierciański	177,26
56	24-513.45-005	1486	Błatnia	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.45	Beskid Śląski	Ważność ekspert	Gmina Brenna, Powiat cieszyński; Gmina Jaworze, Powiat bielski	16,16

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

57	24-513.45-033	1581	Hala Jaworowa	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.45	Beskid Śląski	Ważność ekspert	Gmina Brenna, Powiat cieszyński	35,91
58	24-513.45-035	1585	Mała Czantoria	5	5b	Hale wysokogórskie	D	513.45	Beskid Śląski	Ważność ekspert	Gmina Ustroń, Powiat cieszyński	13,73
59	24-513.45-040	1584	Poniwiec	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.45	Beskid Śląski	Ważność ekspert	Gmina Ustroń, Powiat cieszyński	11,38
60	24-513.45-059	1583	Hala Radziechowska	5	5b	Hale wysokogórskie	D	513.45	Beskid Śląski	Ważność ekspert	Gmina Radziechowy-Wieprz, Powiat żywiecki	19,93
61	24-513.45-063	1582	Barania Góra - Bacówka	5	5b	Hale wysokogórskie	D	513.45	Beskid Śląski	Ważność ekspert	Gmina Miłówka, Powiat żywiecki	9,53
62	24-513.51-015	1790	Hala Trzebuńska	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Ważność ekspert	Gmina Koszarawa, Powiat żywiecki	11,97
63	24-513.51-022	1802	Hala Janoszkowa	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Ważność ekspert	Gmina Koszarawa, Powiat żywiecki	11,89
64	24-513.51-042	1794	Kolisty Groń	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Ważność ekspert	Gmina Jeleśnia, Powiat żywiecki	11,12
65	24-513.51-069	1801	Hala Uszczawne	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Ważność ekspert	Gmina Jeleśnia, Powiat żywiecki	19,18
66	24-513.51-073	1800	Hala Górowa	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Ważność ekspert	Gmina Jeleśnia, Powiat żywiecki	8,16
67	24-513.51-074	1796	Hala Jodłowcowa	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Ważność ekspert	Gmina Jeleśnia, Powiat żywiecki	11,76
68	24-513.51-076	1804	Hala Łyśniowska	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Ważność ekspert	Gmina Jeleśnia, Powiat żywiecki	9,55
69	24-513.51-078	1805	Hala Pawlusia	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Ważność ekspert	Gmina Węgierska Górka, Powiat żywiecki	10,42
70	24-513.51-080	1777	Pilsko - Hala Miziowa	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Dotychczasowa ochrona prawna, Unikatowość, Ważność	Gmina Jeleśnia, Powiat żywiecki	67,52

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

71	24-513.51-081	1775	Hala Rysianka	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Ważność ekspert	Gmina Jeleśnia, Powiat żywiecki; Gmina Ujszoły, Powiat żywiecki	40,38
72	24-513.51-083	1776	Hala Cudzychowa	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Ważność ekspert	Gmina Jeleśnia, Powiat żywiecki	21,86
73	24-513.51-084	1778	Hala Lipowska	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Ważność ekspert	Gmina Ujszoły, Powiat żywiecki	15,64
74	24-513.51-085	1803	Sucha Góra	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Ważność ekspert	Gmina Milówka, Powiat żywiecki; Gmina Rajcza, Powiat żywiecki	24,35
75	24-513.51-086	1779	Hala Bieguńska	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Ważność ekspert	Gmina Ujszoły, Powiat żywiecki	12,51
76	24-513.51-087	1780	Hala Bacmańska	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Ważność ekspert	Gmina Ujszoły, Powiat żywiecki	8,24
77	24-513.56-005	1873	Rachowiec polana	5	5b	Hale wysokogórskie	D	513.56	Beskid Żywiecko-Kysucki	Ważność ekspert	Gmina Rajcza, Powiat żywiecki	13,05
78	24-513.56-018	1869	Hala Krawcula	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.56	Beskid Żywiecko-Kysucki	Ważność ekspert	Gmina Ujszoły, Powiat żywiecki	13,53
79	24-513.56-024	1870	Hala na Muńcole	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.56	Beskid Żywiecko-Kysucki	Ważność ekspert	Gmina Ujszoły, Powiat żywiecki	12,17
80	24-513.56-027	1871	Bendoszka Wielka	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.56	Beskid Żywiecko-Kysucki	Unikatowość, Ważność	Gmina Rajcza, Powiat żywiecki	11,12
81	24-513.56-028	1866	Hala Rycerzowa	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.56	Beskid Żywiecko-Kysucki	Ważność ekspert	Gmina Ujszoły, Powiat żywiecki	37,60
82	24-513.56-029	1867	Przegibek	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.56	Beskid Żywiecko-Kysucki	Ważność ekspert	Gmina Rajcza, Powiat żywiecki	30,88
83	24-513.56-030	1868	Hala na Małej Raczy	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.56	Beskid Żywiecko-Kysucki	Ważność ekspert	Gmina Rajcza, Powiat żywiecki	18,56
84	24-513.56-031	1872	Hala Śrubita	5	5b	Hale wysokogórskie	E	513.56	Beskid Żywiecko-Kysucki	Ważność ekspert	Gmina Rajcza, Powiat żywiecki	11,32

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

85	24-318.50-006	6	Łęczok	6	6a	Sztuczne zbiorniki wodne	G	318.50	Brama Raciborska	Dotychczasowa ochrona prawna, Unikatowość, Ważność	Gmina Nędza, Powiat raciborski; Gmina Racibórz, Powiat raciborski	538,29
86	24-318.50-017	12	Wielikąt	6	6a	Sztuczne zbiorniki wodne	G	318.50	Brama Raciborska	Ważność ekspert	Gmina Lubomia, Powiat wodzisławski	436,09
87	24-341.15-057	565	Stawy Jesionka	6	6a	Sztuczne zbiorniki wodne	D	341.15	Płaskowyż Rybnicki	Ważność ekspert	Gmina Czerwionka-Leszczyny, Powiat rybnicki; Gmina Orzesze, Powiat mikołowski	99,70
88	24-341.22-023	660	Stawy Wyrwidąb - Wanda	6	6a	Sztuczne zbiorniki wodne	G	341.22	Obniżenie Liswarty	Ważność ekspert	Gmina Ciasna, Powiat lubliniecki	124,92
89	24-341.22-031	677	Biały Ług	6	6a	Sztuczne zbiorniki wodne	G	341.22	Obniżenie Liswarty	Ważność ekspert	Gmina Kochanowice, Powiat lubliniecki; Gmina Ciasna, Powiat lubliniecki	89,40
90	24-512.22-040	1325	Stawy Bestwina	6	6a	Sztuczne zbiorniki wodne	G	512.22	Dolina Górnej Wisły	Ważność ekspert	Gmina Bestwina, Powiat bielski; Gmina Bielsko-Biała, Powiat Bielsko-Biała; Gmina Czechowice-Dziedzice, Powiat bielski	296,06
91	24-512.22-047	1333	Żabi Kraj	6	6a	Sztuczne zbiorniki wodne	C	512.22	Dolina Górnej Wisły	Ważność ekspert	Gmina Jasienica, Powiat bielski; Gmina Czechowice-Dziedzice, Powiat bielski	765,64
92	24-512.22-049	1335	Stawy Pruchna	6	6a	Sztuczne zbiorniki wodne	G	512.22	Dolina Górnej Wisły	Unikatowość, Ważność	Gmina Dębowiec, Powiat cieszyński; Gmina Skoczów, Powiat cieszyński; Gmina Strumień, Powiat cieszyński	764,18
93	24-512.22-051	1338	Gołysz	6	6a	Sztuczne zbiorniki wodne	G	512.22	Dolina Górnej Wisły	Ważność ekspert	Gmina Chybie, Powiat cieszyński; Gmina Strumień, Powiat cieszyński; Gmina Skoczów, Powiat cieszyński	497,44
94	24-341.13-094	218	Ostropa pola	6	6b	Z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk	B	341.13	Wyżyna Katowicka	Unikatowość, Ważność	Gmina Gliwice, Powiat Gliwice; Gmina Pilchowice, Powiat gliwicki; Gmina Sośnicowice, Powiat gliwicki	700,96
95	24-341.21-002	597	Parzymiechy-Lipie-Więcki	6	6b	Z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk	C	341.21	Wyżyna Wieluńska	Unikatowość, Ważność	Gmina Lipie, Powiat kłobucki; Gmina Popów, Powiat kłobucki	9 277,71
96	24-341.31-025	963	Poraj - Biskupice	6	6b	Z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk	B	341.31	Wyżyna Częstochowska	Unikatowość, Ważność	Gmina Olsztyn, Powiat częstochowski; Gmina Poraj, Powiat myszkowski	1 283,10
97	24-512.21-059	1280	Miedźna	6	6b	Z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów	B	512.21	Równina Pszczyńska	Ważność ekspert	Gmina Miedźna, Powiat pszczyński; Gmina Pszczyzna, Powiat pszczyński	1 529,69

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

						niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk						
98	24-513.51-034	1739	Sopotnia Mała las	6	6b	Z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk	D,G	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Ważność ekspert	Gmina Jeleśnia, Powiat żywiecki	444,20
99	24-513.51-040	1744	Przyborów stok	6	6b	Z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk	D	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Ważność ekspert	Gmina Jeleśnia, Powiat żywiecki	58,98
100	24-318.58-002	38	Miedonia-Sławików	6	6c	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	C	318.58	Płaskowyż Głubczycki	Unikatowość, Ważność	Gmina Rudnik, Powiat raciborski; Gmina Racibórz, Powiat raciborski	1 612,01
101	24-341.16-004	575	Pławnowice	6	6c	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	C	341.16	Obniżenie Bojszowa	Unikatowość, Ważność	Gmina Rudziniec, Powiat gliwicki; Gmina Pyskowice, Powiat gliwicki; Gmina Toszek, Powiat gliwicki; Gmina Gliwice, Powiat Gliwice	2 485,68
102	24-341.22-007	645	Dolina Liswarty - Panoszków	6	6c	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	G	341.22	Obniżenie Liswarty	Unikatowość, Ważność	Gmina Ciasna, Powiat lubliniecki; Gmina Przystajń, Powiat kłobucki	791,73
103	24-341.22-017	654	Zborowskie	6	6c	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	C	341.22	Obniżenie Liswarty	Unikatowość, Ważność	Gmina Ciasna, Powiat lubliniecki	681,32
104	24-341.31-001	940	Mstów pola	6	6c	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	D	341.31	Wyżyna Częstochowska	Unikatowość, Ważność	Gmina Mstów, Powiat częstochowski	1 130,70
105	24-341.31-083	1021	Cisowa k/Pilicy	6	6c	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	D	341.31	Wyżyna Częstochowska	Unikatowość, Ważność	Gmina Pilica, Powiat zawierciański; Gmina Żarnowiec, Powiat zawierciański	2 126,47
106	24-342.13-016	1081	Irządze	6	6c	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	C	342.13	Próg Lelowski	Unikatowość, Ważność	Gmina Irządze, Powiat zawierciański; Gmina Szczekociny, Powiat zawierciański; Gmina Lelów, Powiat częstochowski; Gmina Kroczyce, Powiat zawierciański	5 084,93
107	24-513.45-050	1538	Wisła - Fiedorów	6	6c	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	E	513.45	Beskid Śląski	Ważność ekspert	Gmina Wisła, Powiat cieszyński	243,12
108	24-513.45-056	1546	Wisła-Ślęzień	6	6c	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	E,G	513.45	Beskid Śląski	Ważność ekspert	Gmina Wisła, Powiat cieszyński	89,46
109	24-513.45-074	1563	Leszczyna	6	6c	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	D	513.45	Beskid Śląski	Ważność ekspert	Gmina Istebna, Powiat cieszyński; Gmina Wisła, Powiat cieszyński	99,01

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

110	24-513.45-084	1574	Młaskawka	6	6c	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	D	513.45	Beskid Śląski	Ważność ekspert	Gmina Istebna, Powiat cieszyński	52,06
111	24-513.51-049	1727	Krzyżowa pola	6	6c	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	D,G	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Unikatowość, Ważność	Gmina Jeleśnia, Powiat żywiecki	381,99
112	24-341.13-031	169	Grodziec-Gródków	6	6d	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	B	341.13	Wyżyna Katowicka	Unikatowość, Ważność	Gmina Będzin, Powiat będziński	84,70
113	24-513.32-073	1465	Zamarski - Gumna	6	6d	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	D	513.32	Pogórze Śląskie	Unikatowość, Ważność	Gmina Dębowiec, Powiat cieszyński; Gmina Hażlach, Powiat cieszyński; Gmina Cieszyn, Powiat cieszyński	920,36
114	24-318.58-018	54	Pietrowice Wielkie	6	6g	Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim	B	318.58	Płaskowyż Głubczycki	Unikatowość, Ważność	Gmina Pietrowice Wielkie, Powiat raciborski	107,33
115	24-341.22-035	672	Boronów	6	6g	Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim	G	341.22	Obniżenie Liswarty	Unikatowość, Ważność	Gmina Boronów, Powiat lubliniecki; Gmina Woźniki, Powiat lubliniecki	1 268,76
116	24-341.31-028	966	Złoty Potok Osada	6	6g	Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim	D	341.31	Wyżyna Częstochowska	Unikatowość, Ważność	Gmina Janów, Powiat częstochowski	97,81
117	24-342.17-034	1904	Święta Anna	6	6g	Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim	B	342.17	Niecka Przyrowska	Unikatowość, Ważność	Gmina Przyrów, Powiat częstochowski; Gmina Dąbrowa Zielona, Powiat częstochowski	185,58
118	24-513.45-054	1544	Wisła Malinka	6	6g	Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim	E	513.45	Beskid Śląski	Unikatowość, Ważność	Gmina Wisła, Powiat cieszyński	97,05
119	24-513.51-039	1743	Sopotnia Mała wieś	6	6g	Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim	H,D	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Unikatowość, Ważność	Gmina Jeleśnia, Powiat żywiecki	60,51
120	24-513.51-046	1797	Przyborowice wieś	6	6g	Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim	D	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Unikatowość, Ważność	Gmina Jeleśnia, Powiat żywiecki	50,76
121	24-513.51-050	1749	Korbielów-Krzyżowa	6	6g	Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim	D,E	513.51	Beskid Żywiecko-Orawski	Unikatowość, Ważność	Gmina Jeleśnia, Powiat żywiecki	121,39
122	24-513.55-002	1809	Istebna	6	6g	Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim	D	513.55	Międzygórze Jabłonkowski-Koniakowskie	Unikatowość, Ważność	Gmina Istebna, Powiat cieszyński	202,47

123	24-318.50-015	9	Zbiornik Racibórz Dolny	7	7a	Z przewagą terenów porolnych	G	318.50	Brama Raciborska	Unikatowość, Ważność	Gmina Krzyżanowice, Powiat raciborski; Gmina Lubomia, Powiat wodzisławski; Gmina Racibórz, Powiat raciborski; Gmina Gorzyce, Powiat wodzisławski; Gmina Kornowac, Powiat raciborski	3 577,68
124	24-342.13-002	1071	Sygontka	7	7a	Z przewagą terenów porolnych	C	342.13	Próg Lelowski	Ważność ekspert	Gmina Przyrów, Powiat częstochowski; Gmina Janów, Powiat częstochowski	727,70
125	24-513.45-060	1547	Wisła Czarne	7	7a	Z przewagą terenów porolnych	E,G	513.45	Beskid Śląski	Unikatowość, Ważność	Gmina Wisła, Powiat cieszyński	157,50
126	24-513.45-012	1498	Ustroń	8	8b	Wielkie kompleksy hotelowo-sportowe	D,G	513.45	Beskid Śląski	Unikatowość podtypu, Ważność	Gmina Ustroń, Powiat cieszyński	117,79
127	24-341.15-003	451	Pilchowice-Wilcza	8	8c	Miejscowości o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim	D	341.15	Płaskowyż Rybnicki	Unikatowość, Ważność	Gmina Pilchowice, Powiat gliwicki	521,92
128	24-341.31-093	1031	Ogrodzieniec	8	8c	Miejscowości o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim	D	341.31	Wyżyna Częstochowska	Unikatowość, Ważność	Gmina Ogrodzieniec, Powiat zawierciański	99,99
129	24-341.12-025	103	Świerklaniec Park	8	8e	Wielkoobszarowe zespoły pałacowo- -parkowe i klasztorne oraz inne komponowane układy architektury, zieleni i wód	B	341.12	Garb Tarnogórski	Ważność ekspert	Gmina Świerklaniec, Powiat tarnogórski; Gmina Piekary Śląskie, Powiat Piekary Śląskie	695,14
130	24-341.12-032	105	Repty	8	8e	Wielkoobszarowe zespoły pałacowo- -parkowe i klasztorne oraz inne komponowane układy architektury, zieleni i wód	D	341.12	Garb Tarnogórski	Ważność ekspert	Gmina Zbrosławice, Powiat tarnogórski; Gmina Tarnowskie Góry, Powiat tarnogórski	474,40
131	24-341.15-011	567	Rudy Raciborskie	8	8e	Wielkoobszarowe zespoły pałacowo- -parkowe i klasztorne oraz inne komponowane układy architektury, zieleni i wód	D	341.15	Płaskowyż Rybnicki	Ważność ekspert	Gmina Kuźnia Raciborska, Powiat raciborski	96,77
132	24-341.26-032	849	Jasna Góra	8	8e	Wielkoobszarowe zespoły pałacowo- -parkowe i klasztorne oraz inne komponowane układy architektury, zieleni i wód	C	341.26	Obniżenie Krzepickie	Dotychczasowa ochrona prawna, Ważność	Gmina Częstochowa, Powiat Częstochowa	26,44

133	24-341.31-026	964	Złoty Potok Pałac	8	8e	Wielkoobszarowe zespoły pałacowo- -parkowe i klasztorne oraz inne komponowane układy architektury, zieleni i wód	B	341.31	Wyżyna Częstochowska	Ważność ekspert	Gmina Janów, Powiat częstochowski	74,40
134	24-341.31-085	1024	Pilica - zamek	8	8e	Wielkoobszarowe zespoły pałacowo- -parkowe i klasztorne oraz inne komponowane układy architektury, zieleni i wód	D	341.31	Wyżyna Częstochowska	Ważność ekspert	Gmina Pilica, Powiat zawierciański	68,61
135	24-512.21-058	1274	Pszczyna Zamek	8	8e	Wielkoobszarowe zespoły pałacowo- -parkowe i klasztorne oraz inne komponowane układy architektury, zieleni i wód	G	512.21	Równina Pszczyńska	Ważność ekspert	Gmina Pszczyna, Powiat pszczyński	442,88
136	24-513.46-041	1626	Żywiec - zamek	8	8e	Wielkoobszarowe zespoły pałacowo- -parkowe i klasztorne oraz inne komponowane układy architektury, zieleni i wód	H	513.46	Kotlina Żywiecka	Ważność ekspert	Gmina Żywiec, Powiat żywiecki	30,23
137	24-341.12-019	123	Toszek	9	9a	Miejscowości z zachowanym układem historycznym	B	341.12	Garb Tarnogórski	Unikatowość, Ważność	Gmina Toszek, Powiat gliwicki	189,12
138	24-341.14-038	393	Sławków	9	9a	Miejscowości z zachowanym układem historycznym	C	341.14	Pagóry Jaworznicke	Reprezentatywność, Unikatowość, Ważność	Gmina Sławków, Powiat będziński	51,81
139	24-341.15-076	1905	Żory	9	9a	Miejscowości z zachowanym układem historycznym	B	341.15	Płaskowyż Rybnicki	Unikatowość, Ważność	Gmina Żory, Powiat Żory	28,35
140	24-341.15-097	1911	Wodzisław Śląski	9	9a	Miejscowości z zachowanym układem historycznym	D	341.15	Płaskowyż Rybnicki	Reprezentatywność, Ważność	Gmina Wodzisław Śląski, Powiat wodzisławski	16,96
141	24-341.16-007	577	Pyskowice	9	9a	Miejscowości z zachowanym układem historycznym	C	341.16	Obniżenie Bojszowa	Unikatowość, Ważność	Gmina Pyskowice, Powiat gliwicki	143,39
142	24-341.25-027	788	Żarki	9	9a	Miejscowości z zachowanym układem historycznym	D	341.25	Obniżenie Górnej Warty	Unikatowość, Ważność	Gmina Żarki, Powiat myszkowski	338,23
143	24-341.31-004	942	Mstów	9	9a	Miejscowości z zachowanym układem historycznym	G	341.31	Wyżyna Częstochowska	Ważność ekspert	Gmina Mstów, Powiat częstochowski	101,22

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

144	24-341.31-016	953	Olsztyn - zamek	9	9a	Miejscowości z zachowanym układem historycznym	D	341.31	Wyżyna Częstochowska	Unikatowość, Ważność	Gmina Olsztyn, Powiat częstochowski	193,96
145	24-341.31-084	1022	Pilica	9	9a	Miejscowości z zachowanym układem historycznym	B	341.31	Wyżyna Częstochowska	Reprezentatywność, Ważność	Gmina Pilica, Powiat zawierciański	75,64
146	24-342.13-015	1100	Lelów	9	9a	Miejscowości z zachowanym układem historycznym	B	342.13	Próg Lelowski	Ważność ekspert	Gmina Lelów, Powiat częstochowski	27,22
147	24-342.14-033	1138	Szczekociny	9	9a	Miejscowości z zachowanym układem historycznym	G	342.14	Niecka Włoszczowska	Unikatowość, Ważność	Gmina Szczekociny, Powiat zawierciański	87,14
148	24-512.21-021	1902	Bieruń Stary	9	9a	Miejscowości z zachowanym układem historycznym	B	512.21	Równina Pszczyńska	Ważność ekspert	Gmina Bieruń, Powiat bieruńsko-lędziński	127,83
149	24-512.21-062	1276	Pszczyna	9	9a	Miejscowości z zachowanym układem historycznym	B	512.21	Równina Pszczyńska	Unikatowość, Ważność	Gmina Pszczyna, Powiat pszczyński	71,04
150	24-513.32-069	1421	Skoczów	9	9a	Miejscowości z zachowanym układem historycznym	D	513.32	Pogórze Śląskie	Reprezentatywność, Ważność	Gmina Skoczów, Powiat cieszyński	19,18
151	24-318.50-011	23	Racibórz	10	10a	Zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych	G	318.50	Brama Raciborska	Ważność ekspert	Gmina Racibórz, Powiat raciborski	220,29
152	24-341.12-023	119	Tarnowskie Góry	10	10a	Zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych	B	341.12	Garb Tarnogórski	Ważność ekspert	Gmina Tarnowskie Góry, Powiat tarnogórski	97,70
153	24-341.13-042	171	Bytom centrum	10	10a	Zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych	C	341.13	Wyżyna Katowicka	Ważność ekspert	Gmina Bytom, Powiat Bytom	323,93
154	24-341.13-079	204	Będzin	10	10a	Zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych	B	341.13	Wyżyna Katowicka	Ważność ekspert	Gmina Będzin, Powiat będziński	99,56
155	24-341.13-112	231	Gliwice	10	10a	Zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych	B	341.13	Wyżyna Katowicka	Ważność ekspert	Gmina Gliwice, Powiat Gliwice	337,69
156	24-341.13-146	263	Katowice centrum	10	10a	Zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych	C	341.13	Wyżyna Katowicka	Ważność ekspert	Gmina Katowice, Powiat Katowice	397,28
157	24-341.15-053	1912	Rybnik	10	10a	Zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych	D	341.15	Płaskowyż Rybnicki	Ważność ekspert	Gmina Rybnik, Powiat Rybnik	36,33

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

158	24-341.26-031	845	Częstochowa	10	10a	Zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych	C	341.26	Obniżenie Krzepickie	Ważność ekspert	Gmina Częstochowa, Powiat Częstochowa	200,74
159	24-513.32-051	1404	Bielsko-Biała centrum	10	10a	Zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych	D	513.32	Pogórze Śląskie	Ważność ekspert	Gmina Bielsko-Biała, Powiat Bielsko-Biała	183,80
160	24-513.32-091	1452	Cieszyn	10	10a	Zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych	D	513.32	Pogórze Śląskie	Ważność ekspert	Gmina Cieszyn, Powiat cieszyński	84,50
161	24-513.46-032	1658	Żywiec	10	10a	Zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych	H	513.46	Kotlina Żywiecka	Ważność ekspert	Gmina Żywiec, Powiat żywiecki	34,89
162	24-341.13-140	252	Katowice rondo	10	10b	Nowoczesne centra miast	C	341.13	Wyżyna Katowicka	Unikatowość podtypu, Ważność	Gmina Katowice, Powiat Katowice	196,14
163	24-341.13-013	355	Piekary Śląskie	10	10c	Obszary zabudowy mieszkaniowej	C	341.13	Wyżyna Katowicka	Unikatowość, Ważność	Gmina Piekary Śląskie, Powiat Piekary Śląskie	601,02
164	24-341.13-081	205	Ruda Śląska	10	10c	Obszary zabudowy mieszkaniowej	C	341.13	Wyżyna Katowicka	Unikatowość, Ważność	Gmina Ruda Śląska, Powiat Ruda Śląska; Gmina Świętochłowice, Powiat Świętochłowice	732,37
165	24-341.13-086	1909	Osiedle Borsig	10	10c	Obszary zabudowy mieszkaniowej	C	341.13	Wyżyna Katowicka	Reprezentatywność, Ważność	Gmina Zabrze, Powiat Zabrze	20,54
166	24-341.13-149	261	Wilcze Gardło	10	10c	Obszary zabudowy mieszkaniowej	B	341.13	Wyżyna Katowicka	Ważność ekspert	Gmina Gliwice, Powiat Gliwice; Gmina Sośnicowice, Powiat gliwicki	64,96
167	24-341.13-167	270	Nikiszowiec	10	10c	Obszary zabudowy mieszkaniowej	C	341.13	Wyżyna Katowicka	Reprezentatywność, Ważność	Gmina Katowice, Powiat Katowice	108,21
168	24-341.13-184	289	Giszowiec	10	10c	Obszary zabudowy mieszkaniowej	C	341.13	Wyżyna Katowicka	Reprezentatywność, Ważność	Gmina Katowice, Powiat Katowice	158,11
169	24-341.13-195	299	Murcki	10	10c	Obszary zabudowy mieszkaniowej	B	341.13	Wyżyna Katowicka	Ważność ekspert	Gmina Katowice, Powiat Katowice	130,26
170	24-341.13-219	1910	Czerwionka	10	10c	Obszary zabudowy mieszkaniowej	B	341.13	Wyżyna Katowicka	Reprezentatywność, Ważność	Gmina Czerwionka-Leszczyny, Powiat rybnicki	87,02
171	24-341.13-027	162	Bytom północ	10	10e	Tereny sportowo-rekreacyjne	C	341.13	Wyżyna Katowicka	Unikatowość, Ważność	Gmina Bytom, Powiat Bytom	290,24

172	24-341.13-116	230	Park Śląski	10	10e	Tereny sportowo-rekreacyjne	C	341.13	Wyżyna Katowicka	Unikatowość, Ważność	Gmina Chorzów, Powiat Chorzów	535,00
173	24-341.13-128	243	Sosnowiec Borki	10	10e	Tereny sportowo-rekreacyjne	C	341.13	Wyżyna Katowicka	Unikatowość, Ważność	Gmina Katowice, Powiat Katowice; Gmina Sosnowiec, Powiat Sosnowiec; Gmina Mysłowice, Powiat Mysłowice	468,89
174	24-341.13-157	267	Katowice Muchowiec	10	10e	Tereny sportowo-rekreacyjne	C	341.13	Wyżyna Katowicka	Ważność ekspert	Gmina Katowice, Powiat Katowice	545,51
175	24-341.15-051	494	Las miejski Obora	10	10e	Tereny sportowo-rekreacyjne	D	341.15	Płaskowyż Rybnicki	Unikatowość, Ważność	Gmina Racibórz, Powiat raciborski; Gmina Kornowac, Powiat raciborski	178,45
176	24-341.14-011	378	Pogoria jeziora	11	11a	Duże sztuczne zbiorniki wodne o różnych funkcjach	G	341.14	Pagóry Jaworznickie	Ważność ekspert	Gmina Dąbrowa Górnicza, Powiat Dąbrowa Górnicza; Gmina Siewierz, Powiat będziński	899,05
177	24-512.22-023	1306	Jezioro Goczałkowickie	11	11a	Duże sztuczne zbiorniki wodne o różnych funkcjach	G	512.22	Dolina Górnej Wisły	Ważność ekspert	Gmina Goczałkowice-Zdrój, Powiat pszczyński; Gmina Strumień, Powiat cieszyński; Gmina Pszczyna, Powiat pszczyński; Gmina Czechowice-Dziedzice, Powiat bielski	3 034,80
178	24-513.46-003	1591	Jezioro Żywieckie	11	11a	Duże sztuczne zbiorniki wodne o różnych funkcjach	H,G	513.46	Kotlina Żywiecka	Ważność ekspert	Gmina Żywiec, Powiat żywiecki; Gmina Łodygowice, Powiat żywiecki; Gmina Czernichów, Powiat żywiecki	989,55
179	24-341.13-222	323	Łaziska huta	12	12b	Wielkie kompleksy elektrowni konwencjonalnych oraz wielkie farmy fotowoltaiczne	D	341.13	Wyżyna Katowicka	Reprezentatywność, Unikatowość podtypu, Ważność	Gmina Łaziska Górne, Powiat mikołowski	359,46
180	24-341.12-036	109	Segiet	13	13b	Tereny zakończonej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej	D	341.12	Garb Tarnogórski	Dotychczasowa ochrona prawna, Unikatowość podtypu, Ważność	Gmina Bytom, Powiat Bytom; Gmina Tarnowskie Góry, Powiat tarnogórski; Gmina Radzionków, Powiat tarnogórski	481,92
181	24-341.14-058	446	Sadowa Góra	13	13b	Tereny zakończonej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej	C	341.14	Pagóry Jaworznickie	Unikatowość podtypu, Ważność	Gmina Jaworzno, Powiat Jaworzno	87,86
182	24-341.15-066	509	Rydułtowy	13	13c	Tereny czynnej eksploatacji podziemnej	D	341.15	Płaskowyż Rybnicki	Unikatowość, Ważność	Gmina Rydułtowy, Powiat wodzisławski	106,30
183	24-341.15-073	515	Pszów kopalnia Anna	13	13c	Tereny czynnej eksploatacji podziemnej	D	341.15	Płaskowyż Rybnicki	Reprezentatywność, Unikatowość, Ważność	Gmina Pszów, Powiat wodzisławski	110,87
184	24-341.13-203	304	Las Kostuchna	13	13d	Tereny zakończonej eksploatacji podziemnej	D	341.13	Wyżyna Katowicka	Ważność ekspert	Gmina Katowice, Powiat Katowice	364,55

13 ZAŁĄCZNIK NR 4 – WYKAZ WYBRANYCH OBSZARÓW CHRONIONYCH¹⁷

Id	Nazwa	Forma ochrony	Pow. [ha]	Gminy
1	Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego	Park Krajobrazowy	38 269,11	Bielsko-Biała, Brenna, Buczkowice, Goleszów, Istebna, Jaworze, Lipowa, Milówka, Radziechowy-Wieprz, Szczyrk, Ustroń, Węgierska Górka, Wilkowice, Wiśla
2	Park Krajobrazowy Beskidu Małego	Park Krajobrazowy	16 474,25	Bielsko-Biała, Czernichów, Gilowice, Kozy, Łękawica, Łodygowice, Porąbka, Ślemień, Wilkowice, Żywiec
3	Park Krajobrazowy Orlich Gniazd	Park Krajobrazowy	48 321,63	Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Janów, Kroczyce, Łazy, Mstów, Niegowa, Ogrodzieniec, Olsztyn, Pilica, Poczesna, Włodowice, Zawiercie, Żarki, Żarnowiec
4	Park Krajobrazowy Stawki	Park Krajobrazowy	1 726,78	Przyrów
5	Żywiecki Park Krajobrazowy	Park Krajobrazowy	35 846,56	Jeleśnia, Milówka, Radziechowy-Wieprz, Rajcza, Świnna, Ujszoły, Węgierska Górka
6	Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich	Park Krajobrazowy	49 582,11	Czerwionka-Leszczyny, Gaszowice, Jejkowice, Knurów, Kornowac, Kuźnia Raciborska, Lyski, Nędza, Orzesze, Pilchowice, Racibórz, Rybnik, Sośnicowice, Suszec, Żory
7	Park Krajobrazowy Lasy nad Górną Liswartą	Park Krajobrazowy	38 730,64	Blachownia, Boronów, Ciasna, Herby, Kochanowice, Konopiska, Koszęcin, Panki, Przystajń, Starcza, Woźniki, Wręczyca Wielka
8	Załęczański Park Krajobrazowy	Park Krajobrazowy	880,34	Lipie
9	Cieszyńskie Pogórze	Obszar Chronionego Krajobrazu	829,73	Cieszyn
10	Dobra-Wilkoszyn	Obszar Chronionego Krajobrazu	705,10	Jaworzno
11	Góra Zamkowa	Obszar Chronionego Krajobrazu	6,22	Będzin
12	Potok Leśny	Obszar Chronionego Krajobrazu	11,22	Ornontowice
13	Potok Łąkowy	Obszar Chronionego Krajobrazu	11,85	Ornontowice
14	Potok Solarnia	Obszar Chronionego Krajobrazu	36,11	Ornontowice
15	Potok Ornontowicki	Obszar Chronionego Krajobrazu	42,58	Ornontowice
16	Potok Bujakowski	Obszar Chronionego Krajobrazu	49,61	Gierałtowice, Mikołów, Ornontowice
17	Otulina Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd i Parku Krajobrazowego Stawki	Obszar Chronionego Krajobrazu	19 644,22	Dąbrowa Górnicza, Łazy, Ogrodzieniec, Pilica, Sławków, Zawiercie, Żarnowiec

¹⁷ O których mowa w art. 38a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, tj. parków kulturowych, parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, obiektów z list Światowego Dziedzictwa UNESCO, obszarów sieci Rezerwatów Biosfery oraz obszarów i obiektów proponowanych do umieszczenia na tych listach w obrębie obszarów lub obiektów chronionych. Lista przedstawia stan na 15.02.2025. W odniesieniu do niektórych obiektów planowane są zmiany ich granic

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

18	Otuliny Załęczańskiego Parku Krajobrazowego	Obszar Chronionego Krajobrazu	2 734,01	Lipie
19	Podkęcie	Obszar Chronionego Krajobrazu	169,76	Bestwina
20	Przetajka	Obszar Chronionego Krajobrazu	58,43	Siemianowice Śląskie
21	Wzgórze Doroty, Lasek Grodziecki ¹⁸	Obszar Chronionego Krajobrazu	261,67	Będzin
22	Babczyzna Dolina	Rezerwat Przyrody	77,85	Suszec
23	Barania Góra	Rezerwat Przyrody	379,85	Wisła
24	Borek	Rezerwat Przyrody	64,63	Konieczpol
25	Bukowa Góra	Rezerwat Przyrody	0,73	Lipie
26	Bukowa Kępa	Rezerwat Przyrody	52,84	Janów
27	Butorza	Rezerwat Przyrody	30,54	Rajcza
28	Cisy koło Sierakowa	Rezerwat Przyrody	8,94	Ciasna
29	Cisy nad Liswartą	Rezerwat Przyrody	53,98	Herby
30	Cisy Przybynowskie	Rezerwat Przyrody	7,60	Żarki
31	Cisy w Hucie Starej	Rezerwat Przyrody	3,02	Koziegłowy
32	Cisy w Łebkach	Rezerwat Przyrody	55,45	Herby
33	Czantoria	Rezerwat Przyrody	97,58	Ustroń
34	Dębowa Góra	Rezerwat Przyrody	5,13	Kłobuck
35	Dolina Łańskiego Potoku	Rezerwat Przyrody	46,49	Jasienica
36	Dolina Żabnika	Rezerwat Przyrody	47,90	Jaworzno
37	Dziobaki	Rezerwat Przyrody	13,12	Ujsoły
38	Gawroniec	Rezerwat Przyrody	24,04	Świnna
39	Góra Chełm	Rezerwat Przyrody	23,92	Łazy
40	Góra Grojec	Rezerwat Przyrody	17,45	Woźniki
41	Góra Zborów	Rezerwat Przyrody	46,76	Korczyce
42	Grapa	Rezerwat Przyrody	23,16	Żywiec
43	Hubert	Rezerwat Przyrody	33,74	Wielowieś
44	Jaworzyna	Rezerwat Przyrody	38,83	Bielsko-Biała

¹⁸ Granice istniejącego OChK wg danych centralnego rejestru form ochrony przyrody GDOŚ różnią się od granic Urzędu Miasta Będzin. Jednocześnie na podstawie ustawy o ochronie przyrody prowadzona jest przez Zarząd Województwa Śląskiego procedura w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Wzgórze Doroty”.

45	Jeleniak Mikuliny	Rezerwat Przyrody	120,95	Koszęcin
46	Kaliszak	Rezerwat Przyrody	14,64	Janów
47	Kępina	Rezerwat Przyrody	90,74	Irządze
48	Kopce	Rezerwat Przyrody	14,72	Cieszyn
49	Kuźnie	Rezerwat Przyrody	7,12	Lipowa
50	Las Dąbrowa	Rezerwat Przyrody	77,03	Gliwice, Sośnicowice
51	Las Murckowski	Rezerwat Przyrody	141,56	Katowice
52	Lasek Miejski nad Olzą	Rezerwat Przyrody	4,08	Cieszyn
53	Lasek Miejski nad Puńcówką	Rezerwat Przyrody	7,71	Cieszyn
54	Lipowska	Rezerwat Przyrody	62,16	Ujsoły, Węgierska Górka
55	Łęg nad Młynówką	Rezerwat Przyrody	127,81	Ciasna
56	Łęczczok	Rezerwat Przyrody	477,38	Nędza, Racibórz
57	Madohora	Rezerwat Przyrody	72,19	Ślemień
58	Modrzewiowa Góra	Rezerwat Przyrody	48,95	Panki
59	Morzyk	Rezerwat Przyrody	10,20	Jasienica
60	Muńcoł	Rezerwat Przyrody	44,97	Ujsoły
61	Ochojec	Rezerwat Przyrody	25,79	Katowice
62	Ostrężnik	Rezerwat Przyrody	3,83	Janów
63	Oszast	Rezerwat Przyrody	45,39	Ujsoły
64	Parkowe	Rezerwat Przyrody	234,06	Janów
65	Pilsko	Rezerwat Przyrody	105,21	Jeleśnia
66	Pod Rysianką	Rezerwat Przyrody	26,77	Jeleśnia
67	Rajchowa Góra	Rezerwat Przyrody	10,31	Boronów
68	Romanka	Rezerwat Przyrody	124,23	Jeleśnia, Węgierska Górka
69	Rotuz	Rezerwat Przyrody	40,70	Chybie, Czechowice-Dziedzice
70	Ruskie Góry	Rezerwat Przyrody	155,50	Pilica
71	Segiet	Rezerwat Przyrody	92,29	Bytom, Tarnowskie Góry
72	Skarpa Wiślicka	Rezerwat Przyrody	28,65	Skoczów
73	Smoleń	Rezerwat Przyrody	4,39	Pilica
74	Sokole Góry	Rezerwat Przyrody	222,92	Olsztyn
75	Stawiska	Rezerwat Przyrody	6,30	Lipie
76	Stok Szendzielni	Rezerwat Przyrody	58,16	Bielsko-Biała

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

77	Szachownica	Rezerwat Przyrody	12,74	Lipie
78	Szeroka w Beskidzie Małym	Rezerwat Przyrody	51,70	Łękawica
79	Śrubita	Rezerwat Przyrody	24,80	Rajcza
80	Wielki Las	Rezerwat Przyrody	63,62	Przyrów
81	Wisła	Rezerwat Przyrody	52,53	Wisła
82	Zadni Gaj	Rezerwat Przyrody	5,69	Goleszów
83	Zamczysko	Rezerwat Przyrody	1,35	Wręczyca Wielka
84	Zasolnica	Rezerwat Przyrody	17,03	Porąbka
85	Zielona Góra	Rezerwat Przyrody	19,36	Olsztyn
86	Żubrowisko	Rezerwat Przyrody	744,77	Bojszowy, Pszczyna
87	Hałda Poptuczkowa	Park Kulturowy	6,79	Tarnowskie Góry
88	Obszar Staromiejski w Bieruniu	Park Kulturowy	45,50	Bieruń
89	Zabytkowa Grobla w Bieruniu	Park Kulturowy	64,19	Bieruń
90	Cmentarz żydowski w Żorach	Park Kulturowy	0,57	Żory
91	Kopalnie rud ołowiu, srebra i cynku wraz z systemem gospodarowania wodami podziemnymi w Tarnowskich Górach	Obszar UNESCO	326,82	Bytom, Tarnowskie Góry, Zbrostawice
92	Meandry rzeki Odry	Obszar Chronionego Krajobrazu	157,32	Krzyżanowice
93	Kochanowski Grąd	Rezerwat Przyrody	26,45	Kochanowice
94	Centrum Starego Rybnika	Park Kulturowy	116,23	Rybnik
95	Babski Las	Rezerwat Przyrody	112,40	Przyrów
96	Góry Gorzkowskie	Rezerwat Przyrody	135,03	Janów